

Pampiere wereld, ofte wereldsche oeffeninge, begrijpende in vier deelen meest alle de rijmen en werken

<https://hdl.handle.net/1874/37324>

PAMPIERE
WERELD

ofte
Wereldsche Oeffeninge,
Begrypende in vier deelen meest
alle de Rymen, en Werken,
van I.H.KRVL.

Met Privilegie.

I N H O U D

der vier Deelen.

Het eerste betreft

De begeerlijkheden, en wellusten der Menschen, met de tegenstrijd van dien.

Het tweede betreft

De misbruyken der Minne, met aenwijzinge tot beter; afgebeeld door verscheyde Historyen, en Minnebeelden.

Het derde betreft

De machten der Koningen, en Princen, met de veranderinge van dien; afgebeeld door verscheide Tooneel-Speelen.

Het vierde betreft

De vreugd der Ionkheyd, door veele zoete minnelijke, als eerlijke Zang-rijmen, van de welke een gedeelte op Noorten, en met 2 à 3 stemmen gestelt zijn, tot vermaak der Musijk lieverts.

O P D R A C H T,

Aen

*De hooghloffelijke, welwijze, en zeer
voorzienige Heeren,*

D E E. E. H E E R E N

B U R G E R M E E S T E R E N

van onze wijdvermaerde koop-ftad

A M S T E L D A M,

Uwe H E E R E N,

Den Philofooph SOCRATES, ge-
zeeten in zijn Schoole, vraegde zijne
Leer-Iongers, *Quid de Magistro?* zy
aen haren Meester, *Quid de Discipulis?* dit gepaft
op mijn voornemen, om deze mijne *Pampiere*
Werele aen uw E. E. Achtbare op te dragen;
vraegde ik mijn Mufa, *Quid de Magistratu?* waer
op mijn Kunst-vrou dezen antwoord heeft ge-
zongen:

V Heeren heerschen zoo, dat hare heerschappy,

Voed vrede, gunst, en kunst, in d' Amstel burgery.

Deze, als sporen aen mijn genegentheden, drijf-
ven my zoo verre, dat ik mijn onwaerdigheden,
aen den Altaer uwer E. E. onuytspreekelijker
waardije, koom op offeren, gevoed met zulk
vertrouwen, dat de glans van uwe heuf heden
mijne begane faelgreepen, daerze zijn mogten,

met een straeltje van verschooning zal bejegenen.

Den grooten *Alexander*, een wonder des werelds, heeft den vermaerden Poët *Homerum*, hoe wel hem onbekent, zeer bemind, alleenig om zijn schrijven; zulks dat den Koning zich noyt liever vergezelschap heeft gevonden, als met het boekxken *Iliada*, gemaekt door *Homerus*.

Pyrrhus, Koning der Epiroten, gebooren over de twee hondert Iaren na dat *Eschines* leefde, heeft noch in zijne tijd, de boeken van dien Philosophooph in zulken waerde doen houden, dat hy grote schatten van goud daer aen besteed heeft; blijkelyk dat deze kunsten lofslyk zijn.

Ik, een geringen navolger der Poëten, heb mijn gebeden aen Apollo uytgestort, dat zijne Godheyd deze mijne onrijpe vruchten zoo smaek'lyk wilde maken, datze eenige zoetigheden aen mijne hoogloffelijke Heeren, en trouwhertige Burgervaderen mochten voortbrengen; op datze alzoo onder de bescherminge harer E. E. Achtbaerheden, veylig mochten rusten, en bevrijd zijn voor haer wangunstige lasteraers, die al voor lang, op deze mijne oeffeninge geschrolt hebben; ik beken het garen, 't is mijn pop, maer niet mijn Afgod, ik speel 'er meê als 't tijd is, om geen tijd vruchteloos te laten, ook is het niet vergeefs gepopt, daer het spel te nut gedijd; zulks is gebleken aen onze Toneel-speelen,

OPDRACHT.

len, welker vruchten de Ouderlooze Armen, en Arme Ouden, der beyder Gods-huyzen, onberoemelijk, genooten hebben, na datze op onze Amstelsche Tooneelen vertoont zijn; boven dat zijn zy my een steun geweest, zoo wanneer de ongunst van 't geluk my 't noodlot op den hals drong, zulks dat ik haer vermaek, met nut gemengt, aen mijne E. E. Achtbare Heeren op offer, met demoedige verzoeking dat haer onwaerdige kleynheyd, onder 't beschut van uw E. E. onwaerdeerlijke Grootheyd, mach berusten, tot een oprecht ken-teeken van mijn schuldige plicht, als burgerlijke genegentheyd tot mijne Hoogloffelijke Overheyd; mochtenze zoo waerd gekent werden, souden zy veel meerder vreugde aen haren voortbrenger veroorzaken, als zy wel gedaen hebben aen haer beminners, 't geen wenscht, en hoopt,

*Hoogloffelijke, welwijze, zeer voorzienige
Achtbare Heeren,*

Vw E. E.

Alleronderdanigste, goedwilligste, Dienaer
als Burger,

I A N H E R M A N S K R V L.

V O O R - R E D E N .

AL zoo, waerdige Lezer, in voorige Eetwe de wereld is verzien geweest met wijze, en wel geleerde Philosophen, welker wijsheyt het allerwijste heeft gemist, en wier geleerdheyt niet heeft kunne leeren de nootwendige, en oprechte kennis van de ware Godzaligheyt der Zielen.

Den Philosoph *Estilphones* stelde de zaligheyt in groote macht, en rijkdommen des Werelds; *Semenides* hield de zoodanigen zalig, de welke van de menschen wel begeert, en gelieft werden; *Architas* stelde de zaligheyt in gewinninge der geslachten; *Chrysippus* in oprechtinge van heerlijke, en uytstekende geboortswelen; *Sophocles* stelde de zaligheyt daer in, dat yemand een Soon hadde tot zijn Erfgenaem; *Phalemon* stelde de zaligheyt in welsprekenthbeyd; *Themistocles*, dat yemand van Edel, en aenzienelijk geslachte voort quam; *Aristides*, in veel schatten, en overvloedige goederen; *Euripides* stelde de zaligheyt in schoone Vrouwen.

O wijzen, zonder wijsheyt! door gebrek van ware kennis, dexen al te zamen geven my niet zoo grooten oorzaak van verwondering, als wel doen de wijzen, en geleerden van onzen tijd, welker geesten, naer der Zielen, verlicht zijn met de ware kennis van de oprechte zaligheyt; geloovende in den waerachtigen God; zijnen Eenigen Zoon *Christum*; en Heyligmakinge des H. Geests; dit niet tegenslaende, zijn al meerendeels van het gevoelen der voriger Philosophen.

Wie is 'er onder 't *Christendom*, die met *Estilphone* niet en zoekt de rijkdommen, en overvloedige schatten des werelds? en dat in zulker voegen, als of de zaligheyt daer in gelegen waer; daer nochtans de *Allerwijste*, de zelve zegt te wezen ydelheyt der ydelheden; wie is 'er nu ter wereld die zich niet en bevljigt, na de leering *Semenidis*, om geacht en begeert te zijn by alle menschen? namentlijk by de Grooten; wie is 'er, die met *Architas* niet en arbeyd om winning der geslachten? wie is 'er die, na de leering van *Chrysippo*, niet en zoekt uyt te nuuten in uytstekende geboortswelen van huizinge? wie is 'er, die nu niet en tracht, na de leering *Sophoclis*, om zijn Zonen machtige erven na te laten? wie is 'er, die niet aen en neemt alle moeyelijke oeffeninge, na de leering van *Phalemon*, om de eer van welsprekenthbeyd te verkrijgen? wie is 'er, die zich niet en beroemt, na de leering *Themistocelis*, te zijn van een aenzienelijk en hoog geslacht gebooren? wie is 'er, die zich zelfs niet en belast, ja gebrechelijkheden lijden wil, om, na de leering *Aristidis*, overvloedige goederen by een te rapen? wie is 'er, o *Euripides!* die, zoo gy nu in onzen tijd waert, gy niet en zoud bevindentwien navolger te wezen? siende onze tijden swanger van al deze mislagen; waerdige Lezer, heb ik u E. deze mijne werken, onder den naem van *Pampiere Wereld*, ofte *Wereldsche oeffeninge*, wike voorstellen; en door het eerste deel, verscheyde diergelijke

gelijke aenwijzen, niet om die te volgen, maer te leeren kennen, en wel kennende, haer te mijden, om alzo de verderffnisse der zielen, door haer komende, niet deelachtig te mogen werden; dies wy u E. in deze Pampiere Wereld, de-ze wereldsche ydelheden voor oogen stellen, met zoodanige oeffeninge, als ik heb kunne vinde bequaem te zijn, om haer bedriegelijkheden af te keeren; waer toe ik den Lezer, boven alle de anderen, het eerste deel wil aen prijzen, om de lusten te oeffnen in nutte, als noodwendige oeffeningen hier ter Wereld.

Het tweede, aengaende de minnende Ionkheyd, vertoont de misbruyken der zelviger, met aenwijzinge van bedendaegsche swarigheden, nyt dien onstaen; ziende, onder onze Ionkheyd, weynig herten zonder Minne; weynig Minne sonder misbruyk; heb ik door wereldsche ervarenis, veele van dien in deze Pampiere Wereld voorgestelt, op dat de min-plegende Ionge lieden, haer in desen oeffnende, zoude mogen hare fact-grepen, met vermakelijkheden leeren mijden.

Het derde, zijnde Tooneel-Speelen, en by eenige gehouden als tot aenleydinge van alle Wereldsche lichtvaerdigheden, en ydelheydt; zijn nochtans, in zulker voegen, hier ter wereld gebracht, dat wyze niet voor zoodanig, maer veel eer, voor alzulks willen voor dragen, waer door alle lichtvaerdige ydelheden mogen afgeschast werden.

Het vierde, zijnde onze Zang-rijmen, hoe wel minnelijk, nochtans eerlijk; zullen mijns oordeels, noyt oneerlijkhed veroorzaken, ten ware datze van eenige bedurven Nature mochten misbruykt werden; maer in tegendeel zullenze de verliefde herten, in de swaarmoedige toevallen van liefdens tegenheden, dienen kunnen tot vermaek, als zijnde genes-middelen tot zoodanige ziekte; gelijk wezende alzulke, die niet en kunnen gezond werden ten zy met toedoeninge van vergif zelfs, doch wel gematigt en gebruikt; zijnde dan de minne-ziekt zoodanig, datze met Minne-rijmen, en gezangen, kan verlustigt werden; heb ik ten dien eynde deze mijne Zang-rijmen in de Wereld gebracht; zijnze niet zoo waerdig alsze wel behoorden; niet zoo deftig als ikze wel vvenschte; niet zoo zoet als ikze garen hadde; niet te min gedaen hebbende naer mijn vermogen, verzoek dat den vvaerdigen Leser mijn goetvillighed, voor de vvaerdighed, gelieve aen te nemen; ik bekeme datse, na de nieuwe verzieringe van eenige eygensumige, niet gepronkt en zijn met een nytheemschen glimp van naentvv gezifte vvoornden, daer dikmaels schijn voor zijn gaet, en 't zijn al geen rijken die vveyts pronken: vvy vertoonen de onze voor alsulke die aengenaem voor hare liefhebbers sullen vvensen. Gunstige Leser, sla een gunstig oog op onse mis-slagen, hier ofte daer in gesloopen, 't sy door de pen, oft den druk, en duryd, door een goet oordeel, alles ten besten: sal my verbonden houden, na desen vvat nieuvs in 't licht te brengen, als sijnde

Vw' E. goedwilligen Dienaer

L. H. KRUI.

E X T R A C T

uit de Privilegien.

Dit Boek, genaemt *Pampiere Werelt, of Wereltse Oeffeninge*, wort uitgegeven met Privilegie der *H. M. Heeren Staten Generael*, van dato den 15 Junii, 1644; en met Attache daer op van de *Gr. M. Heeren Staten van Hollant en VVestvrieslant*, gedateert den 14 Julii, des zelven jaers; beide verbiedende, dat niemant voor den tijt van elf eerst-komende jaren, 't zelve boek zal mogen drucken, doen drucken, uitgeven en verkoopen, in 't geheel of ten deel, in 't groot, ofte klein, ofte elders nagedrukt hier te lande te brengen, zonder consent van den Auteur: op verbeurte van al de nagedrukte exemplaren, en daerenboven een somme van drie hondert Carolus guldens, t'aplicieren als breeder in d'originele brieven van Octroy en Attache is uitgedrukt.

I N L E Y D I N G,

I

tot het volgende werk.

Oe krachtig was het Woord, dat alle wereldds zaken,

En't gansche Aerdrijk zelfs (*uyt Niet*) bestond te maken!

Hoe krachtig was dat woord, 't welk door zijn eygen kracht,

De Hemel heeft gemaekt, en wereld voort gebracht!

Hoe krachtig was dat woord, 't welk Aerd, en Hemel beyde (*Vyt een verwerden hoop*) verdeelde, en verscheyde!

Hoe krachtig was dat woord, daer door dat yder ding

Zijn eerste wezen kreeg, en eygenschap ontfing!

Hoe krachtig was dat woord, (*uyt Godes mond gekomen*)

Daer door de wereld heeft zijn eerst begin genomen!

Hoe krachtig was die kracht, hoe machtig is dien God,

Die alles heeft gemaekt door 't woord van zijn gebod;

Die d'Hemel heeft verrijkt met Hemelsche sieraden,

Getuygende Gods macht, en wonderlijke daden;

Die't zuyvre Hemels blaen bepronkt met Zon, en Maen;

Die, yeder op hun beurt, de wereld ommegeen;

Die't Hemelsche gebouw met Sterren doet bedekken,

Wiens stralen op de Zee de schipliëns baken strekken.

Hoe krachtig was dat woord, het welk van Gode quam;

Dat woord, waer door 't begin des wereldds oorsprong nam;

Dat woord dat Godlijk woord, dat eertijds van de Aerde,

Tot wellust voor de mensch, een gulde wereld baerde;

Een wereld, daer men heeft beleefd een gulde tijd;

Een wereld, daer men wist van tweedracht, nocht van nijd;

Een wereld, daer men wist van Wetten, nocht van Rechten;

Een wereld, daer men wist van oorlog, nocht van vechten;

Een wereld, daer men wist van Rechter, nocht van Schout;

Een wereld, daer den een den ander heeft vertrouwt;

Een wereld, daer den mensch zijn vryen wil mogt plegen;

Een wereld, daer men noyt tot quaed doen was geneegen;

Een wereld, daer den mensch mogt leven naer 't gemoed;

Een wereld, daer noyt dwang vergoot onnozel bloed;

I N L E Y D I N G.

- Een wereld, daer den mensch gerechtigheyd begeerde;
 Een wereld, daer natuur de menschen deugden leerde;
 Een wereld, daer de liefd, oprechtig en getrouw,
 Was tusschen vader, kind, en tusschen man en vrouw:
 Een wereld, daer men wist van schuld noch wrack te spreken:
 Een wereld, daer men noyt en wist van leet te wreken:
 Een wereld, daer noyt mensch verviel in eenig quaed:
 Een wereld, daer noyt mensch handhaefde boos verraed:
 Een wereld, daer men mogt in alle vryheyd wezen:
 Een wereld, daer men noyt een strengen Vorst dorst vrezen:
 Een wereld, daer men noyt den mensch in boeyens sloot:
 Een wereld, daer noyt mensch zijn tegenheyd genoot:
 Een wereld, daer noyt mensch door valfheyd wierd belogen:
 Een wereld, daer noyt mensch door listen wierd bedrogen:
 Eẽ wereld, daer noyt mensch door baerzucht wierd verraen:
 Een wereld, daer noyt mensch met staerzucht was belaen:
 Een wereld, daer de mensch noyt zocht na heerschappyen:
 Een wereld, daer noyt mensch een ander brocht in lyen:
 Een wereld, daer noyt dief zijn even mensch bestal:
 Een wereld, daer noyt mensch leed eenig ongeval,
 O tijd, o gulde tijd! o beste tijd van allen,
 Toen men de wereld zach, met steden zonder wallen,
 Met muren niet verzien, nocht grachten afgesneen,
 Van wachten onbezet, oft vyand noyt bestreên.
 O tijd, o gulde tijd! hoe zoet was toen het leven,
 Eer trommel en tromper den mensch tot strijden dreven,
 Eer wapen ofte zwaerd (by krijgers aengetast)
 De landen heeft vernield, de burgers heeft belast,
 O tijd, o gulde tijd! daer niemand wist van plagen,
 Maer daer een yder mensch beleefde goede dagen.
 O tijd, o gulde tijd! daer preekstoel, nocht daer kap,
 Nocht, geenzins nodig was, geleerde wetenschap.
 O tijd, o gulde tijd! roen 't nieuwers aen en misten,
 Nocht Raedhuys met de kerk, nocht kerk met Raedhuis twi-
 O tijd, o gulde tijd! toen alles was in vreẽ, (sten.
 Een yder zijnen lust, en niemand qualik deẽ.
 O tijd, o gulde tijd! toen niemand wist van ploegen,
 En 't Aerdrijk, niet te min, gaf yder zijn genoeg.
 O tijd, o gulde tijd! toen noyt en wierd gezaeyd,
 En efter boven-dien veel vruchten afgemaeyd.

O tijd,

O tijd, o gulde tijd! toen vette akkers groeyden,
 De velden (zonder zaed) in volle vruchten bloeyden.
 O tijd, o gulde tijd! toen 't Aerdrijk alle goed,
 En rijpe vruchten gaf, van zelf, in overvloed.
 O tijd, o gulde tijd! toen 't Aerdrijk voort deed komen,
 (Van zelve, ongeplant) de kruyden, en de bomen.
 O tijd, o gulde tijd! toen 't altijd Lenten was,
 De beemden opgepronkt met klaver, en met gras:
 O tijd, o gulde tijd! toen Zephyrus zijn winden
 Deed raychen door de blaën van telligrijke linden,
 En blies een lieve koelt van zujde winden uyt,
 Op bergen, en op bos, op bloempjes, en op kruyd:
 O tijd, o gulde tijd! waer zyt gy nu gebleven?
 Verandering van tijd, verandering van leven.
 De wereld is verkeerd, den tijd die is verdreyd,
 Of dat ik beter zeg, der menschen eedelheyd,
 Der menschen deugd, en liefd, der menschen trouw, en zeden,
 Die zyn verwisselt, laes, in qua genezentheden:
 De liefde is gevluicht, de deugd leyd vertreên,
 Men leefd nu na begeert, en niet na wet, oft reên:
 Oprechtigheyd die is door gierigheyd verbannen:
 Bedriegery die is met loofheyd aen gespannen:
 De nydigheyd, en wraek verdrukken liefd, en trouw:
 De boofheyd, plaegt de deugd met ramp, ellend, en rouw:
 De menschen dus verkeert, verkeerren ook de tijden,
 Want Gods rechtveerdigheyd en kan 't niet langer lijden:
 God straft, al wreekt hy niet, hy ziet het quaed wel aen,
 Hy laet de bozen hier een wijl haer gangen gaen,
 Hy gund de quaden tijd, om van het quaed te scheidn:
 Maer wee, die quaden, die van 't quaed niet afen leyden:
 De lusten, die natuur aenlocken, tot het quaed,
 Waer van de wereld nu, tot barens zwanger gaet:
 Wat ziele is van Godt met sterflijk vlees omhangen
 Daer hert en zinnen niet met quaed doen zyn bevangen:
 Heeft immer 't zondig vlees der zonden rol gespeeld,
 Zoo werd zy nu ter tijd, na 't leven uytgebeeld:
 Heeft quaed doen immermeer de overhand genomen,
 Zoo is 't in onzen tijd, laes, op het hoogst gekomen.
 O wereld! waer is nu dien ouden gulden tijd?
 O liefde! in uw plaets is haet verzelt met nijd.

Begeerlikheyd bezit de zetel van't genoegen ;
 Wie leeft 'er die zich nu wil na't genoegen voegen ?
 Begeerlikheyd die steld aen alle man een wet ;
 Begeerlikheyd die heeft de wereld om geset ;
 Begeerlikheyd die is de moeder aller quaden ;
 Begeerlikheyd die voed bedriegen, en verraden ;
 Begeerlikheyd die heeft den gulden tijd verteerd ;
 Begeerlikheyd die heeft de wereld omgekeerd ;
 Begeerlikheyd vernield de vryheyd, en de vrede ;
 Begeerlikheyd verstroyd de landen, en de stede ;
 Begeerlikheyd verwekt den oorlog, en den strijd ;
 Begeerlikheyd verkeerd de wereld, en den tijd ;
 Begeerlikheyd die heeft bedrog, en list geschapen ;
 Begeerlikheyd die smeed de swaerden, en de wapen ;
 Begeerlikheyd verwoest de landen, en de Steen ;
 Begeerlikheyd die brengt de krijgers op de been ;
 Begeerlikheyd die voed het plunderen, en moorden,
 En oorzaekt alle quaed waer van men immer hoorden.
 O grootste vyandin ! ô nikkerlijke vond !
 O kanker voor de ziel ! ô oorspronk aller zond !
 O snood, en vals vergif wat oorzaekt gy al plagen ;
 Wat voed gy al bedroch, wat zoekt gy list, en lagen ;
 Wat brouwt gy al bederf, wat stookt gy felle brand,
 En maakt tot as, en puyn zoo menich rijk, en land ;
 Wat moord gy menig ziel van Vorst, en onderdanen ;
 Wat parft gy menig hert tot zuchten, en tot tranen ;
 Hoe veel onnozel bloed vergiet gy op der Aerd,
 Wat hebt gy menig mensch met overlafst beswaerd ;
 Wat hebt gy menig Vorst uyt zijnen troongesmeten,
 En zelfs als eygenaer een's anders Rijk beseten ;
 Wat hebt gy menig mensch berooft van lijf, en goed ;
 Wat hebt gy menig ziel doen smoren in het bloed ;
 Wat hebt gy menig maegt geschantvlekt, en geschonnen,
 Hoe menig vrouwen kragt, eylaes ! door u begonnen.
 Her waer een gulde wereld, her waer een gulde tijd,
 Men wist van twist nocht krijg, van oorlog nocht van strijd ;
 Indien begeerlikheyd by yder wierd verdreven,
 Men zoud als op een nieuw, een gulde tijd beleven.
 Maer, leyder ! 't is vergeefs de menschen aengeseyd,
 Dies gy Heraclite ! de wereld recht beschreyd,

Helaes,

Helas, niet te vergeefs en tranen uwe ogen,
 De blinde wereld wil moedwillens zijn bedrogen;
 Wat dat men bid of smeekt, wat dat men preekt of leerd;
 De mensch, die blijft de mensch; de wereld blijft verkeerd;
 Het herte blijft verhard, begeerte haet genoegten,
 De wil onwillig is om zich tot deugd te voegen,
 De rede heeft geen plaats, de liefde volgt geen wet,
 Medogentheyd, en deugd die worden afgeset;
 Van 't minste tot het meest, wil 't minst het meeste wezen.
 O tijd! die niet en zijt gelijk gy waert voor dezen;
 Elk kleyn wil groter zijn, begeert gaet zonder maet;
 De armoed rijkdom zoekt, de rijkdom, tracht na staet.
 Geen staet ter wereld, is nu met het zijns te vreden,
 Vermits begerlikheyd gaet boven deugd, en reden;
 De deugd, de eer, de schaemt, die zijn gelijk als dood;
 Oormoedigheyd te kleyn, hovaerdigheyd te groot.
 Elk wil, (meer als hy mach) in pracht, zijn staet verheffen;
 De kleyne willen nu de grooten overtreffen.
 O hedendaegsche tijd! wat gaet 'er nu niet om,
 De menschen zijn verblind, de wereld speelt voor mom;
 Hoe dwingt de noot mijn pen om yets te openbaren,
 Van 't geen d'onlukkigen ter wereld, wedervaren;
 Hoe dwingt de noot mijn pen te schrijven van die geen,
 Die door hun ongeduld de vromen neder treên;
 Die om een werelds schuld haer even mensch verstiten,
 En van een kleyn bezit beroven, en ontbloeten;
 Die 't eerlijke hert, en deugdelijk gemoed
 Vytperffen, met bedwang, tot etter, en tot bloed;
 Hoe dwingt de noot mijn pen van menschen te vertellen,
 Die hun in dit geval, als wreede tygers stellen,
 Om d'ongelukkige met listen te verraên,
 En die als eerlik zit, oneerlijk neer te slaen;
 Die niet een kleynen tijd zijn broeder wil gedulden,
 Om met gelegentheyd te effenen zijn schulden.
 O mensch, o wreden mensch! die zelfs een mensche zijt,
 En niet en weet hoe 't u kan lopen door de tijd.
 Ik heb 'er wel gekend, en ken 'er noch op heden,
 Die aen haer naesten mensch het aldernyterst deden;
 Ik heb 'er wel gekend die om een kleyne zaak,
 Bedreven groot geweld, en namen felle wrack,

I N L E Y D I N G.

Die met een bitterheyd haer even mensch verdrukten,
 En die her, op een kort, veel leliker mislukten ;
 Ik ken 'er heden noch wiens zaken qualik gaen,
 Veel dingen overhoop, en om haer ooren slaen,
 En voelen hun te zwak haer eygen last te dragen,
 En houden noch niet op haer naesten mensch te plagen.
 O werelt ! daer den mensch niet leerd aen zijn gemoed,
 Hoe hy sich dragen zal in anders tegenspoed ;
 O wereld ! daer den mensch geen menschen wil verschonen ;
 O wereld ! daer den mensch geen liefde wil betonen.
 O mensch, o wreede mensch ! zie hier een levend beeld,
 Waer in u wreedheyd werkt, waer in u dwaesheyd speeld ;
 Perillus vind een vond om menschen te doen plagen,
 Hy, die in zijnen tijd, hy, die in zijne dagen
 Een kunstig meester stuk van plagen heeft gewrogt,
 En een metalen stier, na 't leven, voortgebrogt,
 Die hy voor Phalaris (een wreede tyran) doet komen,
 Ontdekt de tyranny, (met dezen voorgenomen ;)
 Als nu den Koning hem heeft grondig afgevraagd,
 Hoe dat men met den stier de boze menschen plaegd,
 Perillus heeft gezeyd, en uyt den borst gesproken,
 Men onder deze stier, een felle brand moet stoken,
 En steken dan de mensch daer binnen, zo zal hy
 De stier doen brullen : neem de proef, of 't zo niet zy,
 O werckers van verdriet, hoe maekt gy u tot slaven !
 Gy zelf smoord in de put voor anderen gegraven ;
 Zie, hoe 't in dit geval, met dees Perillo ging,
 Zie, wat hy tot een loon voor zijne werk ontving.
 Hy (die een ander zocht met lijden te bedroeven)
 Moest selver in de stier, de felle brand eerst proeven :
 Zoo gaer het in 't gemeen, zoo hier als over al.
 Wie andren plagen wil, die zoekt zijn eygen val :
 Noch voorder van de tijd, en hedendaegsche dagen,
 En hoe zich in de wereld, de menschen langer dragen,
 Dit brengt de werelt meê, dat yder wie 'er leeft,
 Zich hoger tonen wil als hy vermogen heeft ;
 De knecht wil meester zijn, de meyt wil juffrouw speelen ;
 De wereld is verkeert in allerleye deelen ;
 Die diend wil zijn gediend, de meyt gebied de vrouw,
 Van hondert nauwlix een die is gelijk zy zouw ;

Noyt tijd zoo slim als dees met meysjes, en met knechten,
 Men past op eer noch plicht, hier gelt geen onderrechten,
 Wat isser menig sloer hier binnen onze Stad,
 Die in het Iorttoos land nauw halve noordruft had ?
 Hier zijnde in de weeld, kan 't Gese noch niet herden,
 Ey zie ! een vuyle sloy wil strax een juffrouw werden,
 De meyt die eyscht een meyt, en Gese pronkt haer op,
 En slingerd over straet gelijk een kermis pop.
 Al wat de groote doen, beitaen zy na te apen,
 La 't schijnd dat vaek de meyt is in de vrouw herschapen.
 Kladdenny voerd de pronk, en koopt al wat zy ziet,
 En van de huur alleen, en komt het dikwils niet ;
 De groote overdaed die nu de meysjes plegen,
 Die gaet veër buyten spoor, op averechze wegen :
 Noyt dees gelijken tijt, noyt werelt zoo vol quaet,
 Als nu, in onze Eeuw, by menschen omme gaet.
 De vuyle achterklap (gebouwt op losse logen)
 Die komt in onzen tijd de werelt door gevlogen,
 En schent zo menig mensch met haer bedriegery,
 Bekladdende zijn eer, schoon hy onschuldig zy,
 De vuyle achterklap, een vyandin der vromen
 Heeft menig achter rug zijn eer, en deugt benomen :
 Benomen ? neen, maer wel belogen en beklat,
 Met vuyle lelijkheyt daer hy geen schult toe had.
 God plaegt niet te vergeefs, de werelt met veel lijden :
 Men roept niet te vergeefs, dit zijn de leste tijden ;
 Een yder ken zich zelf, zoo 't zeggen gelden mach,
 Ik zeg, de werelt roept al om den laesten dag :
 Detijden wijzen 't aen, en alle dingen leeren,
 Hoe werelt, en hoe tijd verand'ren en verkeeren :
 Wie leeft 'er na zijn plicht, gelijk hy leven moet ?
 Wie leeft 'er, die te recht nu zijn beroeping doet ?
 Wie leeft 'er, die zich nu houwt aen Gods wet gebonden ?
 O menschen ! leert met my : de straffe volgt de zonden.
 O menschen ! leg doch eens al uw gebreken af,
 Gods geesfel dreymt de ziel met eyndelooze straf.
 Hoort onzen Hoveling hier van de werelt spreken,
 En hoe hy brengt in 't licht de wereltsche gebreken,
 Leert hoe men leeren moet af keeren van het quaet,
 Dat nu in onze tijd ter werelt omme gaet ;

Leerd van den Hoveling hoe dat men moet versmaden
 De wereld, en met een al 's werelds overdaden;
 Leerd van den Hoveling die hier ter plaets verschijnd,
 En tuygt, dat 's werelds lust als ydel rook verdwijnd,
 Leerd van mijn Hoveling hoe dat men diend te leeren,
 Hoe verre dat het hert moet gaen in het begeeren;
 Leerd van mijn Hoveling hoe dat de wereld zy,
 Een hof van alle quaed, en snoo bedriegery;
 Daer staetzucht, en gebied, de wet van deugd verftoten;
 Daer eygenbaet, en macht, met onrecht hun vergroten;
 Daer woeker, en begeert, verkeerde gangen gaen,
 Daer loosheyd, en bedrog, d'onnozelheyd verraen;
 Leerd van mijn Hoveling de hoofsche treken myen;
 Leerd van mijn Hoveling onkuysheyd tegen stryden;
 Leerd van mijn Hoveling de wellust, en de zond
 Versmaden met het hert, vernielen tot de grond.
 Hier staet hy voor 't gezicht van alle werelds menschen;
 Hier leerd hy yder een zijn hoogste welvaert wenschen;
 Hier leerd hy yder een, rijk, arrem, kleyn en groot,
 Te leeren aen de tijd, te denken aen de dood,

HET EERSTE BOEK,

en

EERSTE DEEL.

Afgebeeld door een Hoveling, die 't Hof verlaten heeft; en armlijk te lande levende, aldus spreekt:

DEn Mensch (die nyt den Mensch ontfangt van God het leven)
 Word tot verscheyde lust in zijnē tijd gedreven:
 Den eenen zoekt vermaek in oeffening van deugd,
 En schept nyt deze lust zijn allermeeste vreugd;
 Een ander heeft vermaek, en lust tot zulke zaken,
 Die dikmaels in den Mensch elendig leven maken;
 Elendig is die Mensch, wiens lusten zijn gezind
 Te spelen met de vreugd daer hy verdriet in vind;
 Elendig is dien Mensch, die in zijn jonge leven
 Den ruymen teugel werd aen zijnen lust gegeven;
 Elendig is dien Mensch, die buyten eer en deugd,
 Zijn quade lusten volgd, en zoekt in't quaed doen vreugd;
 Wie quaed gezelschap mind, die zet zich op de wegen,
 Daer hy de lusten vind om't quaed te wille plegen;
 Zo wie in zijnen jeugd met quaden omme gaet,
 Vervreemd van deugd en eer, en word door quaden quaed.
 Waer zijnder wegen, die ons meer tot quaed doen leyen,
 Als wel het Hoofs bedrog vol van pluymstrijkend vleyen;
 Waer vind men meerder lust tot eer van ydel lof,
 En oeffening in't quaed als in 't onrustig Hof?
 Waer ziet men yemand meer van jaloufy verzellen?
 Waer ziet men yemand meer van lichte Vrouwen quellen?
 Waer ziet men yemand meer tot hovaerdy gezind,
 Als in't onrustig Hof, daer yeder hoogheyd mind?
 Waer ziet men yemand meer tot haet en nijd genegen?
 Waer ziet men yemand meer de lust tot zonden plegen?
 Waer ziet men yemand meer tot zonden aen gepord,
 Als daer in overdaed den mensch wellustig word?

16 DEN CHRISTELYKEN
Ik heb tot noch mijn tijd in Hooffsche lust versleten ;
Ik heb in overvloed van weeld' mijn zelfs vergeten ;
Ik heb in menig Hof mijn dagen door gebrocht,
Zo menig Koninkrijk door wandeld, en verzocht ;
Maer, leider, waer ik quam, daer heb ik ondervonden,
Hoe ligt dat daer den mensch kan vallen in de zonden ;
Kan vallen tot het quaer , vermits gelegenthey, t,
De lusten daer toe lokt, de wille daar toe leyt.
Ik zelve, stel my zelfs mijn leven eens te voeren ;
Ik spreek my zelve aen, waer toe ben ik gebooren ? (teelt ?
Waer toe heeft my Gods macht uyt 's moeders schoot ge-
Waer toe heeft my mijn God geschapen na zijn beelt ?
Waer toe is my de naem van Christen mensch gegeven ?
Eylaes ! om dat ik zouw gelijk een Christen leven ,
En dienen God den Heer, wiens schepfel dat ik ben ,
Mijn Schepper gun my doch dat ik mijn zelve ken ;
En dat ik u mijn God, mijn zonden mach belyen ?
Ook alle quade lust, tot vuyle ranken, myen :
Dat ik in waer berouw uw Godheyt val te voet ,
Op dat ik worden mach gelijk ik wezen moet.
Ik weet dat my het Hof tot wellust plagh te trekken ,
En 't Hooffsche leven my de ziele kan bevlekken :
Zoo dat, dat leven my, mijn God ! voorttaen mishaeft,
Ia zoo, dat zich mijn ziel daer over zeer beklaegt :
Beklaegt, eylaes ! beklaegt, en zal gedurig klagen,
Ten aenzien dat ik my zo lelik heb gedragen :
Heb ik na lust geleefst, nu leef ik na den geest,
En word een ander mensch als ik wel ben geweest.

FLORENTINA, (een Hooffsche Courtoizane,) spreekt
tot d'afgekeerde Hoveling.

Gy, die wel eertijds pleegt in 't Hof te zijn verheven,
G Slijt nu hier op het lant, dus ongeacht, u leven :
Gy, die wel eer in 't Hof gerezen waert tot staet,
Hebt al dat luk vertreên, en al die eer versmaet :
Gy, die wel eertijds pleegt een schoone vrouw te zoeken,
Versijjt nu hier uw tijd in 't lezen van de boeken ;
Gy, die wel eer in 't Hof uw meeste lust volbrocht,
Wanneer gy in de min een Hooffsche maegt bezocht ;

Gy,

Gy, die wel eertijts pleegt met Iuffers om te springen,
En alshet quam te pas, een geestig liet te zingen ;

Gy, die wel eertijts waert wellustig by de wijn,
Wist, hoemen most in 't Hof met Hoofsche derens zijn.
Zijt nu als omgekeert, en niet gelijk te vooren,
Ia moogt nau (zo my dunkt) van zulke vreugt meer hooren ;
Ik weet niet wat 'er is, ik weet niet wat u deert,
Dat gy dus zijt vervremt, dat gy dus zijt verkeert ;
Dar gy de zoerigheyt gepleegt in uwe jaren,
Zoo licht vergeten hebt, zoo los kunt late varen,
Schoon d'oude wagnaer zijn eerste jeugt ontliet,
Noch hoort hy garen eens het klappen van de zwiep.
Al word een exter ouwt hy kan geen springen laten.
Al wat men garen deed, daer pleegt men van te praten.
Maer 't schijnt dat lust in u zo deger is vergaen,
Al of het levenszels waer t'eenemaal gedaen.
Kan u geen zoete tong met sineken en gebeden
Bewegen tot de min, en hare zoerigheden ?

Kan

Kan u geen lodder oog bekoren tot de vreugd,
 Die gy wel eertijds hebt gepleegd in uwe jeugd?
 Kan u geen rode mond bewegen tot het kussen?
 Lokt u mijn boezem niet de minne-brand te blussen?
 Kan u mijn lieve schoor niet trekken tot het zoet,
 Waer meê de lieve min u eertijds heeft gevoed?

H O V E L I N G.

HOu op, hou op, die zijt tot heden noch gebleven,
 En by uw oude lust, en in dat quade leven,
 Gy, die noch even zeer, en dat tot dezer tijd,
 In uwe qua gewoont, en zondig leven zijt;
 Gy, (in de zoerste Lent van uw ontloken jaren)
 Laet al dit vuyl besag, en snode ranken varen;
 En doet (dat bid ik u) gelijk ik heb gedaen,
 Laet alle quade lust uyt uw gedachten gaen;
 Laet alle vuyle zucht genegen tot de zonden,
 (Wel eer by u gepleegd, wel eer by u gevonden)
 Nu ruymen uyt uw hert, en gaen uyt uw gemoed,
 Op dat haer snoden brand uw ziel geen hinder doet.
 't Is waer! ik heb wel eer dat dool-pad ingetreden,
 De wellust en het vlees gedient met al mijn leden;
 Ik heb de geyle min met al mijn hert gezocht;
 Ik heb aen menig maegd mijn lust en wil volbrocht;
 Ik heb de geyle rocht, van ongebonde minne,
 Gepleegd met al mijn hert, gezocht met al mijn zinne;
 Ik heb zoo menig jaer, ten Hoof, mijn tijd gespild,
 Het weelig vlees gedient, mijn qualik vaert gewild;
 Ik heb mijn eelste jeugd in vuyligheyd verflaten,
 En door onnutte zorg mijn Heer en God vergeten;
 Ik heb mijn quade wil haer neyging toegestaen,
 En, met een woord gezeyd, mijn eygen zelfs verraen;
 Ik zelve heb mijn zelfs verraden en bedrogen;
 Ik zelve stel mijn zelfs nu mijn bedrog voor oogen;
 Ik zelve heb mijn zelfs zoo hoogelijk misdaen,
 Dat ik genootzaekt ben een ander weg te gaen;
 Dat ik genootzaekt ben op ander wijs te leven;
 Dat ik genootzaekt ben mijn zelve schuld te geven;
 Dat ik genootzaekt ben mijn schulden te voldoen,
 En ik, door waer berouw, my met mijn God verzoen.

Mijn Schepper zy gedankt voor die gewenschte zegen,
 Dat ik van mijn verderf een afkeer heb gekregen ;
 Een afkeer van de min, een walging van die zond,
 Een schrik van zulke lust, die ziel en lichaem wond ;
 Een toekeer tot mijn God, aen wien ik van mijn leven,
 En al mijn gantsch bedrijf, eens rekening moet geven.
 Ik sny de zonden af, en laet de wellust gaen,
 En toon berouw aen God, voor 't geen ik heb misdaen,
 't Is lang genoeg geholt, het dient eens opgehouden,
 Ik lief voortaan geen hof, nocht ook geen hoofsche vrouwen ;
 Ik lief nu langer niet de wellust, als wel eer ;
 Ik kus noch zoete mond, nocht geyle lippen meer ;
 Ik min geen loddre lonk, nocht stralen van bruyn oogen,
 Waar door ik menigmaal tot lusten ben getogen ;
 Ik min geen schoonheyd meer, nocht geyle minne praet,
 Geen vriendelijke lach, geen liefselijk gelaet,
 Geen Hoofsche minlijkheyd, nocht minnelijke trekken,
 Geen zoete vleyery, nocht dertelheyd van spreken ;
 Ik min geen ydel schoon, ik min geen Venus beeld,
 Waer in de zotte Min met al haer lusten speeld ;
 Ik min geen purper blos op inkarnate wangen,
 Waer meê dat my de Min zoo dikmaels heeft gevangen ;
 Ik min geen Vrouwen beeld hoe geestig opgehuld,
 Geen hayr, dat na de kunst om roze kaken kruld ;
 Ik min geen mond gedruk, nocht geen albastertanden,
 Nocht geen sneeuw witten hals, nocht lange blanke handen ;
 Ik min geen naekte krop op een yvoren grond,
 Geen boezem schoon ontdaen, geen roô korale mond.
 O jeugdelyke bloem ! volmaekt van lijf en leden,
 Wel eer heb ik geleefd na lusten, nu na reden ;
 De reden leeren my, dat ik (na Godes Wer)
 Al deze ydelheyd nyt mijn gedachten zet.
 O ! wat is al dit schoon ? wat zijn al deze lusten ?
 Wat is 't in deze vrengd met al het hert te rusten ?
 Wat is 't ? eyles ! wat is 't, dat men zijn levens tijd,
 In deze zotterny, en ydelheden slijt ?
 Wat is 't, eyles ! wat is 't, in vuyle min te leven,
 En aen de boze lust zoo lossen toom te geven ?
 Wat is 't, aen alle man vergund een open schoot ?
 Het is een loozen strik die zielen brengt ter dood.

Als ik, o teere spruyt ! zie op uw ydelheden,
 Wert ik met deerenis inwendig aengestreden,
 En over uw bedrijf, en over uwen staet,
 Waer in (het zy gy keert) uw ziel verloren gaet ;
 Helaes ! wat is de zond ? hoe kan men zonden plegen ?
 Hoe kan het menschen hert tot zonden zijn genegen ?
 Daer zoo een swaren straf den zondaer wert bereyt,
 Een straf, die duuren zal tot in der eeuwigheyt ;
 Ik bid u lieve bloem (noch in uw eelfte jaren)
 Laet al dit snoot bedrijf, uw zondig leven varen ;
 Stelt geen bekeering uyt tot aen den ouden dag,
 Die niemant zeker is of hyze krijgen mach :
 't Is Gode aengenaemst in 't beste van sijn leven
 De vruchten van de deugt aen God den Heer te geven :
 Dan is een roosjen best en op zijn eelft gepluykt,
 Als 't uyt zijn knopjen eerst sijn bladertjes ontluylt :
 Den Heer is meer gedient met offer der zondaren
 In 't bloeyen hunner jeugt, als in verrotte jaren :
 Wie God de eerste vrucht van sijne jeugt vereert,
 Dat is, wie zich van jongs tot God den Heer bekeert,
 Die oeffent meerder deugt, en krijgt een meerder zegen :
 Dies, laetu, *Florentijs!* tot ware boet bewegen :
 Ey ! sny de zonden af, en pleegt geen wellust meer,
 Maer soekt, voor alle ding, uw wellust in den Heer.

F L O R E N T I N A.

IK (die tot dus lang toe mijn leven heb gesleten,
 Zo dat ik heb mijn God, en ook mijn zelfs vergeten,
 In ongebonden lust voor 't lichaem vreugt gezocht,
 En om de arme ziel, eylacy ! noyt gedocht)
 Vind nu mijn geest geraekt door 't Goddelijk vermanen,
 Zoo dat mijn zondig hert opwerrept brakke tranen,
 't Gemoed my oertuygt van 't geen ik heb gepleegt,
 De geest voelt sich op 't hoogst inwendelijk beweegt :
 V leer zy my een les in 't geyle minne plegen,
 Als dat ik keeren moet van diergelijke wegen :
 V leer zy my een les, wanneer ik heb bestaen,
 (Door vleeschelijke lust die wegen in te gaen)
 Te keeren van dat pad, en van dat vuyle leven,
 En my (in recht berouw) tot God den Heer te geven :

Verlaten

Verlaten met het hert die goddelooze zond :
 'k Zeg zonde, die de ziel, en ook het lichaem wond :
 Te scheidt van die lust die 't herte peyt met vreugde ,
 En plaegt de arme siel met duysend ongeneugde :
 Te scheidt van die vreugt die niet en baerd als smert ;
 Een ongesonde siel, een ongerustig hert :
 Een lichaem vol verdriet, een leven vol elenden,
 Hoe heb ik dus geleest dat ik mijn zelfs niet kenden ?
 Hoe heb ik soo gedoolt, hoe heb ik soo gedwaelt,
 En mijn verderffenis met wellust aengehaelt ?
 Hoe heb ik dus verblint geholt in 't spoor der sonden,
 En nimmermeer berouw in mijn gemoet gevonden ?
 Eylaes ! zo lang den mensch de vuyle sonden mint,
 Zo lang als hy daer toe gelegentheden vint,
 Kan sijn genegentheyd de sonde qualik derven,
 Gelegenheyd die doet genegentheyd verwerven :
 Nu haet ik met het hert het geen ik heb volbrocht :
 Nu vlie ik van het geen ik eertijts heb gezocht :
 Nu scheidt ik van het zoet, dat niet en baerd dan smerte :
 Nu strijd ik met de zond', als vyand van mijn herte ;
 Nu treed ik met de voer, de rover van de deugd ,
 De moorder van de ziel, de schender van de jeugd ;
 Nu zoek ik met geweld mijn vyand te vernielen ,
 Mijn vyand, die ik noem de kanker mijner zielen :
 Mijn vyand, die ik noem een eyndelooze pijn ,
 Een pest, wiens felle brand noyt uytgebluscht sal zijn ;
 Mijn vyand, dien ik noem de beul van 't eeuwige leven :
 Mijn vyand, is de sond, die wil ik nu begeven ,
 Die wil ik nu voortaan ontfeggen sijnen eys ,
 Nu leven na den geest, en niet meer na het vleys ,
 Nu wil ik in den geest met mijnen vyand strijden :
 Nu wil ik aen de ziel geen vuyle sonden lijden :
 Nu wil ik geen meer doen, gelijk ik heb gedaen :
 Maer, met een vaste hoop, mijn vyand tegen slaen ;
 Nu wil ik in den Geest mijn vyand van my weeren,
 Door 't schild van mijn *Geloof* sijn aanslag wederkeeren ;
 Nu wil ik lieve God, gaen vallen u te voer,
 Met tranen in 't gezicht, met zuchten in 't gemoet ;
 Nu wil ik lieve God, berouw met tranen mengen,
 En tot verzoening dees aen u ten offer brengen.

- Ey ! willigt my de wil, op dat ik willig zy,
 Te offeren aen u het geen gy wild van my ;
 Ey ! machtig my de macht op dat ik mach vernielen
 De wellust rot de zond, den vyand mijner zielen ;
 Ey my ! mijn lieve God, mijn Schepper en mijn Heer,
 Ontfermt u mijnder, die genaë van u begeer ;
 Genade, ey genaë ! fonteyne der genaden,
 O goetheyd ! die noyt wil 't verderffenis der quaden ;
 Wanneer den quaden in het goed zijn quaed verkeerd,
 Waer door dat gy den dood des zondaers niet begeerd,
 O goetheyd eeuwig goet ! ô diepte zonder gronden !
 O liefde ! door wiens bloed gy afwascht alle zonden ;
 O liefde ! die in my zoo diep uw stralen schiet,
 Dar alle aerdsche liefd my uyt het herre vliet.
 O liefde ! 't is door u, dat ik my wil bereyen
 Te keeren tot mijn God, in God mijn leven leyen ;
 O liefde ! 't is door u, dat my de liefde port
 Te bidden u, dat gy in my uw liefde stort,
 Op dat ik, door de liefd, te recht mach leeren haten,
 De liefde tot de zond, en't Hooffsche leven laten :
 O liefde ! stook in my een vonkje van uw vlam,
 En smeult de lust tot as die vreugd in wellust nam :
 O liefde ! voed den brand van goddelike minne,
 Op dat ik in uw vuur de wellust mach verslinne,
 Op dat ik in u brand verbranden mach de lust,
 Die geyle vlamme voed, en't heylig branden blufft.
 O liefde ! trek mijn hert van alle aerdsche dingen,
 En leer my nu voortaan het brosse vlees bedwingen,
 De wellust tegenstaen, de zonden nedertreën,
 En storten tranen met Maria Magdaleen.
 Adju, wereld adju, adju o schim van weelden !
 Die my maer koper gaeft als gy my goud voorbeelden,
 Zoo lang ik in uw lust geleeft heb, schein 't my zoet,
 Maar nu ik koom tot God, schop ik u met de voet :
 Gy hebt het beste deel des levens aengenomen
 O Felix ! door wien ik tot kennis ben gekomen,
 Zijt gy gelooft, naest God, als die my hebt geleerd,
 Hoe dat men zonden haet, en zich tot God bekeerd.

SILVESTER, zijnde een Hoveling, komt by
FELIX, den afgekeerden Hoveling.

Myn lieve, en zeer aengename vrund *Silvester!* 't is my van u herren lief, die vrundschap te genieten, dat gy mijn onwaardigheyd zo waerdig kend, u zelven zoo veel tijd te gunnen, 't Hof te missen, en my in deze stille eenzaamheyd uyt vrundschap te bezoeken, zijnde daer toe aengeport (zoo ik vertrouw) door de oude kennis, de welke in onze eerste jeugd zodanig is geweest, dat ik twijfel oft 'er oyt broederlijke liefde de onse is gelijk gevonden.

Is u wel indachtig met wat lust en welgevallen gy uw vreugde pleegd te scheppen in mijn geringe rijm-kunst, ten tijden onzer studie? gedenkt u wel met hoedanige zoetigheden u mijn Pastorellen kosten vergenoegen, bevrucht wezende met hunne slechte minne-deuntjes? door de welke gy zoo menig reizen in het diepst van uw gedacht en zinnen, als in een vloed van wellust en genuchten, scheent te zwemmen? weet gy wel hoe dikmaels dat u mijn veld-deuntjes hebben aangedreven my te komen bezoeken, eer noch dien gulden *Phœbus* voort quam uyt die blaauwe tente van den daggodin *Aurora*, om te begroeten die geneuchelijke landsdouwe? van de welke u mijn rijmpjens zulk een voorsmaek kosten geven, dat gy u genoodzaekt hebt gevonden, derwaerts met my te keeren, om aldaer de nimphjens tot het uytquelen van mijn gevoyfde rijmpjes te bewilligen? weet gy wel hoe dikmaels dat gy my hebt gevonden, omlommert van de boomen? 't zy op den oever van een klare water-beek, ofte op de walmen van de koele stromen, daer wy onze hoogste wellust namen in 't aenschouwen van hun kristalle vlieten, lieffelijke geur van bloempjes en kruyden, soo veel telgens van bladerrijke boomen, daer onder de verliefde herdets aen de godinne *Citherea* haren offer deden?

Weet gy wel, mijn lieve vrund *Silvester!* hoe vaek gy toenmaels wenschten, dat gy mogt op diergelijke wijs, in sulker voegen neffens my uw leven slijten? waer is nu die begeerte? waer nu zodanige wenschinge? helaes! door verandering tot hoger, schijnt nu een meerder lust en smaek te hebben inde veranderlijke staten, en de ecre der hoger dingen, als u toenmaels de voorgaende kleynigheden wisten by te brengen.

Anders is 't met my gegaen , my zeg ik , die een meerder waardigheyt in onwaardige slechte, als wel in hoog-geachte, en uytstekende zaken, kan bekomen : ik , die gewiffelt hebbe mijn staet-zucht aen ootmoedigheyt , mijn wellust aen 'de deugde, mijn overdaet aen matigheyt ; bevinde dat ik nu rijk ben in kleynigheden, daer ik van te voren arrem was in groot-zigheden ; nu bevinde ik hoe veel het land leven van het Hooffsche leven is verschelende ; nu kan ik eerst te recht het eene van het ander onderscheyden : nu kan ik oordeelen (als verzocht hebbende) welk van beyden best is , waer van de redenen zullen als getuygen zijn.

Wat het Hooffsche leven is vereyschende, daer van hebt gy de kennis : wat het land leven niet van nooden is , dat kan ik bewijfen : begeerende alsdan van u een onpartydig oordeel , welk van beyde gy (op mijn verklaringe) zult gelukkigst achten ; my, in deze mijne onmaerdigheyt, ofte u in uwe groot-zigheyt ? belangende het nwen, ben ik wel verzekert dat gy u gestadig vind bekommert, en vol zorgen : eerstelijken om u zelve wel gezien te maken by de Grooten , neffens dien op wat wijze gy met haer zult spreken , met wat diensten haer bekieven, met wat giften haer vereeren, met wat smeken haer bewegen, en dat allenig om een hand vol ydele gunsten : zulx dat ik wel te recht u niet anders heb te noemen, als een arme rijke, en daer by een gewillige slave.

Ten tweeden, wat middelen worden by u niet gebruykt, om het staet-zuchtig herte in zijn lust te voeden ? met wat moeyten en niet weynig kosten moet gy de hovaerdigheyt ten dienste zijn , om met de Grooten groot gerekent te werden ? wat schatten moet gy niet besteden in het opbouwen van uytnemende , en antijxze huizen , afgedeeld met kamers en saletten ? wat rijkdom moet gy niet verspillen om die zelfde te bepronken met kostele sieraden ? hoe groote sommen en verdoet gy niet in 't aenrechten van heerlijke maeltijden en banketten ? wat swarigheden en moeyten staet gy niet al uyt om machtige rijkdommen te vergaderen ? wat vreezen en bestrijden u niet die selfde te bewaren ? wat perijkelen en loopt gy niet die schielijk te verliezen ? en voorders ; wat swarigheden zijt gy noch al meerder onderworpen , van de welken ik alhier veylig en vry ben ? Lieve vrund *Silvester* ! de schijn maekt u gelukkig , maer in der waerheyt my de daed :

zoo dat ik wel te recht mach van my zelven zeggen, 't geen wel gezezt wiert van dien vermaerden, en welgeleerden Catho, gelijk getuygen deze navolgende woorden: *O Felix Catho tu solus scis vivere*; 't is met waerheyt een geluckige zaak zich zo te sterken door de reden, dat de begeerten overwonnen, de wellust vertreden, en de rijkdommen, van 't vernoegen, reene-mael verschoven worden: en in plaetse dat begeerlijkheyt veel menschen maekt tot slaven, door de rijkdommen: alzo worden de rijkdommen by my slavernyen gemaekt door het genoegen: dat is, daer een goet genoegen gevonden werd, daer gebruykt men een weynig met gerustigheyt: maer die vol begeerten is, en tracht altijd na meerder, die dient de rijkdommen, en isser een arme slave van: belangende het mijne, zal ik u te kennen geven met dezenavolgende rijmpjes:

Geen schat, geen goed, geen vver-	De meeste schat die iemand heeft,
relde lust,	Dat is, als 't hert gerustig leeft;
En geven 't herte zoo veel rust,	Dat herte leeft gerust, en bly,
Als veel het rustig leven geeft	VViens rijkdom het vernoegen zy.
Aen hem, die in een kleynjen leeft.	Noit zal men zien dat overvloed
VWie in een kleyn zijn leven leyd,	Den mensch gerustig leven doet:
En om het kleyn van 't groote scheid,	VWant overvloed is zoo van aerd.
En leyd zijn groot tot kleinder an,	Dat zy begeert, oft vreeze baerd.
Die leerd wat kleinheid geven kan.	Begeert tot meer, oft vrees tot
De kleinigheid leefd onbenijd,	min:
De kleinigheid en heeft geen strijd,	De overvloed brengt onrust in,
De kleinigheid leefd onbevreesd	De overvloed brengt zorge by
Gestadig met een blijde geest.	VVaer door men ongerustig zy.
'k Zeg dat hy wvvijsfelijk verkieft,	In kleine staet leid groote rust,
Die om het minste, 't meest verliest;	VVanneer 't vernoegen gaet voor lust:
Het minst is 't meest, schoon 't niet	VWie 't klein bemind veel onrust
en schijnd,	mijd:
VWant, in het minst, men 't meeste	VWie 't groot betracht die leeft in
vrijnd.	strijd.

Lieve vrund *Silvester!* speur uyt dees mijn rijmpjens de eygenschap van kleynigheyt, in de welken ik my begeven hebbende, groote gerustigheyt vinde; en zegge daerom dat het minst het meesten is, om dat het slechtste leven de meeste gerustigheyt veroorzaekt.

Door wat reden, waerde vrund *Silvester!* dat ik het Hof ver-

laten, en dit verachte (doch lukzalig leven) aengenomen hebben, daer van zal ik u te rechte kennisse doen hebben, niet twijfelende aen de groote verwonderinge, die gy uyt deze mijne veranderinge zult kunnen scheppen, aengezien de wonderlijke toevallen, my in mijnen tijd bejegend, zedert uwe bywooninge ten Hove.

Getrouwt wezende (zoo u bekend zy) met mijn bevallige, edoch hooghertige *Chrisenia*, heb ik (om mijn geliefden te believen) meer getracht na al zulke zaken, die my eerder stonden te vlieden dan te zoeken, zulx dat het my gegaen is als het eertijds ging den onervaren voerman Phaëton, die in het rennen na den hemel, de hetten der zonne te zeer genaderd zijnde, is gevallen in de riviere Padus.

Wel te recht, mijnen vrund *Silvester*! mach ik my vergelijken by den hoog-vliegende *Icarum*, die door al ten hogen vlucht, jammerlijk moest dalen; ik, door de vleugels van begeerte, zocht my op te heffen van mijne gemeene staet tot een hoger, daer toe aengevoerd door ydele winden van staetzuchtige begeerten, onder de welke niet weinig speelden de grootfche genegentheden van mijn hooghertige *Chrisenia*; waerde vrund *Silvester*! 'tis mijn onbedachtigheyd door de welke ik my te verre vinde afgedwaeld van rede, te beschuldigen (alhoewel schuldig) die gene die den hemel my had toegevoegt tot behulp in mijn leven, en overlang my door de dood wederom ontogen, vertrouwende uwe beleefde redelijkheid mijn begane misflag zal verschoonen.

Kort na dat de liefde my gezet had op den troon van haer vreugden, en, door echtelijcke min-verzaming, my haer zoerigheden deed beproeven, ja den hemel (zoo het scheen) veel soorten van geluk en welluft op my uytstortende, zulx dat de aenlokkende gaven des fortuyns, my te schielijk op de trappen der begeerlijkheden hadden opgevoerd, alwaer ik, gewaer wordende haer schielijke veranderinge, plotzelijk van de hoogten mijns gelux, in de allerlaegste poel der rampen wierd afgestoten, en ter neer gedrukt.

Hoe elendig, waerde vrund *Silvester*! ik den tijd van zeker jaren heb ten Hove doorgebracht, zult gy van my hooren; gelijk de stormwinden in den tijd van onweër, den eene buy op d'ander uytstorten; ja gelijk den ys-vloed stapeld stuk op stuk, en dat tot hooge bergen, even alzo stapelde den hemel

op my ongeluk op ongeluk, tegenspoed op tegenspoed; zulk dat het meer dan wonder is, dat mijn ziele, onder de gebergten van deze mijne ellenden en zwarigheden, niet en is bezwelen. Als my nu het ongeluk berooft had van mijn middelen, en my aen d'ander kant bestreden de naturelijke moeyelijkheden, benaude quellingen, droevige tegenheden, bittere armoede, ongunst der Hovelingen; zo dat ik my omlegerd vond met alle soorten van ongelukken, afkerigheyd der Grooten, vyandschap der vrunden, spijt en laster van die gene, daer ik steun en troost verhoopte van t'ontfangen, dies ik nu wel te recht mach zeggen met den Poët:

Dum fueris felix multos numerabis amicos,

Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Denkt eens, waerde vrund *Silvester*! oft'er wel meerder smert kan raken aen een vroom gemoet, als van alle de werelt (door ongelukkig zijn) voor onvroom gelastert te worden? waer isser meer verdriet, als ongelukkig zijn, en daer by troosteloos te leven? vroom te zijn van herten, en als onvroom zijn verstooren? waerde vrund *Silvester*! wat getuygen zal ik nemen, om mijn ongevalste meining u t'ontdecken? of ik name alle de bloempjes, en puyk-cieraden van de godinne Flora, in wiens Palleys, ik heden dien voor hoveling; zouden die aen u genoeg zijn? oft ik daer by name alle de bladeren van deze telg-rijke boompjes; zouwt gy daer mede wel te vrede zijn? oft ik name alle de kruidjes uyt de schoot van deze lommer; zouden's u voldoen kunnen? oft ik name alle de kristalle drupjes die dit beexken uytstort, zouwt gy die geloven? nocht bloempjes, nocht boompjes, nocht kruidjes, nocht beexkens, en hebben macht u zulk te getuygen; wat dan? o hemel! woonplaets van het Goddelijk, tuygt gy mijn herte, niet aen verherde, maer wel aen goetwilligen; o gy sterren, o gy maen, o gy zon, o gy Godheyt zelve! tuyg, bid ik, tuyg mijn hert, tuyg mijn wil, en mijn genegentheyt, tuyg gy hemelen, tuygt gy Gode, tuygt gy zon, maen, en sterren, tuygt gy boomen, bloemen, kruiden, tuygt gy, bid ik, altezamen mijn ongeveynsde herte, op dat ik u, mijn waerde vrund *Silvester*! vastelijk mach doen geloven, dat ik door de wangunst en Hoofsche nijdigheyt, my in mijn tegenspoet en ongeluk, (afgescheyden van het Hof) meerder wellust, rust en vrcugde, weet te vinden in deze verschoven nedrigheyt,

drigheyt, als ik oyt mijn leven heb gevonden in de hoogste eere, en wellust van het Hooffsche leven; want de Hooffsche zorgen, en moeyelikheden die de Hovelingen aen nemen, die zijn niet om te verkrijgen 't geene zy behoeven; maer eylaes! veel meerder om het geen dat zy begeeren; al ons reysen, al ons loopen, al ons woelen, en ons waken, is niet om onze nootdruft, maer om onse onversadelijke begeerten te gehoorfamen; waer van zeer wel en aerdig zeyt, met dese navolgende reden, dien welgeleerden, en hooggeachten *Antonius de Guevara*: Och hoe menig hebben wy gezien in Heeren Hoven, die 't veel beter gevveest hadde, dat zy noyt haer vermogen noch haeren vril hadden gehoorzaem gevveest, vwant na dat zy deden al vvat zy vermogten en vuilden, quamen zy te doen het geen zy niet behoorden. Indien wy schuldig zijn vergiffenis te bidden die vvy misdaden hebben, zoo behoort een yder hem zelf veel eerder vergiffenis te bidden dan een ander; vwant op dezer aerden en heeft my niemand alzo veel misdaden als ik self my zelven vvel te kort gedaen hebbe. VVie heeft my de hovaerdigheyt ingeblazen? dan mijn eygen behagen en zotheyd. VVie heeft mijn hert geschonken het fenijn des nijdigheys? dan my mijn zelfs lief-hebbende dwaesheyd. VVie heeft mijn ingevwant ontfteken met het vuur des zoornigheys? dan mijn eygen onlijdzameheyd. VVat is de oorzaak dat ik in spijz zoo gulzig ben gevveest? dan dat ik mijn zelven lekker en snoepachtig gevvend hadde. Och mijn ziele, vwie vuild gy de schuld geven van alle deze bekende lasten en schaden? anders niemand dan mijn eygen zelvvers zinlijkheyd. Het is groote dwaesheyd den dief buyten 's huys te loopen zoeken, daer hy al binnen in den kamer is. Ik vvil hier by zeggen dat het groote ydelheyd is, anderen te vullen beklagen, aengezien de schuld aldermeest in ons is: daerom v wilt het ter herten nemen dat vvy nimmer zullen ophouden ons zelfte beklagen, dan als vwy beginnen zullen ons te beteren. Och hoe menig en menigmael tvvisten en strijden in 't binnenste mijnder herten de deugd, die my getuygt goed te doen, en de zinlijkheyd, die my bekoord om ydel en lichtzinnig te zijn: van vvelken strijd blijft mijn verdelijk oordeel bedompt, mijn verstand beroerd, mijn hert veranderd, en ik zelfs van mijn zelfs geheel vervreemd. *Ovidius den Poët* beschrijft dat de zeer amoreuse *Phyllis van Rhodis*, haer zelven meer beschuldigde dan haer lief, als zy zeyde:

Remigium dedi, quo me fugiturus abires,
Heu patior relis vulnera facta meis.

O mijn lieve! en van herten vvel beminde *Demophon*, en had ik zelf mijn herte niet overgegeven om u lief te hebben, zoo en zoudet my geen geld gekost hebben, is te doen vweg helpen en met u henen te zeylen, nocht gy en had niet van hier gereyft, nocht ik en had my in deze elende niet gebrocht, vwant eylaes! het komt door mijn eygen zelfs wapenen, dat ik my glans heb laten vvronde. *Iosephus zeyd van Mariana*, *Homerus van Helena*,

lena, Plutarchus van Cleopatra, Virgilius Maro van de Koninginne Didon, Theophrastes van Policena, Xantippus van Camilla, en Assennarius van Clodra: dat deze uytmuntende Princesen haer alzo zeer niet en beklagden, dat haer minnaers haer alzo niet en bedrogen, als zy haer zelfs deden, om datze hunlieden te veel geloofs gaven. Dus verre Antonius de Guevara.

Alzo mede, waerde vrunt *Silvester* ! heb ik mijn ongelukkig zijn, en de nijdigheyt der Hovelingen niet zoo zeer te beklagen van het Hof's wegen, maer veel meer mijn zotte zinnelikheden, en hoogdravende begeerten, door de welken ik het Hoofsche leven gezocht, en hare wellusten gediend hebbe, zoo dat ik met recht nu zelve van mijn zelve wel mach seggen, 't geen *Plutarchus* ons verteld van dien grooten *Pompejo*, van den Konink *Pirrho*, van den vermaerden *Hannibal*, van den Raeds-man *Mario*, van den Dictator *Silla*, van den onverwinnelijken *Cæsar*, en van dien onzaligen *Marco Antonio* ; zoo wanneer de zelvige door het ongeluk ter neder en onder de voeten verworpen lagen, hebben niet zoo zeer beklagt de wreedheyt der Fortuynen, als zy wel deden de onachtzaamheyt, en het veel betrouwen op haerlieder voorspoet; dat ons anderen zomtjids moeyten en onrust aendoen is wel zoo, maer de zwaerste, en moeyelijkste lasten komen ons van niemant meerder dan van ons eygen zelve, want wy dikmael zelf ons zelve in de moeyten zo verwerren, dat wy zonder merkelijke schade, en ook schande, daer uyt niet kunnen raken. Waerde vrund *Silvester* ! wat remedie om desen te ontwijken ? beter niet, mijns oordeels, dan zich af te keeren van het warrige, moeylijke, onrustige, geveinsde en bedriegelijk Hof, zoekende voor groote kleynen, voor hoogen en verheven zaken, slechte en nedrige; 't welk ik gedaen hebbede, nu mach zeggen, als wel eer gezeyt heeft, dien wijzen en vermaerden Philosoph *Plato*, na dat hy in zijn jeugd zeer wulps had geleest, den oorlog gediend, gezeild had over zee, veel koopmanschap gedreven; eyndelijk gevraegd zijnde, in wat staet dat hy hem best te vreden hadde gevonden; gaf voor antwoord, dat 'er geen staet zonder verandering, geen eer zonder perikel, geen rijkdom zonder moeyten, geen voorspoed zonder eynde, noch geen vreugde zonder droefheyt is; dan indien ik een vredig gerust leven gevonden hebbe, dat was als ik my scheyde van alle wereltische han-

déling, en bekommernissen, my begevende tot mijne boeken. Waerde *Silvester!* 't Hof te verlaten, om dat men daer gehaet zy, is geen deugde, maer die zich daer afscheyt om de deugden te oefnen, die toont dat hy de deugden lief heeft; die een veracht en nederig leven zoekt, om dat hy in het Hof, na zijnen wil, niet verheven en ge-eert wort, die en zal niet minder onlust en verdriet in zijne kleynigheyt, (dan hy in zijn grootheyt gehad heeft) vinden; veele zullen 't Hof verachten, en misprijzen, om dat zy daer beroyt, niet wel gezien, en van hare officien gezet, en verbannen zijn; anderen doch zeer weinig, zullen dat verlaten, uyt liefde tot der deugden, O gelukkige zielen! wien de deugden zoo wel smaken, dat zy alle de wellusten des Hof's overgeven, en verwisselen, aen die zalige, en gerustige wellust der gemoederen. Waerde vrunt *Silvester!* hoe gelukkig is geweest dien goeden en wijzen Catho, die, na dat hy zich gelicheyden hadde uyt het Hof van Romén, den overschot zijns levens, in een arrem lant-huysken vredelijk, en wel gerust heeft doorgebracht; van gelijken heeft gedaen dien machtigen Keyzer *Deoclerianus*, den welken zijn Keyzerrijk verlatende, heeft een huysken te lande doen bouwen, en aldaer in stille gerustigheyt, en vrede zijn leven geeyndigt. *Pericles*, de welke van alle de Grieken zeer geacht en bemint was, na dat hy 36 jaren binnen Athenen geregeert hadde, nam verlot, en afscheyt van het Hof, en den Raet van Athenen, en gink woonen in een huysken; op het lant, alwaer hy boven den ingank, ofte deure, hadde geschreven deze gedenkwaardige woorden: *Inveni portem, spes & fortuna valet*; het welk ik gestelt heb aldus in duytsche rijmen:

Adiu fortuna, en hoop, certijds aen u verbonden,

'k Heb nu de haven van gewenste rust gevonden.

Wat heeft niet gedaen dien vromen, en dapperen held der Romeinen, genaemt *Scipio Africanus*, de welke Spanjen heeft beoorloogt, heel *Africam* getemt, *Carthago* ter neder-geworpen, en heerlijke victorien over zijne vyanden bevochten; hy heeft zich, na alle die verkregen eer, en voorspoet, uyt het Roomsche Hof gescheyden, en zijn wooninge genomen in een zeer kleyn en armlyk huysken, aldaer in vrede en gerustheyt zijn dagen afgeleeft.

Na dat dien vermaerden, wijzen, en goddelijken *Plato* had-

hadde geantwoort aen den Ambassaten van Cyrenen, op 't verzoek der wetten voor hunlieder gemeente, dese navolgende reden, *Difficillimum est homines, amplissima fortuna ditatos, legibus continere.* Welken zin ons verklaren dese rijmkens;

*Het is een harde zaak, 't zijn zwarelijke dingen,
Die 't luk heeft na zijn wil, met Wetten te bedwingen.*

Na dien tijd, door die gestadige groote mozyten der gemeenten, heeft hy zich begeven in een dorpken buyten Athenen, aldaer zijn ruste gesocht, en na achtiën jaren levens, in salige vrede zijn dagen geeyndigt. Mijn lieve vrunt *Silvester!* hoe gerustig dat dit leven is, by het Hoofsche, kunt gy niet zoo seer geloven, als wel die voor verhaelde mannen, dat besocht, en ik ook neffens dese, dat bevonden hebbe.

SILVESTER. Waerde man, 'k heb u rede niet alleen gehoort, maer ook vast gedrukt in 't herte, om na dezen met een meerder bedenkinge daer op te werken, niet twijffelende, ofte sal my verandert vinden van leven, en genegentheyt, om te volgen de exempelē, my van V. E. voorgestelt.

FELIX. Om uwe lusten meer te voeden, waerde vrunt *Silvester!* zo draeg met u dees mijn rijmen, leest, en herleest die selvige, op dat gy te recht mengt leeren kennen, de ydele sotte en bedriegelijke wellusten des Hof's; die selfde welkende zult u gewisselijk gemoedigt vinden die zoo zeer te haten, als gy die tot dus lang toe gelieft en bemint hebt.

SILVESTER. Ik ontfangse dankbaerlijk, waerdige man! en draegse mede als een schat voor mijn ziele; zal het Hoofsche leven zoo veel rijts ontfelen; dat ik met aendacht die zal lesen, met goede opmerking wel herdenken, op dat ik alsoo te recht daer uyt mach smaken de zoetigheden der deugden om met een walging, en tegenheyt het Hof, met alle bedriegelijke ydelheden van dien, te haten, en te vlieden. Hier mede mijn afscheyd nemende, waerde man, en gelukkigen vrund *Felix!* beveel ik u de behoedaniſse des Allerhoogsten, gedenkende, op het eerste u eens weder te verzoeken, om mijn gevoelen, over dit uw werksken, uyt te spreken.

*Den Hoveling beklaegd zich zeer over den tijd,
die hy in 't Hof heeft door gebracht.*

IK zelf, mijn zelven wil nu van mijn eygen leven,
 Mijn eygen zelven gaen eens rekeninge geven ;
 Ik zelve, wil mijn zelf recht onderzoeken gaen,
 Hoe dat in mijn gemoed mijn levens zaken staen ;
 Ik zelve, wil mijn zelf voorstellen mijne jaren,
 Waer in ik zocht de dood, en liet het leven varen ;
 Want levend leefd ik niet, daer 't leven van my vlood,
 Maer 't leven was in my een lang slepende dood ;
 Mijn leven was geen meer dan een gestadig sterven,
 In al de jaren die ik moest ten Hove derven:
 Mijn tijd en was geen tijd van leven, maer onrust:
 Mijn dagen sonder dag, in schaduw van delust :
 Mijn jaeren waeren daer geen jaren, 't waren droomen,
 Die my beloofden 't geen ik noyt en heb bekoomen ;
 Mijn vreugde was geen vreugd, want alse was beproefd,
 Zoo heeftse my daer na seer bitterlijk bedroefd:
 Geneuchten waren geen geneuchten in dat leven,
 Maer 't waeren schuymen die op losse baren drevén:
 Mijn jonkheyd was geen meer als ydel zotterny,
 Ik zelve (in mijn jeugd) wist zelve niet van my :
 't Geluk was geen geluk, hoe seer 't my in mocht ruymen,
 Maer, 't was (te recht geseyd) een schoot vol lichte pluymen,
 Een hand vol ydel stof, dat met de winden vliet,
 Het Hoofs geluk schijnd zoet, maer ach! ten isset niet.
 Wanneer de lust mijn jeugd ten Hove deed verkeerén,
 Genoot ik daer de gunst, en macht van groote Heeren,
 Wien ik mijn dienstbaerheyd in 't dienen heb betoond,
 Waer voor my het geluk ten vollen heeft geloond:
 Wien ik gevolligt ben in wreede oorlogs daden :
 Wien ik ontsien heb uyt een vrees van ongenaden :
 Wien ik geselschap hield te water en te land,
 In prikkel en gevaer, gereyft door zee en zand :
 Veel meer heb ik besocht als yemand zouw geloven,
 Voorspoed en tegenheyd beproefd in Koninx Hoven:
 In weelde, en in druk heb ik ten Hoof gelceeft,
 't Is niet als bitter wat de Hooffsche soetheyd geeft :

Noch

Noch moet ik van het Hof al meerder gaen verklaren,
 Alsoo my meerder is ten Hove wedervaren:
 Zomtjds heeft my de gunst, zomtjds d'ongunst gediënt,
 Door schijn vertrouwd' ik vaek mijn vyand als mijn vriend;
 Veel vrienden heeft het Hof my zomtjds voorgedragen,
 De nydigheyd getreft met onverziene slagen:
 Veel aenstoot, veel verdriet en onheyl uytgestaen,
 Die ik voor vrienden hield, die hebben my verraen.
 Nu treurig en bedroeft, dan vrolijk en weêr blijde:
 Nu weelig en vol lust, dan moeylijk, en vol lijde:
 Nu arrem, dan eens rijk, nu hoog, en dan eens laeg:
 Nu vriendelijk begroet, dan neergedrukt met plaeg:
 Nu heerelijk ontzien, dan wederom verschoven:
 Nu op het hoogst versmaed van die my plach te loven;
 Op neden wel bemind, op morgen niet geacht,
 Dus heb ik laes, ten Hoof mijn leven door gebracht.
 Ey! zegt my nu, mijn ziel, na rijplik overwegen,
 Wat hebt gy nu van al dees dag-reys doch verkregen?
 Niet anders dan het hoof met grijs hayt opgevuld,
 En aen mijn God gemackt een som van groote schuld:
 De voeren vol van gicht, de mond ontbloot van tanden,
 Mijn nieren heel verstoppt met gruyts van steen en zanden:
 De bloesem van mijn jeugd met moeylijkheyt verplet,
 Huysraet en kleders vaek voor schulden uytgezet:
 En 't hert zoo menigmael met zorgen overladen:
 Mijn ziel ontzuyvert, en besmet met vuyle daden:
 't Elendig lichaem met veel moeylijkheyd gequeld,
 De zinnen en 't verstand zoo menigmael ontsteld.
 Wat heb ik, ey mijn ziel! zoo levend, uytverkoren?
 Niet dan in ydelheyd mijn schoone tijd verloren:
 En 't best mijns levens, laes l onnut lijk door gebrocht,
 Daer strijd te vinden was, daer heb ik rust gezocht:
 En 't quaedste noch van al is, dat ik geen behagen
 Vyt al dat leven schep, maer wel mijn eygen plagen:
 Zoo dat ik zelf nu met mijn zelfs nauw leven ken,
 Vermits ik op mijn zelfs geheel t' onvreden ben.
 Wat rekening zal ik, ey laes l my zelve geven?
 Wat meer verhalen van mijn onbehoorlijk leven?
 Ik quam zeer jonk ten hoof, maer bleef niet zoo 'k'er quam,
 Ik was in al mijn doen als een onnozel lam,

Ik was oprecht, en slecht, maer ach! 't verkeerde vaerdig,
 Want die ten Hove leeft, wort met het Hofeenaerdig,
 Boofachtig wierd mijn hert, bedrieglijk mijne gront,
 Geveynsdelijk mijn tong, en dubbeld mijne mond;
 Ootmoedig was ik eerst door schaemte neer gellagen,
 Daer na brocht my het Hof tot eygen wel behagen;
 'k Was matig en geschikt, maer viel door overdaed;
 Ik scheyde van het goed, en keerde tot het quaet;
 Ik leerden dertel sijn, met grooten grootsheyd plegen;
 Mijn meerder eerden ik, mijn minder viel ik tegen;
 De staet-zucht dreef my aen na Hoofsche eer te staen,
 Ia, daer en mocht met my nauw yemant ommegaen;
 Te vooren had ik God den Heer altijd voor oogen,
 Maer 't Hof en wild' in my die oefning niet gedogen;
 Ik hield wel rekening in 't tijdelijke goet,
 Maer zelden heb ik daer gerekent in 't gemoet;
 Vaek zocht ik uyt een lust in aardsche schat te spelen,
 Maer zelden om van dien den armen meê te delen;
 Ik zocht begeerlikheyd allenig te voldoen,
 Om het staet-zuchtig hert in die begeert te voen;
 'k Hield rekening in tijt, niet om in deugd te leven,
 Maer, om dat my de tijt zou mogen wellust geven;
 'k Hield rekening met die, die schuldig was aen my,
 En ging den armen mensch in zijnen nood verby;
 'k Hielt rekening dat my te wil, mijn dienaers dienden,
 En niet hoe dat ik zou bedienen Godes vrienden;
 'k Hielt rekening dat men my dienden wel te pas,
 En niet hoe veel dienft ik Gode schuldig was;
 'k Hielt scherpe rekening om 't leven lang te hoeden,
 En niet om dat, helaes! met vreugd van deugd te voeden;
 Zie hier dien rekening, die 't herte plaegd met pijn,
 Of zulke schulde noyt mogt op mijn rekening sijn!
 Hoe goet waer dat mijn ziel, hoe zalig mijn geweten,
 Hoe ydel heb ik ook (foey my) mijn tijt versleten;
 Noyt ging ik ten Palleys oft 't ooge ging voor heen,
 Om zien wie boven my daer in het Hof verscheen;
 Noyt heb ik my gekeert te wandelen op straten,
 Oft vond'er menschen, die ik door een wangunst haren:
 Nauw heeft my eenig mensch bejegend, die 'k uyt spijt,
 Niet heb gelastert, oft met achterklap benijd;

Noyt ging ik 's nachts te bed dat ik my niet beklaegde ;
 Noyt was ik soo gediend dat my noch niets mis haegde ;
 Noyt woonden ik, daer ik met vrede heb geleest ;
 Noyt vond ik in het Hof 't geen rechte vrede geeft.
 'k Was niet een oogenblik in weelde sonder quelling,
 En nimmer zoo vernoegt oft daer by was ontstelling ;
 Noch is hier 't eynde niet van mijn elendigheyd,
 Noch isser meer geweest, noch dient 'er meer gezeyt.
 Als ik een opzet nam om yet wat goeds te plegen,
 Zoo vielen my terstont wel duyzent dingen tegen,
 De inkomst van mijn goed, de renten van mijn schat,
 En hoe ik best besteën zou 't geen dat ik bezat ;
 Zocht ik yet dengdelijx te lesen of te schrijven,
 Noyt gunden my de tijt daer bezich in te blijven ;
 Nam ik voor my van 't Hof te scheyden mijn begeert,
 Mijn schulden hebben my terstont gearresteert ;
 Was ik een uur alleen, gedachten baerden smerte,
 En 's avonds vond ik my heel ongerust van herte ;
 Des morgens was ik noyt van vrees oft zorgen vry ;
 Och ! waer dit noch geweest de minste last voor my ;
 Och ! wist ik doch geen meer om van my selfs te klagen ;
 Maer ik moet zelve nu mijn zelve noch meer vragen ;
 Wat hebt gy, armen mensch ! ten Hove niet volbrocht ?
 Een ander onderdrukt, uw eygen eer gesocht :
 Die meerder was dan ik, die mogt ik qualik lijdē ;
 Wie gunst had boven my, die zocht ik te benijdē :
 Die ik verschoven sag, die liet ik in de noot,
 En aen den armen mensch, ik zelden bystant boot :
 Ia nimmer sag ik leet in die, die ik beminden :
 In die, die 'k haeten wist ik altijt wat te vinden :
 Wat misslag yemant had ik deed 'er altoos by,
 En leed nyet dat men yets berispen mogt in my :
 Al wat ik sprak wild' ik dat yder moest geloven,
 En wie my tegen viel die hielt ik als verschoven :
 Ik wist in yder mensch altijt een dit of dat,
 En sag noyt wat my selfs al in het herte zat ;
 Ik zocht met laster wel een ander mensch te krenken,
 En van mijn zelve most nauw yemant qualik denken,
 Wel aartse dwase mensch, hoe zijt gy voort gegaen ?
 Hoe zottelijc hebt gy uw eygen zelf verraen.

Och !

Och! och! hoe menigwerf heb ik voor my genomen
 Om eenmael uyt mijn zelf tot God den Heer te komen,
 Maer 't herte dat bleef vast gewortelt in dien grond,
 Geboeyd aen Hooffsche lust, geschakeld aen de sond;
 Hoe menigmael deed ik alleezend mijn gebeden,
 En was met mijn gedacht verstroyd in ydelheden:
 Wat ben ik dikmaels moê gekomen uyt den Raed,
 En heb in kleynen dienst den armen mensch versmaed,
 Al had ik al mijn wil, noch was het niet te degen,
 Schoon dat my niets ontbrak, 'k was noch tot yets genegen,
 'k Wist zelf niet wat ik wild', mijn wellust was mijn heer,
 In volle overvloed begeerden ik noch meer:
 Dan nam ik eens voor my van 't woelig Hof te scheyden,
 In stille eenzaamheyd mijn leven af te leyden,
 Om dat den Konink my niet gaf dat ik versocht,
 En yder my ten Hoof niet gunsts genoeg toebrocht,
 O mensch! o armen mensch! hoe hebt gy u gedragen?
 Wat hebt gy in uw hert noch meer van 't Hof te klagen?
 'k Wist gaeren wat 'er nieuws ten Hove was geschiet,
 Ik sag op yder een, en op my zelve niet:
 Ik ging somtijts ten Hoof, en om geen ander saken
 Als te verspieden, wat een ander daer mogt maken,
 Als ik het al, en al, hier dit, daer dat vernam,
 Zoo was 't my quelling als ik tot my selve quam:
 'k Zocht uyt eens anders leet somwijlen mijn verblyen,
 In welke blijdschap ik niet vond als meerder lyen:
 Ik oordeelde somwijl een saek niet sose lag,
 Maer soo ik die na gunst, oft ongunst, garen sag:
 Zoo 'k vergefelschapt was met andren, 'k was verlegen:
 Was ik in eenzaamheyd, ik viel my zelve tegen:
 En soo ik besig was in werking, 'k worde moê:
 En soo ik ledig bleef, het brocht my schade toe:
 Was ik gefont en wel, soo plaegden my de vreesse:
 Was ik niet wel te pas, ik socht gefond te wesse:
 Zoo ik met Groote ben ten Hoof verseld geweest,
 (Hoe zeer by haer gesien) noch vond ik my bevreesst,
 „ Der Vorsten gunst is wint, en kan te ligt verdreyen,
 „ Vaek doold hy selve, die haer wil ten besten leyen.
 Die my van noden had, die liet geen quellen af,
 Dat ik, op zijn verfoek, hem gunstig antwoord gaf:

Ik wierd om mijne gunst van vreemden aengebden,
 Van vrienden overlact met duysend moeylijkheden.
 Eylaes! mijn leven is gedreven tot het end,
 De schoone bloem mijns jeugds verdwenen, en geschend;
 Mijn lusten zijn vergaen, mijn krachten heel verstreken,
 Mijn hoog bejagen is nu voor my weg geweken;
 Begeerten zijn te niet, de wellust al verby,
 Mijn vrienden overleên, de dood die ziet op my.
 Och! oft nu altemael hier meê gedaen mogt wesen;
 Och! oft ik hier meê nu geen meerder had te vresen;
 Maer lacy, neen, o neen! noch in mijn ouden dag,
 Bevind ik dat in my geen ruste wesen mach;
 O! dat verraed'lijk hert kan zich noch niet bedwingen;
 O! dat verraed'lijk hert lieft noch al ydle dingen;
 O! die verdurven aerd, en ongesonde lust
 Is noch niet uytgedooft, is noch niet uytgebluscht;
 De boosachtige tong kan zich noch niet verbreken,
 Maer vind noch heden smaek van Hoofsche lust te spreken;
 Noch is begeert niet dood, hoe na de dood my komt;
 Mijn ziel eylaes, mijn ziel, gaet gy voor God vermomt?
 Wel hoe, mijn ziel, wel hoe, spreek ik van hooren seggen;
 O neen! 't zijn dingen die my zelfs in 't herte leggen,
 't Is eygen eygenschap, en leerd my in der daed,
 Hoe qualijk dat den mensch zijn qua gewoonten laet;
 Begeert te breken, en de lusten te bedwingen
 Zijn aen het menschen hert al moeyelijke dingen;
 't Zijn saken, die niet ligt, maer met een groote kracht
 Verdreven moeten zijn, en uyt het hert gebracht;
 Ia werden dikmaels laet, oft nimmermeer verdreven,
 Voor en al eer de dood die scheyde met het leven,
 Onlukkig sulc een ziel, die zoo lang 't quaed bemind,
 Dat sy geen tijd, om 't quaed te laten, meer en vind;
 Onlukkig zulk een ziel, die eerder niet kan rusten,
 Dan als de dood haer maekt een eynde van de lusten;
 Och! hoe veel scheel ik nu by die ik was wel eer,
 Eer ik ten Hove quam zoo diend ik God den Heer,
 Ik oeffenden de deugd, in een godvruchtig leven,
 Aen God verbonden, had ik my tot God begeben;
 Maer nu, eylacy! nu, ben ik zoo laeuw, en traeg,
 Dat ik, in tranen, mijn onachtzaemheyd beklaeg;

Te vooren diend ik God, God gaf mijn ziel veel vreugde,
Door plichten van het Hof verviel ik van de deugde.

Ay my! mijn arme ziel sloeg ik zoo weynig acht;

Ay my! dat ik om 't meest het minste heb gedacht;

Ay my! dat ik niet ben dien ik was van te voren;

Ay my! dat ik dus heb mijn eygen zelfs verloren;

Ay my! dat ik mijn zelfs geweest ben tot een roof,

En na de ziel verblind, verblind, en daer by doof;

Ay my! dat nu mijn tijd zoo ydel is verdweenen,

En geeft my anders niet alstwee verkrompen beenen,

De handen stijf van gicht, de leden zonder kracht,

Beroerd van ouderdom, en machteloos in macht;

Ay my! als ik aenschouw mijn hoofd vol grijze haaren,

En vind mijn ouderdom in hoog getal van jaren,

Verzoek ik zelf mijn zelf, dat ik dus dor, en oud,

Noch op de ydelheid van wellust heb vertrouwd.

Wanneer ik nam voor my 't Hof's ydelheid te haten,

En 't Hof met al het Hoofs hertgrondig te verlaten,

Zoo voelden ik in 't kort, mijn zinnen omgekeerd,

En 't geen ik haten wild', heb ik te meer begeerd;

Dikmaels nam ik voor my 't gezelschap af te snyden,

En al het Hof-gezin te vlieden, en te mijden;

Zocht ik dit aen te gaen 't en duurde nauw een dag,

Dat ik kost wezen daer ik geen gefelschap zag;

Dikmael nam ik voor my niet gram te wille worden,

Ten duurden langer niet dan dat my yemand porden;

Dikmaels nam ik voor my te leven kuys en vroet,

Maer ging van stonden aen weêr op dien ouden voet.

Hoe heylig voor het oog, ben ik somtijds bevonden;

Hoe ledig in de deugt, hoe vol in alle zonden;

Och, och! wat liet ik my al dunken in de schijn,

Daer ik een zondaer was, wild' ik een heylig zijn;

Hoe opgeblasen was ik self my selve tegen,

Ik wilden deugtfaem zijn, en was tot quaet genegen;

Wat heb ik selve niet mijn selven wijs gemaakt,

Waer door ik van het spoor der deugden ben geraekt;

Hoe seer heb ik gedwaelt in ydele gedachten,

Gedachten die my vaek tot lelik misbruyk brachten,

Daer ik niets van en kreeg dan yd'le ydelheit,

Door wien de ziele wert van deugdens spoor geleyt;

En soekt zoo aen de wil een lossen toom te geven,
 Waer door het herte mach in ruyme vryheyd leven.
 Denkt doch mijn ziel, ey denkt! dat gy dit niet vermeugt,
 Vermits de vryheyd is een vyand van de deugd;
 Hoe vaek pleeg ik mijn selfs, door vryheyd te vermaken,
 Als ik mijn oogen sloeg op lichtvaerdige saken,
 Den sotte-spelers sag in hare sotterny,
 En hield der gekken doen een vrolijkheyd voor my,
 Als ik geneuchte nam den valk te laten vliegen,
 En met den angel-roê de viskens te bedriegen;
 Te volgen op het spoor, de brakke uytgesteld,
 De winden door het wout, de haes op 't vlakke veld.
 Ach! wel te recht mach ik mijn sotrigheyd beweenen,
 En dat mijn schoonen tijd, soo ydel is verdweenen.
 O tijd, vervlogen tijd! gy drukt in mijn gemoed,
 Hoe deugdzaam dat ik ben van jongs af op gevoed,
 Eer dat ik quam in 't Hof, leefd' ik een salig leven;
 Na dat ik my van daer ten Hove had begeven,
 Verviel ik van de deugd; eerst levend, leefd ik wel,
 Dat ik dat leven liet is nu mijn siel een quel.
 Ik offerde den Heer des morgens mijn gebeden;
 Ik wierde seer bestraft wanneer ik yet misdeede;
 Zoo ik eens droevig was, men trooste my terstont,
 Daer vond ik mijne siel in 't leven, heel gesont;
 Indien ik was vergramt, terstont sy my verspraken,
 Zoo dat een hert, hoe quaet, sijn quaetheyt moste staken;
 Zoo ik met misdaet had vertorent God den Heer,
 Door tranen en berouw versoenden ik hem weêr;
 Zoo levend' leefd ik best, en wil my nu begeven,
 Door Hoop, Geloof, en Liefd', tot mijn voorgaende leven;
 Te blijven buyten 't Hof, te leven soo ik plag,
 Daer 't leven sterven leerd, op dat ik leven mach,
 Nu seg ik u adju, ô wereld! met uw vreugde;
 Nu haet ik eerst uw lust, en keer my tot de deugde.
 Nu seg ik u adju, ô yet schijnende niet!
 Nu seg ik u adju, ô werelt! vol verdriet.
 Nu seg ik u adju, met al uw Hoofsche staten,
 Waer op dat sich geen mensch heel veylig mach verlaten,
 Nu seg ik u adju, ô wereld! die noyt dag
 Den mensch vergunt, waer in hy seker leven mach,

Nu zeg ik u adju, ô Hoofsche ydelheden!
 Die my noyt gaest een uur van welgewenschte vreden;
 Nu scheid ik my van u, o Hoofsche zotterny!
 Mits al uw vreugde niet is dan verdriet voor my;
 Nu scheid ik my van u, o weelde! vol van pijnen,
 Die ons het leven doet gelijk een rook verdwijnen;
 Zoo haest uw vreugd begint, zoo haest is die gedaen,
 Adju, wereld, adju, adju, ik laet u staen.
 't Aenstaende is zoo haest niet op der hand gekomen,
 Oft 't heeft (al eermen 't weet) zijn eynde weêr genomen;
 Het alderhoogst dat valt, het aldersterkste breekt;
 Adju bedrieglijk Hof, mits gy vol prijkels steekt.
 Onluckig zulk een mensch die aen uw lust blijft hangen,
 Ontslagen word hy noyt die gy eens neemt gevangen;
 Ik zeg u nu adju, o wereld! die 't gemoed
 Met felle geessels slaet, en noyt verzachten doet;
 Gy zijt het wereld! ach, gy zijt het die aen zonden
 De ziele bind, die noyt door u weêr werd ontbonden.
 Ik zeg u nu adju, o wereld! met uw cer.
 Adju, o wereld! die 't al neemt, en geest niet weêr.
 Nu zeg ik u adju, met uw bedrieglijkheden.
 Adju, o wereld! die al twist maekt, en geen vreden;
 Beschuldigt zonder schuld die, die noyt quaed en docht.
 Adju, o wereld! die dir vaek te wege brocht.
 Adju, o wereld! die de goeden scheld voor quaden,
 En legt vaek straf op die, die vry is van misdaden.
 Nu zeg ik u adju, o wereld! die verdoemd,
 En dikmaels vromen met de naem van schelmen noemd.
 Nu zeg ik u adju, o wereld! die de boozen
 Voor deugdzaam houd, en maekt van vromen goddeloozen.
 Nu zeg ik u adju, die niet toond dat gy zijt,
 Want uw beloft is vreugt, maer 't geven niet dan strijt.
 Nu zeg ik u adju, o wereld! daer geen vrede
 Kan zonder tweedracht zijn; geen vryheyd onbestrede;
 Geen liefde zonder haet; geen rust van zorgen vry;
 Geen overvloed zoo groot, of daer gebreekt yets by;
 Geen eere zonder vlek; geen wellust zonder knagen;
 Geen rijkdom zonder vrees; geen weelden zonder plagen;
 Geen voorspoed zonder nijt; geen liefde zonder leet;
 Geen hitten zonder koud; geen arbeyd zonder zweet;

Geen

Geen vreugde zonder smert; geen blijdschap zonder lyen;
 Geen winsten zonder schaë; geen leven zonder stryden.
 Adju, o wereld! ja adju, daer niemand leefd,
 In zulk een overvloet, dat hy genoegén heeft;
 Daer gierigheyd (vol op) met Tantaló moet vasten,
 En daer de milden (boven maët) hun zelfs belasten.
 Ik zeg u noch adju, o wereld! in wiens Hof,
 De schijn gaet boven zijn, alleen om ydel lof.
 Adju, o wereld! met u sweeren, vloeken, liegen.
 Adju, o wereld, daer men handeld met bedriegen,
 Gast nooden om gewin, schoon dienen om profijt,
 En daer de eygenbaet verzelschapt is met nijt;
 Daer boosheyt, om 't genot, der booze lust zal stijven,
 En, door verdurven aerd, van goeden laster schrijven;
 Daer ondeugd in het quaed zoo vaak de goede schend,
 En door het quaed doen zelf zijn eygen quaët niet kend.
 Adju, o wereld, die de boozen troost in 't dwalen,
 Maer doet hun op een kort ten grave nederdalen.
 Adju, o wereld, die ons op uw wellust nood,
 Maer, na dat gyze geeft ons met de voeten stoot,
 Adju, o wereld, die ons lokt met uwe daden.
 Adju, o wereld, daer het lacchen, is verraden,
 Adju, o wereld, daer men eerende, ontëerd,
 En niemand yet wat doet, die niet war weër begeerd.
 Adju, o wereld, daer men haet zonder vergeven,
 Daer burgers zijn verdrukt, den vremdeling verheven,
 En daer den vleyer met de aertsche goden popt,
 Daer den trouw-hertigen (door schaemte) wert verschopt;
 Adju, o wereld, die verraders geeft geschenken,
 En zult getrouwe dienst (ter nauwer nood) gedenken.
 Adju, o werelt, daer de vromen werd verdrukt,
 De deugd, een deugniet hiet, zoo hem 't geluk missukt;
 Adju, o wereld, die de armen geeft bedroeven,
 En sleept met hoopen toe aen die, die't niet behoeven.
 Adju, o wereld, daer d'onnooslen werd versmaed,
 Den rijken mensch bemind, den armen mensch gehaet.
 Adju, o wereld, daer de wijs heyd word verstootten,
 Gy maekt de Grooren kleyn, de kleynen weër tot Grooten.
 Adju, o werelt, die het goed in quaed verkeerd,
 De *Arme wijze* haet, en *zotte Rijken* eerd.

Adju, o wereld ! daer verftandigen hun fchamen,
 Dat gy de menschen nu verëert met valsche namen ;
 Gelukkig sijn hiet vroom, onlukkig sijn ondeugd.
 Adju, o wereld ! die my niet vermaken meugt ;
 Den snappert hier gy wijs door overvloedig spreken ;
 Den boosen noemt gy kloek, om dat hy sich kan wreken ;
 De goede noemt gy mal ; de vromen hiet gy slecht.
 Adju, o wereld ! daer den meester dient voor knecht.
 Daer sedig sijn, hiet laf : en 't stil sijn, sonder leven :
 Mannierlijkheyd, geveynst : milddadig sijn, weg geven :
 Hoerjagen, sijn verliefd : lichtvaerdig sijn, verheugd.
 Adju, o wereld ! die my niet vermaken meugt.
 Adju, o wereld ! die verblind houd 's menschen oogen,
 D'ergierigen doet gy beloften van verhoogen :
 Den onvernoegden vrek beloofd gy meerder schat.
 Adju, o wereld ! daer noyt mensch zijn wille had :
 Gy loofd den gulzigers lang leven by haer lusten :
 Gy doet beloften aen den ouden mensch, van rusten :
 't Is veel dat gy beloofd, maer weynig dat gy geeft.
 Adju, o wereld ! daer geen mensch zijn wensch beleefd.
 Noch zeg ik u adju, o wereld ! daer de klaerheyd
 Geen schijnzel meer en geeft, van Liefde, Trou, en Waerheyd.
 Adju, o wereld ! die nauw waerheyd meer en spreekt.
 Adju, o wereld ! daer getrouwigheyd ontbreekt.
 Ik zeg u noch adju, o wereld daer den eenen
 In zijn wellusten lacht ; en d'ander sterft in weenen.
 Adju, o wereld ! daer den een in armoed swerft,
 En daer den ander weër all' overvloed verwerft.
 Adju, o wereld ! daerze dolen, die u horen,
 Hoe meerder u bemind, hoe meer zich zelfs verloren.
 Ik zeg u noch adju, o wereld ! in wiens troon,
 Den trouwtstten dienaer krijgt den aldersnootsten loon.
 Adju, o wereld ! op wiens valscheyd ik moet smalen,
 Want die u 't meeste volgd, doet gy het meeste dwalen.
 Adju, o wereld ! die by my wort valsch genaemt,
 Want die uw wille doet, die maekt gy meest beschaemt ;
 Die u het meest vernoegt is minst geruft van binnen.
 Adju, dan wereld ! met al die de wereld minnen.
 Adju, o wereld ! daer men niet dan valscheyd ziet,
 Want die u meest verblijd, die heeft het meest verdriet ;

En wie zich al te vast vertrouwd op uw vermogen,
 Die vind zich aldermeest verlaten, en bedrogen.
 Ik zeg u noch adju, o wereld! daer niet baet
 Een uurtjen levens meer verzocht, hoe hoog van staet
 En af komt yemand zy, hy kan dit niet verwerven.
 Adju, o wereld! die geen mensch bevrijd van sterven,
 Wat dienst dat hy u doet, wat gaven hy beloofd.
 Adju, o wereld! die 't gegeven weder roofd;
 Geen smeken u beweegt, geen schoone woorden baten.
 Adju, o wereld! daer men 't alles moet verlaten.
 Adju, o wereld! die uw dienaers zeer bedriegt.
 Adju, o wereld! daer den tijd als stof vervlieg.
 Adju, o wereld! die vernield al 't geen gy baerden.
 Adju, o wereld! die 't al slingerd onder d'aerden.
 Adju, o wereld! die so menigmael ontëerd,
 Verstoot, en slaet die geen, die uw vrundschap begeerd.
 Adju, o wereld! die al d'eere maekt te schanden.
 Adju, o wereld! daer 't onveylig is te landen.
 Adju, o wereld! daer het lacchen zuchten baerd;
 Daer vreugde droef heyd teeld, en vrolik zijn beswaerd.
 Daer weelde armoed werd, en wellust dijt tot plagen.
 Adju, o wereld! daer de vreugd verdwijnd in knagen.
 Adju, o wereld! daer den alderrijksten mensch,
 In al zijn rijckdom, niet kan leven na zijn wensch.
 Adju, o wereld! daer het al ten eynd moet komen,
 Dat eenmael zijn begin, en oorsprong heeft genomen.
 Noch zeg ik u adju, o wereld! daer 't verdwijnt
 En heel te niet gaet al her geen, dat heerlijk schijnt.
 Ik zeg u noch adju, o wereld! rijckdom, staten,
 Die anders aen den mensch niet leerd, als nijdig haten.
 Noch seg ik u adju, o wereld! daer men leeft,
 Al of men maer het lijf, en niet de ziele heeft.
 Adju, o wereld! daer men brast tot overgeven,
 En daer de gulzigers gelijk de beeste leven.
 Adju, o wereld! daer men drinkt tot spuwen toe.
 Adju, o wereld! daer men leeft, ik weet nauw hoe.
 Adju, o wereld! die ons kijven doet tot vechten,
 En daer geen rede kan de gramschap onderrechten,
 Adju, o wereld! die Gods vrees, en liefde derft,
 Adju, o wereld! daer men zondigt, tot men sterft.

Noch zeg ik u adju, o wereld, daer ons leven
 Gantsch zonder kennis, in de kindsheyd word verdreven;
 Daer onze jonglingschap in onderzoek verslijt,
 In moeyelijke zorg, den mannelijken tijd;
 In ongemak, en pijn, in hoeften, kreunen, klagen,
 Verloopt het laetste schoft van onze oude dagen.
 Adju, o wereld, want in u word niet verwacht
 Als 't geen dat ydel is, het zy hoe waerd men acht.
 Wat geeft gy d' ouderdom? twee oogen die steeds tranen,
 En d' afgeleefde mensch tot rekening vermanen;
 De ooren gantsch verstopt, en van gehoor ontbloor;
 Den neus met drappels, en de oogen vuyrig root;
 Het voorhoofd fronsfelig; het lichaem houte beenen;
 De maeg vol fluymen, en de borst heel raeuw van 't steenen;
 De lever heel verhit, het lichaem door vol pijn,
 Dus doet gy, werelt, ons in d' oude dagen zijn.
 Ik zeg u noch adju, o werelt! daer 't behoeven,
 Zoo menig eerbaer hert, doet leven met bedroeven;
 Daer bitter hongers-noot (door schaemt) het leven knaegd,
 Door dien 't hert zijn gebrek allenig torst, en draegt.
 Adju, o wereld, daer de wolven 't schaep vernielen,
 Daer woeker 's menschen vleesch uytmergeld tot 'er zielen,
 En daer een yder mensch vol zware schulden leefd,
 En aen zijn broeder 't minste misdæd nauw vergeeft.
 Ik zeg u noch adju, o wereld! mits men heden
 Geen mensch kan vinden met her zijne wel te vreden;
 Want die in armoed is, na goed, en rijkdom tracht;
 Die rijk is, wil dat hem een yder eert en acht;
 En die vernedert is, die zoekt tot staet te raken;
 En die verschoven is, die zoekt hem groot te maken;
 Wie ongelijk geschied, schoon in een kleyne zaek,
 Die daegt zijn naesten mensch ter vierschaer van de wræk;
 En die verheven is zoekt eeuwig hier te blijven.
 Wat zal ik noch al meer van u, o wereld, schrijven?
 Hy, die staet-zuchtig is, zoekt op de wereld niet,
 Dan dat hy, na zijn wil, mach heerschen in gebied;
 Die schat-begeerig is, is steeds tot meer genegen;
 En die boofachtig is, zoekt altijd quaet te plegen.
 Wat isser doch in u, o werelt! 't welk niet seyt,
 Dat al uw dingen sijn besmet met ydelheyt;

Want niets van al het uw, oft 't is, oft 't baerd elenden,
 Los, ongestadig loopt al uwe lust ten enden :
 Die heden zit in staet, en is een machtig Heer,
 Die struykeld morgen ligt, en valt van boven neer :
 Die heden is gesien, en vind veel gunst by Grooten,
 Die word op morgen wel gehaet, en uytgestooten,
 Wat meer, o wereld, van uw ydelheyd vermeld ?
 Wat meer, o wereld, aen den leser voorgesteld ?
 Al wat de wereld geeft dat zijn onvaste dingen,
 Die ligt veranderen door haer veranderingen :
 Men ziet hoe 't herde stael door roest, en water slijt :
 Het laken van de mot: de planken van de mijt :
 De vruchten van de rijp: het koren van kalander :
 Het een is, op de wer'ld, tot nadeel van het ander :
 De schurftē schent het schaep: het water dooft den brant :
 De blizzem dort het kruyd: den mol vernielt het land.
 Ik seg u noch adju, o wereld ! daer de tijden
 Ons tot getuygen zijn, hoe alle schepsels strijden,
 Gy zijt niet dan een strijd, o liefdeloose eeuw !
 Den bors kampt met den stier, het wilt swijn met den leeu,
 Den arend met de struys, de wolven met de paerden,
 De krey tegens de wouw, al oorlog op der aerden,
 Den exer met den valk, de katte met den hont :
 De menschen met de mensch, het herte met de mont,
 De wille met de macht, begeerte met de gaven,
 Ten laetsten strijt gy zelf, o werelt ! met uw slaven :
 Ia, al wat dat 'er leeft, hoe rijk, hoe eel, hoe groot,
 Zy strijden te gelijk al t'famen met de doot.
 Noch seg ik u adju, o wereld, in wiens ronden
 Niets is, of 't wort voor ons al hinderlijk bevonden :
 De aerde ons bestopt, het water ons verdrenkt,
 Het vuur verbrand ons, en te swaren lucht ons krenkt :
 De winter ons befrist, de zomer smert met hetten,
 De muggen steken ons, de spinnen ons besmetten,
 De vliegen quellen ons, de vloyen zuigen 't bloet,
 De forgen plagen ons, de vrees steurt het gemoed.
 Ik seg u noch adju, o wereld ! daer wy leven,
 Een leven, 't welk ons niet als prijkē weet te geven :
 Want, door u gaende, kander niemant veylig gaen,
 Den eenen lijt bedrog, den ander wort vertaen :

40
 Men vint 'er steden, daer 't verdrietig valt te wonen :
 Men vint 'er heeren, die hun dienaers qualik loonen :
     Men vint 'er dienaers, die hun heeren zijn ontrouw :
     Men vint 'er meysjes, die meer heerschen dan de vrouw :
 Men vint 'er vrouwen, die haar mannen vaek onteeren ;
 Men vint 'er mannen, die haer vrouwen niet begeeren :
     Men vint 'er minnaers, die op maegde schenning gaen ;
     Men vint 'er maegden, die de minnaers lokken aen ;
 Men vint 'er dieven, die een ander 't zijne stelen :
 Men vint 'er menschen, wiens gezelschap kan vervelen :
     Men vint 'er snapperts, door wiens tong men wort bevlekt :
     Men vint 'er eygen lof, die met een yder gekt.
 Ik zeg u noch adju, o werelt! daer geen menschen
 Ten vollen zijn volmaekt, gelijk men haer sou wenschen.
 Ik zeg u noch adju, o werelt! daer men siet
 Geen schepzel soo volmaekt, oft hem gebreekt noch yet.
 Die lang is van statur, is dikmaels scheef van leden :
 Heeft yemant goet verstant, hy stamert in zijn reden :
     Is yemant blank van vel, hy tuytmuylt met de mont :
     Is yemant zoet van tong, hy is weêr vals van gront :
 Is 't voorhoofd hoog en breed, hy is weêr smal van kaken :
 Den neus te dik, of dun, kan 't aengezicht mismaken :
     Is yemant schoon geblooft, de hayren blond of geel,
     De lippen zijn weêr dik, of d'oogen die zien scheel ;
 Is yemant schoon van mont, hy heeft weêr vuyle tanden :
 Is yemant frey van lijf, hy heeft mismaeckte handen :
     Is yemant rap van leên, hy is licht doof, oft stom :
     Is yemant wel ter tael, hy gaet weêr mank, oft krom,
 Noch seg, ik u adju, o werelt! daer de menschen
 Verscheyden zijn van aert, verscheyde dingen wenschen.
     Den een bezeylt de zee, den ander ploegt en bouwt :
     Den eenen trouwt een vrouw, den aer blijft ongetrouwt :
 Den eenen heeft zijn lust om in het Hof te leven :
 Den ander, dat hy zich in stilte mach begeven :
     Den een die rijt te paert, den ander gaet te voet :
     Den eenen tracht na winst, den ander spilt zijn goet.
 Adju, o werelt! daer de armen en de rijken,
 In leven en in doot, malkander niet gelijken :
     Den eenen sterrikt kleyn, den ander sterrikt groot,
     Den eenen haeslig, en den aer een langen doot ;

Den eenen die verdrenkt, den ander wort gehangen,
 En menig (eer hy 't gift) is van de doot gevangen:
 Den eenen door gebrek, den aer door overdaet.
 Adju, o werelt! daer 't soo met het leven gaet.
 Is d'eene mensch beleeft, den ander boers van zeden:
 En heeft den een verstant, den aer gebruykt geen reden:
 En is den eenen wijs, den ander die is gek:
 En heeft den eenen dit, den ander dat gebrek:
 En is den eenen vroom, den ander sonder trouwe:
 En is den eenen kuys, den aer mind lichte vrouwe:
 Is d'eenen vrundelijk, den ander die is stuur:
 En ziet den eenen zoet, den ander fiet weër fuur:
 Zoo d'een ootmoedig is, den ander is hovaerdig:
 Zoo d'een zachtzinnig is, den ander is quaet aerdig:
 Zoo d'eene lijdzaam is, den ander die is boos:
 Zoo d'een godvruchtig is, den ander goddeloos:
 Zoo d'een mewarig is, den ander is af keerlijk:
 Zoo d'eenen eerbaer is, den ander is oneerlijk.
 Ik zeg u noch adju, o werelt! daer wy sijn
 Gestadig overlaf met moeylijkheyt, of pijn:
 Zit ik te lange stil, dat kan ik niet wel herden:
 En gaen ik wat te veel het doet my moede werden:
 Hael ik gezelschap aen, ik worder van gequelt:
 Zoo ik alleenig ben, zoo vint ik my ontstelt:
 Zoo ik by avont gae, ben ik niet zonder vresen:
 Verzoek ik vrunden, licht kan ikse lastig wesen:
 Zoo ik veel vrienden heb, soo lijd ik overlaf:
 Verzoek ik haer te veel, ik word een onwaert gaf:
 Blijf ik op eene plaets, daer vint ik tegenhede,
 En soo ik elders koom, ik ben daer niet te vrede,
 Adju dan werelt! want het zy waer ik my keer,
 Ik vind 'er nimmer doch het geen dat ik begeer.
 Het geen dat ik begeer, en kan ik niet verwerven,
 O valsche werelt! hoe doet gy uw slaven swerven:
 Ik, die zeer werelts ben geweest in mijnen tijt,
 Begeer, verzoek, en bid, maek my uw lusten quijt;
 Ik wil van u, dat gy my niet meer zult verveelen,
 Maer uw gemeenschap nu een ander mede deelen;
 'k Ben uw gemeenschap wars, want ik van nu voortaan,
 Niets meer begeer van u, die my noyt hebt voldaan:
'k Snijd

42 DEN CHRIST. HOVELING:
 'k Snijd u gefelschap af, en scheid uyt 's Konings Hoven,
 Adju, ik reys van hier, en zoek mijn schar daer boven,
 Adju, werelt! adju, adju onsfuyvre poel,
 Van wiens genooten vreugt ik niet als smert gevoel.
 Adju, werelt! adju, als nu laet ik u varen,
 Hier meê wil ik aen u, mijn hert gaen openbaren,
 De gront van mijn gemoet doen komen aen den dag,
 Want met Democrito, ik aluw werk belach.
 Adju! dan Hof, en werlt, staet, rijkdom, goede dagen,
 Nu heb ik u in my hertgrondelijk ontslagen.
 Daerom hoop, en geluk, adju, adju, vaer wel,
 Want na dat eeuwig Hof, ik nu mijn reyze stel.

Z I E L - K L A C H T,

Die gezongen kan worden op de stemme:

Laura zat laest by de beek.

Armens mensch (uyt zondig saet,
 Van een zwacke vrouwe gebo-
 ren,

En geneigt tot alle quaed)
 Opent oogen, opent ooren,
 Om te zien, en om te hooren,
 Vvat gy zijt, en vvezen zult;
 Hoe gy hebt geleefd voor dozen,
 Vvat gy vvaert, en nu moet vvesen,
 Dat 's een sondaer sonder schuld.

2. Vvie zich betert van zijn
 quaed,

Die kan God zijn schuld betalen;
 Vvie na 't pad der deugden gaet,
 Die keert af van 't sondig d'valen;
 Laet, ey laet een yder smalen
 (Door mijn fouten) op mijn eer,
 Tot mijn ongelukkig leven,
 Niet door vuil, maer noot gedreven,
 't VVelk gy vweet mijn God, mijn
 Heer.

3. Lieve God! ik sucht tot u,
 En ik kan geen tranen sparen,
 Is 'er troost? soo troost my nu,

'k Ben de sondigst der sondaren;
 Zondig van mijn kindsche jaren,
 Zondig van mijn eerste jeugd,
 Zondig van mijn eerste leven,
 't Geen ik schuldig ben gebleven,
 Dat is beterschap in deugd.

4. 't Is geê deugt, dat die misdoet
 Zoekt zijn misdaet te verschoonen:
 Maer 't is deugde, in 't gemoed
 Aen zijn God, berouwe te toonen:
 Laet de vuile vvereld loonen
 't Minste misdaet dat gy deed,
 Met haer laster, met haer schelden:
 Lieve ziel! God zal 't vergelden,
 Al vvat gy om Gods vuil leed.

5. Laet de vvræk, met selle nijd,
 V verdrucken, u vertreden:
 Laet de vvangunst, u tot spijt,
 Toonen duisend tegenheden:
 Ey! mijn ziel, zijt doch te vreden,
 Schoon u al de vverelt haet,
 Al die smaet, en al dat lyen,
 Zal de ziel tot vvreugd gedyen,
 Zoo zy vast in Gode staet.

HET TWEEDE BOEK,

van 't

EERSTE DEEL.

Zijnde den

WEG-WYZER

TER DEUGDEN,

HEDENDAEGSCHE

MISBRUYKEN.

Gepast op 't spreekwoord,

Varen 'er geen zonden, daer varen geen plagen.

Als ik der menschen doent aendachtelijk door-
gronde;

Als ik de werelt zie vol boosheyt en vol sonde;
Als ik mijn oogen slaec op 't geen men lieden
ziet;

En wat 'er nu en dan ter werelt al geschied,

Moet ik met tranen leet beweenen 's werelts zaken,

En met een droeve geest dees treurge rijmen maken:

Als ik de Christen Schaer van liefde zie berooft,

En dat den Christen mensch in Christum nauw gelooft;

Ben ik op 't hoogst verplicht mijn geesten aen te drijven,

Om van her misbruyk (onder Christenen) te schrijven;

Hoe wel het Christendom geen onderricht ontbreekt;

Hoe wel den Dienaer Gods de leering Christi preekt;

Hoe wel de Dienaers Gods de Godloosheyt beltraffen,

En voor een zieke ziel den medecijn verschaffen;

Heb ik des niet te min yets op die stof gemaakt,

Mits smakeloozen vaek een nieuwe spijze smaect.

Vyt liefd zoek ik den mensch, met rijmen en gedichten,

Te leyden tot de deugt, en neffens dien te sichten;

Te

Te leeren met mijn pen wat rechte deugde voed,
 En hoe men tot de deugt, door liefde komen moet.
 De menschen hedendaegs in menschlijkheyt ontwennen,
 En langer liefdens aert niet weten, nochte kennen;
 De liefde, lieve God! is by den mensch vervreemt,
 Dies sonde d'overhant in 's menschen herte neemt;
 De liefde, lieve God! en is niet als voor desen:
 Vermindering van liefd, vermindert Godes vresen,
 Indien de vreze Gods geraekt uyt 's menschen hert,
 Men ziet dat ook de deugt als dan verbannen wert:
 De liefde tot de deugt, de deugt van God te vrezen,
 Die schijnen by den mensch nu afgeschafft te wesen;
 De liefde, die den mensch een rechte Christen maekt,
 Wert langer by den mensch als nodeloos verzaekt:
 De liefde, die het hert ter deugt behoort te dringen,
 Die is verkeert in liefd tot tijdelijke dingen:
 De liefde, die den mensch aenleyt tot Christi leer,
 Wert hedendaegs misbruykt tot yd'le werelts eer:
 De liefd ter zalicheyt wert langer niet gevonden,
 Maer is verkeert in lust tot goddeloze fonden:
 De liefde wert misbruykt, gelijk men daeglijx siet,
 Oprechtigheyt en liefd, bevint men langer niet:
 Maer zulke liefd waer door den mensch wort aengedreven,
 Tot rijkdom en tot staet, tot pracht en weelig leven:
 Liefd, die des menschen hert bevruyt, en zwanger maekt,
 Waer door zijn graege lust na werelts eere haekt:
 Liefd, die de menschen dwingt tot lust van hooge staten:
 Liefd, die geen herten ken in rechte liefde laten:
 Liefd, die het dertel vleesch in zachte lusten streelt:
 Liefd, die in 's menschen hert op ydle vreugde speelt:
 Liefd, om het werelts goet by een te mogen rapen:
 Liefd, om in overvloet veel gelts by een te schrapen:
 Liefd, tot een vuyl gewin, en overdadigheyt:
 Liefd, die meer tot begeert, als tot genoeging leyt:
 Liefd, om tot hooge staet en werelts eer te raken:
 Liefd, om hier op der aerd de kinders groot te maken:
 Liefd, die de lusten geeft volkomen haren eysch:
 Liefd, die het herte peyd met wellust van het vleysch:
 Liefd, die het herte maekt tot gelt en goet genegen:
 Liefd, die de werelts pracht en hoovaerdy doet plegen:
 Liefd,

Liefd, die de haer en nijt in 's menschen herte voed ;
 Liefd, die den armen noyt getrouwe bystant doer ;
 Liefd, tot sijn eygen zelfs doet Christen liefde scheidend ;
 Liefd, die de herten weet van liefden af te leyden :
 Liefd, die de ware wet van Christen liefd verdriift ;
 Liefd, die in 't Christen hert haer valsche wetten schrijft :
 Liefd, in een diepe drift van vuyle lust gezonken :
 Liefd, om het stinkent vleesch in prachten op te pronken :
 Liefd, om een groot ontzag te hebben by den mensch :
 Liefd, om in 's werelts macht te raken tot zijn wensch :
 Liefd, om een groote daer, en ydel roem te tonen :
 Liefd, om hier als een God, de aerde te bewonen :
 Liefd, om met anders leet, te voeden eygen lust :
 Liefd, die tot eygenbaet, in overvloed noyt rust ;
 Liefd, om een eeuwig lof hier op der Aerd te planten :
 Liefd, die de zalen pronkt met gulde ledekanten ;
 Liefd, die met marmorsteen de aertsche vloeren dekt :
 Liefd, die het menschen hert tot overdaden trekt :
 Liefd, die tot aertsche pracht de lusten weet te stieren :
 Liefd, die de huizen doet gelijk palleyzen cieren :
 Liefd, die de menschen brengt tot ydel kettery ;
 Liefd, die de huizen pronkt met vuyle hovaerdy :
 Liefd, die de menschen doet met ongemak bejagen,
 Ten dienste van de lust, een vreugt van goede dagen :
 Ten eynde, dat men hier veel gasteryen sticht :
 Ten eynde, dat men brengt veel zonden in het licht :
 Ten eynde, dat men mach met brassen, zuypen, stempen,
 De grondelooze poel van diepe wellust dempen ;
 Ten eynde, dat men doet gelijk den rijken vrek,
 Wiens weelde zich niet kreunt den armen zijn gebrek.
 Wat doet de werelt ons al dagelijx niet bliken ?
 Wat wort 'er niet misbruykt ter tafel van de rijken ?
 Wat wort 'er niet gepleegt ontrent der rijken dis ?
 De overvloed, eylaes ! die Gode zonde is.
 Hoe is de matigheyt verbannen, en verstootten,
 By 't menschelijk geslacht zoo wel de kleyn, als grooten :
 Een yder in het zijn door misbruyk, laes ! misdoet,
 Vyt liefde van de lust, in snode overvloed ;
 Die anders niet en baert, gelijk ons leert de rede,
 Als ziekte, en verderf, ja zware moeylijkhede.

O liefde !

- O liefde! valsche liefde, die ware liefde verkort;
 O valsche liefde! door wien de liefde verbannen wort;
 O liefde! oprechte liefde, waer zijt gy doch gebleven;
 O liefde! oprechte liefde, hoe zijt gy dus verdreven?
 O liefde! oprechte liefde, wat is 't een jammer ach!
 Dat men ter werelt u nauw langer kennen mach;
 O liefde! oprechte liefde, hoe swaer zijt gy te vinden;
 O liefde! oprechte liefde, die door de felle winden
 Van qua begeerlijkheyd, en lusten deser tijd,
 Gelijkerwijs een stof ter vlugt gedreven zijt.
 Waer zijt gy ydel hert, door hovaerdy gedreven?
 Waer zijt gy die hier soekt in hovaerdy te leven?
 Waer zijt gy dwase mensch! die kromme wegen gaet,
 En sonder ware liefde na werelds hoogheyd staet?
 Verblinde mensch! houd op het dool-pad in te keeren,
 En wild van Christo zelf een Christen liefde leeren.
 Waer zijt gy gierig hert, dat in de rijkdom wroet?
 Waer zijt gy die uw lust hangt aen het werelts goed?
 Waer zijt gy blinde mensch! aen valsche liefde gebonden?
 Waer zijt gy aertsche stof genegen tot de sonden?
 Waer zijt gy die verblint in 's werelts liefde dwaelt?
 En die een sware last op uw gewisse haelt.
 Let, bid ik op 't vervolg van dese rijmeryen:
 Let, hoe gy leeren moet des werelts liefde myen?
 Let, bid ik op de wet van ware liefdens deugt,
 En dat gy valsche liefde geen meer gebruyken meugt:
 Leer, uyt mijn slecht gedicht, uw ydelheyd en dromen,
 En hoe verkeerde liefde u hert heeft in genomen;
 Leer, door mijn rijmery, uw dwaesheyd af te staen,
 En door geen valsche liefde, het dool-pad in te slaen.
 De deugd zy u een baek en wijser aen de zinnen,
 Hoe gy verkeerde liefde, door deugde moet verwinnen:
 Gy weet het Christen ziel, dat gy niet dwalen meugt,
 Maer dat u God verbind aen wetten van de Deugd:
 Gy weet dat God den mensch heeft lijf en ziel gegeven,
 Een yder in zijn hert een vaste wet geschreven.
 God heeft dit aerdsche vleesch de ziele in geplant,
 God heeft den mensch begaest met reden en verstant:
 Waer door hy goed en quaed sou van malkander scheidten,
 En na de wetten Gods een Christen leven leyden:

God heeft den mensch verleent een Goddelijke geest,
 Waer door hy leeren moet hoe Christus is geweest :
 Dat 's God, en ook een mensch, ja Heer van alle heeren,
 Die door zijn lijden wil de menschen liefde leeren ;
 Dat Christus nu als mensch van God den Vader scheidt,
 En alle menschen sond op zijne schouders leyt,
 Dat hy hier naekt en bloot ter aerden is geboren ;
 Dat hy een arme stal daer toe heeft uytverkoren :
 En soo veel jaren lang ter werelt heeft verkeert,
 Met lijden aen den mensch der menschen plicht geleert ;
 Dit is, om ons daer door tot liefden aen te wijzen,
 De liefde, als van noot, de menschen aen te prijzen ;
 De stemme des Propheet's wert over al gehoord,
 Wie zal vertellen ons het werk van zijn geboort,
 Wat is 't oft ik vergeefs daer op mijn herssens slijpe,
 Gy, wijzen Salomon en kost het niet begripe :
 Dies den Propheet aen ons hier meê te kennen geeft,
 Als dat geen mensch soo wijs, op deser aerden leeft
 Die ons dat wonder werk soo klaerlijk ken vertalen,
 Dat wy met ons begriip dat sullen achterhalen ;
 O mijn vernuft te swak ! dat ik door rijmery,
 Zou melden hoe dit werk van God begonnen zy.
 Dat God ten Hemel heeft noyt moeder uytverkoren,
 En sonder Vader hier op Aerden is geboren.
 Den waren Zone Gods, ter wereld voort gebracht,
 Geboren uyt een Maegt van vrouwelijk geslacht ;
 O wonder ! van een Maegt is Christus voort gekomen,
 Een Maegt die tot dit werk noyt man en heeft vernomen :
 O wonder ! dat de Maegt noyt man en heeft bekent :
 O wonder ! dat noyt man dees Maegt quam ontrent :
 Dies laer ons den Propheet, dees zijne woorden hooren,
 Wie sal 't vertellen hoe dat Christus is gebooren :
 O wonder ! ons begriip en kennis gy verdooft,
 Nochtans waerachtig, Christen mensch, voor die geloofst :
 O krachte des geloofs ! hier moet uw liefde bliken,
 Maer wil begriip, 't geloof hier in dit stuk doen wijken :
 Wat sal begriip, verstant, vernuft oft wijsheyt zijn :
 O Christen ! 't is een kaers by klare zonnechijn.
 Als uw gebooren dach, o Christe ! was gekomen,
 Waer hebt gy, zone Gods, uw legersteê genomen,

Waer hebt gy doch de plaets van uw geboort begeert?
 Niet in een groot palleys alwaer men Princen eerd;
 Niet in een aertsche troon, nocht Koninklijke hove,
 Daer alle weelde vloeyd van onderen tot bove;
 Maer in een arme hut, een open bloote stal,
 Gepronkt met hoy, en stroo, die gy niet by geval,
 Maer, met voorzienigheyt, vrywillig hebt verkoren,
 Om arrem, naekt en bloot op Aerd te zijn geboren;
 Daer lag hy, die het al wat men ter wereld ziet,
 Alleenig toebehoord, nochtans begeerd hy 't niet;
 Daer lag hy, die een Vorst en Heer was aller Heeren,
 Om ons, o aerdsche mensch! ons nedrigheyt te leeren;
 Daer lag hy, naekt en bloot die al de werelt kleed;
 Daer lag hy, die het al om onse sonden leed;
 Daer lag hy, als de minst die nochtans is de meeste;
 Daer lag de Zone Gods, in 't midden van de beeste;
 Daer lag hy, in verdriet, in ongemak en noot;
 Daer lag dien Rijke God, koud, arrem, naekt en bloot;
 Dien God, die zijn natuur van 't Goddelijk ontlede,
 En met het menschelijk in alles zich bekleede,
 Op dat de Prophecy ten vollen werd vervuld,
 Op dat zijn lijden sou'd' betalen onse schuld.
 Hoe menig jaren lang heeft Christus willen lyen,
 Om ons, ik seg om ons, van 't lyen te bevryen;
 Wat swarigheyt en strijd heeft Christus nuytgestaen,
 Wat heeft dien goeden God niet om den mensch gedaen,
 Na lang en veel verdriet van pijnlijke plagen,
 Met doorenen gekroond, met geesselen gessagen,
 Bespogen en bespot, gepijnigd en gewond,
 Gehongert, en gedorst, o mensch! om onse sond;
 En eyndelijk gerekt en aen het kruys gehangen,
 Daer menig druppel bloed vlood langs zijn bleeke wangen.
 O liefde! Christi liefd, die door uw lijden leerd,
 Dat gy ook van den mensch oprechte liefd' begeerd;
 O liefde! Christi liefd', o liefde ongemeten!
 O liefde! by den mensch, op heden als vergeten,
 O liefde! by den mensch soo weynig overdacht,
 O liefde! hoe verstroyt by 't menschelijk geslacht,
 O mensch! o Christen mensch! wilt gy als Christen leven,
 Zoo moet gy u tot liefd' en lijdsaemheyt begeben.

Gy moet uw naesten doen, gelijk u Christus leerd:
 Zijn lijden lieve mensch, uw lijdzaamheid begeerd:
 Zijn lijden en zijn smert, zijn bitterlijke wonden,
 Vermanen u, o mensch! te scheidt van de sonden:
 En willen dat zijn liefd' met liefde zy vervuld:
 Zijn lijden leerd dat gy zult lijden zonder schuld.
 't Is al om ons geweest dat Christus heeft geleden,
 Hy lijd de straf, wy zijn de gene die misdeden:
 O liefde! die ons leerd, en drukt in het gemoet,
 En wil dat yeder soo aen zijne naeste doet,
 Maer ach! waer is den mensch, die zich (in liefdens zaken
 Gelijk een Christen voegd) soekt Christelijk te maken?
 Geen Christen wer heeft plaats in 't Christen herte meer:
 De liefde Christi ons, tot regel, wet, en leer,
 (Om met ons even mensch in Christen liefd te leven,)
 Die schijnt als uyt den mensch verbannen en verdreven:
 De sond in plaats van liefd' best des menschen hert:
 Den eenē mensch zijn vreugd is d'ander mensch zijn smert,
 De nijdigheid en haet tot nadeel van de vromen,
 Die hebben 't meeste deel der menschen ingenomen:
 O nijdigheid! o zond! o kanker aen de ziel!
 O nickerlijck bedrijf! o gruwelijk verniel!
 Van dengd, geluk, en eer, der eerlijker menschen,
 Fy menschen, die 't verdriet van hare naesten wenschen,
 Fy menschen, die de naem van Christen menschen draegt
 Daer gy uw naesten mensch met nijdigheden plaegt.

*Doch, nijdigheid (een grove sonde)
 En werd allenig niet bezonde
 By 't ziel geslacht, in onse tijd;
 Maer ach, ik vind soo veel gebreken,
 Dat ik's al niet uit kan spreken,
 O mensch! leer selver wie gy zijt.
 Hoe menig voelt 'er 't hart beko-
 pen,
 Van vuile lusten in gestopen,
 Met graegte tot een snood bedrijf:
 Hoe los werd trouw en eed verge-
 En echts beloft ter zy gesmet, (een,
 Tot misbruik van 't vergankelijk lijf.
 VVat speeld de geile lust al parten,
 O gruwel, sond in Echte haren!
 VVat list gebruikt het snode vleis?*

*Om in dees goddeloofse saken,
 Het sondig herte te vermaken,
 Te boeten lust naer minnens eys.
 Hoe vleid en peid de lust de zinnēt
 Met ydel soet van geile minnen,
 't Geen zich den dertle mensch in-
 beeld:
 Het sy in mannen, 't sy in vrouwe,
 In 't overtreēn van Echte trouwe,
 Een ider sijne rolle speeld.
 VVat hoor, en zien ik alle dagen?
 VVat heeft de vverelt valsche lagen?
 VVær mede zy den mensch bekoord,
 VVie ken des vverelds snood bedrij-
 ven,
 Zoo seer beklagen, oft beschrijven?*

Als het (God beterd) veel behoord.

O aerdſchen aert ! geneygt tot ſonden,

Wat leeft gy los en ongebonden ?

Hoe holt en ſolt gy in uww' quet ?

Ach ! hoe verſloot gy liefd, en deugde,

En ſoekt al u vermaek en vreugde,

In 't geen de Ziel voert na de hel.

O aertſche ſtof ! wyt aert geboren,

Hoe prickelt u de luſt met ſporen,

Na gelt, na goet, na hooge ſtaet,

Na rijkdom, eer, en vuerelts veel-

den,

Die aen de zielen noyt en teelden,

Als eeuwig leet, doch ! al te laet.

Hoe vvoelen, vvroeten 's men-

ſchen zinne,

Om overvloed van ſchat te wvinne,

Die als zy al werkregen zijn :

Noch geen genoegen kunnen baren,

Maer teelen door een gierig ſporen,

Tot meerder wwinning, groote pijn :

Of geven oorſaek om te leven

In pracht, tot ſtaetzucht aen gedre-

ven,

VVeiluft ten dienſt, in overvloed :

Aenleiding tot een quaet begeeren,

Met Goddeloofen te verkeeren,

Ontſtaet wyt magt van gelt en goet.

Hoe wviſt ſich in voorleden tijde,

Het heidendom hier van te mijden ?

O Chriſten ziele, leer, ey leer !

Van 't aertſch niet meerder te be-

trachten,

Als gy u ſult van noden achten,

Tot onderhoud, in deugt en eer.

Hoe vvoelt en vvoet het gierig

herte,

Hoe veel, om meerder lijt het ſmerte,

En heeft gebrek in d'overvloed :

Ia knaegt, en plaegt, ſich alle dagen

In quet, van onnut zorge dragen,

Tot vuyt gewin van gelt en goet.

Hoe veel, hy ken het hert niet

voegen,

Om zich in veelheit te genoegen ;

Onnutte quelling, qua begeert :

Hoe veer kunt gy de menſch verlei-

den,

En van het menſchelijk doen ſchei-

den,

Gelijk ervarentheit ons leert.

Den gierigaert, van luſt gedreven

Tot overvloed, ſoekt arrem leven.

Veel vuyt hy, vveinig vuyt daer van,

Dit is den aert van gierig eygen,

Altijd tot meer en meer te neigen :

Hoe meer, hoe min 't hem dienen

kan,

Een gierigaert, in ſijn gebreken,

VVert by het vuytſte dier geleken

Dat op het gantſche aertrijk leefd :

De vviſſen geven voor een oordeel,

Het verkenlevent, doet geen voor-

deel,

Zoo ook, die'n gierig herte heeft.

In 't leven vvroet hy voor zijn lu-

ſten,

Zijn qua begeert laet hem niet ru-

ſten,

Te rapen overvloed by een :

Hoe veel dat hy bezit in 't leven,

(Schoon noot vereiſcht) hy ſal niet

geven,

Nocht jets, om Godes vuyt beſteén.

Hy zal zich over geene armen

In 't minſt medogen, oft erbarmen,

In noot geen vrunden byſtant doen :

Wat mach ik doch van deſe ſprekē ?

Hem ſelver ſal het hert ontbreken,

Om ſich in nootdrift ſelfs te voen.

Hoe veer is vvoeker in gekropen ?

VVaer door der veel zijn wytgeſopen,

In goet, in bloet, in ziel, en lijt ;

Ik heb in ſtuk van deſe ſonden,

Zoo veele by den menſch bevonden.

My ſchamende dat ik het ſchrijf.

O vverelt ! ſtad van alle ſteden,

Hoe vaek ſucht ik, en dat met reden :

O vverelt ! vverelt ach ! ik vveen,

Ik zie in u de vwocker kruypan,

Om arme herten uyt te stypen,
En 't vlees te stropen van het been.

O vwoeker! schijn vrient van de
droeven,
(k Zeg droevē, die uww troost behoe-
ven)

Hoe graeft, en aest gy hier ter steē:
Laet af laet af, uww pont te delven,
Laet af den vwoeker, kent u selvē:
VWat God die maekt sijn geessel veē.

Op, zeg ik, op onsluit uww oogen,
O gulsicheit! door lust bedrogen,
O dronkenschap! o boosheits poel!
O voedsel van veel quade sonden,
God beterd, hier soo veel bevonden,
VWat sijt gy meer dan Satans boel.

VWaekt op, vwaekt op, gy Satans
slaven,
Misbruykers van Gods goede gaven,
O dronkenschap vwat roont gy blijk,
(Aen die, die met een gauw op mer-
ken,

Aendachtig letten op uww vwerken.)
Dat gy de beesten zijt gelijk.
Men vint een lant daer Zijne
vvetten,

En vvaerdig om vvel op te letten,
't Gebeurd als yemant gassen heeft,
En aen den tafel is geseten,
In vrolijkheit met drank en eten,
Een vriendenmael ten besten goest:

Dat dan een slave vwort geschon-
ken,
Zoo veel, dat hy vvert vol en dron-
ken,
Op dat de gassen zy geleert,
VWat beestigheit den dronk kan vwoe-
den:

O heidens leering! ons ten goeden,
Hoe hoog gy deugdē vvetten cert.
Hoe veer gaen nu in onse tyen
De lusten van de hovaerdyen,
Hoe opgeblasen, trots in pracht:
Hoe dertel, na de vvijs, in 't kleden,
Bepronkt gy nu uww vleesch en ledē:
O aerts! en sterffelijc geslact.

De Hovaerdy, tot pracht genegen,
Begeest zich op verkeerde vwegen:
O hovaerdy! vwat vvent gy aen:
Ik zie, ik zie u zoo veel plegen,
Gy oorsaeht straf, soo gy die vwegen
Begeert noch verder in te gaen.

Het spreekvwoort leert ons alle da-
gen,

Dat sonden oorsaeht sijn van plagen:
VWat plagen heeft men oyt gehoort?
VWat plagē heeft God voor genomē,
Die ons niet op den hals en komen?
Dat 's honger, dierte, krijg en moort.

De straf des Heerē vwy beproevē,
Pest, diere tijden ons bedroeven,
Ia roven moorden plundren, brant:
Al desen komen ons genaken,
(Om zoo de herten op te vvakē)

Door straf vva Gods recht veerde hāt.
O ecul vwat voedgy droeve tijden,
In forge, ramp-spoet, druk en lijden:
Benauwde tijd! al lang beproefd,
Hoe hebt gy met verdriet en smerte
Soo menig ziel, soo menig herte
Geplaegd, gepijnigt, en bedroefd?

Noch sal 'er meerder droefheyt
naken,

De tijd noch droever tijden maken,
Mits dien ik zie, en daeglix speur,
Dat menschen in de sond volberden,
In plaets van betē, booser vverden,
O zondig hert! uww smert betreur.

Duer is geen liefd, geen dengt,
nocht trouwve,

Geen sondig hert met recht betrou-
vve,

Meer lust tot quaet als innig leet:
In plaets van Zonden afte snyen,
De sonden meer en meer gedyen,
De mensch vva geen bekeering vweet:
Zoo yemand moegt op mijn gebre-
ken,

Door vvrede drwang van boosheit
spreken,

En vvijsen my het spreekvwoort aen:
Zoo vwie een ander wil bestraffen,

Moet selver eerst het quaet afschaffen,
En op den weg der deugden gaen

Die wil ik met mijn rijmen le-
ren,

Het ooge op zich zelfs te keeren,
Zijn quaetd mijn misdoen niet ver-
schoond.

Dat ik de deugt soek aen te wvise,
Schoon sondaer, niemant kan 't mis-
prijsen,

Mits dien my vwalgt mijn qua ge-
woont.

Ik heb, voor my, het mijns bedreve,
Derhalven eok voor mijn geschreve,
De vweg der deugd in rijm gemaakt;
En niet alleen voor die, die 't lese,
Maer 't sal mijn hert eē prickel vvese,
Die soo vvel my als andren raekt.

Om op der deugden vweg te come,
Heb ik noch iet vvat voor genome
Te schrijvē hoe vvel svvak vā magt:
Twee dingen aen den mensch t'ont-
decken,

Die ons tot leidsliezen vrogen strecken,
Om tot de deugt te sijn gebracht.

Het eene dat is Godes vrese,

Het ander vvil de liefde vvese:
Vvaer een van dese twee gebreekt,
En vwort geē Christen ziel bevonde,
Maer qua genegenheit tot sonde,
Zeg sonde die den Heere vvrekt.

Niets trekt hem Gode meer ter
herten,

Niets ken 'er Christo meerder smer-
ren,

Als sond, door hem soo dier voldaan,
Met smert, en pijn, en bitter ster ven,

(Om ons den hemel te verwerven)
Is Christus in sijn rijk gegaen. (sen,

Alleen heeft Christus ons door de-
De liefde geleert, en God te vresen:

De liefde is den mensch van nood,

De vrese Gods moet ons bevrye.

Van straf, van plaeg, van alle lye,

Is selver van dien helse dood.

De liefde is een Christen teken,

De liefde ken de sonden breke,
Een Christē vvert door liefde bekenet.
De liefde toont Christelijke vruchten,
Dat sijn haer tranē, en haer suchten,
Die sy tot God ten Hemel send.

Vvanneer men seurd dat Chri-
sten menschen,
't Verder ven van hun naesten vven-
schen,

O God, hoe kan 't een Christen sijn,
Die ons bevrijsen vvil met rede,
Dat d'oorlog nutter is dan vrede,
O Christen, Christen in de schijn,

Gebrek van liefde doet u dolen,
De vrede heeft ons God bevolen,
De vrede is een Godlijk saet;
En vrede moet door liefde komen,
Maer is de liefde vvech genomen,
Zoo teelt de vvrekt alle quaet.

De qua begeert, van liefde geschei-
den,

Zoekt boose herten aen te leiden,
In plaets van liefde, tot de nijt;
Elk vvil de hoogste trap betrede,
En volgt sijn qua genegenhede,
Dit brengt ons oorlog, dieren tijd.

Begeert met sonden aengespannen,
Die hebben vrese Gods verbannen,
Gods vrees en liefde aen een kant;
Nu kunnen geen goe vruchten telen,
Elk vvil aē rol van meester spelen,

O Christen siele, Christen schant,
Vvaer is Gods vrees, en liefde ge-
bleven?

Vvaer is, o mensch, het Christen le-
ven?

Vvaer is de trouw? eylaes, te niet;
Om eigen baet de menschen vvoelen,

Haer naesten armoed niet gevoelen,
Den een is d'ander sijn verdriet.

Hoe ongelijk is 'svverelts voordeel,
Hoe ongelijk het menschen oordeel,

Den rijkert is des vwijsheits vrient;
Als iemant raekt in rijkdoms vreug-
de,

Eylaes, dat schrijft men toe sijn deug-
daer

Daer hy nochtans de ondeugd dient.
D' onvromen mensch (tot gelt ge-
negen)

Zoo hy maer rijkdom heeft verkro-
gen.

En dat geluk sijn staet verhoogt,

Hy vvert ge-vert, ontsien, gepresen,
Zijn rijkdom doet hem eerlijk vvesen,

Schoon hy inwendig niet en doogt,
In tegendeel, wannneer de vromē,

Door ongeval tot armoed komen,

Zoo is het qualijk aengeleid;

Hoe veel oprecht in hun gevveten,

Zy moeten (eerlijk) eerloos heten,

En't gaer gelijk het spreekvvoort seit,
Onkruis ken't goede saed verdruc-

ken,
Een vroom gemoet ken't luk mis-

lucken,

Mislukt hem't luk, hy is een guis;

De ondeugt sal zijn deugde schenden,

Tot meerder last van sijn ellenden,

Hem voor een doogniet maken uyt.

Hoe veer is Christen liefid ver-
bannen,

D' een tegen d' ander aengespannen.

Eylaes, hoe vvoort de liefid vertreen.

Een jeder, om zich groot te maken,

In ydel roem van vverelts zaken,

Verkort de veelvaert van't gemeen.

Gebrek van liefde voed de son-

den,
Door sonden is den Heer verbonden

Tot plaeg, en straffe van ons quaet;

't Is om de sond, dat God zijn han-

den,
Op Koninkrijken, en op Landen,

Met geessels van't sijn straffe slaet.

Dies vvil ik my tot rijmen keeren,

VVaer door een Christen ziel kan

leeren,
VWat voor een Christen dient gedaē:

VVaer toe den mensch moet zijn ge-
negen,

Om Gods tot meelij te bevvegen,
De plagen van ons af te slaen.

De liefid gegrond in Godes vvesen,

Kan ons een rechte middel vvesen,

VVaer door Gods liefde vvert gevoet.

Dit zijn de vvoorden onses Heere,

Des sondaers doot ik niet begeere,

Maer beterschap in vware boet.

VWie ken tot boete zich begeere,

Die niet en vvil in liefde leve?

Hoe kan 'er vreed en cendracht sijn,

Zoo lang de Christenen verscheiden,

En geene liefde plegen vwillen,

Maer dragen 't herie vol fenijn.

Laet af, laet af, o' vsvacke Christē!

Laet af, in 't Goddelijk te twivlen,

Hier om een punt, een klein verschild,

(la darst ik seggen, ydel dromen)

De Christenen tot vveestracht ko-

men,

D' eē Christē d' ander d' vvingē vvil.

Eylaes! ten zijn geen Christen

vvetren.

Laet ons de liefde palen setten,

Hoe veer het Christendom moet gaē

Hoe veer een Christen is verbonden.

En vvat een Christen moet door-

gronden,

VVaer meed eē Christen kan bestaē.

In God en Christum te geloven,

'k Zeg God, die alles gaet te boven,

God Vader, en God Zoon gelijk,

God Schepper, vviens gelijk in

vvaerden,

En is in Hemel, nocht op Aerden,

Als Majesteyt van't Hemelrijk.

't Ken-teken is van Christen

menschen,

Haer naesten als haer selven vven-

schen,

Mijns oordeels, 't staet geen Christen

vvy,

Het hert in liefden af te trecken,

Van die, die hy niet kan vvervvecken,

Dat met hem een geloovig zy.

Ten past geen Christen tijd ver-

sleten,

Te straffen yemant in 't gevveten,

Gelijk, God beterd, word gedaen.
O! wuld' de liefde zoo veel geven,
Dat yder mogt zijn hert beleven,
Mits iver voor zich zelfs moet staen.

VVanter den Rechter zal ver-
schijnen,
Met helsche straf, de booze pijnen,
En plagen eeuw'ig met ellend;
Die, die een ander wuld' leeren,
Op zulke een weg, en pad te keeren,
Daer men geen Christe wvete kend.

Ia, yeder een wvul nu verstreken
Een ziele-hoeder, om te trekken
Het Christen herte na zijn zin;
Elk wvul een ander beter leeren,
En zelver, door een quaed begeeren,
Loopt hy verblind het dool-pad in.

Aen andren is hem veel gelegen,
Zich zelven kend hy nau te degen,
Hy wvul van andren veel gedaen;
Een beter, wvul hy 't best beroven,
Fen ander 't zijne doen geloven,
Daer elk moet voor zich zelven staen.

't Is vveemd, dat nu de menschen
plegen,

Veel vlijt om andren te bevvegen
Ter zaligheyt: en zorgen niet,
Met nauw en naerstel'ijk op merken,
Dat door oprechte Christen vverken,

Haer eygen ziele nut geschied.
Elk wvul een ander heylig maken,
En let niet op zijn eygen zaken,
Elks oordeel 's anders heyl berooft;
Ia d' een die zal den ander haten,
Hem liefd te toonen achter laten,
Om dat hy niet met hem geloofd.
O dooling! onder Christen men-
schen,

Elk wvul zijn naeste zalig wvenschē,
En op zijn zelfs hy niet en let;
O Christen mensch! elk is verbondē
Tot beterschap van zijne zonden,
Dit is de rechte Christen wvot.

't VVaent zich al Christen door 't
geloven;
Die zich laet van 't geloof beroven,
Die wvul nochtans een Christen zijn;
Schoon hy geloofd, wvat vrucht kan 't
geven?

Zoo men 't geloof niet wvul beleven;
Is 't maer geloven in den schijn.
't Geloof (als 't nodigst) is van node
Ter zaligheit, geleert van Gode;
't Is niet genoeg, dit moet 'er by,
De liefd, de hoop, en ook de vreeze,
Die moeten by 't gelove vreeze,
Al eer men recht gelovig zy.

Liefde veroorzaekt Deugden.

k HEB eens een oude man, by na de tachtig jaren,
Gehoort, een vreemde zaek, met sijne mont verklare,
Ik seg een vreemde zaek, die ik hier by geval,
Tot nut en dienstigheyt, den Leser toone sal:

't Is nut, men soo een saek ten hoogsten soekt te prijsen,
Waer door men yemant kan op 't spoor der deugden wijzen;
De liefde voed de deugt, als deugt met liefde gaet,
Zijn zy de sterkste gront daer 't Christendom op staet.

Mer is wel eer gebeurd, waerachtelijk gebleke,
Gelijk ik selver heb den Ouden hooren spreke,
Dat binnen Amsteldam, woonachtig was een man, (kan,
Wijens naem, en wiens geslacht, als 't nauwt, men noemen
Dees

Dees alle weelt gewend ten aensien sijn vermogen :
 Dees van een rijk geslacht en eerlijk opgetogen :
 Dees met een jonge Vrouw in d'Echte staet verzelt :
 Dees wel begaefd met goed, en niet te min met geld,
 Is eerlijk van gemoed, en deugdzaam in sijn leven,
 Genegen van het sijn den armen meed te geven :
 Hy, van een goed beleyd en van een schrandre geest,
 Is tot een zeker kunst al lang geneygt geweest :
 Was Stof-scheyding die hem deed sijne meening missen,
 En 't ging hem in die zaek heel buyten sijne giften :
 Na dat hy deze kunst heeft, leyder, onderstaen,
 Zoo is het hier met hem heel qualijk afgegaen :
 Hy, deed in deze kunst een machtig geld verslinden,
 En zonder dat hy kost daer in sijn wensching vinden :
 In 't kort, hy heeft sijn goed in deze kunst verspilt :
 Hy, is by yder een onwaerd, en niet gewild.
 De vrunden van sijn kant, en sijn hem niet genegen :
 De vrunden van de vrouw, die gaen de zelfde wegen :
 Hy, in het meest verdriet, en aldergrootste noot :
 Hy, zonder hoop of troost aen alle kant ontbloomt :
 Hy, die sich alle hulp der menschen vind benomen,
 Is noch in meer verdriet en swarigheyd gekomen.
 En 't gaet zoo met den mensch, de rechte vrundschap wijkt :
 Geë vrundschap vind de mensch, wanneer 't geluk beswijkt :
 De vrundschap is altijd van vrunden afgevloden,
 Wanneer op 't alderhoogst de vrundschap is van noden.
 Eylaes ! het Christendom (hier in te grof verblind,)
 De weelde wel, maer niet de ware vrundschap mind.
 Zoo lang de voetspoet duurd, so duurd de vrundschap mede :
 O Christen ! waerom niet geleefd na wet van rede ?
 Geë vrundschap is oprecht daer weelde vrundschap maekt,
 Maer daerze word getoond als men in onluk raekt.
 Op dat ik voort verhael, hoe sich de zaken keerde,
 De vrunden (in de plaets van vrundschap) hem onteerde :
 Men sloeg hem voor het hoofd, als hy om vrundschap bad,
 Men wist hem niet te wil, ook als hy niet en had :
 Hy, in de grootste noot, en heeft geen troost genooren,
 Maer wiert van yder een verschoven en verstooren :
 Zijn leven is een strijd, een quelling vol verdriet,
 Vermits hy niemand heeft van wien hem troost geschied :

Hy, door de hooge noot, tot bedelengedreven,
 Heeft zich, voor eenig tijd, uytlandig gaen begeven ;
 Hy, van een vroom gemoet, dat leven ongewend,
 Gaet bedelen ter plaets daer niemant hem en kent.
 O herten ! hoe dus wreet, hoe kunnen Christen menschen,
 Haer ziel en saligheyt van Christo Jesu wenschen ?
 O Christen ! met de mond, geen Christen met ter daet,
 Die zoo sijn even mensch in noot verlegen laet ;
 Hy (in dit ongeval) begeeft zich menig werve,
 Van alle menschen af, en gaet alleenig swerve,
 Hier in een eyken bosch, daer in een open veld,
 Al waer dat hy sijn hert aen God ten offer-steld ;
 In zuchten, en getraen, in weenen en in klagen,
 Ter oorzaak sijn verdriet in dees sijn droeve dagen ;
 Hy roept, o goede God ! ik die uw dienaer ben,
 Verzoek, geeft my geen meer als ik verdragen ken ;
 Mijn zonden, ik bekent, sijn oorzaak van mijn plagen,
 Die zoo veel niet en sijn, oft noch ken ikze dragen.
 Ach ! als ik overdenk, hoe 't met den mensch kan gaen,
 Stort ik voor u, o Heer ! mijn zuchten en getraen ;
 De droefheyd perft mijn hert tot dit weemoedig treuren,
 Wat is my, Heer ! geschied, wat kan my noch gebeuren ?
 De noot brengt veel te weeg, en d'armoed die zoekt list,
 't Behoeven maekt my wijs, het geen ik noyt en wist ;
 Gedachten brengen voort een wonderlijk bedenken,
 Eylaes ! de bittere noot ken deugt en vroomheyt krenken ;
 Ik wil dat niet behoort, ik wil dat niet mach sijn,
 De armoed, goede God, brengt qua begeert in mijn.
 Ik, die van goed geslacht, van rijken, als van vromen,
 Ter werelt ben gebracht, en eerlijk voort gekomen ;
 Ik, die in eerbaerheyt, en deugt ben opgevoet,
 Ia alle weeld gewent, mijn nootdruft bidden moet ;
 Ik, die nu vrundeloos, in armoed, en schanden,
 Moet bedelen mijn kost, en dolen achter landen ;
 Ben nu in d'hoogste noot, die yemand hebben ken ;
 Eylaes ! ik haet den dag, dat ik geboren ben.
 Den naem van dezen man die laet ik na om reden,
 En een versierden naem sal sijne plaets bekleden :
 Ik noem hem Desideer, ten aensien hy verlangt,
 Dat hy in sijne noot een goede troost ontfangt,

Doch 't scheen dat dat geluk, op hem niet wilde komen,
 Ten waer hy eerst noch had meer ongeval vernomen.
 Als Desiderius geen uytkomst vinden kost,
 Maer noch van huys tot huys sijn noordruft bidden most;
 Is 't op een zeker tijd gebeurt dat sijn gedachten,
 Hem rieden dat hy zoud een hooger kans betrachten ;
 Hy die in dit geval, sijn quade sinnen voet,
 Vervalt ook met het hert op ander luyden goet ;
 Wat ken gebrek nier al, eylaes ! te wege brengen ?
 't Gebrek ken in den meniche een quade lust gehengen ;
 Hy die een zeker huys, vind onder wegen staen,
 Gebruylt een loozen vont, en komt 'er binnen gaen,
 Daer woont een rijken man, van loodsch geslacht gebooren,
 Dees spreekt hy aen , en leyt hem een verzoek te vooren,
 Oft vraegt hem yets, het geen ik zekerlijk niet weet,
 En onder dit beleyt hy sijnen voordeel deed ;
 Hy zag de gaten deur, hy zag verscheyde deelen,
 Bequamelijk om daer te rooven en te stelen ;
 Hy vint gelegentheyt, en neemtze wel in acht,
 Doch stelt sijn voorneem uyt tot aen de middernacht.
 Als hy nu van de lood sijn affcheyt had genomen,
 Is hy, dien zelfde nacht weêr voor het huys gekomen,
 Hy voegt hem op de plaets des daegs by hem verspiet,
 Hy breekt 'er door in huys, en niemant hoort 'er yet,
 Al wat 'er was dat sliep, dies hy sijn quade lusten,
 Ook garen had volbracht terwijl het alles rusten ;
 Hy (die te harde klopt, oft al te luyde breekt)
 Hoort dat 'er binnen 's huys den een oft d' ander spreekt ;
 In 't kort hy staekt sijn doen, en vint hem vol beschromen,
 En roept, o groote God ! waer toe ben ik gekomen ?
 Drijft deze gure zucht en dampen uyt mijn hert,
 'k Zeg deze quade lust, die my de siele snart.
 De loode sprong van 't bed, met al de huysgesinden,
 En komen daer zy hem in onmacht neder vinden ;
 Een yder (op het hoogst verwondert en bevreesst)
 Roept, 't is die man, die hier op heden is geweest ;
 De lood in plaets van wraek, doet alle middel plegen,
 En toont sich in der daet ook dat hy is genegen,
 Om onzen zwacken vrunt te helpen in sijn noot ;
 Hy die hem alle dienst en alle bystant boor,

Vraegd Defiderium, de oorzaak en de reden,
 Waerom hy in de nacht komt in zijn huys getreden?
 Hy vraegd hem wien hy is, en waer hy komt van daen?
 't Geen Defiderius hem alles doet verstaen;
 De noot, zeyd hy, my dwong, door noot was ik gedreven,
 My tot dit booze werk, en valfheyd te begeven;
 Ey! vrund vergeef het my, en denkt dat armoet, kan
 Berooven van de deugt, een aldervroomfte man.
 Als nu de lood verftond hoe dat de zaken lagen,
 Heeft hy in dit geval hem loffeljk gedragen;
 Ik die aen u befpeur, zeyd hy, een goet gemoet,
 En dat gy neffens dien sijt dengtzaam opgevoet;
 Ik die uw vrunden ken, kend' uwe vader mede;
 Ik heb u hert en gront befpeurt uyt uwe rede;
 Ik fal, waer dat ik kan, in als u dienftig sijn,
 En foeken door mijn gunft te fachten uwe pijn;
 Ik fal in dit geval u trooft en vruntfchap toonen,
 Vw misdaet door de noot begaen, op 't hoogft verfchoonen;
 Ik fal u alle dienft en trouwe vruntfchap doen;
 Ik fal mijn leven lang u van mijn gaven voen;
 Gy fult, soo lang gy wilt, hier in mijn huys verkeerem,
 En fonder dat gy daer een ftuyver zult verteeren.
 O liefde! rechte liefd, o liefde! ongemeen,
 Van duyzent Christenen, seg my, waer iffer een?
 Dit doet een lootschen man, het Christendom tot fchanden,
 Wiens naem behoord' te gaen door alle Christen landen;
 O Christen! spiegelt u, hoe fich een loode quijt,
 Een loode, die den naem van Christo niet belijdt;
 O Christen! die u hert aftrekt van ware armen,
 Zie hier een loode felfs fich over dien erbarmen:
 Een, die geen Christen wet en kent, nocht onderhout,
 Befchaemt het Christendom, d'welk Christo toebertrouwd
 Een loon huns zaligheyds: een lood, door liefd gedreven,
 Heeft hier een Christen siel liefds plichten voorgeschreven:
 Doch! liefde heeft geen plaets, nocht voorbeeld heeft geen
 Vermaning doet geë vrugt, de deugt is niet geacht: (kracht:
 Berifpen betert niet, aenwijfing hoet geen doolen:
 Ik seg noch eens, fie toe, toefien is ons bevolen.
 Elk Christen heeft sijn plicht, een plicht, die als een wet,
 In yder Christen hert, van Christo is gefet:

Dat 's lichaems eygenschap, die hert, en sin doet neygen,
 Na liefde tot ons zelfs, als ingeboren eygen:
 Gelijk als eygen liefd, ons huysvest in het hert,
 Alzoo wil God dat ook die selfde liefde wert,
 Aen onzen even mensch, besteet en opgedragen:
 Wie 't niet en doet, die soekt ook God niet te behagen,
 Een leering uyt Gods woort, het geen de menschen leerd,
 Dat hy in liefde sich tot sijne naefte keerd;

*Deut. xv Cap. Is 't zake dat 'er yemand van uwen broeders, die bin-
 nen uwer stads poorten vvoonen, in 't land vvelke de Heere uwe God
 geven zal, tot armoede gekomen zal vvesen, zoo en zuld y uwe herte niet
 verherden, nochte uwe hant niet toestuyten, maer die den armen mensche
 open doen, en hem leenen het geen dat gy ziet dat hy behoefd; keer uwe
 ooggen niet af van uwen armen broeder, niet vwillende hem leenen het
 geen dat hy begeert, op dat hy tegen u niet en roepe aen den Heere, en dat
 u dat ter sonden niet gerekent vvorde: maer gy zult hem geven; nochte
 gy zult niet schalklijk met hem leven, in zyn noot te verlichten, op dat de
 Heere uwe God u zegene, in alle tijden, en alle dingen, daer gy u han-
 den aen steken zult; daer omme zoo gebied ik u, dat gy uwe hand opend
 aen uwen behoestigen broeder, die met u in 't land verkeerd.*

Sie hier, o Christen mensch! een wet voor ons geschreven,
 Een wet waer na behoord het Christendom te leven:
 Een wet die onze Iood al beter heeft geleert,
 Als wel een Christen siel die Christi liefd begeert;
 Een Iood, die van my sal een eeuwig lof behalen
 Tot schant van 't Christendom, vol diergelijke dwalen:(raekt,
 Een vroom, een deugtfaem man, om dat hem d'armoed
 Werd by sijn vrunden zelfs voor deug niet uyt gemaekt:
 Een vroom, Godvrezend man, beproeving Gods ontfangen,
 Van vrunden word gewenscht ter galgen opgehangen:
 Een vroom, een deugtzaem man, van tonluk neer getreên,
 Na alle smaet en spijt van sijn geslacht geleên:
 Een vroom, een deugtzaem man, veel smaet en spijt genoten,
 Van yder mensch verdrukt, van vrunden uyt gestoten,
 Van yder ongeacht, en voor een siel geschend,
 Vind in het eynde troost daer 's hem was onbekent.
 By vrunden uytgejaegt, by vremden aengenomen:
 By Christenen verdrukt, by Ioden opgekomen.
 O Christen mensch! die u niet draegt soo het betaemd:
 Eylaes! her Ioods geslacht de Christenen beschaemd,

Als

Als Desiderius in 't onluk was gekomen,
 Zoo heeft hy zynen trooft in God den Heer genomen :
 Hoe wel door hooge noot hy quaet te plegen zocht,
 Nochtans zyn vroom gemoed kreeg nader achterdocht,
 En heeft in 't minstedeel zich tot de daet begeven,
 Doch sonder desen Iode, hy haddet licht bedreven.
 Men seyt de noot breekt wet, en lieft verhindert quaet,
 Gelijk in dit geval de daet ons bliken laet :
 De noot had hem geprest tot lusten van te stelen,
 Een Iode dat belet door 't zijne meê te deelen :
 Indien der Ioden lieft, hem niet had by gestaen,
 Ia meerder als hem van zyn vrunden was gedaen,
 't Had lichtelijk geschiet dat hy hem had begeven,
 Tot meerder dievery, en ongodsalig leven :
 Maer 't is gelijkerwijs, een wijfen leeraer seyr:
 Wie yemant stiert ter deugt, de deugt bearrebeyt :
 En die op God betrouwt blijft nimmermeer verlegen,
 Al scheen hem ook de gunst van alle menschen tegen.
 Schoon yemant alle smaet, en tegenheyt geschiet,
 Zoo hy in God vertrouwt, ten schaet hem min als niet.
 Als Desiderius, woonachtig by dees Iode,
 Al zijne toevlucht nam in het gebet tot Gode,
 En bleef stantvast in die, die 't al geschapen heeft,
 En die ter rechterhant by God den Vader leeft.
 Die spiegeld zich ten hoogft aen veler Christen sonden,
 En hout zich aen de deugt van desen Iode verbonden,
 Te volgen 't gun aen hem de Iode had gepleegt :
 Hoe salich is de deugt die tot der deugt beweegt.
 Hy spreekt zich selver aen, hoe ongelijk is 't leven,
 Een Iode leert my hier hoe ik my sal begeven
 Tot liefde, die den mensch zyn naesten toonen moet :
 Daer my in tegendeel mijn maegschap anders doet,
 Als Desiderius, een langen tijt van dagen,
 Zich eerelijk en vroom had by dees Iode gedragen :
 Zoo heeft de Iode selfs zyn vroom gemoed bespeurt,
 Derhalven hem veel gunst van dese Iode gebeurt.
 't Geschied op seker tijt dat hem de Iode telde
 Een goede somme gelds, die hy op winning stelde :
 Zoo dat hy daer meê heeft zyn koopmanschap gedaen,
 En die hem naer zyn wensch gelukkig is vergaen.

Nu Desiderius, veroorsaekt en verbonden,
 Tot alle dankbaerheyt, deed alles wat hy konde,
 Heeft hy aen zijnen vrund eerbiedelijck versocht,
 Oft hy, op dese tijt, zijn afscheyt nemen mocht :
 De Iode segt hem neen, ik bid wild niet vertrecken,
 Ik draeg yets in mijn hert, dat moet ik u ontdekken ;
 Mijn geest en heeft geen rust, de ziel is ongestelt,
 Een innerlijke strijt, al mijn gedachten queld :
 Ik volg de Iootsche wet, en leef na die geboden,
 Maer, speur door hooger geest de dwalinge der Ioden :
 Ik kan de Iootsche wet niet langer goet verstaen,
 De geest getuygt her my dat ik moet hooger gaen ;
 Ik wensch, dat ik eens sprak met eener wel ervaren,
 Die my de gronden mogt van 't Christendom verklaren.
 Als Desiderius (op 't hoogst hier in verblijt)
 De gront van zijn gemoet, na zijn geloof, belijt,
 En dat hy zich betoont geleert, en wel bedreve,
 Om reden van 't geloof, en 't Christendom te geve,
 Zoo stelt hy aen zijn vrund een goede leering voor,
 De Iode wert verlicht en komt tot goed gehoor :
 De Iode is soo ver, door Desideer, gekomen,
 Dat hy als Christen, nu 't geloof heeft aengenomen :
 Zie hier een vrende saek een wonderlijk bedrijs,
 Een saek die waerdig is, dat ikse voort beschrijf,
 O Christen leser ! leer, hier met eengoet opmerken,
 Wat liefde niet kan doen, wat liefde niet kan werken :
 De liefde, voed de liefd: de liefd, veroorsaekt deugt :
 Gelijk gy klarelijk dat hier uyt leeren meugt :
 't Was liefde, die de lood aen Desideer besteede :
 't Was liefde, waer door hy zijn naekte leden kleede :
 't Was liefde, dat hy hem ten besten heeft gekeert,
 En niet de doling van zijn even mensch begeert :
 't Was liefde, dat hy hem voor verder doling hoede :
 't Was liefde, dat hy hem van zijne tafel voedde :
 't Was liefde, dat hy hem in noot heeft by gestaen :
 't Was liefde, dat hy hem heeft van zijn geld gedaen :
 't Was liefde, die in hem de deugde deed beklijven :
 't Was liefde, die hem deed stantvast in deugde blijven,
 't Was deugde wederom dat liefde wiert beloont,
 Als Desiderius zich dankbaer heeft getoont :

't Was deugde, als hy socht zijn yver aen te wender,
 Te leeren Christum, die noch Christum niet en kenden :
 't Was deugde, daer de liefde soo willig was in macht,
 Dat hy de Iode heeft tot Christendom gebracht :
 De Iode (nu bekeerd) aenvaerd het Christen leven,
 En laet zich Christelijk een ander name geven :
 Als hy van zijn geloof belijd'nis had gedaen.
 Wil hy niet anders zijn genoemt als Christiaan.
 Hoor ! hoe het voorder liep, en hoe dat onder allen,
 Met Desiderio de sack is uytgevallen,
 Gelijk het wesen wil, oft God het hebben wou,
 Zoo komt 'er, by geval, aldaer ter plaets, een vrouw :
 Een vrouw die elders heeft te reysen voor genomen,
 Ziet Desiderius daer van de woning komen :
 En mit dat zy hem ziet soo is 't dat zy hem kent,
 Schoon door verandering, ten deelen haer ontwend ;
 Zy spreekt tot Desideer, en na verscheyde reden,
 Zeyd, dat zijn huysvrouw is de wereld overleden ;
 Hy, die nu zijnde vry, van kinders niet belast :
 Hy, die noch jeugdig is, doet dat de jonkheyt pafst :
 Voegd zich tot alle dienst met wel genegen zinnen,
 Om al het huysgesin tot zijne gunst te winnen :
 En boven dien hy tracht door middel van de deugd,
 (Als zijnde wel begaefd met schoonigheyt van jeugd,)
 De schoone Isabel het maegden hert te stelen,
 Die haer ook toond geneygt tot hem in alle deelen :
 Zoo dat de vader werd van desen onderrecht,
 Geeft Isabel aen Desiderio ten Echt.
 O Goddelijk besluyt ! nootwendig zijn uw werken,
 En wonder uwe macht, gelijk men kan bemerkén ;
 Leer, Christen ziele leer, dat liefde God behaegt,
 En wil dat yder mensch zijn naesten liefde draegd :
 De liefde veroorsaekt deugd, door liefde en door deugden,
 Geeft God den Heer den mensch zijn zegening in vreugden :
 Tot slot van reden dient een woortje noch geseyt :
 De liefde brengt de ziel in staet van zalicheyt.

N A T V V R L Y K E
B E W E E G R E D E N E N
T E R D E V G D E N ,

Gestelt op de woorden :

G E D E N K T T E S T E R V E N .

L wat de menschen doen , al wat de menschen
plegen,
Geschied uyt enkel drift van innerlijk genegen:
Genegenheit gevoet, door dagelix gewoont,
Op heden in den mensch (als noodig) zich
vertoont;

De menschen stellen zich al oft zy noodig moeten ,
Om hoogheyd, en om staet, om gelt en rijkdom wroeten ;
De menschen stellen zich met meerder last en vlijt,
Tot eer, tot edeldom, maer van een korten tijt,
Als wel tot edeldom, en eer van zulke saken,
Die in der eeuwigheyt recht edel kunnen maken ;
Dit by den mensch gepleegt, is mis bruyk buyten reên,
De rechte edelheyt dat is de deugt alleen ;
De rechte edelheyt dat's Christelijk te strijden,
Om Christi wille smaet en werelts oneer lijden ;
De rechte edelheyt is dat men deugt betracht,
En al 't vergankelijk van geender waerden acht :
De rechte edelheyt is dat men zich leer voegen,
In kleynheyt wel te vreên, met weynig te genoegen ;
De rechte edelheyt die moet alleen bestaen,
In saken die de ziel ter saligheyt aen gaen :
De rechte edelheyt ontstaet uyt kracht van reden,
En niet in ydelheyt die 's menschen harslens smeden.
O mensch ! als ik bedenk, en stel, voor mijn gedacht,
Het mis bruyk dat 'er is in 't sterffelijk geslacht,
En laet mijn innig oog op 's menschen leven dalen,
Zien ik veel meerder als ik weet te achterhalen ;

Ik speur dat niet een mensch hier op der aerden leeft,
 Die ook in zijn beroep zijn misbruyk niet en heeft ;
 Ik zie, die zelve deugd aen andren zullen leeren,
 Dat die zomwijlen ook van 't spoor der deugde keeren ;
 Ik zie ook menigmael dat die, die deugde prijft,
 De deugd verstoort, schoon hy ter deugt een ander wijft ;
 Die, die het toezien op een ander is bevolen,
 En hoed-zich zelve niet in ydelheid te dolen ;
 Die, die op 's werelts troon als Goden zijn geëerd,
 En zijn noch niet genoeg, het geen de tijd ons leerd ;
 Geen menschen hedendaegs, het zy ook in wat staten,
 Die mer het hare hun oprecht genoegten laren :
 Die overvloedig leefd in wellust, rijkdom, eer,
 Gund het gemoed geen rust, maer leyd het aen op meer ;
 Die min bezit, hoe wel genoeg, heeft zorg en vreze,
 Omdat hy garen zoud meer als zijn meerder weze ;
 Die weynig heeft zoekt veel, als hy 't bekomen heeft,
 Men ziez nochrans dat hy in lust tot meerder leefd,
 Elk een wil meer als aer, en dar in alle deelen :
 De kray wil arend zijn, de knecht de meester spelen ;
 Den koopman konink zijn, den onderdaen een heer ;
 Begeerte in den mensch loopt huylendaegs te veer.
 Eylaes ! hoe woeld en wroet de mensch in aertsche zaken,
 En zoekt hier op der aerd zijn eere groot te maken :
 Wat wort 'er list gebruykt by die, die zijn gemoed,
 En zelfs het herte hangt aen het verganklijk goet ?
 Hoe doolt begeerlijkheid op kromme omme wegen,
 Al eer zy haren wil in 't hebben heeft verkregen ?
 Als 't dan verkregen is en averechts vergaert,
 Zoo word het of misbruykt, of wel onnut bespaerd ;
 De staetzucht leyd het aen, en zoekt sich groot te maken,
 En door zijn groote naem tot hooge staet te raken :
 En als 't na wil en wensch tot staet al is getreên,
 Zoo is 't staetzuchtig hert noch efter niet te vreên.
 Zoo lang daer hooger is, zal hy na hooger stijgen ;
 Een ander mans bezit zoekt hy voor hem te krijgen.
 Zoo yemand is gemeen in middel, macht, en staet,
 Men siet dat hy in pracht boven sijn meerder gaet.
 O mensch ! verdoolde mensch ! een les dient hier geschreven,
 Aen Alexander, van den Filosooph, gegeven,

Ik seg Diogenes, die destig heeft geseyt,
 Ik ben een Vorst, gy slaef, o groote Majesteit,
 Ten aensien dat begeert u nimmermeer laet rusten,
 Daerom zijt gy een slaef, om dat gy dient uw lusten;
 Mijn lusten dienen my, ik dwing, en drukke neer,
 En daerom is 't dat ik my zelve acht een heer.
 O les! o goude les! doch weynig diese leeren:
 Geen leering leerd men meer, als hebben en begeeren.
 Ik bid u aerdsche mensch, dat gy uw oogten slaet,
 Op 's werelds ydelheyt en wankelbare staet,
 En op de broshheit van dit kort onseker leven;
 Waer 's Alexander nu met al zijn macht gebleven?
 Waer hy, die onder hem de werelt had gebrocht?
 Waer hy, die door begeert na noch een werelt zocht?
 Waer zijn zy die hier Troon en Keyzerrijk besaten?
 Eylacy! door de doot ontruymt, en na gelaten.
 Schoon, dat men na zijn lust mach leven menig dag,
 In menig jaren lang zijn lusten plegen mach;
 Wie heeft 'er hondert jaer zijn lusten van genomen?
 Wie is het seker tot de hondert jaer te komen?
 Genomen dat het al naer uwen wil geschiet,
 Ten eynde zijnde, ach! wat is 't? een enkel niet;
 Wat is dan huys en hof? wat zijn dan lant en erven?
 Wat baet het als de doot u eeuwig die doet derven?
 Wat is dan alle lust die geen meer lusten vynt?
 Wat is 't dan als het vleesch tot stof en asch verdwijnt?
 Wat is 't al hondert jaer zijn leven hier te leyden?
 Want ziel en lijf in eynd die moeten doch eens scheidten.
 Wat is 't die lusten meer gedient als uwen God?
 Wanneer tot stof en asch, het aerdsche lichaem rot.
 Wat is 't in staet en eer te leven na begeeren?
 Waer 't vleesch tot wormen aen moet van 't gebeente teeren.
 O staetzucht! spiegel u aen haer, die zijn geweest
 In staet, voor uwen tijt, door drift van yd'le geest;
 Waer zijt gy geldzucht? vol van yver in 't vergaren,
 Vervloekte gierigheyt die hongerd om te sparen,
 En arme nootdrift schroomt, maer woekerd aen de lust;
 Waer zijt gy? zeg ik, die geen tijt verkiest tot rust,
 Maer hangt het hert aen 't geld, en 's werelds ydelheden:
 Gy, in de oervloet met armoed zijt te vreden,

Vervloekte gierigheyt uyt quade lust geteelt ;
 Zie uwen moeder hier in rijmen afgebeeld ;
 Zie hiervan wat geflacht dat gy sijt voort gefproten,
 En uyt wat vader gy uw oorspronk hebt genoten ;
 Vw moeder, quade lust, u baerde uyt begeert,
 Als sy ongodlijk heeft met Satan geboeeld,
 Een snoot en hels gefpuys uyt quade lust u teelde,
 Vervloekte gierigheyd ! wiens fuster is de weelde,
 Gebaert van eene stof, doch ongelijk van aert ;
 Den een verteerd 't onnut 't geen d' ander zoo bespaerd.
 O werelt ! propte vol van diergelijke dwalen.
 O menschen ! menschen wild met reden achterhalen,
 Hoe gierigheyd, en weelt twee quade zaken zijn,
 Die aen een Christen siel verftrecken voor fenijn.
 O mensch ! o aertsche mensch ! wilt uyt mijn rijmpjes leeren,
 Tot matigheyt, u hert, en u gemoet te keeren ;
 Toont liefde Christenmensch, en doet wat rede zeyt ;
 Leg af, ik bid leg af u qua genegentheyt.
 O mensch ! verdoolde mensch, gy die in alle deelen,
 Van aertsche lusten zoekt met al u hert te spelen ;
 Gy die uw even mensch, afgunftelijk benijt,
 Wanneer hem het geluk, na fijne wensch gedijt ;
 Gy die uw even mensch, in armoet laet verlegen,
 Schoon gy van God meer hebt, als gy behoeft, verkregen ;
 Gy die u gelt veel meer tot hovaerdy besteeft,
 Als dat gy daer van uwen naekten broeder kleet ;
 Gy die veel liever wilt in overdaet uw goeden
 Misbruyken, als daer van bedroefde armen voeden ;
 Gy die in gulzigheyd veel liever godloos leeft,
 Als dat gy d' armen mensch yets wat om Gods wil geeft ;
 Gy die veel meer bezit als gy behoefd, om leven,
 En zelve niet en wilt u zelfs, uw nootdrift geven ;
 Gy die veel gaert en spaerd, ja dach nocht nacht en rust,
 Gy weygert de natuur de nootdrift, om die lust ;
 Gy raept en schraept by een, om maer de lust te peyen,
 En durft van d' overvloed geen eerlijk leven leyen ;
 Gy die uw even mensch perft, tergt, ja vilt en treet,
 Dat vaek een vroom gemoet smoort onder zulk een leet ;
 Gy die uw lusten schept, dijn naeste mensch te plagen,
 Door krachten van het recht, hem voor het recht te dagen ;
r is

't Is waer dat gy met recht, die zaken wel vermeugd ;
 Maer overtreet de wet, en 't recht van ware deugd ;
 Gy die uw bitter gal uytspuwt aen alle kanten,
 Niet op uw naesten mensch, maer eygen bloet-verwanten,
 Wanneer door ongeval gy eenig nadeellid ;
 Gy die u hier in toond als oft gy heydens sijt ;
 In plaets van liefde, voed gy boosheyd om te wreken,
 Men hoort in plaets van troost u bitze woorden spreken ;
 Men querst een vroom gemoed, met naem van dievery ;
 Men schelt sijn eygen broer, als oft een dieve zy,
 Daer nochtans eer en deugt hem in het herte wonen ;
 Maer daer 't geluk mislukt, kan deugde niet verschonen ;
 Als het geluk mislukt moet deugt een deugniet zijn,
 En hy die niet en deugd is vroom, in deugdenschijn ;
 De schijn en maekt geen daed, de daed blijft in zijn wezen,
 Een vroom gemoed blijft vroom in 't ongeluk misprezen ;
 Onluk en breekt geen deugd, schoon 't ongeluk beklifft,
 Hy die de deugde mint in 't onluk deugdzaam blijft ;
 Het ongeluk ontstaet uyt tweederleye zaken,
 Nochtans het ongeluk en kan geen deugniet maken,
 't En zy des ondeugds lust het ongeluk bereyt ;
 't Onluk is tweederley, dies isser onderscheyd :
 Daer is wel menig mensch tot ongeluk gekomen,
 Welk onluk uyt moedwil zijn oorspronk heeft genomen ;
 Die zoo onlukkig word, die is 't sijn boosheyds schult ;
 Maer ach ! onredelijkheid de moedwil zoo vervult,
 Dat men de reedelijkheid nu langer niet wil plegen,
 Noch onderscheyden, hoe het onluk is gelegen.
 Gy die in u gemoet met God niet wel en staet,
 Om dat gy by u zelfs op quade wegen gaet ;
 Gy die inwendig sijt vol dwalende gebreken,
 Zult altyt op 't gebrek van uwen naesten spreken ;
 Gy die met loos beleyt uw misdoot overkleet,
 Verbergtze zoo dat daer geen mensche van en weet ;
 Uw moerwil werkt veel quaet, verborgen voor de oogten,
 Noch hiet gy vroom, schoon al uw werken niet en doogen ;
 Hy is in sijn gemoet veel snoder vaek gestelt,
 Die lichtlijk voor een guyt, zomwijl een ander scheld.
 Denk eens, dat Christus zal in heerlijkheit verschijnen,
 Met eyndelooze straf verdoemde zielen pijn :

Den goeden sal het loon ter saligheid geschien,
 Dat oor noyt heeft gehoord, nocht ooge heeft gezien ;
 God sal den goeden daer het Hemels loon doen schenken,
 Het loon dat niet en kan het menschen hert bedenken :
 Een vreugde sonder eind, een leven zonder dood,
 Een blijdschap sonder pijn, een wellust sonder noot,
 Een vrede sonder twist, een vreugde sonder smerte,
 Zal zijn by God bereyd voor d'uytverkoren herte.
 Hierom, o aerd'schen mensch! uw quade lusten mijd,
 En maekt dat met ter daer gy een goed Christen zijt.
 Op op, op Christen ziel, wild gy den Hemel erven,
 Snijd alle sonden af, en leer, *Gedenkt te sterven,*
 Op dat wanneer de ziel eens uyt het lichaem scheyd,
 Dat gy het Hemels loon geniet ter saligheyd.

S L V Y T - R E D E N.

Gelijk den dageraet in 't oosten,
 De droeve herten ken vertroosten,
 Die of door minne ziekte te bed,
 Oft door benaetheyd zijn beled,
 De slaep te gunnen aen de lusten,
 Om in de donkere nacht te rusten ;
 Gelijk het kriecken van den dag,
 Na dat het onder duyster lag,
 De bruyne wolcken door komt brekē,
 Met Zonne Israël de lucht besteken,
 En schiet op bergen, zee, en duyn,
 De stralen van zijn goude krinyn,
 Die levend doode doen verroppen,
 Ia al wat leefd zijn aeffem scheppē ;
 De velden met gebloemde kleur,
 De kruyden met een Hemels geur,
 De boomen met bedoude bladen,
 Bepronken d' Aerd' met hun ciera-
 den.
 Gelijkerwijs door deze vreugd,
 Den mensch in Geest en ziel ver-
 heugd ;
 Gelijk dees vreugden kunnen strec-
 ken,
 Om zielen tot Gods lof te trecken ;

Alzo wensch ik dat mijn gedicht,
 Met zoet vermaek de leser slicht,
 En dat mijn rijmen hier geschreven,
 Een vrucht ter deugden meugen ge-
 ven.
 O God ! ô Schepper van mijn
 geest !
 Indien ik ben te los geveest,
 Zoo dat ik hier oft daer yets miste,
 Oft my in eenig deel vergiste,
 Waer aen zich yemand wind ge-
 raekt,
 Zoo bid ik isser yets gemaekt,
 Dat reyne zielen mogt besmetten,
 Gun my daer beter op te letten ;
 Wanneer dat ik na dezen dag,
 Veër nieuwve rijmpjes schrijven
 mag.
 O God ! of zo mijn rijm mocht vee-
 zen,
 Dat al de gene die het lezen,
 Dat die, die 't hooren ofte zien,
 Mach nutticheyd daer door ge-
 schien ;
 Zijn hier of daer versloyde zinnen,
 Genegen tot onkusich beminnen ;

Is hier of daer een jengdig hert,
 Geplaegt met geyle minne smert;
 Vvort hier of daer een hert gevondē,
 Aen Zucht van reyne liefd gebonden;
 Is hier of daer een hert vol strijd,
 Om dat het door de liefde lijdt,
 Gun dat mijn rijmen oft gedichten,
 Haer droeve quelling vvat verlich-
 Gund God! dat deze rijmery, (te.
 Een ydel hert tot stichting sy,
 En dat by, die'er doold mach leeren,
 Daer door tot beterschap te keeren.
 O God! ik bid dat mijn gedicht,
 Voor al mijn eygen selven sticht,
 En dat ik selver mach beleve,
 Het geen ik and'ren heb geschreve.
 Gund God! het geen ik heb ge-
 maekt,
 Dat dat mijn eygen herte raekt,
 Te vveten, dat ik my mach stellen,
 Om lust der sonden neer te vollen;
 Dat ik mijn lusten tracht te voen
 Om aen mijn naesten vvot te doē;
 Dat ik mijn hert, en al mijn sinnen,
 Mach stellen God voor al te minnen.
 O God! dat ik my selven keer,
 Tot al de deugden die ik leer,
 En daer ik and'ren aen vvil prijsen,
 Met voorgaen haer dien vvog mach
 vvijzen.
 't Is yet dat hier de penne doet,
 Maer niet genoeg is 't hert niet
 goed;
 't Is veel, de vvog ter deugt gepresen,
 En daer toe midd'len aengevvesen;
 't Is veel, seg ik, maer niet genoeg,
 Ten sy ik my daer selfs na vvog;
 't Is veel, maer niet genoeg bedre-
 ven,
 De deugd aen and're voorgeschreve;
 't Is veel, maer niet genoeg ge-
 daen,
 Deugt soeken sonder voort te gaen,
 't Is veel, maer niet genoeg veel vve-
 ten;
 't Is veel geleert en vvijst te heten;

't Is niet genoeg, geleerd en vvijst;
 't Is niet genoeg, ik deugden prijs;
 't Is veel, maer niet genoeg deugd
 plegen,
 Aen 't hert is 't altemaal gelegen,
 Dies mijn gebed geofferd vvord;
 O God! verleen my sulck een hert;
 O God! verleen my sulke sinnen,
 Dat ik met hert de deugd mach
 minnen,
 Geen deugden token met de mond;
 Maer deugdē in het hert gegront,
 O God! o Schepper van mijn leden,
 Gun my een hert geneygt tot vvedē,
 Gun my een hert van suyver
 bloed;
 Een hert geneygt tot alle goed;
 Een hert tot quaed doen noyt gene-
 gen;
 Een hert dat deugdē soekt te plegen;
 Een hert in vvondig niet besmet;
 Een hert dat op de vvraetheyt let;
 Een hert dat suyver vvort bevon-
 den;
 Een hert gevvapent voor de sonden;
 Een hert dat gierigheyt versmaed;
 Een hert het geen de logen haet;
 Een hert dat vvraeklust niet kē lyē;
 Een hert om dronkenschap te myen;
 Een hert dat schrik heeft voor de
 hel;
 Een hert bevvrijd van overspel;
 Een hert door liefden aangedreven;
 Om arme liens vvat mee te geven;
 Een hert in vvondig soo gesteld;
 Een hert dat noyt sich selven
 quelt;
 Een herte dat sich nimmer stelde,
 Om mijne naesten mensch te schelde;
 Een hert dat in een anders val,
 Zich selven noyt verheugen sal;
 Een hert 't geen toond dat Christen
 teken,
 Van yemants val noyt schande spre-
 Een hert dat na de liefde trekt; (hē
 Een hert dat tot medogen strekt;

Een hert dat sich na reën vuil stelli. In vuierook-brand van mijn gebede.
 En over niemant oordeel vellen; Schept toch in my een reynē geest,
 Een hert dat verraek en laster
 staekt, Een hert dat voor uww oordeel
 vreesst:
 Als yemant in verval geraekt;
 Een hert dat laster soekt te myen,
 Om u mijn sonden te betuygen;
 Al moest het selver schade lyen;
 Een hert dat in oprechte boet,
 In suchten en in tranen vloed,
 Voorgaende sonden mach versaken,
 Een hert dat na de vroomheit
 tracht, En nu een beter opset maken:
 Gevullig by gebrek van macht:
 Een hert dat soo gesteld sal vvesen,
 Mijn toevlucht nemen tot den
 Behoeft geen laster schant te vvesen:
 Een herte hier in vvel voldaan,
 Heer,
 Ken al het schelden tegenstaen.
 Tot Christum daer ik my toe
 Om sulck een herte te begeeren,
 Die door sijn doot en bitter lyen,
 't Leet vvesend hert van straf vvil
 vrien.
 't Wil ik tot God mijn herte keeren:
 Met vvelgels van begeerte wlien,
 O Christi Iesu Godes Soon!
 Ten Hemel met gebogen knien,
 Op dat ik in u Vaders throon,
 En doen den Heer mijn offeranden:
 Een hemels leven mogt verwer-
 O Hemel! doe mijn herte branden
 ven,
 In 't vuir van liefde, stookt mijn
 Voer ik de spreuk Gedenkt te ster-
 ziel, yen,
 O God! voor wlien ik neder kniel,
 En offer u mijn gantsche leden,

H E T L E V E N

van

T H E O D O R A ,

Zonderffe van Alexandryen, in't jaer 474.

Dit is voor een wyl geschied, by Keyzer Zenos
 tijen,
 In een vermaerde plaets genaemt Alexandryen,
 Dat daer een schoone maegd, uyt Adellijke
 stam, (quam;
 (Na darze wiert gevryt) een Edelman be-
 Zy, die een spiegel was van allerleye deugden,
 Was even aen haer man een oorzaak aller vreugden:
 Zy, die in eerbaerheyd zeer lofbaer was vermaerd,
 Zachtzinnig, liefgetal, en van een zoeten aert:

Is by een yeder een in deugden zoo geprezen,
 Dat haers gelijken schein ter werelt niet te wezen ;
 Haer schoonheyt zoo volmaekt, van swier en van gestalt,
 Dat yder diese ziet, in zijn gedacht vervalt ;
 Zoo wie maer zijn gezicht laet op haer schoonheyt dalen,
 En ken mer geen gedacht dat wonder achter halen.
 't Gebeurd op zeker tijt dat zy op strate ging,
 Al waer dat haer ontmoet een edel Jongeling :
 Hy , die een dertel oog in geyle lust liet speelen,
 Op dit vermaerde beeld, en al haer schoone deelen :
 Hy, die zijn oogen slaet op d'oogen van die geen,
 Wiens lieffelijk gezicht hem meer als wonder schein ;
 Hy, die zijn oogen liet ontrent haer oogen dalen,
 Gerackt door zotte lust aen onverzichtig dwalen :
 Hy, die zich in het kort, van minne voeld gewond,
 Gluurt met een dertel oog ontrent haer roode mond ;
 Hy, die de minne voelt tot in zijn hert gesonken,
 Die slaet een soet gesicht ontrent haer lieve lonken :
 Hy, die een fraeltjen ziet uyt hare oogen gaen,
 Die voelt zijn jeugdig bloet door al de aders slaen ;
 Hy, die op 't voorhoofd siet gekrulde hayren swieren,
 En weet nauw, hoe hy sal zijn geyle lust bestieren ;
 Hy, die haer sedig oog van hem vint afgerukt,
 Haer eerbaerlijk gelaet de deugden in gedrukt,
 Die vint zich niet te min tot vuyle lust genegen,
 En doet in dat geval, wat zotte minnaers plegen ;
 Hy, die van binnen zich met min onsteken vint ;
 Hy, die een Echte vrouw in dertelheden mint,
 Die wort in hem gewaer een innerlijk verlangen,
 Gevoelende zijn hert met zotte lust bevangen ;
 Hy, die zich voelt verheert, en van een zotte gril,
 Tracht dese jonge vrouw te krijgen tot zijn wil ;
 Hy soekt, met gelt en goet, de Iufvrouw te bekooren ;
 Hy leyt haer zijne lieft, en zotte min te voeren ;
 Hy vleyt, hy smeekt, hy bit, hy gaet de Iufvrouw an,
 Op allerleye wijs die hy bedenken kan,
 Doch! ziende zijn bedrijf, en moeyten sonder vruchten,
 En dat zy niet en acht zijn klagen, en zijn zuchten ;
 Hy ziende dat hy niet te wege brengen kost,
 Bedocht een ander vond die hy gebruyken most,

Hy heeft een oude vrouw op zijne zijd gekregen,
 Die haer tot zijnen dienst met giften liet bewegen,
 Dees koppelaerster gaer en toont een valschen gront,
 Gebruykt haer vleyery met een geveynsde mont;
 Doet meerder als ik weet voor dees tijt te beschrijven,
 Om dees vervloekte zaek in errenst aente drijven:
 In 't eynde dese feecx die bracht soo veel te weeg,
 Dat hy zijn lust en wil van dese Iufvrouw kreeg.
 Helaes! de saek bekeyt, die brengt in haer gedachten,
 Een innerlijk verdriet met bitterlijke klachten;
 Zy, die in haer gedacht de vuyligheyt bekent,
 Ziet hare Echte schoot soo goddeloos geschent;
 Voorts voelt zy in haer hert 't gun voor komt uyt de sonden,
 Een innerlijk berouw, aen schaemte vast gebonden,
 Leetwesen knaegt haer hert met innerlijke pijn:
 Ach! Hemel (riep de vrouw) hoe quam die sond' in mijn?
 Mijn Echte bed onteert, mijn eed, en trouw gebroken,
 Het geen den Hemel noyt zal laten ongewroken.
 O gruwel! o beulin! o zonde! die my plaegd,
 En die dit stinckend vleesch tot aen de beenen knaegd;
 Onteerde Theodoor, wie zijt gy snoode vrouwe,
 Waer voor zal yder een u Theodora houwe?
 Wat hebt gy doch bestaen voor een vervloekte daet?
 O zonde! die mijn ziel met scherpe geessels slaet;
 O zonde! die mijn vleesch een bitter zoet deed proeven,
 Waer van de nasmaek is een eyndeloos bedroeven;
 O zonde! die mijn vleesch een vreugdenschaduw gaf,
 Maer plaegd de ziele nu met vrees van helsche straf;
 O zonde! die mijn hert door 't vleeschelijk verleyde,
 En aen de ziel helaes! het eeuwig niet voorzeyde;
 O zonde! die mijn vleesch door lusten hebt gegraegt,
 Waer door mijn ziele nu met knaging word geplaegd;
 O zonde! gy die zijt een poel van alle plagen,
 Bereyt de zielen straf in eyndelooze dagen;
 O zonde! die het rijk van Pluto hebt gemaekt,
 Daer noyt een zondaers ziel in straf ten eynde raekt.
 O leven zonder dood! o pijn zonder ende!
 Die my uw plaeg voorzegt, mits ik mijn echte schende;
 Mijn waerde bedgenood, en wel geliefde man,
 (Wienas liefde t' mijnwaerts ik geenziants uyt spreken kan)

Heb ik, helaes! heb ik beroofd van zijne vreugde,
 Mits ik geweken ben van Echtelijke deugde;
 Wat raed, eylaes! wat raed? schoon Theodora zwijgd,
 Schoon, zeyd zy, dat mijn man hier van geen kennis krijgt,
 Schoon dat de misdaet blijft verholten, en verborgen,
 Zoo zal noch mijn gemoed niet zijn bevrijd van zorgen;
 Zoo zal noch niet mijn hert bevrijd zijn van het leet,
 't Geen my verwijten zal de sonde dien ik deed;
 De eerbaerheyd, en deugd die zullen 't niet gedogen,
 Dat ik de misdaet zal voor hem verzwijgen mogen;
 De trouw die ik hem zwoer op eed van Echte wet,
 En ken geen hoer, helaes! gedoogen op zijn bed.
 Brak ik mijn Echte plicht, zoo brak ik ook mijn trouwe,
 En zal zoo lang ik leef, my ook niet waardig houwe
 De waarde mijnes mans, die ik te waardig ken,
 Dat ik na dees tijt meer met hem vereenigd ben;
 Heb ik my door de lust begeven tot de schanden,
 'k Begeef my zonder man (onteert) in vreemde landen;
 Ik wil, zeyt Theodoor, tot teken van mijn leet,
 Begeven my op reys, daer niemant van en weet;
 Ik wil, in eenzaamheyd, mijn zonden gaen beweenen,
 God bidden dat hy my genade wil verleenen;
 Ik wil gaen reysen heen daer my geen mensch en kend,
 Ten aenzien dat ik heb mijn Echte bed geschend;
 De zonden die ik heb door krankheyd laes! bedreven,
 Die kennen my niet waard met mijne man te leven;
 Dies ik in kleeding wil niet meer een vrouwe zijn,
 Maer dolen buytens lants en dat in manne schijn:
 Het vrouwelijk gewaed dat wil ik gaen verkeeren,
 Veranderen mijn naem, en dragen manne kleeren:
 Ik wil, in eenigheyd, gaen dolen achter lant,
 Beweenen mijne val, beklagen mijne schand;
 Ik wil, in ware boet, voortaan mijn leven leyen,
 Verzoenen my met God door zuchten, en door schreyen.
 Zy, die een mannen kleed aen hare leden trekt:
 Zy, die met vreemd gewaed haer lichaem overtrekt,
 Begeeft haer op de reys, en gaet verscheyde stonden
 Al schreyend op den weg, al zuchten om haer zonden,
 Gaet dolen in getreur, en innerlijk verdriet,
 Doch komt op zeker tijt daer zy een klooster ziet:

Alwaer zy haer begeeft, en onderstaet te vragen,
 Of zy ook daer ter plaets mach eyndigen haer dagen;
 Het werd haer toegestaen, mits zy belofte doet,
 Dat zy in alle dienst haer leven slijten moet.
 Zy, die van die tijt af, in 't klooster is gekomen,
 Die heeft een munnix kap voor kleding aen genomen;
 Zy, die van die tijt af, in 't klooster haer begeeft,
 Gelijk een Munnik daer verscheyde jaren leeft;
 Zy, die in 't klooster haer gedienslig weet te voegen,
 Geeft yder, die daer leeft, volkomen goed genoeg;
 Zy, in een Munnix schijn haer zonder opspraak draegd,
 Zoo dat het yder een ten vollen wel behaegd;
 Zy, die haer naerstig weet in dienstbaerheyt te quijten;
 Zy, die haer dagen weet met alle dienst te slijten;
 Zy, die haer willich steld, en laet het minste niet,
 Van al het geen dat ook de minsten haer gebied;
 Zy, die haer zelver acht een slave door haer zonden,
 Word nimmer zonder dienst in hare plicht bevonden;
 Zy, die het snootste werk, en meeste dienste doet,
 Gelijkerwijs een slaef, oft slechte dienaer moet,
 Wert op een zeker tijt, als 't klooster had van noode
 Yers tot nootdrustigheyt, in hare dienst gebode
 Te reyzen na de Stad, gelijkerwijs zy deed,
 En willig hare dienst met vlytigheyt besteed;
 Zy, die de reys aenvaert is onderweeg gekomen,
 Al waer zy heeft een vrouw, oft jonge maegd vernomen,
 Dees waende Theodoor te wezen eene man,
 Dies spreekt zy Theodoor, in dezer voegen an:
 Mijn heer! ik ben op 't hoogst begeerig, en genegen,
 Om deze nacht met u een zoet vermaek te plegen;
 Ik bid u wat ik ken, dewijl de nacht genaect,
 Dat gy u voordr reys van desen avond staect;
 Ik bid u wilt by my dit nachjen over blijven,
 Wy zullen zoete vreugt en minnelust bedrijven;
 Hoe wel dat u de kap die zoetigheyt verbied,
 Gy even wel en laet daerom dees wellust niet;
 Hoe wel de Klooster-plicht de lusten heeft verboden;
 Zoo acht ik even wel mijn dienstigheyt van nooden,
 Om uw genegentheyd, en wel begaefde jeugd,
 Te locken tot vermaek van zoete minne vreugd;

Wanneer gy u met my in lusten hebt gequeten,
 Zal niemand die der leefd van uw bedrijven weten ;
 Zijt daerom onbeschroomt, en efter onbevreest,
 En toont u deze nacht geen Munnik maer een geest ;
 Ey lieve ! staekt uw reys, wat wild gy vorder dwalen,
 De duysterheyd die valt, de nacht begint te dalen ;
 Zie, hier bequame plaets, een wel gelegen stal,
 Die ons voor dezen nacht gediensig wezen zal ;
 Zie hier gelegenheyd, om deze nacht te rusten,
 In lieffelijk vermaeck van aengename lusten ;
 Zie, hoe dit geurig hoy, ons strekt een gunstig bet,
 Al waer de lieve lust, kan plegen minnens wet :
 Hoe stajc dus en dut, hoe benje zoo verslagen,
 En durfje dan met my de zoetigheyd niet wagen ?
 Steld al te nauwe zorg uyt uwe jonge sin,
 En plaets'er wederom de lusten tot de min.
 Wel hoe ! zeyd Theodoor, zoud ik my zoo vergeten ?
 Wat menschen niet en zien, dat ken den Hemel weten.
 Van waer, o jonge vrouw, komt u die zotte waen,
 Dat Theodoor met u die zonde zoud bestaen ?
 Wat vuile lust heeft u de zinnen in genomen ?
 Wat zoekt gy daer gy noyt door my en zult toekomen ?
 Ik bid u jonge vrouw, oft dochter wie gy zijt,
 Maect uwe Christen siel dees vuyligheden quijt,
 Laet minnens geyle tocht uyt uw gedachten vlieden,
 En wild u jeugdig hert die vuyligheyd verbieden ;
 Wild minnens heete drift op 't hoogste tegenstaen,
 Laet deugde boven lust van geyle tochten gaen,
 Die anders niet en sijn als schuym en vuyligheden,
 Die aen een Christen siel, en dienen noyt geleden :
 O over schoone blom ! u jeugd die is te eel,
 Dat ik zoo lieven roos zoud rucken van sijn steel :
 Vplicht en ook de mijns en kunnen dat niet liiden,
 Gy moet, o jeugdig dier ! gy moet 'er tegen strijden ;
 De lust die is gelijk een vuur dat staet en smookt,
 En dat noch zonder vlam geduurig leyd en rookt ;
 De graegt tot mins gebruyk ter herten in gezonken,
 Is even als een vuur dat eerst begint t'ontfonken,
 En dat sijn eerste kracht ken worden licht beroofd,
 Indien men het terstont met weynig water doofd,

Tot leffing van uw brant en ken niet beters wesen,
 Als dat gy u begeeft om God den Heer te vreezen.
 Den mensch die is gelijk een boom die staet en bloeyd,
 En daer zomwijle wel een quade tak aen groeyd ;
 Doch ! by den Hovenier en werd die niet geleden,
 Maer spoedig afgekapt, en van de stam gefneden ;
 De dengd als Hovenier van 's menschen ziel, niet lijt,
 Dat gy een boom gelijk met quade tacken zijt.
 Den mensch dient op zijn hert als op een hof te passen,
 En in het hert en mach geen ydel onkruid wassen,
 O jong, en jeugdig dier ! sla handen aen de ploeg,
 Rukt uyt dit wilde kruid het is noch tijds genoeg,
 Doof uyt de geyle brant, met water van Gods vreesse,
 En wild niet als slaevin van uwe lusten wesen,
 Maer toond de heerschappy die Christen ziele past,
 En maekt dat gy de ziel met plagen niet belast ;
 En zijt geen onderdaen van uw genegentheden,
 Maer toont u ziel te zijn Princes van uwe leden,
 Die als een Koningin uw lusten moet gebiën,
 En willig al de leën tot haren dienste zien,
 Wilt gy, gelijk het voegt, geen ziel verduering lijde,
 Zoo moet gy jonge vrouw de lusten tegen strijde ;
 Geen dienaar nochte slaef, geen slechten onderdaen,
 Mach tegens zijne Vorst, oft zijne Prins opstaen ;
 Vw ziel is een Princes, uw lusten zijn slaevinnen,
 Dees tochten moet gy, om uw ziels wil, overwinnen ;
 Zoo u een vuyle lust, komt dringen op het hert,
 Ik bid u drijfze weg al eerse grooter werd.
 Hier op is dese vrouw van Theodoor gescheyde,
 Gebruykt een ander man die haer begeerte peyde,
 Ten aensien zy hem had tot hare lust geport,
 Van wien zy ook terstont bevrucht en swanger wort :
 Na negen maenden werd een soon uyt haer geboren,
 Die zy aen Theodoor, uyt spijt, heeft opgelowen :
 En na zy was verlost van haer onechte dracht,
 Heeft men, tot zijner smaet, het kint hem t'huys gebracht ;
 Al 't Klooster was ontstelt, van dese vreemde sake,
 Om dat men Theodoor socht vaer van 't kint te maken ;
 Een wonderlijk bedrijf is in dit sunk geschiet,
 Men zeyd dit Theodoor, en zy ontkent het niet.

Wel wat een vreemden stuk ! wat wonderlijke dingen !
 Men ziet daer Theodoor als vaer, het kind op dringen,
 Men ziet onschuldig haer tot dese smaet bereyt,
 En sonder dat zy daer het minste tegen seyt,
 Alleen dat zy versucht, en spreekt met droevig klagen;
 Ik, die gesondigt heb, ben waerdig straf te dragen :
 Ik, die de eerbaerheyt, door lusten, heb verkort,
 Ben waerdig dat de straf my op geladen wort :
 Ik sal dit jonge schaep, seyt zy, gediensig wesen,
 En oefenen t, van jongs ter deugt, in Godes vreesen :
 Ik zal dit teere kint opqueken soo ik kan,
 Als moeder sonder vaer, als vrouwe sonder man.
 Maer al het Klooster-volk begint haer aen te vallen,
 Gy die gesondigt hebt, en dus bestont te mallen,
 Zult tot uw boer en straf, ook uyt het klooster gaen,
 Vermits gy als een guyt dees boosheyd hebt bestaen.
 Daer wiert zy met het kint ten klooster uytgedreven,
 En gaet daer op het lant, en door de bosschen sweven,
 Tot dat zy eyndelijk daer by een hutje raekt,
 Van hoy en stroo gebouwt, dat heeft zy op gemaakt.
 Zy, die in dese kluis is met het kint gekomen,
 Neemt kruyden uyt het velt, en bladers van de boomen,
 Maekt haer een slechte spijs, en schrale kost gereer,
 Waer zy het kint meê voed, waer van zy selver eet :
 Zy, die daer schapen ziet, in ruyge bosschen dwalen,
 Gaet voor het jonge kint, daer schapen mellik halen ;
 Zy, plukt een voedsaem kruyd, waer uyt zy perst het sap,
 En mengt het in de melk en kookt 'er van een pap,
 En voed het jonge kint met diergelijke spijs,
 En wil een moeders hert dit vreemde kind bewijse ;
 Zy, voed en queekt het op gelijk een moeder doet ;
 Zy, roond geduldigheyt in al-dees tegenspoet ;
 Zy, die haer als vernoegd in dese armoed stelde,
 Dronk water uyt de beek, at kruyden van de velde :
 Slep op de koude aerd, en op de harde grond,
 Alleinig door berouw van haer bedreven sond ?
 Zy, schreyden menig traen, en zuchte menig werven,
 Verleend my, lieve God ! al eer ik koom te sterven,
 Dat ik in ware boet uw Majesteit versoen,
 Met tranen, en berouw, mijn Schepper mach voldoen ;
 Zy,

Zy, die haer zelver stelt bereyt tot alle lyen;
 Zy, die haer zelver stelt om geestelijk te stryden,
 Lijt ongemak en sinert, lijf honger, dorst en pijn,
 En door der Sonnen brant gelijkt een moor te zijn,
 Na seven jaren tijts haer leven dus gesleren,
 En dat zy al die tijt niet anders had gegeten,
 Als kruydenuyt het velt, en vruchten van de aert,
 En neffens haer het kint by ander vrouw gebaert,
 Heeft haer den Abr weerom doen in het klooster keeren:
 Zy, in gehoorfaemheyt leeft na des Abts begeeren:
 Zy, wort daer in een Cel gesloten met het kint,
 En na twee jaren tijt die zy haer daer verbint,
 Gebeurden dat men heeft haer droevig hooren spreken,
 En met een luyde stem beginnen uyt te breken:
 't Is nu alwerentheyt, o groote God! bekent,
 Dat ik mijn leven nu voel lopen na het end,
 Aenstaende in de nur, en 't eynde van mijn dagen,
 Ik wil u lieve kint een vader op gaen dragen;
 Een vader die zijn gunst aen arme weese toont:
 Een vader die niet hier, maer in den Hemel woont:
 Een vader en een God, dien sal ik u beveelen:
 Een vader die u sal zijn segen mede deelen;
 Een vader geef ik u, een vader lieve kint,
 Die uwe ziele liefd, en saligheyt bemint;
 Een vader die u sal een vader zijn na desen,
 Beveel ik u gelijk een vader aller weesen:
 In alles wat gy doet, roept hem als vader an:
 Ik bid u lieve kint al wat ik bidden kan
 Wilt mijns gedachtig zijn, en door vermaning leeren,
 Dat gy voor alle ding u Heer en God moet eeren:
 En oeffent u van jongs met naerstigheyt en vlijt,
 Niet dat gy van den mensch, maer God gepresen zijt;
 En op dat gy bequaem, hier toe soud mogen leven,
 Wil ik u, voor mijn doot, een goede middel geven,
 Een middel die hier toe is van een groote kracht,
 Dat 's in de werelt zijn verschoven en veracht;
 Te lijden met gedult beschaemtheyt, sinaer, en plagen,
 Ia alle ongelijk ter saligheyt verdragen:
 Zoo gy oprechte eer ter saligheyt begeert,
 Zoo maekt voor alle ding dat gy een ander eert;

Zoo yemant u misdoet, of yets te na mogt spreken,
 Het zy in wat geval, behoet u voor het wreken;
 En toont u nimmermeer een spiller van de tijt,
 Die door te veele slaep u vruchteloos ontglijd:
 Zijt sober in uw drank, en matig in u eten,
 Op dat gy niet en meugt hier door uw plicht vergeten:
 In kleeding hout u slecht, in woorden hout een maet,
 Zijt vlytig in 't gebed, en veel te kerken gaet;
 Verheugd u nimmermeer in ander liens gebreken,
 En wilt noyt eenig quaet van uwe naesten spreken,
 Schoon dat 'er yemant is met leelijkheyt bekleet,
 Schikt dat gy anders vuyl met liefden overdekt:
 Indien uw naeste mensch een mis-slach mocht betoonen,
 Zoo zijt altijt geneygt zijn doling te verschoonen:
 Indien 'er yemant u yets wat te vragen heeft,
 Zoo schikt dat gy voor al beleefde antwoord geeft,
 Het zy ook tegens wien: zijt minnelijk van reden,
 En vriendelijk in spraek, manierelijk in seden,
 Het zy ook waer het zy, en by wien dat gy bent,
 Schikt altijt dat gy selfs u voor de minste kent:
 Wild uwe naestens val en ongeluk beweenen,
 Vertrouft de droeven, God sal u oock troost verleenen:
 Maekt dat gy in 't gebet u vaek tot God begeeft,
 Bid voor die gene, die gy weet dat qualijk leeft;
 Zoo lang u leven duurt, wilt God daer voor bedanken,
 Toont liefde, en bezoekt de zieken en de kranken;
 Bid God dat hy aen u die krachten lang verliend,
 Dat gy dit Klooster volk als uwe Heeren diend:
 Als met bekoring gy het lichaem voeld bestreden,
 Zoo neemt uw toevlucht tot den Hemel met gebeden,
 En bid den Heere aen in 't binnenst van u hert,
 Dat door bekoring noyt uw ziel verwonnen werd.
 Na dat zy tot het kind dees reden had gesproken,
 Is hare spraek gedaen, en haer gezicht gebroken:
 Zy, viel ter aerden neer, en gaf terstond haer geest,
 Na dat zy negen jaer had by het kint geweest:
 Een overgrootte rouw heeft hier het kind bedreven,
 Als Theodora had aen God haer ziel gegeven,
 't Kind dat niet beter wift, of anders niet en docht,
 Dat het zijn vader was die hem had opgebracht,

Stort droeve tranen uyt, mer zuchten, en met klagen ;
 O Hemel ! gy hebt my, mijn hoop, en troost ontdragen ;
 O Hemel ! en o God ! wat zal ik nu bestaen ?
 Hoe zal het hier met my, in dit mijn leven gaen ?
 O God ! zijt gy mijn troost, droogd gy mijn droeve tranen,
 Hoe zalig was dien les, hoe zalig dat vermanen,
 't Welk my mijn vader deed ; o God ! heeld mijn verdriet,
 Vw wille is 't geweest, uw wille is geschiet.
 Het Klooster-volk, hier op, is by het kind gekomen,
 En hebben 't doode lijf van d'aerde op genomen ;
 En hebben Theodoor, nu dood in manne schijn,
 Bevonden, in der daed, een rechte vrouw te sijn.
 Al 't geestelijke volk is bezich, om met reden,
 Te achterhalen waerom zy dit heeft geleden ;
 Doch niemant die te recht de waerom ken verstaen ;
 Men heeft het doode rift ten grave waert gedaen.
 't Gebeurd op zeker tijt, en na verscheyde dagen,
 De man van Theodoor komt in het klooster vragen,
 Oft daer ook yemant yets van Theodora weer ;
 (Wiens afzijn hy berreurd met innig hertenleet)
 De zaak werd hem ontdekt, en alles voor gehouwe ;
 Den edelman beweend de dood van zijne vrouwe ;
 Den edelman betreurd het geen daer is geschied,
 En wat hy onderzoekt, hy vind den oorspronk niet,
 Waerom haer Theodoor in 't klooster had begeben ;
 Doch ! 't oordeel is by hem, 't was haer Godvruchtig leven.
 Hy zucht, hy weend, hy klaegd, stort daer meenigen traen ;
 Hy neemt van die tijd af het klooster leven aen ;
 Hy die met bidden heeft, daer van den Abt verwurven,
 De Cel, waer in dat Theodora was gesturven :
 Leefd daer een wijle tijts in geestelijke staet,
 Tot dat zijn droeve ziel het brosse vleesch verlaet.
 Het kind dat Theodoor als eygen was gegeven,
 Dat bleef in 't klooster ook, en voert een eenfaem leven ;
 Dat wierd daer opgebracht in tucht en goede leer,
 En komt in 't eynde noch tot staet en hooge eer,
 Door zijn Godvruchtigheyd, en Christelijke deugden,
 Was hy het Klooster-volk een oorfaek veler vreugden ;
 Geraekt, door naerstigheyd in Christen plicht soo verd,
 Dat hy ten lesten noch den Abt van 't klooster wert.

De Deugd verzoet,, de tegenspoed.

Oe Edel is de deugd, in die, die deugde plegen;
 Gelukkig sijnze die tot deugde sijn genegen;
 Gelukkig is de siel die in de deugd leefd;
 Gelukkig, schoon 't geluk dien mensch verla-
 ten heeft;

Gelukkig sijnze die vast op de deugt vertrouwe.

Schoon 't wereltsche geluk niet langer stant wil houwen;

Gelukkig is die mensch, die op de deugde staet,

Schoon dat hem alle vreugt en vrunden troost verlaet;

Gelukkig is die mensch, die sich tot aller stonden,
 In ongeval, en noot houd aen de deugt gebonden,

Ik bid u Leser! gun een korten tijd gehoor,

Ik zal op dit geval, een zake stellen voor,

Een zake die ons kan, bequame leering geven,

Hoe dat een mensch behoord, in tegenspoet te leven;

Hoe dat een zwacke siel, in ramp en ongeval,

Door middel van de deugd, tot voorspoet komen zal!

Ik heb in mijnen tijd een jeugdig paer geweten,

Die in oprichte deugt, haer jonge leven sleten;

Die in de vreeze Gods van jongs af opgevoet,

God dienden alle daeg met een oprecht gemoet.

De vrouw bemind' haer man, de man bemind' de vrouwe,

En hebben onder een Godzalig huys gehouwe;

De vrouw heeft haer beroep, de man sijn plicht voldoen,

Zoo dat men alles zag na sijn behooren gaen;

De man heeft om gewin sijn koopmanschap gedreven,

Hem dikmaels buytens lands en elders heen begeven;

Dan op de Fransche Kust, dan in het Spaensche land,

Dan op een ander plaets, dan naer een ander kant;

In 't kort, al wat hy deed het viel hem meest tijds tegen,

Hy heeft in plaets van winst een groot verlies gekregen;

Hy, die soo veel hy ken, in als sijn beste doet,

Die siet men dat in 't eynd vervalt in tegenspoet;

De vrouw (die haer bedroefd heeft over deze zaeken,)

Die siet men op een kort in groote droefheyd raeken;

Om dat zy van haer goed was t'eenmael ontbloor,

Om dat zy haer bevond, in arremoet, en noot;

De vrouw als heel mistroost, die voegt haer na de reden,
 Zy offerd aen den Heer Godzalige gebeden,
 Zy opend voor den Heer, haer innerlijke grond,
 En spreekt een rein gebed, met onbesmette mond :
 O Heer ! gy die my hebt een echte man gegeven,
 Met wien ik naer uw wil, mijn dagen af wil leven ;
 O Heer ! ik die van u verkregen heb een man,
 En daer by soo volmaekt als ik hem wenschen kan ;
 Schoon ons het ongeval is op den hals gekomen ;
 Schoon gy ons, lieve God uw gaven hebt benomen ;
 Schoon ons uw lieve hand met plagen schijnd te slaen,
 Zoó wil ik niet te min na uw geboden gaen :
 Zoo wil ik niet te min uw groote Godheit vreezen,
 Op hoop dat gy ons zult een troost en steunsel wezen :
 Op hoope dat gy zult versterken mijne jeugd,
 In dit ons ongeval, met krachten van de deugt :
 Heb ik het aertsche goet, o Heer ! van u ontfangen,
 Zal ik, als 't u beliest, u dat niet weder langan ?
 Wel aen, mijn goede God, uw wille moet geschien,
 Men zal my zonder goed, niet zonder deugde sien :
 Schoon 't wereldsche geluk nu schijnt van onste wijken,
 Wy zullen niet te min de deugde laten blijken,
 Deugd, die hoe klein men is van rijkdom ofte staet,
 Noch boven het geluk van al de wereld gaet :
 Deugd' dien ik niet genoeg na waerde weert te loven :
 Deugd', die al wat 'er is ter werelt, gaet te boven :
 Schoon dat een Christen siel in armoede leefde,
 Voorwaer zy heeft genoeg, indienze deugden heeft.
 't Geschied na korten tijd, dat yder quam te horen,
 Als dat nu Virtus had sijn gantsche goet verloren :
 'k Zeg Virtus, en daerom de man alsoo genaemt,
 Ten aensien sijne deugt, hem zulke naem betaemt :
 Men siet daer in het huis verscheide menschen komen,
 Van wien hy eenig geld op renten had genomen :
 Een yder sprak om 't sijn, gelijk men denken kan,
 En vielen overhoop, op dees bedroefde man :
 Een man, gelijk men zeyd, woonachtig hier ter stede :
 Een man, die met gedult sijn rampspoed heeft gelede :
 Een man, die in sijn nood, op werelts bystant niet,
 Maer, die alleen op God, en, op de deugde siet :

Een man, niet afgerecht op slimme werelds grepen;
 Een man, in geen bedrog ervaren, nocht gellepen;
 Een man, oprecht en vroom, die by gebrek van goed,
 Beroont in dit geval sijn deugdelijk gemoed.
 Maer ach! wat is de deugt, wat kan de deugde baten,
 Wanneer een boos gemoet sich niet wil segge laten?
 Men siet geen deugden aen, als het geluk niet wil,
 't Geen bleek, als 't ongeluk op desen Virtus vil;
 Men komt hem op den hals met schrickelijke dwangen,
 In 't eind men set hem vast, en hout hem als gevangen;
 Hy die geduldig is, en deugtsaem van gemoet,
 Die toont oprechte deugt in sijne tegenspoet;
 Zijn huysvrouw neffens hem, moet met het noodlot stryden,
 En komt haer lieve man vertroosten in sijn lyen;
 Zy beide in 't verdriet, die vinden noch haer vreugt;
 En stellen al haer hoop op God, en in de deugt;
 Wat smaetheit, wat gebrek dat men haer beide deede,
 Zy hebben 't met gedult verdragen en gelede.
 Verdurven eeuw, eilaes! wat siet men nu ter tijt?
 O mensch! gy toont u loodsch schoon dat gy Christen sijt;
 Hoe kan een Christen siel sich soo in 't leven dragen;
 Hoe kan den mensch eilaes! sijn naeste mensch soo plagen?
 O Christen met de naem! o Christen met de mont!
 Gy voert een Christen schijn, laes! op een loodschen gront.
 Geen Iode sal een Iood soo jammerlijk belonen,
 Als wel de Christenen haer hedendaegs betonen;
 Een Iood, een heiden zelfs, is dweger van gemoet,
 Entoont een meerder liefd', als wel een Christen doet.
 Beklagelijke zaak, dat Christenen soo dolen,
 De wraek daer van laet ik aen God den Heer bevolen,
 En wil op onze stof den leser wijzen aen,
 Hoe eyndelijk de saek met Virtus is gegaen.
 Al wat hem over komt hy hout hem wel te vreden,
 Hy offert alle daeg aen Gode sijn gebeden,
 Als dat den Heer aen hem, in 't geen hem overvil,
 Geduldigheid en troost in 't lijden geven wil.
 't Geschied na zeker tijt dat in dit droevig lyen,
 Hem 't ongeval noch meer, en meerder komt bestryden;
 Den Heer die heeft sijn Vrouw met siekten aengerast,
 En in sijn droeve noot sijn hert noch meer belast;

Zijn vrouw, zijn waerde deel die hem in al zijn lyen,
 Was tot een vaste trooft, en tot een zoet verblyen,
 Die is hem door de dood van d' Aerde wech gerukt,
 Dit is de swaerste ramp die hem het herte drukt.
 Daer sat dien goeden man, gevangen en gesloten,
 Van alle trooft beroofd, van alle vreugd verftoten,
 In 't midden van 't verdriet, in 't midden van zijn rouw,
 En sonder geld of goed, en sonder echte vrouw ;
 Hy efter vol van deugd, die trooft zich in dat leven,
 En hoopt dat God den Heer hem zal een uytkomst geven,
 Gelijk het in het eynd met Virtus is geschiet ;
 Wie maer op God vertrouwd, den Heer verlaet hem niet.
 Daer was een zeker maegt, tot Amsterdam geboren,
 Die hare ouders had al voor een wijl verloren,
 Die rijk en machtig was van landen en van geld,
 Doch ! eenigfins mismaekt, en van natuur misteld :
 Maer van een goeden aerd, en deugdelyke seden,
 Het geen ver overtreft de schonigheyd van leden.
 Dees die van jongs af heeft met Virtus omgegaen,
 Heeft nu zijn droeve staet en ongeval verstaen ;
 Verfekerd dat hy is oprecht en vroom van leven,
 En dat hy zich ter deugd van jongs af heeft begeven ;
 En dat hy sulke liefd zijn vrouw gedragen heeft,
 Als eenig man kan doen die op der aerden leefd.
 Zy, die verkeerd was hoe hy zijn vrouwe diende,
 Wat vrundfchap en vermaek dat hy aen haer verliende,
 Die steld haer hert op hem en maekt een vast besluyt,
 En zeyd aen zeker vrund haer rechte mening uyt.
 Dees met gelegentheyd, en dat ter goeder trouwen,
 Heeft Virtus dese saek in errenst voor gehouwen ;
 Die zich geluckig hield, maer noch niet lieven wou,
 Dat overmits de doot van zijn geliefde vrouw.
 Mocht ik seyt hy dien dach, dien dach noch eens beleven,
 Dat God den Heer aen my soo veel geluk woud geven,
 Hoe dankbaer sond ik zijn, aen zijne Majesteit,
 Voor soo gewenschten deel my weder toegeleyd ;
 Zou ik wel op ter aerd zoo grooten luk betreffen,
 Dat God den Heer my soud tot sulken staet verheffen ?
 Ach ! ach my dunkt het niet, mijn rampspoed is te veel,
 En ik en ben niet waerd aen sulken waerden deel,

Als zy mijn staet beoogd en overweegd mijn saken,
 Zoo vrees ik sal de tijd haer 't lieven tegen maken.
 Als Virtus menigmael dus met gedachten ging,
 En oogden op zijn staet, en zijn verandering,
 Zoo vind hy zijn gemoet vol vreesen en vol schromen,
 Door sorgen, dat hy sal tot dat geluk niet komen:
 Maer God, die voor de mensch in alle droef heyd strijd,
 (Wanneer den mensch met God geduldelijke lijd)
 Die heeft de saek gevoegd, soo datse onder allen,
 Ten nutten is beslaegt, ten besten uytgevallen.
 De Iufvrouw, die haer zin op Virtus had geset,
 Heeft ester op zijn saek, en op zijn schult gelet,
 En laet daer yder een tot haren huize halen,
 Wat Virtus schuldig was, dat heeft zy doen betalen.
 Ey! zie wat hier de deugd heeft in een maegd gedaen,
 En Virtus werd verloft, dies komt zy by hem gaen:
 Zy wenscht hem goeden dach, en hy haer desgelijken;
 Zy schenen alle beyd door liefde te beswijken.
 Zie hier, seyde zy, een maegd, die in haer eelste jeugd,
 V niet en mind uyt lust, maer meer om uwe deugd;
 Zie hier, een teere maegd, die met beschaemde wangen,
 En niet door geyle drijf uw liefde soekt t'ontfangen;
 Zie hier, een teere maegd, die 't eenfaem leven haet,
 En wenscht uyt rechte deugd te zijn in d'echte staet;
 Zie hier, een teere maegd, haer tot uw liefd begeven,
 Om als een echte vrouw uw liefde aen te kleven;
 Ik steun op uwe deugd, en op u vroom gemoed,
 Dat my dees vryigheyd uyt liefde plegen doet.
 Als Virtus dit nu hoord, soo gaet hy neder buygen,
 En wil een dankbaer hert aen zijne bruyd getuygen,
 Hy kust haer lieve mond, en sweerd haer zijne trouw,
 En neemt de Iufvrouw aen voor zijne echte vrouw.
 Zie hier, o soet geslacht! hoe wijse maegden minnen;
 Leer hier, o maegden leer! dat noyt uw domme zinnen,
 Vervallen op het goed; maer dat uw lieve jeugd,
 De rijkdom u verleent, wil gunnen aen de deugd;
 De deugd is 't eelste goed dat yemant kan bekomen.
 Als zy nu Virtus had tot hare man genomen,
 Zoo is haer alle dienst, en alle vreugd geschiet,
 Vermits de deugd altijd op deugds vergelding ziet.

Na dat nu Virtus was weerom tot staet verheven,
 En hadde goeds genoeg om rustig van te leven,
 Zoo heeft hy alle dienst en liefden aengewent,
 Waer meê dat hy de deugt van sijne vrouw erkent ;
 Hy heeft haer soo besint dat hyze alle dagen,
 (Indien het doenlijk waer) soud op sijn handen dragen ;
 Hy dient haer soo getrouw, en dat van dag tot dag,
 Dat noyt een man sijn vrouw meer vruntschaptoonê mach.
 O! 't is een wijse maegt (die soo veel is gegeven,
 Dat zy in overvloed kan van haer rijkdom leven)
 Die hare liefde steld op een al heeft hy niet,
 Dat houwelijk valt goed, daer 't goed op deugde siet,
 Als Virtus met sijn vrouw had goeds genoeg gekregen,
 Zoo liet hy sich geen meer van gierigheid bewegen ;
 Zoo dat hy niets en doet oft eenig handel drijft,
 Maer zortigt dat sijn goed als onvermindert blijft.
 Hy, die sich matig toont, en eerlijk in het teeren,
 Die soekt, van jaer tot jaer, sijn inkomst te vermeerren ;
 En zeker 't is genoeg gewonnen voor een man,
 Die van sijn inkomst 's jaers noch overhouden kan.

Minne vreugd,, past op geen Deugd.

HOe veer is nu de Deugt in dese Eeuw verlopen ?
 Hoe is de geile min in 's menschen hert gekropen ?
 Wat doet de minne niet in 't menschelijk geslacht ?
 Wat heeft de geyle min niet al te weeg gebracht ?
 Een zaek, een vremde zaek sal ik hier gaen verklaren,
 Hoe dat een zeker weeuw, gekomen tot haer jâren,
 Die in een groot besit van rijkdom, was gestelt,
 Van goet zeer wel versien, en niet te min van gelt.
 Dees, na dat haer de doot de Man had weg gedragen,
 Die heeft het oog terstont weêr op een aer geslagen ;
 Een zeker weeuwenaer, (die nae een korten tijt
 Zijn vrouw verloren had) dees weeduw weder vrijd.
 Van wien hy soo veel gunst in 't vryen heeft genoten,
 Zoo dat daer op een kort het houwelijk wiert gesloten.
 't Gebeurt op zeker tijt, 't geschiet op zeker dach,
 Als dat men deze twee te voorschijn komen zach;

Ter plaetze daer men moet geboden in doen ſchrijven ;
 Doch moſten op dat pas de zake laten blijven,
 Ter oorzaak dat 'er wert by vollen raed verſtaen,
 Dat het de eerbaerheyt zoud ſijn te kort gedaen,
 Vermits dat hy, en zy, noch onlangs van te voren,
 Hadden haer wederpaer, en echte deel verloren ;
 Hier was het heel verbrot, en lelijk aengeleyt,
 Vermits men deze twee hun mening heeft ontzeyt ;
 Die onverrichter zaek ſijn weder t' huys gekomen,
 Schön dat 'er alle ding was by der hant genomen,
 De vrunden al vergaerd, de maeltijt al bereyr,
 Gelijkerwijs het voegd in die gelegentheyd.
 Men gaet 'er niet te min dien avont vrolijk leven,
 Men heeft ſich niet te min tot alle vreugt begeven,
 Men drinkt 'er wakker om, op bruydegom, en bruyt,
 In zoetigheid en vreugt, een friſſen roemer uyt.
 Na dat men nu een wijl ter tafel had gezeten ;
 Na dat men had genoeg gedronken, en gegeeren ;
 Na dat men nu een wijl welluſtig had geleeft,
 Zoo is 't dat yder een ſich weder t' huys begeeft.
 De bruyt die ſtelt haer aen, als oft zy meê woud ſcheyden,
 De bruydegom begeert zy fal noch wat verbeyden ;
 Alſoo tot ſijnen huys de maeltijt was geweest,
 Zoo vont hy ſich verheugt, en van een blijde geeft ;
 Het regent, en het wayt, dies laet de bruyt haer zeggen ;
 Hy onder dies beſtaet wat herder aen te leggen,
 Dat zy de gantsche nacht daer over blijven zouw,
 En ſlapen aen ſijn zy gelijk ſijn eygen vrouw ;
 Zy, die niet min dan hy, tot die zaek was genegen,
 Staet zyn verzoeken toe, en heeft 'er niet veel tegen ;
 Zy, die op dit verzoek haer licht gezeggen liet,
 Die zey, wat zal dit ſijn, ik heb mijn ſlaepgoed niet.
 Hy, ſluyt een kaſſe op vol allerleye linden,
 Hier zult gy, 't geen gy zoekt, na uw believen, vinden ;
 Koom, lieſſte, gae met my, daer ik in dit geval,
 Van vrouwen ſlaepgoed u genoeg verſchaffen zal ;
 Zie hier mijn lief, zie hier, hier kund gy u verzorgen.
 Dies ſtelt u nu geruſt, en blijft tot aen de morgen.
 Hy, is met ſijne bruyt ter kamer in gegaen,
 Doch, voegd hem op een kort daer wederom van daen,

Met uw verlof mijn lief, ik zal my wat vertrecken,
 Zoo haest gy onder zijt sal ik u komen decken ;
 Zie daer een suyver bed voor u mijn lief bereyd,
 Zie daer een suyver bed om uwen 't wil gespreyd.
 In 't kort, zy maekt haer los, en heeft haer heel ontregca,
 En is van stonden aen op 't bedde neêr gelegen :
 Hy, na een korten stond, komt in de kamer gaen,
 En met een soet verlof ook voor het bedde staen :
 Hy, na een lief gesprek, en na een weynig mallen,
 Die is ook by zijn bruyd daer op het bed gevallen ;
 Zy bid hem dat hy haer niet al te seer en queld,
 Maer dat hy zich gerust met haer tot slapen steld.
 Zy vind het geen zy soekt, maer niet, soo 't wel behoorde,
 Den bruygom had het niet daer hysse toe bekoorde.
 Hy, vind in dit geval zich op het hoogst bekeyt,
 Die soo een grage vrouw alleen met woorden peyd.
 Al leed de bruyd gebrek, zy dorst het hem niet klagen,
 Maer heeft het voor die tijd alleenig moeten dragen,
 O geylheyd ! in een vrouw, wat werkt uw graegte niet,
 Gelijk men nu ter tijd hier in de werelt ziet ;
 Zie, wat de minne doet in 't hert van ritse vrouwen,
 Zy heeft haer al dien dag daer noch in 't huys gehouwen,
 Op dat zy wel te deeg heeft willen onderstaen,
 Oft niet eens beter souw met haren bruygom gaen.
 Zy doet daer aen den haert een snedig vuurtje stoken,
 En op een kort bestaet een vreemde spijs te koken,
 Een spijs, die zy dien dag aen hare bruygom geeft,
 Op hoop, hy d'ander nacht wat meer te missen heeft ;
 Zy, die de naeste nacht daer is ten huys gebleven,
 Die heeft haer wederom by hem te bed begeven,
 En heeft een beter kans als doen van hem verwacht,
 Maer vont het beter niet als in verleden nacht.
 Zy, die voor die tijd swijgd, die vond haer heel bedrogen :
 Zy, leyd die gantsche nacht met ongesloten oogen,
 Ten minsten sonder slaep, om haer gedacht te voen,
 Wat zy (in dit geval) sal tot haer voordeel doen ;
 Zy, peinst in haer gedacht wat datse best sal maken,
 En hoese wel bequaem weêr van hem af sal raken ;
 In 't eynde, zy besluyt, na dat 's haer had beraen,
 Te keeren weêr na huys, en van hem af te gaen.

Zy, die haer affcheyd neemt, die wenscht hem goede morgen;
Ik heb, seyde zy in huys noch vry wat te besorgen.

Dies zijt van my gegroet, vaer wel ik heb berouw,

Ik soek een beter man, soekt gy een beter vrouw.

Zy, komt soo haest niet t'huys, of vind haer heel verslagen,
En weet niet hoe se haer in dese sack wil dragen.

Hy op dien selfden tijd, en op dien eygen dach,

Vervolgd haer, om te zien wat dat 'er letten mach:

Hy klopt daer aen de deur de meyt komt voor gelopen,

En doet ook daer met een de beyde deuren open;

Zy ziende, wie 'er was, volbrengd haer vrouws bevel,

'k Heb order, dat ik u niet binnen laten zel.

Hy seyt, wel wat is dit? wat hebt gy voor genomen?

Laet Iusvrouw hier by my, of my by Iusvrouw komen.

De meyt voor antwoord geeft, gy moet voor dees tijt gaen,

Want Iusvrouw wil voort aen u niet te sprake staen.

Nou, seyt hy, lieve schaep, wel wat is dit te seggen?

Zoo doende sal ik u geen bruylofs-stuk toe leggen;

Nou, nou dit mallen of, ik seg u laet my in.

Dat heb ik desen dag, seyt zy, niet in mijn zin,

Zy schuyft de deuren toe; hy stoofse weder open,

En komt al heel versteurt voor Iusvrouws kamer lopen:

Ey liefste! (seyde hy) zie wat dat men my hier doe;

Zy loopt ook met een vlucht en sluyt de kamer toe;

Daer stont mijn heer en keek, als voor het hoofd geslagen.

'k Zal nimmermeer met u (seyde zy) het trouwe wagen:

Ik ken u voor geen man, die by een vrouwe voegt,

Ten zy gy eerst een vrouw te beter vergenoegt.

Hy, met versteurde geest, is van haer afgescheyde,

En sonder dat hy haer een enkel woort meer seyde:

En sonder dat hy oyt heeft na haer om gesien.

Zie, wat door geyle min in menschen kan geschien.

S L V Y T - R E D E N .

W At ken minne lust niet baren,
 In de menschen tot haer jarē?
 Die om deze geyle vreugd,
 Breken trouw, en krenken deugd.
 Hoor bejaerde, ouwe grijzen,
 Vvat dat ik u aen wil wijzen;
 Hoor hoe ik in dit geval,
 V ten dienste vvezen zal.
 Lusten zijn maer quade streken,
 En die streken zijn te breken,
 Zoo gy na de deugde leefd,
 En de rede plaetse geeft.
 Lust ken door natuur geschieden,
 In bejaerde door gebieden,
 Dat men na verzelling haekt,
 En de lust ten eynde maakt.
 Dat men door een wettig trouwvē,
 Mach de lusten onderhouwen,
 Hier wil ik niet tegenstaen,
 Maer in't schrijven voorder gaen.
 My tot zulke menschen voegen,
 Die haer zelden wel vernoeogen;
 Menschen die haer levens tijd,
 Na het laetste eynde glijd;
 Menschen die na vvet noch reden,
 Hare qua genogentheden
 In het minnen leyden aen,
 Maer, na dat de lusten gaen;
 Menschen die geen deugden achten,
 Om haer lusten te betrachten,
 Menschen die haer zinnen voen,
 Hoe men lusten zal voldoen;
 Menschen om haer lust te stoken,
 Vvonderlijke spijsse koken;
 Zulke menschen wijs ik aen,
 Hoc zy hier in zullen gaen.
 Ach! de dood wijst ons ter deugden
 En de dood, dood geyle vveugden;
 Dood die leerd ons in 't gemood,
 Vvat de geyle minne doet;
 Dood die leerd ons aen de zinne,
 Deugde voor het eelst te minne;
 Lusten als een plaeg te vlien,
 Zooze deugdeloos geschien;
 Minne als een strik te mynen,
 Die de ziele brengt in 't lyen.
 Leer, ey leer, hoe dat gy meugd,
 Leeren leve na de deugd;
 Leer, om deugden te veruerven,
 Alle lust te doen versteruen;
 Leer, ó mensch in u gemood,
 Dat de dood de deugde vwood.
 Dood, een baek van's Hemels vveugd,
 Vvijst ons op de vweg der deugde, (de,
 Zalig, die hun laten raen,
 Met de deugd ter dood te gaen.
 O! die zoo hier op der aerden,
 Zal dien laetste reys aervvaerden,
 Die zal vinden dat de deugd
 Gaet voor alle vverelā vveugd.
 Die om deugden heeft gestreden,
 Die om deugden heeft geleden,
 Die zal in zijn laetste dag
 Zien hoe veel de deugd vermag.
 Die zal zien dat alle vveelden,
 Die het vleesch, oft vvereld teelden,
 Aen de ziele zullen zijn,
 Geessel slagen, ziele pijn.
 O gelukkig! die zijn leven
 Tot de deugde kan begeuen,
 Op de dood gedachten voen,
 Om gestadig deugd te doen.
 Deugd, een Goddelijk vermaken,
 Deugd, die zielen blijd' ken maken,
 Deugd, die onze zielen spijst,
 Deugd, die ons ten Hemel wijst,
 Deugd, die alle vverelds smerte,
 Zal verdrifven vut het herte;
 Deugde, die ons door de dood,
 Troest in ons geladen nood;
 Deugde, die ons in 't verscheyen,
 Vvrolijk zal ter dood geleyen;
 Deugd, die onze laetsten dagh
 Troest in 't steruen geven mach.

*Zoo wie zich voor den val der sonden wil bevryen,
Die diend de oorzaak alsoo wel, als 't werk te myen.*

MEn fiet hoe dat den mensch de sonden komt te plegen,
Schoon dat het herte tot geen sonden is genegen ;
Men fiet, dat buyten wil, den mensch in sonden glijd,
Om dat hy in 't begin de oorzaak niet en mijd.
Ik sal in dit geval een sake gaen verklaren,
Hoe seker man en vrouw zijn in dit stuk gevaren :
Een saek by onse tijd, en in ons lant geschiet,
Op dat den leser hoor, en voor zijn oogen fiet,
Hoe lichtelijk een mensch zich selven brengt in lyen,
Wanneer hy tot het quaet de oorzaak niet wil myen.
Daer was een seker man die had een jonge vrouw,
Zoo eerbaer en soo kuyfch als mense wenschen souw :
Een soet en aerdig dier van lichaem en van leden,
Zeer vriendelijk van praet, en minnelijk van reden :
En die noch boven dien een winkel-nering drijft,
En die de boeken hout, en rekeningen schrijft :
Een vrouw van gauwe geest, een vrouw van eerbaer leven,
Die aen de klanten ken een aerdig praetje geven :
Een vrouw die nimmermeer op vuyle lusten docht,
Maer van een geyle boef tot lusten werd versocht.
Hy soekt gelegenthey, door averchtsche wegen,
Hy doet gelijker wijs dat sulke linkers plegen :
Hy gaet het vrouwtje na, hy spreekte dikmaels an,
Hy doet in dit geval, wat dienstig wesen kan :
Hy seyde hoe dat zijn hert, hy seit hoe dat zijn zinnen,
Op 't hoogste zijn geneygt haer soete jeugd te minnen :
Hy zeit hoe dat zijn lust tot hare minne strekt,
En hoe haer jeugd zijn hert tot minne-lusten trekt.
In 't laest soo barst hy uyt, o schoone bloem der vrouwen !
Ik kan eylaes ! ik kan my langer niet onthouwen :
Ik voele dat de min my plaegt met zoete pijn,
Dies laet my doch een nacht uw lieve byslaep zijn ;
Ik bid u laet my doch een nachje by u rusten,
In vriendelijk onthael van minnelijke lusten :
Vergunt my, ey mijn lief ! maer eenmael dese vreugt,
Ik sal u alles doen war gy bedenken meugt :

Ik zal u wederom op uwe gunst vereeren,
 't Zy met een somme gelds, oft wat gy zult begeeren,
 la koopen al het geen wat moy en aerdig hier,
 En weygerd maer aen my u schoone leden niet.
 De vrouwe staet en peynst, en schijnd als heel verflagen,
 Doch heeft, in dit geval, haer niet te wel gedragen ;
 De vrouw, doortrapt en loos, bedenkt een slimme vond,
 En toond een zoet gelaet, en vriendelijke mond.
 Schoon dat ik willig waer mijn schoor aen u te gunnen,
 Hoe zoud ik voor mijn man dat best verborgen kunnen ?
 Schoon dat ik uwe wil, in dit geval, voldeed,
 Hoe zoud het best geschien dat niemand daer van weet ?
 Voorwaer gy zoud my licht tot uwen wil bepraten,
 Ik zoud my tot uw wil wel haest bewegen laten,
 Het geld brengt veel te weeg, een vrouw wort licht be-
 Wanneer zy hier of daer van moye dingen hoord. (koort,
 " Let, toere vrouwtjes let, op 't gene gy zult hooren,
 " Het schijnd als van natuur de vrouw luy aengeboren,
 " Dat haer genegentheyt op moye dingen ziet,
 " Schoon dat de eerbaerheyt haer zelve dat verbied ;
 " Het schijnd de vrouwtjes zijn als van natuur genegen,
 " Met kostelheyt en pracht haer hoogste lust te plegen ;
 " Al wat men vrouwe noemt, in moye dingen mald,
 " Het ooge van een vrouw op kostelheden valt,
 " Door gaven, en door geld, soo word een vrouw gevangen,
 " Het geen maer stricken zijn waer aen de ziel blijft hangen.
 De vrouw, die op het geld, en moye dingen peynst,
 De vrouw, die om het gelt, haer rechte meening veynst ;
 Die wil op zijn verzoek hem by haer laten komen,
 Zoo haest als hare man een reys heeft aengenomen,
 Zoo haest hy hier of daer, oft elders zich begeeft,
 Of 't zy hy uyt der stad yets te verrichten heeft ;
 Zal zy, gelijkze seyt, hem by haer doen ontbieden,
 Op dat zijn minne-lust mocht na zijn wensch geschieden.
 Hy, die de vrouw geloofd, die neemt dit zeggen aen,
 En is met deze hoop voor die tijt weg gegaen ;
 De vrouw komt by haer man, en tracht van deze zaken,
 Het beste dat zy weet, aen hem bekend te maken :
 Hoor, zeyd' zy, lieve man, wat dat my is geschied,
 Een ding, een wonder ding, ey lieve steur u niet ;

My is een zeldzaam stuk op heden voor gehouwen,

't Geen ik u melden zal, en dat ter goeder trouwen,

My is een leelijk stuk op heden voor geleyt,

Een stuk dat nodig diend zijn echte man gezeyt;

En echte huysvrouw tot buyten lusten aengesocht, moet mijns oordeels, sulks voor haer bed-genood versvrijgen: aengesien de mannelijke liefde, tot sijn huysvrouw, over sulks vvaekgierigheyt veroorsaekt, uyt vvelke vele schanden, swarigheden, en ellenden kunnen voortkomen: maer in tegendeel (niet aensiende giften ofte gaven, door de vvelke een vrouw vword aengesocht tot overspel) moet sy in 't alder eerste beginsel daer kloekmoedig tegen strijden: en dat met dreymementen van sijn versoek de geheele vvereld te sullen ontdekken: het vvelk ik houde te vvesen de bequaemste middel op dese gelegenthey, niet doende gelijk gedaen heeft die gene van de vvelke vvy dese Historie aen den dach brengen, die (als sy meende met behendigheyt, uyt haer minnaer, een goede somme gelds te kloppen, en even vvel in sonden van overspel niet te vervallen) haer ten hoogsten vword bedrogen, gelijk vvy, in onse volgende rijmen, dat den Leser sullen vertoonen.

De vrouw ontdekt de zaak en gaet de man verklaren,

Hoe dat zy wierd verzocht, en hoeze was gevaren,

En watze had gezeyt, en watze woud beitaen,

Indien 't haer echte man zoud vinden zoo geraen;

De man door gierigheyt ook tot het geld genegen,

Die laet zich van sijn vrouw tot deze daed bewegen;

Zy plegen beyde raed hoe men, in dit geval,

De zake op het best in 't kort beleggen zal;

In 't eynde vond men goet, de man zou zich verfteken,

Terwijl den minnaer quam om met de vrouw te spreken;

De man die zoud zoo lang alleen op zolder gaen,

En door een open spleet sijn oogen nederstaen;

En eer daer met sijn vrouw yets quame te gebeure,

Zoud hy op staende voet, de vreugde komen steure.

't Geschied op zeker tijt gelijk het was gezeyt,

(En sie daer word de zaak op valscheyt toegeleyt)

De minnaer kreeg de leus, en heeft de tijng vernomen,

Hoe dat de rechte uur voor hem nu was gekomen,

Als dat de man nu was vertrocken uyt der stat,

Zoo dat hy na sijn wil bequame middel had.

Hy, die wel was gewoon op zulken jacht te tyen,

Die komt hem daer ten huys, en by de vrouwe vlyen;

Die heeft hem aen haer zijd, en neffens haer gesteld,

En stort daer in haer schoot een groote somme geld.

Hy

Hy, die zich nader voegd, die steld zich ondertuffen,
 Haer lieffelijke mont, haer lipjes eens te kuffen ;
 Zy zeyd' (als hy sijn hant ontrent haer schoot begaf)
 Wacht wat, ik sal hergelt eerst van my leggen af ;
 Zy had soo haest het gelt in handen niet genoten ;
 Zy had soo haest het gelt niet in de kist gesloten,
 Of hy grijpt na haer borst, en na het schortekleer ;
 Hy seit, lief als gy wilt, ik ben, seit zy, gereed.
 Doch, eer ik voordr ga soo moet gy my ontdekken,
 Waer dat de uytzicht van dees vensters heenen strecken ;
 Ey doet 'er doch een op ! soo zult gy, seit hy, sien,
 Een wonderlijk bedrijf, een vreemde zaak geschien.
 De vrouw op zijn verzoek, die deed een venster open,
 En hy komt op een kort ook voor het venster lopen,
 Hy lost daer een pistool, en schiet ten venster uyt,
 De vrouw die wort verbaest, en vraegt wat dat beduyt ?
 Dit, zeit hy, is mijn doent wanneer ik ben genegen,
 Om met een echte vrouw, de soete min te plegen ;
 Zie daer heb ik noch twee pistolen wel gelaen,
 Den een past op de geen die my soekt te verraen,
 Den tweeden past op u, zoo gy u niet wilt voegen,
 Om met een vrye wil mijn lusten te genoegen.
 De man die bovenlach, en zich bedrogen vout,
 Die sach hoe dat sijn vrouw daer als verwesen stont.
 De man moest zijn beleyt om dese reden staken,
 En soo sijn eygen vrouw sien tot een hoere maken.
 Hy deed met haer sijn wil, schoon dat zy woud oft niet,
 De vrouw die word gebruykt het geen de man aanziet.
 Zie, echte vrouwen, zie, ey zie ! hier voor uw oogen,
 Hoe door de gierigheyd de wijsheyd wort bedrogen.
 Leer, echte luyden leer, u wijsfelijk beraen,
 Ey ! wilt een open oog op dese lessen slaen.
 Leer, met geen minne-lust, in uwe echt te mallen,
 Daer kan te veel verdriet en zwarigheyd uyt vallen.
 De man van dese vrouw die barst by na van spijt ;
 De vrouw die sucht, en schreyt, en is haer eere quijt.
 Leer, echte vrouwen ! leer, uyt dese vrouw haer plagen,
 Hoe gy in soo een zaek u hebben sult te dragen ;
 Leer, dat op zulk verzoek gy niemant lijden meugt,
 Maer dat gy uw gedacht moet stellen op de Deugt ;

Endat gy in 't begin de oorfaek wel leert myen,
 In dien dat gy u wilt voor ongeval bevryen,
 Leer, echte vrouwtjes, leer, en druk mijn leffen in,
 In dien gy wort verfocht tot lust van buyten min :
 In dien u yemant foekt met gaven te bekoren :
 Gy moet op deugden staen, en niet na giften hooren :
 Gy moet met geenen schijn, in dese faken gaen,
 Schoon dat gy niet en meent de sonden toe te staen :
 Schoon dat gy jock of mald , noch mach het niet gefchieden,
 Gy moet in dit geval de kleinste oorfaek vlieden :
 De alderminste faek, hoe wel in jockerny,
 Die staet een echte vrouw in geene deelen vry :
 De deugde wijft het aen, en leert aen echte vrouwen,
 Geen minnaers op 't verfoek van fullix aen te houwen,
 Schoon dat gy 't niet en meend, nocht na de sonden heit,
 Behoudens uwe eer, legt lagen na het gelt ;
 Het zy dat gy beftaet uyt jockerny te gecken,
 Noch moet een echte vrouw dit uyt haer herte trecken.
 Wel aen dan, tot besluyt, wil ik u wijfen aen,
 Mind God in ware deugd, soo kan 't niet qualik gaen.

Een boofe vrouw, een quaet houwelijk.

IS by mijn tijt gebeurde, verleden weynig jaren,
 Als dat 'er hier ter fteet twee jonge luyden waren,
 En dat de dochter was van oude burgers ftam,
 Geboren, en geteelt, hier binnen Amsterdam.
 Gekomen tot haer jeugd, en wel bequaem te trouwen,
 En heeft de vrijfters staet niet langer onderhouwen :
 Daer is als doen ter tijt, een jeugdig quant geweest,
 En van een goed beleid, en van een kloeken geest,
 Die op dit rijpe dier zijn oogen heeft geflagen,
 En haer in ware trouw zijn liefde toe gedragen :
 Hy heeft haer aengesocht, en hertelijk gevrijt,
 Ook hare weder-liefde verkrege met der tijt.
 De ouders van de maegd hier kennis van gekregen,
 Die waren tot de faek van herten wel genegen,
 Te meer, dewijl hy was van eereljk gemoet,
 Beleeft, en heus van aert, in deugden op gevoet :

In 't beste van zijn jeugd, in 't eellte van zijn jaren,
 En in een goeden stijl van Koopmanschap ervaren ;
 Dies slaet men 't houwlijk toe, hy toond sich bly gemoed,
 Vermits hy aen de maegd een machtig houwlijk doet,
 Men zach dit lieve paer door echte liefde trouwe ;
 Men zach in groote vreugd de blijde bruyloft houwe ;
 Men zach dees lieve twee een korten tijd verheugd,
 En plegen met vermaek de zoete minne vreugd.
 Zy, van een quaden aert, die zocht in alle deelen,
 Alleen met dezen man na haren wil te spelen ;
 Zy, die op yder uur een vreemde lust bedocht,
 Heeft alles na haer sin, en na haer wil gekocht.
 De man laet haer een wijl in dit bedrijf volherden ;
 De man laet haer een wijl na haren wil gewerden ;
 Zy ziende dat de man uyt liefden haer ontsiet,
 Gebruykt hem als een slaef en eerd zijn goedheyd niet.
 In 't eynde is 't soo veer met deze vrouw gekomen,
 Dat zy, in 't kort gezeyd, de broek heeft aen genomen,
 Haer meester van het huys, en van de man gemaekt,
 Waer door hy (al te laet) in droeve quelling raekt.
 "Wanneer een kleene vonk in tijds niet word gebroken,
 "Het vuur niet uyt gedooft wanneer 't begint te smoken,
 "De vonk ontsteekt de brand, en maekt een felle vlam,
 "Om dat men haer in 't eerst hun voedzel niet benam ;
 "De vlam vernield het al waer datze by ken raken,
 "Men sietze menig huys tot puyn en asche maken.
 Zoo gaet het met een vrouw als zy haer wille heeft,
 En boven het gebied van hare voogd-heer leeft.
 De vrouw van wien ik spreek heeft haer alzoo gedragen,
 Dat ik genoodzaekt ben ook over haer te klagen,
 Ter oorzaak dat hier uyt een echte vrouwe leer,
 Te toonen aen haer man behoorelijke eer.
 Te leeren ook den man (die vredig huys wil houwen)
 Hoe dat hy leven moet met sijne echte vrouwe.
 'k Misprijs niet dat een man zijn vrouwe diend en eerd ;
 Maer, dat hy haer, niet al, toe laet wat zy begeerd ;
 'k Misprijs niet dat een man zijn vrouwe zoekt te vieren ;
 Maer, dat het moet geschien, met reden en manieren ;
 Een vrouw is als een paerd, dat als 't zijn wille heeft,
 Zeer weynig na de wil van zijnen meester leeft,

“ Een paerd, zoo 't niet en werd in zijnen wil bedwongen,
 “ 't Werd meester van zijn heer, en dat door vreemde spron-
 Een vrouw te veel ontzien bevint men zelden goet, (gen,
 'k Prijs liefde tot een vrouw, maer niet in overvloed,
 Hoor echte lieden hoor, hoe dat hier is gevaren,
 Dit jonge zoete paer, na datze weynig jaren
 In hare echte staet te zamen zijn geweest ;
 ('t Is leering voor die geen die deze rijmen leeft.)
 De vrouw die op haer man in geene deelen passe,
 Nocht noyt volbrengen woud het geen hy haer belaste ;
 Die heeft met dwars gelaet hem altijt wederstaen,
 Daer hy met goedheyt heeft haer stuurs heyt ondergaen ;
 Zy kost in geener wijs zijn vriendschap niet gedoogen,
 Maer sag hem stadig aen met averechtze oogen,
 Wat liefde dat hy haer betoonde of bewees,
 Noyt dat in haer gemoed een goe vergelding rees ;
 Noyt dat zy zijne liefd met liefds vergelding loonde,
 Maer wrevelig en dwers haer tegens hem betoonde ;
 Wat diensten, wat gesmeek, wat vrundschap hy haer deed,
 Zy acht het alles niet, de goede man tot leet,
 Hy ziende in het leet dat alles was verloren,
 En dat hy haer niet kost met goedigheyt bekoren,
 Zoekt op een ander wijs, maer leyder al te laet,
 Te zuyveren zijn vrouw van 't in gewortelt quaet ;
 Hy denkt vast, by zich zelfs, kan goedigheyt niet batén,
 Zoo moet ik my voortaan eens quaed en boos gelaten ;
 Ik moet, schoon ik niet wil, my anders stellen an,
 Quaed met de quade zijn als 't beter niet en kan ;
 Ik zal, na dezen dag, een ander middel plegen,
 Waer door ik hoop mijn vrouw tot goedheyt te bewegen ;
 Wanneer sy haeren aert boos-aerdig toont aen mijn,
 Ik sal, dat sweer ik haer, noch tienmael booser zijn :
 Ik sal, haer boosen aert, nu langer niet verdragen,
 Al souder al de buurt, ja d'heele stad van wagen :
 Ik sal niet, soo ik placht, haer boosheid meer ontsien,
 Al waer 't ook dat ik most veel hondert mijlen vlien.
 'k Wil liever sonder vrouw in rust en vrede leven,
 Ik wil veel liever my ter plaetsen gaen begeven,
 Al waer ik onbekent tot aen mijn laeste dag,
 In eenzaamheit en vreed mijn leven slijten mach,

Als met een booze vrouw te leven in een helle,
 Van ongeruste strijt en dagelijxze quelle,
 Geen grooter kruys op aert, geen meerder smert of pijn,
 Als met een booze vrouw altoos geplaeht te sijn.
 't Gebeurt op zeker tijt, de vrouw begint te klagen,
 Dat zy een siekt gevoelt door hare leden jagen;
 Ik ben, zeyt zy, niet wel, ik ben niet wel te pas;
 Ik voel my niet gestelt gelijk ik eertijts was,
 Wat ben ik zot geweest dat ik my heb begeven,
 Met zoo een man als gy, te eyndigen mijn leven?
 Wat ben ik, ach eylaes! in ongeval geraekt,
 Dat ik mijn minder heb mijn over heer gemaekt?
 Wat ben ik in een poel van ongeluk gekomen,
 Dat ik u echtelijk heb voor mijn man genomen?
 Gy Goossen als gy sijt? gy sul, gy rechte bloet,
 Gy leeg-marsch, kale-neet, opsnapper van mijn goet;
 Gy zijt het die my doet soo menig reyze zuchte,
 Ik mach u geen meer zien, ik mach u niet meer luchte;
 Gy kunt my na verdienst, niet dienen in waerdy,
 Al wat 'er is, van wie, is 't anders als van my?
 Hy die al veynzent spreekt toont sich bequaem in rede,
 Wel, zeyt hy, lieve vrouw, 'k verwonder my op hede
 Van 't gene dat gy zegt, en buyten reden spreekt,
 Gedenkt het is een zwaerd dat my in 't herte steekt;
 Hebt gy my waerd gekent voor uwen man te trouwen,
 Zoo kent my waerdig ook voor uwen man te houwen?
 Vw echt is immers vry, niet met bedwang geschiet,
 Na klagen is vergeefs, en was 't uw wille niet?
 Wat reden, of wat recht, hebt gy van my te klagen?
 Waer in heb ik my niet, soo het behoort, gedragen?
 Wat heb ik op gesnapt, oft van u goet verkort?
 Ik raet u, voor het best, dat gy eens wijser wort;
 Ik raed u, dat gy u doch laet ten besten raden,
 Oft anders God zal ons toe zenden meerder quaden;
 Dat is, stelt u gerust, leeft vredig, wel te vreên,
 Ik bid u, lieve vrouw, ik bid gebruykt de reên.
 En heb ik niet gedaen na plichte mijnes trouwe?
 Betracht ik niet mijn huys in eeren op te houwe?
 En doen ik niet mijn best in alles soo ik moet?
 Zoo wensch ik dat aen my de Hemel wracke doct;

Ik zoek van dees tijt af bestek met u te maken ;
 Ik zoek van dees tijt af ook alle twist te staken ;
 Ik zoek voortaan met u mijn lief, na dezen dag,
 Vreedzaam te leven zoo het immers wezen mach ;
 Indien gy uwen aert, na reden, wilt ontwennen,
 En my voor uwen man, als hoofd en voogt erkennen,
 Gelijk als dat betaemt ; zoo zult gy sien in mijn,
 De liefde die behoord tot zulk een vrouw te sijn ;
 Maer wilt gy, als tot noch, my dwingen, en regeeren,
 Wilt gy als voogt van 't huys het huysgezin beheeren ;
 En alles wat 'er is doen stellen na uw sin,
 Zoo denkt vry dat ik u na dezen niet bemin,
 Nocht voor mijn echte vrouw, in geenderley manieren
 Zal eeren, oft ontzien, zal dienen nochte vieren ;
 Maer reyzen buytens lands en scheyden van u af,
 Tot my de bleeke doot zal leyden in het graf.
 Zy met een boos gelaet gelijk boos aerde wijven,
 Begint met haren man als sinneloos te kijven ;
 Wat waent gy lompen loer ? wat waent gy dat ik sal
 My voegen na uw wil, u dienen te geval ?
 Vleeg marsch, kalen bloet, die van het mijns moet leven,
 Zou ik my na uw wil, tot uwen dienste geven ?
 Zou ik de minste zijn, daer ik de meeste ben ?
 O neen ! geloof dat ik dat niet begrijpen ken ;
 't Is 't mijne dat 'er klapt, 't is al van mijn gekomen,
 Dies wil ik sijn geëert, gediend, in acht genomen ;
 'k Wil onder u niet staen, nocht doen dat gy gebiet,
 Ik ben als vrouw en voogt, en ken u anders niet ;
 'k Wil alles na mijn sin en na mijn wil beleggen,
 En wil niet dat gy daer een woort zult tegen zeggen ;
 O suffert ! drogen nurk, die my mijn vreugt belet ;
 O grimmer aen den haert ! o dromer op het bed !
 Wat waent gy dat gy my na uwen sin zult dwingen ?
 Veel liever leer ik u een ander deuntje singen ;
 'k Verwonder dat gy durft aen my dit leggen veur,
 Reyft heene daer 't u lust, en gaet vry daetlijk deur ;
 Gy zult, dat zweer ik u, dien dag niet meer beleven,
 Dar ik te bedde my by u weer sal begeven.
 Volbrenghet het geen gy zegt, en gaet terstont van mijn,
 En zoo gy 't niet en doet, zal ik de eerste sijn.

Zy met een dulle kop, van gramschap aen gestreden,
 Niet siende op de eer, verlaten van de reden,
 Sluyt kas, en kisten op, en met een domme kracht,
 Rukt al het goet by een door haer daer in gebracht :
 Pakt, fakt het alles op en heeft het t' saem gebonden,
 En ook van sonden aen haer dienstmaegt uytgefonden,
 Die heeft, daer voort, een schuyt doen komen aen de wal,
 Die haer, en ook het goed gelijk vervoeren sal.
 De man, hoe wel verbaest, gebruykt nochtans de rede,
 En heeft haer boos bedrijf geduldelyk gelede,
 Hy zijnde goet van aert, een wel begaefden man,
 Die fiet al haere doend met goeden oogen an.
 Zy die ten laetsten heeft haer nyt den huys begeben,
 Roept booswicht, snooden schelm, verdrucker van mijn levē.
 Hy met een soete tong, en met een wijs beleyd,
 Heeft haer al eer zy ging, dees woorden toegeseyt :
 Mijn vrouw, mijn echte vrouw, wat wild gy doch bedrijven,
 Vlucht waer gy wild, gy moet mijn echte vrouwe blijven,
 Schoon gy my legt te last dat ik de oorsaek ben,
 Voor God, in mijn gemoet, ik my onschuldig ken ;
 Zoo veel en kunt gy noyt u over mijn beklagen,
 Oft ik, door Godes hulp, sal 't duldelijk verdragen :
 Dat gy verscheyden wild wil ik niet tegenstaen,
 Maer even wel nyt liefd u noch ten besten raen ;
 't Is my van mijn gemoet, en Godes wet bevolen,
 V te vermanen, dat gy toe fiet, niet te dolen,
 Gedénkt de oude spreuk, ik bid u daer nyt leer :
 Hoogmoet komt voor den val, echtscheyding soekt oneer.
 Ik heb'er meer gekend die in haer echte scheyde,
 En die het ongeval tot quaden eynde leyde.
 Zy even trots en boos, zy even vol van haet,
 Toond haer verdurven aert, en blijft noch even quaet,
 Gaet met een dulle kop van man en kinders scheyen,
 De man treurd in het hert, de kinderen die schreien :
 Zy sonder eenig liefd tot kinders ofte man,
 En trekt haer d' een zijn sinert, noch d' anders schreyen an :
 Zy gaet, men weet niet waer, en blijft een wijl verstecken,
 De man van droefheyte schijnt het hert in 't lijf te breken,
 En roept soo menigmael, o Hemel ! wat wild zijn ?
 Wat heb ik doch bestaen ? wat hebt gy voor met mijn ?

Ach !

Ach! oft ik liever had ter dood toe al geleden,
 En duldelijk geleefd in alle tegenheden,
 Als dus onteert te zijn, by yeder een bespot,
 Geeft my in dese saek doch wijsheid, groote God,
 Hoe ik, in dit geval, my best sal kunnen dragen,
 Dat ik u lieve God, mach soeken te behagen;
 Vergund my goede God mijn naerstigheid te doen,
 Dat ik, in eer en deugd, mijn kinders op mach voen:
 Ey! gund my goede God dat ik her soomach maken,
 Dat ik met eeren mach hier door de werelt raken;
 Ik bid u goede God, verleen uw hulp aen mijn,
 'k Zal vader, en daer toe ook moedert 'samen zijn,
 Om mijne kinderkins in eeren t'onderhouden,
 Waer toe ik, goede God, uw goedheid wil vertrouwen.
 Hy die, in dit geval, zijn vlijt en beste doet:
 Hy die, in naerstigheid, by daeg en nachte wroet,
 Leefd in een groot getreur, om dat hy is verlaten,
 Van zijne echte vrouw, weend droevig boven maten:
 Hy suft, en is beschaemd voor opspraak van de lién,
 In 't kort, het was bedroefd zijn leven aen te zien.
 † Gebeurd in dit geval, de vrouw gaet quade wegen,
 De vrouw die steld haer aen als quade vrouwen plegen;
 „ Want als een echte vrouw van haren man afscheyd,
 „ Men siet dat menig boef haer loofe lagen leyd.
 De vrouw door boosen aert, in echt-breuk, laes! bevonden,
 Vervalt ook met 'er tijd van d'een in d'ander sonden;
 Zy die uyt boosen aert verlaten heeft haer man,
 Doer blijken dat haer vleesch geen lusten weeren kan,
 De boeven leggen toe tot misbruik haer te brengen,
 Zy die her misbruik liefd, gaet haer, eylacs! vermengen.
 Met sielen en met guylts, beroofd van eer en schaemd,
 Waer mede dat zy pleegd 't geen d'eere niet betaemd.
 Zy gaet en speeld moy weer, geeft al haer goed ten besten,
 Doch! na den arbeyd is soo volgd het loon ten lesten.
 Zy was soo lang bemind, als zy van hare schat,
 Noch yet wat missen kost, noch yet wat over had:
 Maer als het was verteerd, en al te mael verloren,
 Toen is den eerste dach van haer verdriet geboren.
 Toen zy in sonden had haer goetjen op gemaekt,
 Is zy in droeve staet en swarigheyd geraekt:

Zy is in zoo veel finert, en droeve ramp gekomen,
 Haer leven heeft een eynt vol gruwele genomen;
 Zy, als de snootste slons, gaet zwieren over straet,
 In armoet en ellent, in bedelaers gewaet,
 En bid om alemoes, tot onderhout van 't leven,
 Ik (onberoemelijk) heb zelve haer gegeven.
 Zy die noch deugt, nocht schaemd, nocht zedigheyt, nocht
 Noch eenigfins van dees in haer gevoelde meer, (eer,
 Gaet op een zeker tijt, des avonts over strate,
 Klopt aen haer man sijn deur, en zoekt met hem te prate;
 Hy zelve met een kaers komt loopen aen de deur,
 Wie klopt daer, zeyt de man? ik, zeyt zy, bender veur;
 Al vrient, ik bid doet op, ik heb u yets te spreken;
 Zoo haest als hy haer zag, docht hem het hert te breken.
 Ach! zey zy lieve man, schoon ik u heb misdaen,
 Ik bid u, neem my doch weêr in genaden aen;
 Ik kend, ik heb verdient van u te sijn verstooren;
 Ik kend, gy hebt aen my veel tegenheyt genooten;
 Ik heb u dikmaels leet veroorzaekt lieve man;
 Ik heb u meer misdaen als ik verbidden kan;
 Ik ben verdooft geweest, tot mijn verdriet genegen,
 Maer zoek u in berouw, tot meely te bewegen;
 Denkt dat ik ben uw vrouw, uw eygen echte wijf;
 Denkt op de zoete vreugt genooten van dit lijf;
 Ach! toont u niet te wreet in zwakke vrouws gebreken;
 En weygert geen gena my die u zoek te smeken,
 Met zuchten van berouw, en tranen van verdriet,
 Dat g-y het my vergeeft al wat 'er is geschiet.
 Wat mannen hert zoo hert, wie doch zoo wreet van leven,
 Die niet een zwakke vrouw, haer mis-slag zouw vergeven?
 Te meer als zy in rouw en droeve tranen schreyt,
 En om vergiffenis van hare misdaet vleyt.
 Al wat ik heb misdaen daer zal ik u voor boeten,
 Al wat gy hebt geleen dat zal ik weer verzoeten;
 Heb ik voor desen u veroorzaekt smert en pijn,
 Na dezen zal ik u tot vreugt en wellust sijn;
 Zoo 'k ongehoorzaem my heb tegens u gedragen,
 Na dezen zult gy u in mijne dienst behagen:
 Heb ik voor dezen u niet (zoo 't behoort) geëerd,
 Nu heb ik lieve man, een beter plicht geleerd.

Hoe durft gy, zeyt de man, hier voor mijn oogen komen?
 Denkt niet dat gy oyt zult van my zijn aengenomen,
 Ik ken u voor geen vrouw, gaet heen van daer gy quaemt,
 Berooft van uwe eer, verlaten van de schaemr.
 Toen ik u als mijn vrouw in echte plichten eerde:
 Toen gy mijn dienstbaerheyt en liefde niet begeerde:
 Toen gy u boos en quaet hebt tegen my getoont:
 Toen heb ik, snoodde vrouw, genoegzaem u verschoont.
 Nu dat gy van my sijt door boofheyt afgescheyden,
 Niet achtende hoe zeer uw lieve kinders schreyden:
 Niet siende op de eer, voerd' in uw boofheyt voort,
 En droegt u niet gelijk een moeder toebehoort:
 Niet als een echte vrouw behoorden haer te dragen,
 Dies moogt gy nu tot straf uw misdaet gaen beklagen.
 Fy u! die naekt en bloot loopt doolen achter straet,
 My tot een spot en quel, hier voor de oogen staet:
 Gy die u eer en goet te zamen hebt verloren,
 Zult my door uw gebeên, nocht tranen, oyt bekoren:
 Gy die met vuil gespuis te godloos hebt verkeert,
 En boven dien, eylaes! mijn echte bed onteert:
 Zult noyt dien dach weer sien, dat ik my zal begeven,
 Met een onteerde vrouw mijn dagen af te leven.
 Gaet voort onteerde scheuk, gaet voort, uyt mijn gesicht,
 Ik ken u niet, mits gy niet kende uwe plicht:
 Gaet, zeg ik, flux van hier, zoo niet ik zal u leeren,
 Dat gy na dezen dag hier niet zult weder keeren:
 Ik raed u dat gy gaet, en datelijck vertrekt,
 Eer dat u naekte huyl met slagen wort gedekt.
 Zy, die niet langer bleef, ging heen met droevig klagen.
 De man heeft dese zaek de vrunden voor gedragen:
 En heeft haer voor gestelt als dat men deze vrouw,
 In d' eene plaets oft d' aer besluten houden zou:
 Om meerder schant en quaet door dezen voor te komen,
 Is met der vrunden raet, een vast besluyt genomen:
 Men heeft met alle vlijt op deze zaek gepast,
 Men krijgt de vrouw van straet en setze yewers vast.
 De vrunden voor het best, die hebben goet gevonden,
 Dat zy mocht voor een wijl nae 't spinhuis sijn gezonden:
 Al waer zy langen tijt most zitten, doch in 't end,
 Zoo sterft zy in verdriet en jammerlijk ellend,

O God! ten aensien ik dit houwlijk heb beschreven,
 En ook hier voor gesteld een godloos vrouwen leven,
 Zoodid ik, dat gy voorts wild stuuren mijne pen,
 Op dat ik door dat quaed mijn naesten leeren ken.
 O God! almogend God, in wijsheyd en vermogen,
 Geen menschen kunnen 't quaet verschuylen voor uw oogen;
 Geen hert dat u bedriegd, oft oyt bedriegen sal,
 Vw oogen, lieve God, uw oogen sien het al;
 Vw wijsheyd is bekent door Goddelijke krachten,
 Der menschen wil en wensch, haer sinnen en gedachten;
 Gy weet het lieve God, gy weet het Opper-heer,
 Wat leeft 'er menig vrouw berooft van hare eer;
 Wat isser menig vrouw, haer echte man tot schande,
 Zoo hier in dese stad als ver gelegen lande,
 Die echt en eer misdoen, en sonder dat de man,
 Daer in het minste deel yets van bespeuren kan.
 Hoor, echte vrouwen hoor, die in dit quaet gaet dolen,
 Verbergd gy 't voor uw man, voor God is 't niet verholen;
 Dien God dien grooten God, die alle herten ziet,
 En wat 'er in 't gedacht ook van den mensch geschied,
 Die sal op zijne tijd zich als een Rechter toonen,
 Een yeder na den eys van zijne daden loonen.
 Leer, echte vrouwen leer, ik bid u leer van mijn,
 Gehoorfaem aen uw man, voor al getrouw te zijn.
 Welleert hy, die zich leerd aen ander liedens quade;
 Wel doet hy, die sich laet tot goede deugden rade;
 Wijs is hy, die als hy een ander dolen siet,
 Dat hy, door achterdocht van 't selfde doolpad vlied.
 Noyt word by man en vrouw een vredig huys gehouwen,
 Wanneer men dit gebrek ziet schuylen in de vrouwen,
 Dat sy wil meester zijn, en met een straf gelaet,
 Berispen haren man, en schelden hem voor quaet,
 Wanneer hy eenigfins doet tegens haer begeeren:
 Men siet het alle daeg, dat ons de tijden leeren,
 Al waer een hortig wijf kant tegens haren man,
 Dat daer geen vrede blijft, nocht eere wesen kan.
 Hoor! echte vrouwen, hoor! ik wil op u begeeren-
 Zoo gy geëerd wilt zijn, moet gy uw man eerst eeren:
 Geen eer is by een vrouw, die hare naeste vriend,
 Dat is haer echte man, gehoorfaem niet en diend.

God heeft het soogewilt, en selfs geboon voor desen :
 Gy vrouwen, sult uw mans (seyt hy) gehoorsaem wesen :
 Ten zijn mijn woorden niet, maer selver Gods gebod,
 Gy vrouwen eerd uw man, soo eerd gy ook uw God.
 Het komt de vrouwen toe (wanneer de mannen plegen,
 Haer vlijt en neerstigheyt, nyt liefde zijn genegen,
 Om vrouw en kinderen in eeren voor te staen,)

Dat zy in alles hem mer liefden onder gaen.
 Geen vrouwe staet het vry dat zy de man bedille,
 En d'een of d'aer mis-slag aen hem bestraffen wille,
 Daer dientmaegd ofte knecht, oft kinders zijn ontrent :
 Het is een wijse vrouw die dese lesse kent,
 Het is een wijse vrouw, die haer in als ken voegen,
 Om (wat de man beliefd) haer willig te genoegen,
 Indien hy niet te veer buyten de rede gaet :
 Leer, soo gy wijs wild zijn, te plegen dese daer :
 Leer swacke vrouwtjes, leer hoe dat gy u moet dragen,
 Indien gy Gode wilt en ook uw man behagen :
 Neemt my niet qualijk af, dat ik u leering geef,
 En niet wat smakelijx voor uwe lusten schreef.
 Al't soet is niet gesont, men moet ook bitter smaken,
 Om een gefonde maeg en goede siel te maken :
 Dit dient u echte vrouw, tot leering aengeseyd ;
 Dit dient u echte vrouw, tot leering voor geleyd.
 Dat men op heden fiet, hier onder echte lieden
 Zoo veel oneenigheyt, en grootetwist geschieden :
 Dat men op heden fiet, zoo menig echte paer,
 Hier leven in verdriet, oneenig met malkaer :
 Dat menig man en vrouw soo qualijk t'samen leven,
 En niet als ergernis haer even naesten geven :
 Dat menig man en vrouw malkander dikwils slaen,
 Zoo dat zy voor een tijt vaek vanden ander gaen :
 Dat menig man en vrouw onvreedig leven leyde,
 La breken echte trouw en van malkander scheide :
 Dat menig huisgesin hier door geraekt in rouw,
 Geschiet, God beterd, vaek door oorsaek van de vrouw.
 Die oft somwijl de man eerst vleit, daer na wil dwingen,
 Tot alle kostelheid en alle moye dingen :
 Oft die, door hovaerdy, te weyts wil zijn gekleet,
 En meer wil als de man voor haer te winnen weet :

Oft die, soo sy 't niet krijgt, loopt morren, en loopt pruilen,
 En pratten door het huys, ja alle dagen huilen,
 En toont haer stuurs, en dwers, werwaerts dat zy haer set,
 Aen tafel sonder snaek, onwillig op het bed.
 Wat man heeft ymmer deeg met soo een vrouw te leven?
 Wat vreugt ken soo een vrouw aen haren man doch geven?
 Wat brengt zy meer te weeg als dat zy oorfaek voet?
 Waer door het huysgezin in dwaling komen moet.
 In plaetse dat de man zijn vrouwe sou beminnen,
 Zoo trekt hy van haer af zijn hert, zijn siel, en sinnen:
 Hy voegt hem dan ter plaets, alwaer men dolen leert,
 En daer men met de luy een kanne wijn verteert.
 Dit oorzaekt meerder quaet, en dat niet sonder rede,
 Dies zwacke vrouwtjes! stelt door reden u te vrede:
 Vw man is uwe hoofd, uw vooghd, uw echte heer,
 Aen wien gy schuldig sijt gehoorfaemheyt, en eer.
 Een redelijke vrouw die sal haer leeren dragen,
 Hoe sy in alles sal haer echte man behagen;
 Een redelijke vrouw doet alles wat sy kan,
 Om met eerbiedigheyt te eeren haren man:
 Een redelijke vrouw versoet haer mans gebreken,
 Is hy niet wel gemoet, sy sal hem troost aen spreken:
 Maer soo de vrouwe graeuwt wanneer de man yets doet,
 Dat haer in eenig deel gaet tegen het gemoed:
 In dien om dit oft dat zy op haer man wil kijken,
 En hem in alle ding naer hare wille drijven,
 Daer ken, dat is gewis, daer ken niet tegen staen,
 Een man door sulck een vrouw, sal quade wegen gaen.
 Hy sal zich buytens huys geduriglijk begeven,
 En soeken sijn vermaek met ander luy te leven;
 Hy voegt sich daer men vaek een nachjen over blijft,
 En daer men vrolijk is, en daer geen vrouwe kijft.
 Niet dat ik eenigins de man hier in wil prijsen,
 Maer hem, en ook de vrouw, op beter wegen wijsen,
 't Moet wesen dat de man sijn echte vrouw bemind:
 't Moet wesen dat de man in huys sijn vreugde vint:
 't Moet wesen, dat de man de vrouwe moet behagen,
 Voor vrouw, en huysgesin, ook naerftig forge dragen;
 Dat hy door sijne winst de keuken wel versiet,
 En dat 'er nu en dan een pennink over schiet,

Om in den ouden dach gemackelijk te teeren;
 Dit doende moet de vrouw, haer man gehoorfaem eeren,
 In dien dat hier de man fijn best en vlijt toe doet,
 Volbrengh hy zijne plicht die hy haer toonen moet :
 Is hy in het begin de vrouw te veel genegen,
 In alles wat sy wil, haer wille nimmer tegen ;
 't Is seker goede man, al waer dat dit geschied,
 Daer is uw goedigheyt een oorfaek van verdriet.
 Men feyt al te, is quaet : wie diens wil, van fijn vrouwe,
 Die moet zich ook tot haer in 't dienen matig houwe.
 Een vrouw in als haer wil, wort meester van de man ;
 Een vrouw te veel geliefd, de liefde breken kan,
 Dies leer ik u voor 't lest, o man en vrouwe beyde,
 In dien gy t' zamen wilt een vredig leven leyde ;
 Gy man hebt lief uw vrouwe, maer t' overvloedig mijt :
 Maekt vrouwe, dat gy uw man ook weer gehoorfaem zijt ;

*Den mensch blijft noyt in nood verlegen,
 Als hy zich keerd van quade wegen.*

IK heb eens op een tijd een vreemde saek gelesen,
 En na mijn dunkt, soo ken 't den leser dienstig wesen,
 Dies ik te voorschijn breng d' History die ik las,
 Wiens inhoud (als 'er volgd) in 't kort beschreven was
 God had een zeker vrunt een eenig zoon gegeven,
 Doch dezen in sijn jeug, en was niet goed van leven ;
 Hoe wel de vader hem, met vaderlijke vlijt,
 Vermaenden tot de deugd, bestrafren t' allen tijt ;
 Hoe wel de vader hem vermaenden God te eeren,
 En van zijn quaden gang tot beter weg te keeren ;
 Maer hy in 't quaed verher, en acht het alles niet,
 Wat hem de vader zeyt, of wat hy hem gebiet.
 Hy die van dag tot dag, loopt met de ruwe gasten,
 Die noyt op God den Heer nocht zijn geboden pasten,
 Hy die van dag tot dag, mer snoort gespuys verkeert,
 Waer van hy anders niet als alle ontucht leert ;
 Hy die niet anders doet als dobbelen en speelen,
 Zoekt met bedroch en list sijn vaders gelt te stelen ;
 Hy die tot dronkenschap is alle daeg gefint ;
 Hy die 't geselschap van de lichte vrouwe mint :

Hy

Hy die in alles doet, wat goddeloozen plegen;
 En gaet geen ander pad als deze quade wegen;
 Hy die, den oude man, sijn vader oorzaak geeft,
 Als dat hy alle daeg in groote hertzeer leeft;
 Hy die niet anders wenscht als dat de vader sterve;
 Hy die niet anders wenscht als 't goed te mogen erve;
 Hy die in 't minste deel de vader yets ontfiet,
 Noch oyt beweging krijgt uyt 's vaders droef verdriet;
 Hy die in 't quaed verblind, loopt doolen in de zonden,
 En dat van dag tot dag, en dat tot aller stonden;
 Hy die de vreeze Gods in 't minste niet en kend;
 Hy die van langer hand het quaed heeft aen gewend;
 Hy die in 't eerst het quaed ter herten heeft genomen,
 Die is door 't eene quaed in 't anders quaed gekomen;
 Die is van d' eene zond in d' ander zond geraekt,
 Hy in de zonden heeft een qua gewoont gemackt,
 De zonde zo zy niet in 't eerste werd bestreden,
 Die kruypt, gelijk een pest, en dat door al de leden,
 In dien men in 't begin de zond niet tegen staet,
 Eylaes! zy worteld in, en oorzaekt alle quaet;
 De vader van de soon, die in sijn oude dagen,
 Van Gode word geraekt, met siekte wort geslagen,
 Met krankheyd werd bezocht, met lijden wert bestreên,
 En voelt de felle dood in sijn verstijfde leên.
 Hy die sijns levens tijt voelt na het eynt te vlieden,
 Die doet noch sijnen soon voor 't laest by hem ontbieden;
 Die doet daer sijnen soon verschijnen voor het bed,
 En geeft hem voor sijn dood noch cenmael deze wet;
 Die gaet sijn eenig kind op deze wijs vermanen,
 Oogd! zeyt hy, lieve soon, op uwe vaders tranen;
 Gedenkt mijn lieve soon, op uwen Heer, en God,
 Gy die noyt heb geacht mijn leering en gebot;
 Waer in mijn droeven dag in droef heyt loopt ten ende;
 En eyndigd in verdriet, in hertzeer, en ellende;
 Dewijl dat my de dood om 't herte leyt en wroet;
 Dewijle ik gevoel dat ik nu scheyden moet:
 Dewijl ik vast gevoel het eynde mijnes leven,
 En dat ik nu eerlang de werelt zal begeven:
 Dewijl ik door de dood hier uyt dit aertsche dal,
 Tot in een ander lant van u verhuuzen zal:

Dewijl dit aerdsche vleesch verrotten zal in d'aerde:
 Dewijl ik nu de reys moet met de dood aenvaerde:
 Zoo bid ik eens dat gy uw oogen open slaet,
 En dat gy doch aensiet mijn jammerlijken staet.
 Heb ik voor dezen tijt uw hert niet kunnen raken?
 Heb ik voor dezen u niet anders kunnen maken?
 Hebr gy voor dezen niet na mijn vermaen gehoort?
 Zoo doet het, lieve zoon, soo doet het rechte voort.
 Hebr gy voor dezen my noch geen gehoor gegeven?
 Ik bid u lieve soon leefd beter, na mijn leven.
 Hebr gy tot noch geleeft in sonden grof en groot?
 Ik bidd' u lieve soon verlaetze na mijn dood.
 Wat is 't? eylaes! wat is 't te leven in de sonden?
 Wat heeft men door de sond ter wereld niet bevonden?
 Heeft God niet om de sond, de menschen doen vergaen?
 Gelijk hy heeft aen die van Sodoma gedaen.
 Waer is den rijken man? een aller zonde slave,
 Eylacy! in een poel van eeuwig vuur begrave;
 Dit is der zonden loon die God den genen geeft,
 Die buyten Godes vrees, in alle zonden leeft.
 Wat gruwel moet het sijn, dat God door sijn geboden,
 De siel die sonde doet, tot straffe, dreygt te dooden?
 Wat gruwel is de zond? mijn soon bedenkt het wel,
 Dat zy veroorzaekt heeft, de doot, en ook de hel.
 Wat gruwel is de zond, dat Christus, uyt Marie,
 Geboren moeste sijn? en om de sonden lye,
 Zoo veel verdriet en pijn, in armoed, en in nood,
 En sterven aen het kruys dien smadelijken doot.
 O gruwelijke sond! o troost! door Christi sterven,
 Ken yder sondig mensch sijn saligheyt verwerven;
 In dien hy aen het kruys, en Christi lijdten leert,
 Wat Christus door het kruys van 't zondig hert begeerd;
 Hy heeft voor ons geleên, en wil dat wy ook lye:
 Hy heeft voor ons gestreên, hy wil dat wy ook stryen;
 En hy door sijne dood wijst ons het sterven aen,
 Te sterven na de geeft, de zonden tegenstaen.
 Wat leerd hy door sijn kruys? wat leert hy door sijn lijdten?
 Hy leert ons 't weelig vleesch, in wellust te besnijden:
 Hy wil dat sijne dood sal sijn in onse sin,
 Hy drukt ons door het kruis sijn droevig lijdten in:

Hy wil ons hier de weg ter saligheyt doen leeren,
 Hy wijst ons hier door aen van sonden af te keeren.
 Ey ! leer de sonden vlien, dit leert u den Propheet,
 Als hy gefondigt had, berouw, en afftant deed :
 Een man naer Godes hert, in sonden swaer verloopen,
 Gevoelt door Godes geest zijn hert, en ziele open ;
 Gevoelt door Godes geest in hem een open gront,
 Een ingang tot het hert een afkeer van de sond :
 Hy voeld een sware last, hem drucken op de leden,
 Dies voegd hy hem tot God met yver in gebeden :
 Hy keert hem tot den Heer met zijn bedroefd gemoet ;
 Hy stort ten oogten uyt een bracke trane vloet :
 Hy offert een gebed met schreyen en met zuchten :
 Hy offerd aen den Heer veel aengename vruchten :
 Een recht gemorfelt hert, en een bedroefde geest,
 Het geen ook aen den Heer is aengenaem geweest :
 Hy scheen door recht berouw in tranens vloet te drenken,
 De sonden mijnder jeugd, o Heer ! wilt niet gedenken :
 Hy valt den Heer te voet, hy roept zijn Schepper aen,
 En heeft over zijn sond een ware boet gedaen,
 Manasses desgelijks, met schreyen en met klagen,
 Heeft aen zijn Heer en God het herte opgedragen,
 In tranen zijne bed gewasschen dag en nacht,
 Met zuchten en berouw veel dagen door gebracht :
 Den Heer heeft zijn gebed en rouwig hert ontfangen,
 Mits hy zijn schult getuygd door tranen op de wangen.
 Mijn soon ik bid onthout dees leering doch van mijn,
 En wiltse na mijn dood doch vaek gedachtig zijn :
 Het is de wille Gods dat ik als nu moet sterven,
 Gy kend ook na mijn dood geen groote rijkdom erven :
 Gy hebt voor desen mijn als niet met al geacht :
 Gy hebt onnuttelijk het mijne door gebracht :
 k Heb alles opgeset om u tot staet te trecken,
 Doch wat ik heb gedaen ten kost my niet verstrecken,
 Gy hebt uws vaders raed voor desen niet gewilt :
 Gy hebt uws vaders haaf onnuttelijk verspild :
 Gy hebt na mijnen raet, eylaes ! noyt willen leven,
 Dies ken ik nu aen u geen erref over geven :
 Maer soo gy, noch voor 't laest, mijn leering geeft gehoor,
 Ik sal u evenwel een middel stellen voor,

Waer door dat gy u sult noch kunnen onderhouden,
 Dat is wilt vastelijk in God den Heer vertrouwen,
 Doet boete voor uw sond', neemt toevlucht tot den Heer,
 Neemt vastelijk voor u te sondigen noyt weêr :
 Leefd in de vreesse Gods, en hebt den Heer voor oogen;
 Hy sal zich in uw nood genadelijk medogen,
 Het geen dat David seyde dat sal aen u geschien,
 Verlaten heb ik noyt rechtveerdig mensch gesien,
 Noch nimmermeer zijn saet door armoed brood behoevens;
 God troost rechtvaerdige, verblijft in noot de droevens.
 De vader heeft den loon beweegt in zijn gemoet,
 Zoo dat hy dit gebed aen zijnen vader doet :
 Mijn vader, mijn berout mijn goddeloose leven,
 Ik bid u, wild het doch vergeten, en vergeven ;
 Mijn vader, heb ik u voor desen niet gevreeft,
 Een ongehoorsaem kind, een ruwen gast geweest :
 Mijn vader, heb ik my niet na uw wil gedragen,
 V vaderlijk vermaen los in de wint gellagen,
 Weer-spanning buyten deugd uw wetten niet geëert,
 En tegens uwen dank met quaden heb verkeert :
 Mijn vader, heb ik u vertoorent met mijn sonden,
 Hebt gy my willig noyt naer uwen wil gevonden :
 Heb ik voor desen niet op u vermaen gepast,
 Heb ik dus lang geweest een ongehoorsaem gast :
 Nu sal ik, soo het God beliefd, mijn anders quijten,
 De tijt die God my gund in beter leven slijten ;
 Zoo God uw dagen rekt, 't geen ken door God geschien,
 Gy sult, na dese tijt, een vreugde aen my zien ;
 Zoo veel verdriet als ik u dus lang heb gegeven,
 Zoo vele vreugd soud gy nu weêr van mijn beleven :
 In dien dat mijn gebed soo veel aen God vermacht,
 Zal ik noch zijn een vreugd in uwe ouden dag ;
 In dien het God beliefd uw dagen te vermeerren,
 Ik sal mijn vader doen al wat hy mach begeeren ;
 De lesse die gy hebt, mijn vader, my gedaen,
 Die is my in het hert ja tot de ziel gegaen ;
 Ik segge tot de ziel, daer teeltse rijpe vruchten,
 En doet mijn in berouw, om mijne sonden zuchten ;
 Ik heb u menigmael veroorsaekt groote pijn,
 Mijn vader, ach ! ik bid, ik bid vergeeft het mijn :

Ik voele mijn gemoet niet soo veel smert best reden,
 Als gy wel droef heyt hebt om mijnent wil geleden :
 Berouw mijn herte knaegt, met innerlijk verdriet,
 Nu mijn verblinde geest zijn groote misslag siet.
 De vader heel beweegt, en vrolijk in zijn lyen,
 Schept in zijn droeve staet een hertelijk verblyen :
 Wel, seyt hy, lieve zoon, 't is my een groote vreugd,
 * Dat ik in u bespeur genegentheyt ter deugd :
 't Is my een groot vermaek in mijn verloopen leven,
 Dat gy u nu voortaan ter deugden wilt begeven :
 Komt uw beloften na, gy sult, onthout het mijn,
 Vw leve dagen lank van God gesegend zijn :
 Ik zal in goede rust dan van de werelt scheyen,
 Dewijle gy nu wild een beter leven leyen,
 Ik voel dat my de dood vast nadert aen het hert,
 Ik voel van uur tot uur door innerlijke smert,
 Dat ik verwonnen ben, en sterf in alle deelen,
 In uwen handen, Heer, wil ik mijn ziel beveelen.
 Hy geeft de laetste snik, en scheid van 't leven af,
 En word ter rechter tijt gedragen na het graf.
 Den Jongman heel bedroefd, die gaet treuren en klagen,
 Dat hem zijn vader is nu door de dood ontdragen,
 Hy drukt zijn vaders les gestadig in de zin,
 Hy beeldt zich alle daeg zijn quade leven in :
 Hy voeld in zijn gemoed de kennis van zijn daden :
 Hy voeld met groot berouw zijn herte overladen :
 Fy my, seid hy, dat ik gedoold heb soo verblind,
 De boosheid in mijn jeugd soo goddeloos bemint :
 Fy my, dat ik soo lang bleef aen het quaed gebonden :
 Fy my, die ben geweest een slave van de sonden ;
 Fy my, die eer en deugd soo heyloos heb vertreên,
 En om vergiffenis mijn Schepper noit gebeên.
 O God Almachtig God ! wanneer ik van mijn leven,
 Aen uwe Majesteit, eens rekening moet geven,
 Hoe sal ik voor u staen? in dien, ik my, o Heer !
 Vir gantscher herten niet van deser uur bekeer.
 Ik bid u goede God vergeeft my mijn misdaden,
 En toond den sondaer doch genadelijk genaden.
 Heb ik door sonden u vertoorent in mijn jeugd,
 'k Hoop dat ik u weêr sal versoenen door de deugd ;

Heb

Heb ik u, o mijn God! vergaamt met zondig leven,
 Gy wilt door recht berouw den zondaer 't quaed vergeven.
 Leer my door uwen geest, leer my, o Heer! te doen,
 Al 't geen van nooden is, daer ik u meê verzoen;
 Geest my voor alle ding, o Heer van alle Heeren!
 Mijn siele zaligheyt voor 't noodigst te begeeren;
 Dit is het opper deel, dit is het hoogste goed,
 Dat een recht Christen mensch van God begeeren moet.
 Ik bid u goede God, regeerder aller zaken,
 Geest dat ik eerelijk mach door de werelt raken;
 Ik bid u goede God, wijst my een middel an,
 Waer meê ik goddelijk mijn nootdruft winnen kan,
 Ik wil van dees tijt af het booze leven haten;
 Ik wil van dees tijt af 't gefelschap varen laten;
 Ik wil van dees tijt af, ik wil van dezer stont,
 Begeven my tot God uyt een oprechte gront.
 Hy die in dit geber volhert verscheydè dagen;
 Hy die aen God den Heer sijn hert heeft op gedragen;
 Hy die van God den Heer met hongers nood en smert,
 Met armoet en verdriet nu seer gellagen wert;
 Hy die van God den Heer verzocht wort met veel lyen;
 Hy die sich vint gestelt om mannelijk te stryen;
 Hy die met Godes wil geduldig was te vreên,
 Heeft Gods verzoeking lang lijdzaamelijk geleên.
 Hy in de grootste noot van ongemak gekomen,
 Raekt op een zeker tijt heel wonderlijk aen 't droomen;
 Het scheen 'er yemant quam en sprak hem zoetjes aen,
 Als dat hem God den Heer zou uyt sijn noot ontslaen,
 En hem een overvloet van schat, en rijkdom geven,
 Waer van hy rijkelijk sijn leven lang zou leven.
 Het scheen hem in sijn droom te worden aengezeyt
 Hoe dat hem het geluk haer gunst had toegeleyt;
 En dat hy moeste gaen hem uyt der stat vervoegen,
 En op een zeker plaets betrachten sijn genoegen;
 Dat op een zeker brug hy vinden zou een vrient,
 Waer door dat het geluk zou worden hem verliënt;
 Een die hem zeggen zou, waer heen hy sich most keeren,
 In dien hy was gesint te krijgen sijn begeeren;
 Zoo haest als hy ontwaekt en opent sijn gesicht,
 Zoo haest als hy aenschouwt het lieve morgen licht;

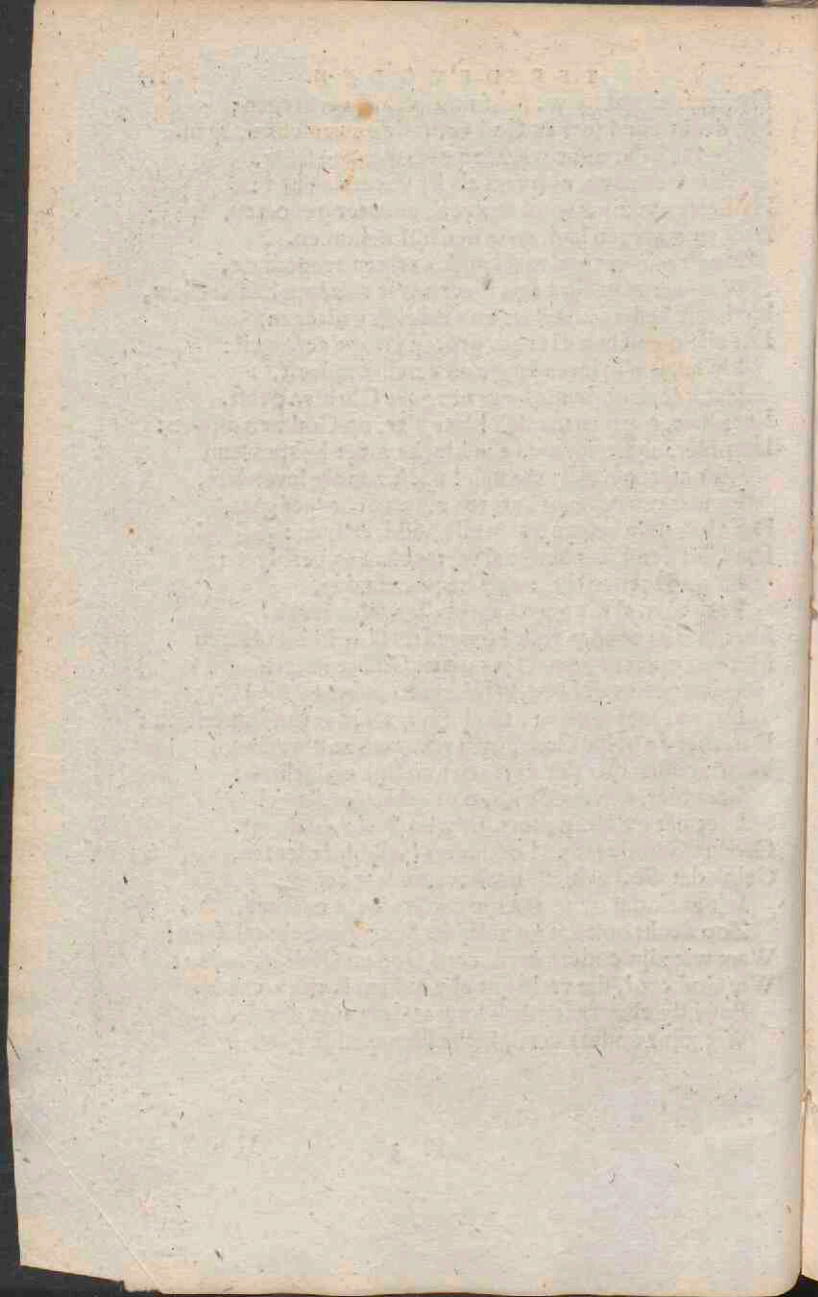
Zoo haest als hy begint by zijn gedacht te komen :
 Wel, zeyd hy, hoe ontstelt ben ik van dese droomen ?
 Ik voel een strijd in my, het droome my gebiet,
 Te trachten dat ik werd verlost uyt dit verdriet.
 Maer ach! ik ben verdoold men mach geë droom vertrouwe,
 Het is een ydelheyt op losse droom te bouwen :
 Nochtans mijn geest getruygd, indien ik het besta,
 En mer een vast geloof na dese plaetse ga,
 Dat my een seker vrund sal komen aen te seggen,
 Waer dat ik vinden sal een schat verborgen leggen :
 Mijn geest geruygd het my, het sal my zijn geseyd,
 Dat op een seker plaets een schat begraven leyd.
 Den yver zijnes drooms die heeft hem aen gedreven,
 Zoo dat hy zich terstont heeft na de plaets begeven,
 Al waer hy op de brug, de hellest van den dag,
 Ging treden, eer hy daer een mensche komen sach.
 Een slechten bedelaer die sat met groot verlangen,
 Aen 't eynde van de brug om alemoes t'ontfangen :
 Die ziet dat hy daer heeft een langentijd gegaen,
 Die denkt vast by zich selfs, wat wil hier uyt ontstaen :
 Na eenig overleg, bedenkt hy zich ten lesten,
 En spreekt hem aen, en zeyd, vriend hout het my ten besten,
 Is 't zake dat ik u, in uw gedachtensteur,
 My dunkt dat ik in u veel swarigheyd bespeur.
 Het is de meeste tijd van desen dag verleden,
 Dat gy hier op de brug alleenig hebt gaen treden :
 Gy hebt, den meesten dag hier op de brug gedwaeld :
 Gy hebt, na dat my docht, veel dingen over haeld,
 Wat isser dat u let? wat is u wedervaren ?
 Indien het u geliefd, soo wilt het my verklaren,
 Op hoop oft ik u kost behullipsamig zijn,
 Dus bid ik doch ontdekt uw saken tegens mijn.
 Wel, seyde hy, wat is dit? wat komt my hier te voren :
 Gaet vrunt, gaet van my of, ik mach uw reën niet hooren:
 Gy zijt het piet die my kunt helpen in mijn noot,
 Vw quelling en de mijn zijn beyde even groot.
 Ik weet niet hoe ik ben geweest soo zot van zinnen,
 Dat ik my door een droom heb laten overwinnen :
 Mijn sotheyd is mijn leet, mijn dwaesheyd my berouwd,
 Dat ik my al te vast op droomen heb vertrouwd.

Eylacs!

Eylaes! een ydel schim verscheen my in het droomen,
 En op een losse droom soo ben ik hier gekomen :
 My droomde, dat ik zoud hier spreken met een man,
 En die my wijzen soud het geen niet wesen kan :
 My droomde dat my hier een mensche soud ontmoeten,
 Die mijn bedroefde smert met vreugde soud versoeten,
 In 't kort ik heb gedroomd , ('t geen niet en ken geschien)
 Als dat ik hier een vrund op dese brug zoud zien,
 Die my ontdecken soud een onbekende zake,
 Waer door dat ik aen geld, en rijkdom soud gerake :
 Maer ach ! 't is ydelheyt, en rechte zotterny,
 Want wie op droom vertrouwd, vertrouwd bedriegery.
 Den bedelaer die lacht, om 't geen hy hoorde seggen,
 Ik moet u eens wat nieuws, seyde hy, te vooren leggen,
 Ik moet u seggen eens hoe op een seker tijt,
 Ik dooreen ydel droom my selven had verblijd :
 't Ging my, gelijk als u, had ik droom willen achten,
 Had ik, gelijk als gy, mijn zinnen en gedachten
 In 't droomen aengeleid, gelijk gy hebt gedaen,
 Ik hadde over lang hier in de stad gegaen.
 My droomde, dat in 't huys 't welk naelt stond aen de haven,
 Lag achter in de tuyn een pot met geld begraven :
 En onder eenen boom, recht nevens het priceel,
 Daer zoud ik dese schat verkrijgen tot mijn deel :
 Maer noyt en is in my die zottigheyt gekomen,
 Dat ik my heb vertrouwd op wareloose droomen,
 Den ander staet wat stil, en let op desen zin,
 Na eenig overleg, valt hem dat zeggen in :
 Zoud dit wel zijn de man, die my zal openbaren,
 Die my de rechte weg en middel zal verklaren,
 Waer door dat ik mijn droom noch voort vervolgen sal,
 En raken in het eynd ook uyt mijn ongeval :
 Ik hoop, en ik vertrouw, vaert wel, zeyde hy, mits desen,
 Vrund 't is mijn tijt te gaen, den Heer wil met u wesen.
 Na dat hy hem nu heeft een langen tijt beraen,
 Na dat hy grondig had den bedelaer verstaen,
 Zoo denkt hy by zich zelfs, voorwaer dat was de gene,
 Die, soo ik had gedroomd, is tot mijn hulp verschene :
 Voorwaer dit is de geen; die my te kennen geeft,
 Het geen dat door den droom mijn geest bevolen heeft.

Het huys daer hy van zeyd, dat pleeg al lang voor desen,
 Mijns vaders eygen erf, mijns vaders huys te wezen;
 Na dat hy my daer heeft de kennis van vertoont,
 Zoo heeft mijn vader selfs ook in dat huys gewoont;
 Die heb ik menigmael, en dikwils hooren zeggen,
 Hoe dat 'er vyant quam en deed de stat beleggen;
 Hoe dat 'er in dit huys gewoont heeft doen ter tijt,
 Een man van groote staet, geoeffent in de strijt;
 En die in het beleg, van hun benauwde wallen,
 Op zijne vyant is zomwijlen aengevallen;
 Waer van hy dikwils heeft een groote buit gebracht,
 Die hy nu hier, nu daer als doen te bergen zocht.
 Men heeft het over lang in twijffeling gehouden,
 Men is al over lang geweest van dat vertrouwen,
 Dat op de zelve plaets na aller oogen schijn,
 Most een verborgen schat, of yets verholen zijn.
 Want na een lang beleg zoo wiert de stat verloren,
 En dese vrunt die sturf een weynig tijts te voren;
 Hy was by yeder een, een rijker man vermaert,
 En die in zijne tijt veel rijkdom had vergaert;
 Maer als hy door de dood van 't lichaem was ontbonden,
 En heeft men nieuwers na zoo veele goed gevonden.
 Dit stelt mijn hope vast, en ik zal 't ook bestaen,
 Om met gelegentheyd na desen tuyn te gaen.
 Hy, op een zeker tijt, is op die plaets gekomen,
 Heeft met gelegentheyd zijn slagen waer genomen;
 Hy ziende een prieel, gelijk hem was gezeit,
 Heeft het, van stonden aen, op 't graven aengeleit;
 In 't eynt, hy vint een pot met goude pistoletten,
 Hy vint 'er groote schat gepakt in oude sletten,
 (Was op het hoogst verblijt, gelijk men denken kan)
 En wort door dese schat een machtig rijker man.
 Hy, die veel meerder had als noodig tot zijn leven,
 Heeft daer het noodig was, den armen meê gegeven;
 Hy heeft van dese schat de hellest afgedaen,
 En zoo in hunne nood, meer armen by gestaen;
 De rest heeft hy gebruykt, een handel aen genomen,
 En is door koopmanschap aen meerder winst gekomen;
 Hy heeft in korten tijt vergaert een machtig goet,
 Gods zegen vloeit hem toe in grooten overvloed;

Hy heeft al wat hy wenscht na zijne wil verkregen ;
 Hy dankt zijn Heer en God voor die gewenschste zegen.
 Hy heeft uyt zijne winst, en overwonnen schar,
 Genomen ruym zoo veel als hy gevonden had :
 Hy heeft uyt zijne winst soo veel, en meer genomen,
 Als hy verkregen had, en in den hof bekomen,
 Heeft zijn gevonden schar den armen aengedient,
 Wanneer hem God den Heer meer rijkdom had verliet ;
 Hy heeft hem in zijn staet zoo eerelijk gedragen,
 Dat alle menschen daer een groote vreugt aensagen :
 Hy heeft zijn leven lang zoo eerelijk geleeft,
 Dat yder hem het lof van een goet Christen geeft.
 Leer hier, o armen mensch ! leer hier, op God betrouwen :
 Leer hier, in tegenspoed een kloeke moet behouwen ;
 Leer hier, o sondig mensch ! wie 't zondig leven laet,
 En met een oprecht hert tot zijnen Schepper gaet,
 Dat God dien helpen zal in alle nood, en lyen :
 Dat God den Heer hem zal vertroosten en verblyen :
 En op gezetten tijt, en op bequamen dag,
 Verleenen al het geen hem nodig wesen mach.
 Leer hier, o zondig volk ! o zondaers ! wild hier leeren
 Met een oprecht gemoet tot uwen God te keeren,
 En met een vast besluyt (bekennende uw schult)
 Dat gy, met zonden, God noyt weër vergrammen zult :
 Dat, met de hulpe Gods, gy u voortaan zult wachten,
 Voor zonden met der daet, en zondige gedachten :
 Leer hier, een goede les, o ongebonden jeugt !
 Leer dat gy leven moet, na wetten van de deugt.
 O ongetoomde jeugd ! o kinders ! wild hier leeren,
 Gelijk dat God gebied, uw lieve ouders eeren ;
 Is 't zaek dat gy u, aen uw ouders, hebt misgaen,
 Zoo denkt ook dat gy zelfs uw Schepper hebt misdaen :
 Want wie zijn ouders eerd, eerd God en Gods geboden :
 Wie God eerd, die verkrijgt al wat hem is van nooden :
 Bewijst gehoorzaamheyd uw ouders met der daed,
 Wie zijne ouders eerd, het zelden qualijk gaet.

HET DERDE BOEK,

van't EERSTE DEEL

zijde 40

Christelycke Offerhanden.

THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS INSTITUTION

TO THE PRESENT TIME

BY JOHN DE LAET

AND JOHN WALLIS

ESQ.

AND JOHN WALLIS

ESQ.

AND JOHN WALLIS

ESQ.

AND JOHN WALLIS

ESQ.

AND JOHN WALLIS

ESQ.

AND JOHN WALLIS

ESQ.

AND JOHN WALLIS

ESQ.

AND JOHN WALLIS

ESQ.

AND JOHN WALLIS

ESQ.

AND JOHN WALLIS

Aendachtige Oeffeningen.

*Hy heeft den armen wytgedeelt; zijn rechtvaardigheid
blijft in de Eeuven der Eeuven. Psalm III.*

Als sich een Christen ziel tot Christum wil be-
geven,

Zoo moet het herte zijn-gelijk als op geheven;

Het lichaem moet niet zijn met gulsigheyd
beswaert, (de aerd.

Zoo dat men met het hert blijft hangen aen

Men moet aen het gebet twee vaste vleugels maken,

Waer door het kan by God tot in den Hemel raken:

Het vasten is van nood tot een bequaem gebet,

't Gun d'overvloed van spijs verhindert en belet.

Gelijk de spijs beswaert, en 't herte trekt tot rusten,

Zoo is men onbequaem en efter sonder lusten:

Want aengesien de spijs is lastig aen 't gemoet,

En dan ook aldermeest als men gebeden doet:

Het vasten maekt de geest bequaem om God te loven,

Door 't vasten vliegt de geest te krachtiger na boven:

Het vasten maekt het hert bequaem tot alle deugd;

Het vasten (op zijn tijd) geeft aen de ziele vreugd,

Gelijkerwijs dat God vergramd word door de sonden,

Gelijk men daer van heeft veel saken ondervonden,

Zoo word hy weër versoent, den mensch van sond ontlast,

Wanneer dat in berouw den sondaer bid en vast:

G'lijk die van Ninive vervielen in de sonden,

Ja bleven aen de lust tot quaed doen, als gebonden,

Zy (van den Heer gedreygd op straffe van vergaen,)

Die hebben ook gevast, en Gode dienst gedaen.

Als David zich bevond door sond ten val gekome,

Zoo heeft dien Godes vriend het vasten aengenome:

Veel diergelijken meer die hebben soo gedaen,

Door vasten kan 't gebed tot in den Hemel gaen.

Wel aen dan Christen ziel wild u tot Christum keere,

En op bequamen tijt het rechte vasten leere:

Het vasten van de spijs is noodig aen de geest,

Maer 't vasten van de sond vereyscht God aldermeest:

Het vasten van de spijs dat ken alleenig strecken,
 Om in een recht gebed de geest tot God te trecken;
 Het vasten van de spijs dat leyt de rechte gront,
 Waer door men met de Geest leert vasten van de zond.
 Het eene dat en kan niet wezen zonder 't ander,
 Maer sijn gelijker wijs gebonden aen malkander;
 Want niemant die 'er leefd te recht van zonden vast,
 In dien met spijs en dr̄nk hy 't hert te veel belast.
 O God! geen mensch en kan uw mogentheyt bedriege;
 O God! voor wien geen mensch kan veynsen ofte liege;
 O God! voor u gesicht verschuyt de mensche niet,
 Mits uw alsiende oog tot in het herte siet.
 Stort kracht, en macht, o Heer! in deze zwacke leden,
 Wanneer ik my begeef tot vasten, en gebeden;
 Wanneer ik vast, o Heer! zoo laet doch niet in mijn,
 Geveynsde heyligheyt, oft eenig schijn-deugt sijn,
 Maer een oprecht gemoet dat God alleen mach wenschen,
 Niet om gesien te sijn voor d' oogen van de menschen;
 Niet om het oud gebruyk dat altijd is geweest,
 Niet uyt gewoonten Heer, maer uyt een reyne geest;
 Niet vasten met de mont, niet vasten, met de spijs;
 Niet vasten om daer meê een schijn-deugt te bewijze;
 Niet vasten zoo alleen, maer vasten op dat gy,
 Door 't vasten spenren meugt een goede wil in my.
 Zoo vasten, dat wanneer my zonde komt te vooren,
 Dat ik my niet en laet verwinnen nocht bekoren;
 Zoo vasten, dat wanneer de zonde my toe lacht,
 Dat zy in my bevind de lusten zonder kracht;
 Zoo vasten, dat ik my vind onbeswaert van leden,
 En met een rappe geest in d' yver mijns gebeden;
 Zoo vasten, dat het hert niet is met spijs belet,
 Wanneer dat sich de geest begeeft tot het gebet.
 Niet vasten, zoo alleen, om dat het wert gebode,
 Maer om dat onze siel het vasten is van noode;
 Niet vasten, zoo wel eer den Pharizeus deed;
 Niet vasten, op dat ik de werelt heylig heer;
 Niet vasten, op dat ik daer door zoud zijn gepreze,
 Maer vasten om alleen by God gesien te wezen.
 O God! Almachtig God! laet zoo mijn vasten sijn
 Gegront in ware daet, en niet in lossse schijn;

En dat ik leeren mach, als ik na 't lichaem vaste,
 Dat ik mijn siele niet met zonde moet belaste;
 Maer vasten na den geest van allerleye quaet,
 Wanneer dat my de lust tot vuyle zonden raet.
 Wanneer my eenig leet van yemant mocht geschiede,
 Dat ik als dan de wraek mach op het hoogste vliede:
 Wanneer dat yemant my in goet oft eer verkort,
 Dat ik vergeef, op dat aen my vergeven wort;
 Heeft yemant my misdaen oft yets te na gesproken,
 Laet noyt tot weder wraek de luste my bestoke;
 Ben ik verongelijkt beschadigt aen mijn goed:
 Dat ik de straf beveel die 't alles rechten moet:
 Heeft yemant door bedrog my 't mijne af genomen,
 Zoo dat ik daer door ben om eer en goet gekomen,
 Dat ik noch efter toon die zaek mijn zondens schult,
 En dat ten oordeel gy, o Heer! eens komen zult.
 Derhalven my getroost in alle lijden toone,
 Op hoope dat gy zult geduldigheyt beloone:
 Dat 's in uw eeuwig Rijk een Rijk van alle vreugt,
 Een Rijk al waer met God een droeve siel verheugt:
 Een Rijk een eeuwig Rijk dat sielen vrijt van plagen:
 Een Rijk vol vrolijkheyt, in eyndelooze dagen:
 Een Rijk dat yeder siel tot zulke vreugt bekoort,
Die 't oog noyt heeft gesien, nocht oore heeft gehoort.
 Ons is ter zaligheyt geen hooger zaek van noode,
 Als het geloof, nocht ans is 't niet genoeg voor Gode:
 't Geloof zoodanig is, 't zy dat men 't niet en heeft,
 De siele is als doot terwijl het lichaem leeft:
 't Geloof zoodanig is, dat zonder te geloven,
 Wy d' eyndelooze vreugt des Hemels ons beroven:
 Schoon dat men heylig leeft, en alle deugden doet,
 't Is veel, maer niet genoeg, hoe wel het wezen moet:
 Zoo ook hoe wel geloof, 't geloove kan niet bate,
 't Gelooven zonder liefd is 't recht gelooven hate:
 Schoon ik in God geloof als Vader, Zoon en Geest,
 En dat ook Christus mijn verlosser is geweest,
 Ia door sijn kruys, en doot, en bitterlijke wonden,
 My met sijn lijden heeft verlost van al mijn zonden,
 En met dien dieren pant mijn zaligheyt gekocht,
 Om mijne zaligheyt sijns Vaders wil volbrocht:

Hoe wel ik dit geloof, 't is veel, maer sonder krachte,
 In dien ik by 't geloof, geen liefde wil betrachte;
 't Geloove is een zaek ter saligheyt van nood,
 Maer sonder werken is het krachteloos en dood.
 Goe werken doen is veel, maer ken geen vruchte geven,
 Het zy wy 't goet doen niet een goet geloof beleven.
 't Is waer dat Christus heeft voor onse zond voldaan,
 Niet daerom, dat den mensch in sonden voort souden gaen;
 Maer daerom, dat hy ons met zijne doot zoud leeren
 Het quaet te sterven, en de sonde af te keeren,
 In tranen en berouw te komen tot den Heer,
 Met opset in het hert te zondigen noyt weêr.
 Den Heer die heeft aen ons een vaste Wet gegeven,
 Dat men by het geloof de deugde moet beleven;
 Hy heeft ons by 't geloof verbonden aen sijn Wet,
 Hy heeft ons neffens dien geboden voor geset.
 Den Heer die wil berouw in vasten en in boeten;
 Den Heer die wil dat wy goe werken plegen moeten,
 Is dan 't geloof genoeg? neen, Christus ons verklaert;
Wie 't Kruys met hem niet draegd die acht hy zijns niet waerd.
 En Petrus zegt, den Heer heeft voor den mensch geleden,
Ons tot een voorbeeld om sijn stappen na te treden.
Jacobus zegt 't geloof is zonder werken dood:
 Dies zijn de werken dan ter zaligheyt van nood.
 Leer Christen zielen, leer gelooven, en ook werken,
 De werken nodig zijn gelijk men kan bemerken
 Vyt Christi eygen Woort. o Christen ziel! sta vast,
 Sta vast in het geloof dat op goe werken past;
 Ik zeg in dat geloof, 't geen Christelijk doet leven,
 Geloof, waer door ons wort een vreesse aengedreven;
 Een vreesse die ons dreygt en met haer geessels slaet,
 Wanneer dat onse lust na vuyle sonden staet;
 Een vreesse, die ons zy een prickel tot de deugde;
 Een vreesse, die ons baert de hoop op 's Hemels vreugde;
 Een vreesse, die ons zy een reugel aen 't gemoet;
 Een vreesse, die voor straf de misdaet schroomen doet;
 Een vreesse, die ons baert een schrik voor alle quaden;
 Een vreesse, die ons baert een hoop op Gods genaden;
 Een vreesse, voor de sond, en straffe van het quaet,
 Wanneer in zondens lust het herte zwanger gaet.

Stra vast op dat geloof, 't geen sond door vrees leert mye,
 Het recht geloof, dat is, de sonde tegen stryde;
 Het recht geloof, dat is, in Godes vreesse staen,
 En dat men van de zond moet tot de deugde gaen;
 Het recht geloof, dat is, te leven in Gods vreesse,
 Wie dit geloof die zal een recht geloovig weze;
 Het recht geloof, dat is, dat men ter zaligheyt,
 Door goet doen, en geloof, de ziel ten Hemel leyt;
 Het recht geloof, dat is, het quaet te moeten mye;
 Het recht geloof, dat is, de sonden te belye,
 Ter plaetse daer den Heer ons zelve heene wijft,
 En daer hy met zijn vleesch ons na de ziele spijft.

*Keer mijne oogen, op dat zy de ydelheyt niet
 aenschouwen, Psalm 118.*

O Schoone werlds Roos! gy weygerd my uw minne;
 O fiere maegde bloem! wiens afgekeerde sinne
 (Van alle werlds vreugt) al 't aerds zo zeer versmaen,
 Dat mijn gebeden zijn vergeefs aen u gedaen;
 O overschoone maegt! in 't bloeyen van u leven,
 Hoe kunt gy, jonge spruyt! de werelt dus begeven?
 Hoe kunt gy 't aerdsch vermaek, en al des werlds vreugt,
 Zoo drijven uyt u hert, en weyg' ren aen uw jeugt?
 Sla eenmael u gezicht op mijn verliefde oogen;
 Steld eenmael u gedacht alleen op mijn vermogen;
 Let eenmael op den stam van mijn geslacht, en bloet;
 Let eenmael op mijn schat, let eenmael op mijn goet.
 Dus spreekt de jonge maegt, en antwoord op zijn rede,
 Zoo ik u bidden mach, laet my in rust en vrede;
 Ik sla mijn oogen niet op rijkdom; schat, oft staet,
 Vermits ik met mijn liert al dese dingen haet;
 Ik keer mijn oogen af van alle werelts zaken,
 En schep alleen in God, en 't godlijk, mijn vermaken;
 Ik zoek geen werlds lust hoe schoon de minne vleyt:
 Ik trouw my aen de deugt, en min de zuiverheit:
 Ik let op gelt, nocht goet, als dorens aen de siele,
 Mijn wellust is voor God, en Christi kruys te kniele:
 Daer leyt mijn rust, en lust, daer vint mijn jeugt haer vreugt,
 Mijn hert begeert geen schat als oefning in de deugt:

Ik wil voor bruydegom geen aerdsche minnaer trouwen,
Maer Christus Iesus voor mijn eygen bruygom houwen:

Ik keer my tot mijn lief, mijn lief die is de mijn,
Hy zal de mijnen, en ik weër de zijnen zijn.

O we-

O wereld! gaet van my met al uw yd'le vreugde,
 Mijn ziele! keer tot God, en Hemelsche geneugde:
 O pracht! ô werelds eer! o yd'le hovaerdy!
 Waer toe vertoont gy u dus vruchteloos voor my:
 Waer toe mijn aangesocht tot uwe ydelheden:
 Waerom tot uw gebruyk mijn ziele dus bestrede?
 Waerom my voor het oog vertoon u ydel soet,
 Waer meê gy onderstaet te winnen mijn gemoed;
 O! oogen, die daer zijt de poorten van mijn herte,
 Door wien tot aen de ziel de sonde brengt veel smerte:
 O! oogen die van 't hert de open deure zijt,
 Waer door begeerlijckheit het kranke vleesch bestrijd;
 O! oogen, gy die zijt gelijk de swacke wallen,
 Al waer den vyand komt op 't eersten aen gevalle;
 O! zegt my, mijn verstand! wat vyand leefd'er niet,
 Die zich niet binnen geeft daer hy een open ziet?
 O! zegt my mijn verstand, wie held niet na de sonden,
 Die voor het oog heeft gelegentheit bevonden?
 O! zegt my mijn verstand, wie leefd'er soo geruft,
 Die zomwijl door het oog niet valt in vreemde lust?
 Als David door het oog tot lusten wierd bestrede,
 Heeft hy een vrouw gezien met moeder-naekte leden,
 Die hem (gelijk een vlam geslagen om het hert,)
 Een oorzaak is geweest van veel bedroefde smert,
 Wanneer d'Assyrier kreeg lusten om te mallen,
 Liet hy zijn oogen op de schoone Indith vallen;
 Als zy haer leeden had in ciersel op gesteld,
 Heeft zy die groote Vorst ter aerden neêr geveld,
 Democritus bestond zijn oogen te verblinde,
 Op dat hy alsoo zouw de wijsheit mogen vinde.
 Lucia, om de sond te myen, maekt besluyt,
 En met haer eygen hand steekt bey de oogen uyt:
 Dees zal de bake zijn waerna dat ik sal vare,
 Dees zy my een compass in dese woeste baren,
 Dees zy my tot pyloot, die my de gronden peyld,
 Op dat mijn swacke schip niet op de klippen zeyld;
 Mijn schip dat 's mijn gezicht, dat zijn eylaes! mijn oogen,
 Door wien soo menigmael de ziele word bedrogen:
 Dees dienen niet verzeyld op kusten onbekent,
 Dees moeten uytter Zee, dees moeten afgewend,

En aen een veyle strant, een goede ree betrachten,
 De klippen van de sond, en sondige gedachten,
 Alleenig 'oor het oog, gelijk als rotzen vlien,
 Naer 's werlds ydelheyt niet met het ooge sien.
 Zeer wel seyt Augustijn, wee uw verblinde oogen,
 Die Hemel en de Zon t' aenschouwen niet gedogen;
 Wee! d'ooge die zich niet van d'ydelhede keert,
 Ambrosius die ons een goede lesse leert,
 Die segt, hy die daer gaet en wandelt 's Heeren wege,
 Die heeft noyt ydelheyt voor zijn gezicht gekrege.
 Weg werelt! schoon dat gy u liefselijk vertoont,
 't Is niet dan bitterheyt waer mede gy ons loont.
 Wat ranken, wat bedrijf! wat ongewone vonden,
 En legt gy my niet voor tot lusten van de sonden?
 Wat listen, pleegt gy niet, mijn oogen voor geset?
 Waer mede gy my tracht te trecken in uw net.
 Ik, die in dit geval, my nergens weet te keere,
 Schoon dat ik ben een maegt, zoo moet ik strijden leere;
 Schoon dat ik ben een maegt, ik moet ten strijde gaen,
 Ik moet gewapent sijn, en met mijn vyant slaen;
 Schoon dat ik ben een maegt, zoo heb ik ook mijn krachte,
 Waer van mijn vyant kan een felle slag verwachte;
 Schoon dat ik ben een maegt, ik voel my soo gesteld,
 Dat ik verwinnen kan den vyant die my queld,
 In dien ik neem ter hant de wapens my van node,
 In dien ik mijn gezicht inwendig keer tot Gode;
 Aen wien ik mijn gebed en yver wil besteen,
 Terwijl het ooge van mijn vyant wort bestreên;
 V wil ik mijn gebed, mijn God ten offer drage,
 Behoed mijn oogen doch voor 's werlds looze lage;
 O God! laet mijn gebed tot in den Hemel gaen,
 Geeft krachten dat ik mach mijn vyant tegenstaen:
 O Gode! die mijn ziel aen 't lichaem hebt gebonde,
 Het lichaem dat soo vaek besmet wort met de zonde:
 Ia, dat soo menigmael van lusten wort bestreên,
 En nergens troost en vint dan in mijn God alleen.
 O Christe! die mijn geest die krachten hebt gegeve,
 Dat ik een maegden staet in reynheyt wil beleve:
 O Christe! die mijn geest de kracht hebt in gestort,
 Geeft dat die staet van my wel onderhoude wort:

O Christe!

O Christe! die my hebt tot deze Staet verkore,
 Geeft dat ikze beleef gelijk het zal behore,
 O Christe! die my hebt beroepen tot een staet;
 Die (wat onzuyver hier) verwerript en versmaet,
 Ontzondigd my mijn geest door u geleden lijden,
 Wild van voortleden zond mijn herte doch bevrijden;
 In dien der eenig zond mijn herte noch besmet,
 Ik bid u dat gy dat weër zuyvert door uw Wet;
 O Christe! geeft dat noyt een drift van quade lusten;
 Mach kleven aen mijn hert, of in mijn sinnen rusten;
 O! dat noyt werelts pracht of tijdelijke eer,
 Mijn sinnen, nocht mijn hert, bekoren immermeer;
 O! dat mijn sinnen noyt in werelds vreugde mallen,
 Dat noyt mijn ooggen meer op ydelheyt vervallen;
 O! dat de rijkdom noyt, nocht werelts hovaerdy
 Bevallig mogen sijn, oft meer begeerd van my;
 O Christe! geeft aen my, dat ik mijn hert en sinnen,
 Niet meer gebruyken mach om ydelheyt te minnen,
 Dat ik geen kostelheyt ter werelt meer en acht,
 Dat ik noyt weër gebruyk mijn afgeleyde pracht;
 Drijft uyt mijn hert, o Heer! het schijn-zoet van de lusten;
 En laet my nimmermeer op ydelheden rusten;
 Laet noyt een enkel lust tot aen de wille gaen,
 Laet nimmermeer het vleesch tegen de geest op staen;
 Maer laet mijn ooggen sijn ten Hemel op gesslage,
 Gesloten voor het aerds om lusten weg te jagen;
 O! dat dit slechte kleed een leering zy aen mijn,
 Hoe dat ik zuyver moet, en ook ootmoedig sijn;
 Hoe ik my anderwerf aen Christo heb verbonde,
 En daer meê afgeschast de werelt en de zonde;
 Dit slechte maegde kleed mijn geest indachtig maect;
 Hoe ik de hovaerdy des werelts heb verzaect;
 Laet mijn geneugte sijn ootmoedigheyt te leeren,
 En dat zoo wel in 't hert als uytterlijk in kleeren.
 't Is Gode niet genoeg ootmoedigheyt in schijn,
 Het herte moet voor al in God ootmoedig sijn.
 Laet my het vreugde sijn verdriet en smaet te lye,
 Laet my het droef heyt sijn in 't werelds te verblye.
 Koom Christe, dood in my door brand van Hemels min,
 Mijn vleeschelijke hert, mijn wereldlijke sijn;

Laet my de hoogste schat van reynigheyt beware,
 Tot aen den laesten dag van mijnes levens jare;
 Koom Christe! koom in my, en cield mijn reyne jeugt,
 Met Goddelijke pracht van geestelijke deugd,
 Op dat ik zuiver mach hier na met u verzamelen,
 Tot mijner zaligheyt in eeuwigheden, AMEN.

S L V Y T - R E D E N.

Zalig! die tot min genogen,
 Zulke minne weet te plegen;
 Zalig! die zich vind beweegd,
 Dat hy zulke minne pleegd.
 Zulke minne, die het leven,
 't Alderfoerste weet te geven;
 Zulke minne, die 't ontmoet,
 't Zalig minnen minne doet.
 Zulke min, is niet te vinden
 In die geen, die 't minne minde;
 Minne, die een dertel kind,
 Aen sijn geyle lusten bind.
 Zulke minne, sulke vlagen,
 Zijn maer stricken, sijn maer lagen,
 Zijn maer netten, die het hert
 Vangen, in een droeve smert.
 Zulke minne, zulke lusten,
 Breken 't minne, steelen 't rusten;
 Minne die Cupido voed,
 Gund geen ruste aen 't gemoed.
 Deed zy niet Oenone suchten;
 Als haer Paris ging ontvluchten,
 En verliet sijn Harderin,
 Om der Koninginne min;
 Traentes vlot langs haer vvangen,
 Als zy Paris sach bevangen,
 Met een lust tot hooger slaet,
 Daer hy om na Grieken gaet.
 Liet met suchten, en met sloene,
 D' herderin haer min beweene,
 Als hy (na een west besuyt)
 Schackten Menelaüs Bruyd.
 Iason (die zijn losse sinnen
 Heeft veranderd in het minnen,
 So dat hy zijn trouwe brak,
 Vluchten, en na Colchos trak.)
 Liet Hypsipyle in rouwe,

Brak zijn minne, brak sijn trouwe,
 Brak zijn minne haer getoont,
 Min die haer met tranen loond.
 Ariadne, in de baren,
 Op het eyland aengevaren,
 Lag by Theseum te rust,
 In een zoete minne lust;
 Storte tranen aen de Goden
 Als haer minnaer was gevloten,
 Na dat hy haer kuyse schoot,
 Van het zuiver had ontbloot;
 Dies zy met gevrongen handen
 Liep al zuchtend op de stranden,
 Daer zy met het oog vernam
 Of het schip niet weder quam,
 Snode wricht uw minne vruchten,
 Zijn vermengd met droeve zuchten
 In de schijn van buyten zoer,
 Maer inwendig bitter roet.
 Wie hebt gy tot min bevroegen?
 Die zich niet en vond bedrogen?
 Wie bevint niet in der daet
 Dat uw minne vrinkel staet?
 Weg dan, weg met zulke minne,
 Die vol bitter leyd van binne,
 Weg Cupido, weg van mijn,
 Al uw soetheyt is maer pijn.
 'k Sal mijn hert uw lust ontzegge,
 En op God mijn minne legge,
 Sulke minne die is soet,
 Aen de ziel, en in 't gemoet.
 Sulke minne, zulke lusten,
 Doen 't gemoed in vrellust rusten;
 God te minnen is een vreugd,
 Die 't gemoet en ziel verbet.
 Sulke minne, zal ik plege,
 Om tot minne te bevege,

Hem, die na mijn zieltje tracht,
 Hem, dien ik mijn minnaer acht.
 Mijn beminden is de mijnen,
 Hy is mijns, ik ben de zijnen.
 Reyne min in God gevoed,
 Valt in alle deelen zoet.
 Mellik, witte Lely struyken,
 Doen mijn zieltje neder duyken
 Tusschen 't zuiver van uwe blaë,
 Om mijn minne te verzaen.
 Ik (in schaduw neer gedooken,
 Tot den dag zal zijn ontloken,
 Tusschen Lelien gevoed)
 Gode vierig minne moet.
 Sulke minne kan het leve
 Soete zaligheden geve ;
 Sulke minne, 't hert geraekt,
 Van het hert een Hemel maekt.
 Minne Gods wild mijn bestralen,

Tot de schaduw neer zal dalen,
 Tot ik na mijn laeste dag,
 Eeuw'ig met u leven mag.
 Soete Iesu ! mijn beminde,
 Wanneer sal ik u eens vinde ?
 Wanneer sal ik u eens sien ?
 Daer ik u gedurig dien ;
 Dat is eeuw'ig na dit leve,
 Eeuw'ig mijn by u begeve,
 Soo lang voed ik mijne sin
 Op uwe liefde, op uwe min.
 Soo verliefd ben ik van sinne,
 Soo verliefd op Christi minne,
 Soo verliefd aen alle kant,
 Dat die min mijn hertje brand.
 Minne-brand wie zal u blussen ?
 Ach, mijn Bruydegom met kussen,
 Als mijn zieltjen uyt dit dal,
 Met haer Bruygom rusten zal.

Godzalige minne.

Onderzet my met bloemen, omringd my met appelen,
 want ik queel van liefde, Cantico 2.

IK voel mijn hertje soo gesfeld,
 Dat het in liefdens vlamme
 smeld ;
 O liefde ! gy die mijn gemoed,
 In vuur en vlamme branden doet.
 Hou op uwe vlam, en brand geen
 meer,
 Hou op, hou op, oft ik verteer,
 Oft ik verdorven en ga tot niet.
 Door't branden dat men in my ziet.
 De liefde, (beul vā mijn gemoet,)
 Die plaegd my, maer de plaeg is soet ;
 O liefde ! die mijn siel behaegd,
 Schoon dat gy noch mijn hertje
 plaegd.
 Ik smel, en smelt in liefdens vier,
 Ey plukme bloempjes, brengte hier,
 Op dat ik in mijn soete pijn,
 Met bloempjes onderzet mach
 ziju.

Met bloempjes van verscheide
 kleur,
 En schoon van blaën, en zoet van
 geur,
 Op dat ik (die in brand verslik)
 Door bloempjes weder wat ver-
 quik.
 Ga, hael my roosjes wit en root,
 Ey ga ! en hael uyt Chloris schoot,
 De schoonste bloempjes die gy vind,
 Vermengd met geurig Hyacinth.
 Den Hof Alcioni ontsluit,
 En zoekt de schoonste appels uyt,
 En legte in de roose blaën,
 Op dat ik mach mijn lust verzaen.
 Mijn lust die na verkoeling haekt,
 Door liefde die my brandend maekt,
 Laet roos vermengt met appels, mijn,
 In liefdens brant, tot lessching zijn.

Oy me! ik dool, dat ik versucht,
 Om roosen, en om appel vrucht;
 Ik dool, dat ik, verliefde mensch,
 Om roosen, en om appels wensch.
 Bedroch somwijl in 't roosje
 schuyld,
 Wanneer het nyt sijn knopjen puilt;
 Al is het schoon en soet van geur,
 't Veroorfsaekt ester sijn getreur.

Mē segt dat Venus haer eens stak,
 Aen eenen rooselaren tak,
 Soo dat sy slaes wvierd van gemoet,
 Als sy haer vinger sag bebloed.
 Men houd ook dat het minne
 wricht,
 In appels woerd sijn geyle schicht;
 Door appels heeft hy vaek geplant,
 In meng hert sijn geyle brand.

Neem dan, neem dan dees appels
 vveg,
 En roosen, dien ik van my leg;
 Geen roosen, nocht geen appels
 meer,
 Ik in mijn reyne schoot begeer.
 Geeroosen kies ik meer voor mijn,
 Of 't moesten sulke roosjes sijn,
 Als op een koude winter tijd,
 Sijn Dorothea toegervijld;
 Als 't wvater niet en was dan ys,
 En alles gantsch verdord en grijs;
 De boomen sonder loof en blaen,
 Heeft Doroshe een roos ontsaen.
 Op sulken roos stel ik mijn sin,
 En sulke roosjes ik bemin.
 Na sulck een roosjen haect mijn siel,
 Daer noyt een guure vlaeg op viel.
 Een roos verwelkikt nocht ont-
 sierd;
 Van eenig stek, oft sulck gediert;
 Een roos met dampen niet be-
 spreyd;
 Maer daer een Hemels douw op
 leyd.
 Geeft si lke roosjes doch aen my,
 O Hemel soete burgery!

Stort sulke bloempjes, sulck een
 kruyd,
 Van boven af ten Hemel uyt.
 Plukt sulke bloempjes van huze
 stiel,
 Terwijl dat ik van liefde queel;
 Terwijl ik lijde zoete pijn,
 Soo laet mijn bed van roosjes zijn.
 Terwijl ik dus mijn liefde voe,
 Soo dekt mijn borst met roosjes
 toe,
 Met Hemel roosjes wit en root,
 Soo dek mijn borst en ook mijns
 schoot.
 Ik (zijnde dan alsoo gesteld)
 Zal als een bloempjen op het veld.
 Zal als de soete roose blaen,
 In herreffte tijd, tot niet vergaen.
 Ik zal dan met mijn ziel en hert,
 In liefdens brand en soete smert
 Verdruiven, en vergaen tot as,
 Of dorren als 't gemacyde gras.
 Op dat mijn sieltje hier van daem.
 Mach naer een beter wvoning gaen:
 Al wvaer het leeft in 's Hemels lust,
 Als 't hert in 't bed van roosjes rust.

Bereyd is mijn herte, God! bereyd is mijn herte; ik sal sin-
 gen en lof spelen in mijn glorie, Psalm 107.

O Christe Iesu Godes kind, mint;
 O Minnaer! die mijn siel be-
 O Minnaer! die my langen tijd
 Voor u beminden hebt gevrijd.
 Vvat moeytē hebt gy niet gedaen?
 Vvat pijn, en lijdē uyt gestaen?
 Vvat ongemak? wvat droeve rou?
 Op dat ik d'wvve wvesen souw.
 Ik wveet wvat liefde gy my draegt,
 Vvat vvederliefde dat u behaegt,
 Dies ik mijn hert, en ook mijn sin
 Vvil voegen naer uwv lieve min.
 VVel eer heb ik met vverelts pragt,
 Mijn jonge leven door gebracht;

In ydelheyd het vleesch gevoed,
 Gelijk de trotsche vvereld doet.
 'k Heb na de vvereld my geset,
 En op het vverelds wvel geleet;
 De vvereld die ik, met haer pracht,
 Nu voor bedrog en ydel acht.
 VVeg! opgepronkte vverelts jeugt;
 Met al uwv ydelheyt en vreugt;
 VVant ik het vverelts wvil versmaet,
 Om in mijn Minnaers gunst te staet.
 O dome jeugt! die 't vverelds mint.
 VVær door gy u bedrogen vind;
 VVant als gy 't vverelts wvel door-
 Is 't ydelheyt, en anders niet. (siet.
 't 15

't Is met het vverelds soo gesteld,
 Gelijk een bloempje op het veld,
 Dat heden aen sijn struykjen brald.
 En morgen los ter aerden valt.

Dat heden schoon en prachtig
 staet,

Maer morgen al sijn glans verlaet,
 Om dat het van den Hemel vvoert
 Met selle buyen over stort.

Soo gaet het ons vwanneer de
 dood.

't Sy rijk oft arrem, kleyn oft groot,
 't Sy jonk oft oud, ter aerden slaet,
 Den mensch gelijk eẽ bloem vergaet.

Het leven, dat is anders niet,
 Gelijk een schaduw die men siet,
 Of als een rook die met de vviind,
 In korten stond tot niet verdvviijnt.

Wat is doch hovaerdy, en pracht?
 Wat is de rijkdom, en de macht?
 Wat is doch al het vverelds goet,
 Vvanneer de ziel verhuuzen moet?
 Wat is dan schoonheyd: niet met
 al

Mits zy in d'aerde rotten zal;
 Wat is dan alle vverelds lust,
 Als 't doode vleesch ten grave rust?
 Daer 't kriel gewurmt met ons
 vereend,

En knaend het vleesch tot op 't ge-
 beent;

Wat is dan alle aerdsche vreugd,
 Die gy gebruykt hebt, domme jeugt?
 Dit heeft Susanna wel bedacht,
 En daerom na de dengd getracht;
 Dengd die de ziel ten leven voed,
 Terwijl het lichaem rotten moet.

Lucia (door wiens zoet gezicht,
 Soo meenig Minnaer vvierd ont-
 slicht)

Die maekt hier over een bestuyt
 Te steken beyd haer oogen uit.

Sy (die een wreede pijn verkieft)
 Sy (die haer zoet gezicht verliest)
 Geen oogen langer hebben woud,
 Om dat zy niemand schaden soud.

Euphemia (wiens roode mond,
 Soo menig minnaer had gevond,
 En minnens oorzaak minnaers gaf)
 Sneed zelver beyd haer lipjes af.

Anagrisna ('t schoonste beeld,
 Dat oyt van menschen was geteelt,
 De schoonste vrouvv van lijf en
 leên)

Die stort voor Gode haer gebeên;
 En heeft door haer gebed begeert,
 Dat schoonigheyd mocht sijn ver-
 keerd.

Op dat zy, door mismaekte schijn,
 Tot minne noyt versocht mocht sijn.
 O Iesie! die op schoonheyd niet,
 Maer op een zuiver herte ziet;
 Ik bid, mijn hertje tot u trekt,
 Op dat het blijve onbevlekt.

O Iesie! trokt tot u mijn hert,
 Op dat het niet versroyd en wvert,
 Ey! stort doch zulk een hert in my,
 Dat onbevlekt voor u gedy.

Gelukkig acht ik zulk een maegd,
 Die't vverelts wwalligt, en mishaeft;
 Die niet meer met de vvereld popp,
 Maer 't vverelds als met voeten
 schopt.

Bezie, bezie de vvereld wvel,
 't En is maer enkel poppen spel;
 Het geen de snode vvereld heeft,
 Voor die, die na de vvereld leefd.

Den mensch, wiens hert het
 vverelds mind,

Die is gelijker wijs een kint,
 Dat al sijn lust en vreugden voed,
 Op kinderspel, en poppe goed.

Niet langer heeft de domme
 jeugd,

In 't poppe spel hun zoetste vreugd;
 Niet langer siet men dat een kind,
 De lust van 't kinder-spel bemind;

Niet langer, siet mē dat het hert;
 Tot kinder-spel gedreven vverd,
 Niet langer mint het kinder vreugt,
 Als duurt de kindsheyt van de
 jeugd.

Het kind gebruykt sijn kindsche
 tijdt; (quijt,

Maer ach! het maekt sich eenmael
 De lusten van het kindsche hert,
 VVanner het oud en wijs vverd;

Een maegd die in haer jonge jeugd
 Verlaet de vvereld, en sijn vreugd;
 Een maegd die na het eeuwvig siet,
 Speeld langer met de vvereld niet.

De vvereld, die veel herten voed,
 In lust tot geld, en vverelds goed,
 In laet, in pracht, in hovaerdy,
 Steld sy, om 't eeuwvig aen een zy.

Het eeuwvig acht sy meerder
 vvaerd,

Als al de vreugde van der aerd;
 Sy laet het aerdsch, om 't Hemels gaē,
 En neemt het slechst om beter aen.

De wereld loofd en prijft dien
mensch,

Die in de wereld heeft zijn vvesch;
En die gestadig vvoelt en vvroet,
Om 's werelds schat, en ydel goed.

De wereld zulke menschen eert,
Die na de lust van hun begeert,
Gebruikē vveelt, en vverelts pragt,
By Gode niet met al geacht.

De vverels loofd alleen die geen,
Die als een God vwort aengebeē;
En die maer voor een korten tijd,
Zijn aerdschen vyand over strijt.

De wereld loofd dien mensch op
aerd.

Die hier veel geld en goed vergaert;
De wereld loofd en eert dien man,
Die steden overwinnen kan.

Maer ach! vvanmeer men 't veel
beziēt,

't Is veel, maer nochtans isset niet,
By 't gene dat een maget doet,
VViens lof ik hooger trekken moet.

Een maegd, die voor een korten
tijd,

Om eeuw'ig lof en vreugde strijt;
Een maegd die door de deugd ver-
vind,

Al vvat men in de wereld vint.

Een krijgsheld voerd alleen 't ge-
vveer,

Om ydel lof van vverelts eer;
Dat hy op aerden voerd een strijd,
Dat is om lof van korten tijt.

Dat is, om dat hem slaet-zucht
drijfd.

En vverelts eer op 't hoogste stijfd;
Om eer van adel, gelt en goed,
Is al syn strijden dat hy doet.

Eyl zie vvat grooten onderscheit,
Dat tuschen d' een en d' ander leit,
Den eenē tracht na vverelts eer,
Den ander smijtsē los ter neer.

Den een mint slaet-zucht, eer en
goed,

Den ander schopse met de voet;

En om te komen tot het lest,
De vrage is, wie tracht nae 't best?
Die 't aerdsch bemind, dat haest
vergaet,

Of die bemind dat eeuw'ig staet?
Als ik mijn oordeel seggen sal,
De maegt heeft verr' het best wā al.
Lof sy u maegden, die 't gemoet,
In suiverheyd en denghden voed;
Niet door bedw'ang van eenig vvet,
Vv'v teere jaren voor gezet.

Niet dat u zullix vverld geboom
Van hem, die is een God der Goen;
Niet dat u eenig mensch dat raet,
Maer om dat gy de vverelt haet.

De vverelt haet, om Hemelsch
vreugt,

En 't zuyver mint, uyt lust van
deugt;

En 't aerdsch versloot om 't eeuw'ig
goed,

Dat vruchten haert in 't reyn ge-
moet.

VVant al vvat mē ter vverelt siet,
Dat gaet ook met 'et vleesch te niet,
Maer vvat men na de ziele mint,
Zijn schatten die men eeuw'ig vint.

Gelukkig! die haer jonge leē,
In zuyverheyd God vwil besieē;

En om geen sacken, 't aerdsch ver-
saekt,

Als dat de siel na 't Hemelsch haekt.

O! daer men soo het leven leit,
Om 't Hemelsch van het vverelds
scheyd,

Daer vint mē vreugde in 't gemoet,
Vreugd! die de siel in vvelust voed.

Gelukkig! die soo salig strijt,
De vverelt als haer vyand mijt;

En aen de vverelt niet en geeft,
't Geen God voor hem geschapen
heeft;

Dat is de siel, dat is de jeugd,
Die God begeert in vware deugd.

O! teere maegden reyn geslacht,
Die 't vverelds (om de ziele) veracht;

V zy, o! zuyv're maegden, lof,
 Dat gy uyt uwve Lentens hof,
 Het bloempjen van een reyne jeugd,
 Aen Gode offerd door de deugd.
 En geen verroite jaren teld.
 Die gy uwv God ten offer steld:
 Maer die in soete morgenstond,
 Den Hemel offerd uwve grond.

O zalig! die den Heer toewijst,
 De eerste jaren van haer tijd,
 Het eerste roosjen van haer jeugd,
 In groene bladers van de deugd.
 Daerom noem ik de deugde groen.
 Om dat zy Hemels vruchten voen.
 Daerom noem ikse groene blaer,
 Om dat haer werke eewwig staen.

Hoe zullen wy singen, den Lofzang des Heeren, in een
 vreemde lantsdowve? Psalm 136.

G Een soet gefang, nocht spel
 van snaren:

Geen vverelts vvreugt, nocht eenig
 lied,

Nocht al vvat men ter vvereld siet:
 En kan versoeten mijn besvwaren,
 En kan vertroosten mijn gemoet,
 Het sy vvat vvreugde dat men doet.

Vvat vvreugde kan dat hert ver-
 vverve,

Dat herte, dat gekluyfere leyd,

En yder uur op uur, verbeyd,

Het wannis en te moete sverven?

Eylaes! hoe ken'er vvreugde sijn
 Voor een die leefd in sulke pijn?

Nochtans vvil my Gods aen-
 spraek leere,

Dat vvel een sondig droef gemoet,

Door sang, oft spelen vverd versoet,
 Als het geschied tot Goedes eere;

Soo kan men door een Godlijk lied,
 Sijn vvreugden scheppen in verdriet.

Schoon, dat ik moet als balling
 sverve

Hier op der aerde, daer niet is

Dan een vverwoesbe wvildernis:

Daer ik mijn vaderlant moet derve,

Ja, leven in verdriet en pijn,

Soo lang ik hier sal moete sijn.

De vvil ik hier in vvreemde lande,

Van alle vvreugde ben beroofd,

Al vvaer ik mijn bedroefde hoofd,
 Soo vvaek doe rusten op mijn handen,

Mits ik soo vol van droef heyt ben,
 Dat my geen vvreugde troosten ken.

Ik, die hier vvreemd in dees lants-
 dowve,

Niet anders sie, niet anders speur,

Als droeve sichten, en getreur:

Ik, die hier anders niet aenschouwve,
 Als vvreemde lusten tot de sond,

In wvildernis van quade grond.
 Een grond vol sonden en gebre-

ken,

Een grond die niet als doorens
 draegd,

Vvaer door de siele vwort geplaege:

'k Zeg doorens die de siele staken,
 Zoo dat'er niet als droeve smert,

In d'aerdsche grond gevonde vvert.
 Dies schijnl Gods geest in my te

spreken.

Bedroefde siel! hou doch voor vast,

Dat droef heyds grootste overlast,
 Door sang, oft spelen kan verbre-

ken:

Dies mijne geest mijn sieltje dvingt
 Dat het een vrolijk lied, en singt.

't Is vvaer als ik my vvel bedenke,
 De vvreugt verquilt een droef ge-

moed,

De vrolijkheyd de smert versoet:

De vrolijkheyd ken droef heyd kren-

ke,

Het hert by na in rouwv versmoort,
 Verquilt, als 'i spel en singen hoort.

Den bootsgefel, die Thetis vlie-
ten
Bevondeld, in het holle fchip,
En tuffchen rots, en tuffchen klip,
Eer hy de haven fal genieten,
Soo menigmael een deuntje fingt,
Terwijl het fchip de see door dringt.
Den herder, die aen groent hey-
dos,

Oft in de boffchen fchaepjens drijft,
Al vvaer hy dikmaels fute blijft,
Terwijl fijn lammertjes gaen vvee-
den,
Hy hier een geestig liedjen queeld,
Oft daer een vrolijk deuntjen speelt.
Den trouwven vvaeker op den
tooren, (fiet,
Of diemen 's nachts op fchilt vvaecht
Die

Die sal zomwyl een vrolijk lied,
In dees sijn moeyten laten hooren,
Op dat zijn moeylijkheyd by nacht,
Met vrolijkheyd wvort door ge-
bracht.

Voor my, ik kan geen oordeel
srijken,
Dat desen eenigsins misdoen,
Die haer verdriet met vreugd voë;
Maer wat sal ik voor vreugd doen
blijken?

Mijn stemme niet gevend dan rou,
Door 't zuchten van haer droeve
vrouw.

Wat wil ik doch mijn vingers
quellen?

Dat zy de snaertjes van mijn luyt,
Een soete vreugd doen schat'ren uit,
Wat wil ik my tot spelen stellen?
Vvaer toe met geestelijke drvang
De ziel gebeën, tot spel en zang?

Daer ik soo lang hier heb geseten,
G'lijk als in boeyen, daer mijn jeugt
Is afgestorven alle vreugt;
Daer my het speelen is vergeten,
Daer my de droefheyd plag te slaen,
En my het zingen is vergaen.

Hoe veel ik dikmael mijn gedach-
ten,
Door perssing van een droef gewelt,
Tot zang oft spelen heb gesteld;
Vond ik, eylaes! my zonder krach-
ten,

Vwant stem en vingers warre stram,
Als ik tot spel oft zingen quam.

De Sanz Goddinnen alle negen,
(In 't midden van mijn hoogste pijn,
En wvilden my niet dienstig zyn;
Maer vielen my al t' zamen tegen,
Gebruykt ik snaer, gebruykt ik stem,
Nocht spel, nocht zang, en hadde
klem.

Al wat ik deede was verloore,
Mijn handeling was heel te niet,
Soo dat ik nauwvelijk een lied,
Van stem, oft luyt, koff laten hoore;

Maer nu ik grijp mijn luyt vveër an
En zien oft ikse toetsen kan.

Odoode snaertjes! schept een leven,
En voeg u na de maet en vvet,
Die u mijn teere vingers zet;
Ey! wvilt een soet vermaken geven,
Nu ik beziel mijn doode luyt,
Stort zy een soete vvellust uit.

Die vvellust kan my niet verma-
ken,

Vveg vveg met zang en met gespel,
Na and're vreugde ik my stel;
En voeg mijn ziel tot hooger saken,
Geen vreugde my vermaken ken,
Soo lang ik hier als balling ben.

Hoe sou ik my tot vreugt begeven,
Daer ik tot mijne straf ontfing,
Dat ik hier als een weemadeling,
Moet voor eë wvil als balling levē,
Tot dat de dood mijn droefheyd
scheyd,
En my in 't ander leven leyd.

In dian Amphions geest (godreve)
Vveër in zijn eerste woonplaets
quam,

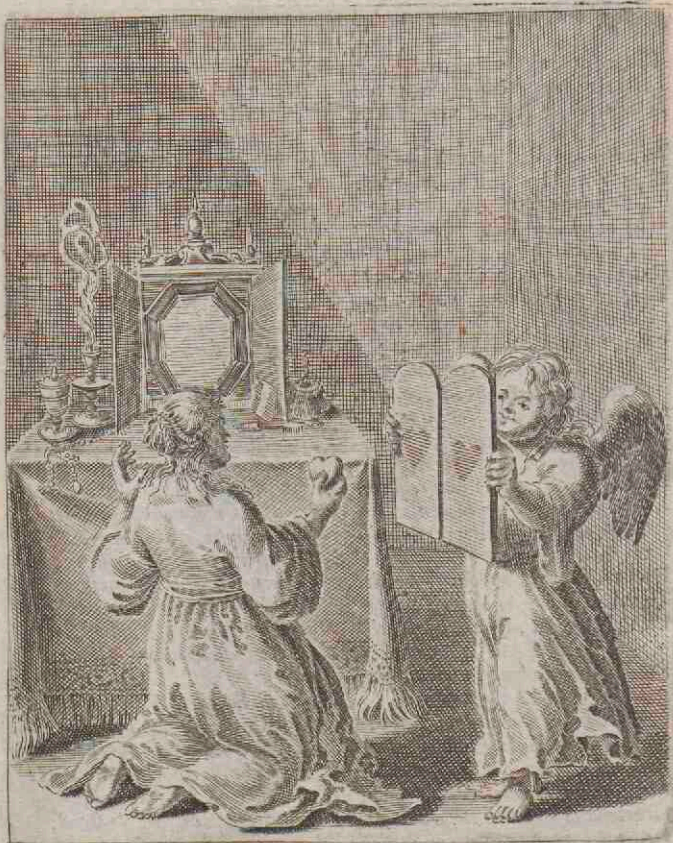
En zyn voorgaende wvesen nam;
Hy zou zich niet meer gaen begeve,
Met spel aen see, oft in het groen,
Noch rots, noch bergen danssen doen.

Orpheus (Euridice ontnome)
Vervald in sulck een droeve schrik,
Dat hy niet eenen oogeblik
Kan wvieder tot zijn spelen come;
Niet eens by vveër zyn harpe sloeg,
Mits hem de schrik de ziel uit soeg.

Geen werelds spel, geen aerd-
sche vreugd (verheugd;

Mijn meer vermaekt oft meer
Als ik bedenk de korte tijd,
Als ik bedenk de droeve strijd,
Die ons de snode wereld geeft,
Waer in mē maer als balling leeft;
Soo vind ik daer geen soeter lust,
Als dat het hert in Christo rust;
Mijn hert in Christi liefde brand,
En zoekt het eeuwige vaderland.

*Ontfermt u mijner, God! na uwv groote barmher-
tigheyd, Psalm. 50.*

HOe vaek heeft my het vlees gelokt tot vuyle zonden ;
 Hoe vaek heeft my de lust aen quaed doens wil gebon-
 Hoe vaek heeft hovaerdy mijn reyne siel besmet ; (den ;
 Hoe vaek heb ik mijn hert op ydelheyd gezet ;

Hoe

Hoe vaek heb ik gepleegd wellustigheyd van leven;
 Hoe vaek heb ik mijn jeugd tot 's werlds vreugd begeven;
 Hoe vaek heb ik mijn lust in overdaed gezocht,
 In alle ydelheyt mijn dagen door gebrocht;
 Hoe vaek heb ik gedoold in tijdelijk vermaken;
 Hoe meenigmael gehold in goddelooze zaken;
 Hoe vaek heb ik mijn jeugd aen werlds vreugd verliend,
 De werelt en het vleesch met al mijn hert gediend;
 Hoe vaek heb ik mijn oog op staet en pracht geslagen;
 Hoe heb ik in de lust gezocht mijn wel behagen;
 Hoe heb ik mijn begeerd door rijckdoms macht gepeyd,
 Hoe meenig mensch heb ik gelokt tot ydelheyd;
 Hoe vaek heb ik mijn vreugd gezocht in pracht van kleden;
 Hoe vaek heb ik de zond gediend met al mijn leden;
 Hoe vaek heb ik geweest in 't midden van de jeugd,
 In dansen en gespel, in alle werlds vreugd;
 Maer als ik over denk dit mijn voorgaende leve,
 (Waer toe dat ik my heb zoo menigmael begeve)
 Zoo vind ik in 't gemoed door een beweegde geest,
 Dat al die werlds vreugd maer ydel is geweest;
 De dagen die mijn jeugd als blijde dagen scheenen,
 Die sijn gelijk een rook verstorven en verdweenen.
 Dies keer ik my tot God en schaf de wereld af,
 Wiens wellust bitter is schoon zy my vreugde gaf;
 Tot God keer ik mijn siel en al mijn gantsche leden,
Ontfermt u mijnder, God! naer uw barmhertigheden.
 Ontfermt u mijns die niet des zondaers dood begeerd,
 Wanneer hy sich, o God! van sijne zonden keerd;
 O God! ontfermt u mijns, die met besmette siele,
 Voor uwe Majesteit, ootmoedig neder kniele;
 Berouw, o Heer! mijn hert in droeve tranen drenkt,
 De zonden mijner jeugd mijn Schepper niet gedenkt.
 O God! die door 't getraen, en 't bitterlijke weene,
 Genadig sijt geweest Marie Magdalene.
 Heb ik wel eer door lust in zonden my misgaen,
 Nu zal ik, met Gods hulp, de zonden tegenstaen;
 Ach! heb ik schuld gemaakt, mijn God ik zalze boeten,
 Ik buygt ter aerden neêr, en stort my voor uw voeten,
 En offer u een hert dat met my zucht en schreyd;
 Een hert dat vol berouw en vol leet wezen leyd;

Een hert dat u wel eer vertoorent heeft door zonden ;
 Een hert dat hulpe zoekt voor doodelijke wonden.
 Toond u genadigheyt aen my die schuldig ben,
 En niet meer als berouw uw Godheyt geven ken ;
 Berouw is u genoeg tot hulpe mijner smerte,
 Wanneer het voortkomt, Heer ! uyt een gemorsselt herte.
 Hoe veel mijn schulden sijn gy scheltze alles quijt,
 Wanneer het zondig hert sijn zonden recht belijd ;
 Hoe veel de zonden sijn die yemant heeft bedreven,
 Gy wildze door berouw, den zondaer weër vergeven ;
 Berouw, ik zeg berouw in 't zondige gemoed,
 Wascht onze zonden af door Christi dierbaer bloet.
 Laet uwe Engel my, mijn goede God ! geleyde,
 Ter plaetze daer ik mach mijn hertje gaen bereyde
 Tot boere en berouw, op dat ik neder kniel,
 En met een hemels spijs verzadig mijne siel ;
 Een spijs, een hemels brood dat Christus heeft gegeve,
 Dat brood dat onze siel in eeuwigheyt doet leve ;
 Dat brood, dat hemels brood dat uyt den Hemel daeld,
 Waer uyt dat onze siel het eeuwig leven haeld.

Vertrouwinge in tegenspoed.

HEr is een onwijs kind dat sijnen vader haet,
 Wanneer hy dat bestraft oft om sijn boofsheyt slaet ;
 Het is een onwijs kind dat niet en tracht te leve,
 Na wetten die hem van sijn vader sijn gegeve ;
 Het is een onwijs kind dat na een kindsche gril,
 Niet na de rede van sijn vader leven wil.
 O God ! als ik bedenk al mijn voorlede dagen,
 En hoe dat ik my heb in mijnen tijt gedragen,
 Zoo vind ik in mijn hert, zoo vind ik in mijn geest,
 Dat ik een onwijs kind, o Vader ! ben geweest ;
 Een kind dat niet en zocht als kinderlijke zaken,
 De wellust van der aerd, in 't tijdelijk vermaken,
 't Gezelschap van de jeugd, de vrolijkheyt van dien,
 Na staet heb ik getracht, na eer heb ik gesien ;
 Op schoonheyt viel mijn oog, op rijkdom, mijn behagen,
 Ik (als een onwijs kind) zocht niet als goede dagen ;

De weelde was mijn wensch, wellust heb ik gezocht,
 In ydelheyt en vreugd mijn dagen door gebrocht ;
 In danssen en gespeel in dertelheyt van leve,
 Heb ik my meenigmael, mijn lieve God, begeve :
 Waer mede dat ik u mijn Schepper, heb misdaen,
 Gelijk een onwijs kind, een quade weg gegaen,
 Gy (die uw liefde toont in 't straffen mijner daden)
 Doet blijken dat gy my (mijn God) niet wild versmaden :
 Gy (die mijn misdoen straft als vader aen u kint)
 Doet blijken uwe liefd, en dat gy my bemind.
 Wel aen dan goede God ! hebt gy om mijne zonden,
 My aen de tegenspoed en droef heyd vast gebonden :
 Zoo dat ik niet één uur van al den gantichen dag,
 Oft zonder tegenspoed, oft droef heyt wezen mach :
 Vw wille moet geschien, dewijl ik uyt het lijden,
 Kan speuren mijne vreugd, kan speuren mijn verblijden :
 Mits om mijn zonden gy my na het lichaem slaet,
 Op dat de siel daer door ten eeuwig leven gaet :
 Vw liefde is uw straf uyt onze zond gesprote,
 Die straf de zonde wil, maer niet de siel verstote :
 Een vader die de roe niet spaerd voor sijne kint,
 Moer blijken dat hy 't liefd en met der herten mind.
 O Vader ! goede God ! die ons door druk en lijden,
 Wild voeren in de vreugt van 't Hemelsche verblijden :
 O Vader ! goede God ! die door de tegenspoer,
 Een Christelijke siel ten Hemel varen doet :
 Gun my genadig God ! dat ik naer uw behage,
 Geduldelyk my mach in al mijn lijden drage :
 't Zy dat gy my bezoekt met ongemak of pijn :
 't Zy dat ik langen tijd mocht in een siekte sijn :
 Het zy dat ik veracht mocht leven op der aerde :
 Het zy my eenig last van tegenheyt beswaerde :
 Het zy dat ik verlies den naeste van mijn bloed :
 Het zy dat ik verlies mijn welvaerd en mijn goed :
 Het zy dat u geliefd met armoed my te drucke :
 Het zy dat ik verval in duyzent ongelucken :
 Het zy dat my de nijt aen alle kanten queld :
 Het zy dat gy my, God ! in al dit lijden stelt :
 Zoo wil ik my met Iob tot u, mijn Schepper, keere,
 En met dien Godes vrient geduldig lijden leere :

En eeren uwen naem, van wien my alles quam;
Geloofd moet Gode sijn, mijn God die gaf en nam.
 't Is maer een korten tijd dat wy op aerden leven,
 En of ons het geluk die gunst al wilde geven,
 Dat wy in overvloed, van wellust en genengd,
 Geitadig mochten sijn in alle werelds vreugd:
 Ia swemmen in vermaek van rijkdom, en van weelde,
 Gebruyken al de lust die oyt de wereld deelde.
 Wat waer 't? o Christen siel! het word ons recht geleert,
 Wanneer men maer het oog op ons voorzaten keerd.
 Wat is 'er meenig throon van Koningen bezeten,
 Die na een korten tijt, ter neder sijn gesmeten:
 Waer is dien grooten helt die al de wereld dwong:
 Zoo dat het lof van dien tot door de wolken drong,
 'k Zeg Alexander, die met wonderlijke daden,
 De eer des werelds heeft op sijnen kruyn geladen:
 Die al de werelt won, en loffelijk bezat,
 Waer is hy, en sijn eer, waer is nu al zijn schat?
 Waer zal men Cræsus nu met al sijn rijkdom vinden?
 Waer Sampson, die de kracht der leeuwen kost verflinden?
 Waer Absalon, die was in schoonheyt zoo vermaert?
 Waer nu de schoonste vrouw in Griekenlant gebaert?
 Waer is nu Salomon de wijste aller wijzen?
 Was niet sijn vleesch een aes om wormen meê te spijsen?
 En waer is Cræsus nu den alderrijksten man?
 Waer Hector den Troyaen? de tijt die wijst ons an,
 Dat zy al t'zamen sijn geworden doodes slaven,
 En na een korten tijt gestorven en begraven:
 Wie heeft 'er hondert jaer, oft noch een weynig meer,
 Gebruykt sijn heerlijkheyt, in staet, in pracht, in eer?
 Wie heeft 'er hondert jaer sijn wellust hier genoren?
 Wie was na hondert jaer de oogen niet gelloten?
 Wie was hier hondert jaer, het zy hoe rijk of groot,
 Die niet en is geraekt van 'r leven tot de dood?
 Eylaes! een korten rijt, een korten tijt van jaren,
 Het lichaem is verhuyst de siel van hier gevaren.
 Daer heeft een rijken man, op aerden eens geweest,
 En ook een Lazarus, gelijk men daer van leest:
 Den een die had zijn lust, den ander mostze derve,
 Den een had al sijn wensch, den ander die most swerve:

Den eenen was een Heer van rijkdom en van schat,
 Den ander was een slaef die om zijn noorderuif bad :
 Den eenen was in weeld en welluft r' allen tyen,
 Den ander was in noot, in droefheyd en in lyen :
 Den eenen was altijd bedoven in de lust,
 Den ander sonder vreugd, en efter sonder rust ;
 Den een in overdaed heeft alle lust genooten,
 Den ander in zijn noot die is van hem verstootten ;
 Den eenen had zijn wil, den ander had verdriet,
 Doch na een korten tijd hun leven raekt te niet :
 Den armen Lazarus, geduldelyk geleden,
 Na dat hy zijne strijd op aerden had gestreden,
 Na dat hy pijn en smert aen 't lichaem had besocht,
 Na dat hy met geduld zijn lijden had volbrocht,
 Na dat hy was geraekt ten eynde van zijn dagen,
 Is hy van d' Engelen ten Hemel op gedragen,
 En zit in Abrams schoot, voor alle zijn verdriet,
 Daer hy een Hemels troost voor d'aerdsche pijn geniet.
 Den rijken vrek eylaes ! voor zijn genoten lusten,
 Moet in een eeuwig graf van helsche vlammen rusten ;
 Wiens eyndeloofse brand met droogt zijn tonge plaegt,
 En in der eeuwigheyd zijn sondig herte knaegt.
 Hoe grooten onderscheyd is tusschen d'een en d'ander,
 Hoe veel verscheelde ook hun leven van malkander,
 Hoe ongelijk heeft d'een by d'ander zich getoond,
 Hoe ongelijk word d'een by d'ander ook beloond.
 Al die om Christi naem geduldelyken lijden,
 Die sullen, segt den Heer, met Christo ook verblijden :
 De liefste vrienden Gods die hebben al geleên,
 En Christus heeft ons zelfs in lijden voor getreên :
 O ! zalig is hy die met Christo hier wil lijden,
 Want wie met Christo lijd in Christo zal verblijden.
 O arme Lazare ! die voor uw droeve noot,
 Den Hemel nu bewoond, en rust in Abrams schoot ;
 O lijdens rechte troost ! o bake voor die genen,
 Die in de woeste zee des werelds droevig weenen,
 En zuchten in haer noot, om eens verlost te zijn,
 Van al haer tegenspoet, van al haer droeve pijn,
 Ontbonden van dit vleesch met Christo Iesu leven ;
 Dit wild my goede God, ter zaligheyt ook geven ;

Dies met geduldigheyt ik alle lijden ly,
Op dat ik namaels my met Lazero verbly.

*Bereydinge des herten, om nuttelijk
Gods woord te hooren.*

O Heer! o eeuwig God! dewijl men vind beschreven,
Dat van den broode niet alleen de menschen leven,
Maer ook van 't Godlijk woort, dies ik my vind bereyd
Te hooren uwe woord tot mijner saligheyt;
Dies bid ik u mijn God dat gy mijn geest wild raken,
En dat ik door de geest het hert bequaem mach maken;
O Heer! bereyd mijn hert, o God! maekt mijn gemoet
Gelijk den Acker-man zijn dorre landen doet,
Doorploegd, o Heer! mijn hert met Goddelijke vreesse,
Op dat het mach gelijk bereyde aerde weze,
Bequaem en wel gesteld t'ontfangen Godlijk zaed,
Dat door 't gehoor, o Heer! tot in het herte gaet.
Wild doch u Godlijk zaet in 't aerdsche herte menge,
Her geen ter rechter tijd zijn vruchten voort sal brenge;
O Heer! stort in mijn geest u Goddelijke kracht,
Wanneer dat mijn gehoor na uwe leering tracht;
O Heer! als ik my voeg om uwe woord te hoore,
Zoo laet her doch geschien met onbesmette oore;
O Heer! geeft als u woord aen my verkondigt werd,
Dat ik het lieve God mach drucken in mijn hert,
Mach planten in mijn ziel, mach voën in mijn gedachten,
Door Goddelijke liefd, door geestelijke krachten;
O Heer! dat niet mijn hert, dat niet mijn teer gemoet,
Op 's werelds dingen peynst, op ydelheden voet;
Dat niet mijn zinnen hier, oft elders loopen dwalen,
Dat mijn gedachten niet op aerdsche faken malen;
Wanneer u heylig woord gepredikt word, o Heer!
Dat ik uyt mijn gedacht dan alle lusten keer;
Dat niet mijn hert vervalt op tijdelijke zaken,
Maer dat ik daer van mach een reyne acker maken,
Daer 't Goddelijke woord gelijk een zaetjen mach
Voort brengen goede vrucht, op zijn gezette dach;
En daer het op zijn tijd bequamenlyk mach groeye,
En daer het na de ziel ter zaligheyt mach bloeye,

En geven zijne vrucht, dat is, oprechte deugd,
 Deugd die de siele voed in Goddelijke vreugd;
 Dies bid ik lieve God wild my die krachten deelen,
 Wild vruchten in mijn siel door uwe leering teelen,
 Op dat wanneer uw zaed word in mijn hert gezeyd,
 Geen onkruid dat verdruk, of sich daer onder spreyd;
 O Heer! dat niet uw zaed, in d' aerde van mijn leden,
 Door distels word verdrukt, door doorens werd vertreden;
 O Heer! dat doch uw zaed niet valle op een steen,
 Maer in een goede aerd daer het sijn vrucht verleen;
 Dat is in zulk een hert, dat is in zulke gronden,
 Al waer men niet en vind het onkruid van de zonden;
 Noch liefde, nochte lust tot werelds geld en goed,
 't Geen anders niet en is als onkruid in 't gemoed,
 Als doorens aen de siel, als distels die ons steken,
 En die het goede zaed verdrucken en verbreken;
 O Heer! dat doch mijn hert zoodanig niet en is,
 Dat doch mijn hert niet zy een woeste wildernis,
 Daer niet als onkruid groeyd, en niet als distels wassen,
 Die in geen reyne hof van Christen siele passen;
 Dat niet mijn herte zy een vruchtelooze aerd,
 Die niet als doorens voed, en wilde kruyden baerd;
 O Heer! dat zulk een aerd mijn herte niet mach weze,
 Maer dat het zy door-ploegd met Goddelijke vreeze;
 Dat zoo mijn herte zy, wanneer dat ik u woord
 Mach hooren, dat het zy gesteld als 't wel behoord;
 Dat mijn gedachten niet als dan en lopen dwalen;
 Dat op geen aerdsche lust mijn sinnen leggen malen;
 Dat op geen ydelheyd mijn herte zy gesteld,
 Het geen niet anders is als onkruid op het veld;
 Dat doch geen aerdsche vreugd mijn sinnen komt bekoren,
 Wanneer ik my begeef om Godes woord te hooren;
 Dat op geen zake doch mijn herte leyd en mald,
 Nocht dat ook mijn gedacht op eenig ding vervald;
 Maer dat met aendacht ik mijn hert en sin mach zette,
 Om met een reyn gemoed op Godes Woord te lette,
 Op dat het als een zaed (in vruchtbaer aerd gestort)
 Zijn vruchten geeft waer door de siele vrolijk word;
 Wanneer dan zalig zaed my sijne vrucht zal geve,
 Zal van Gods woord mijn siel als van een spijze leve;

Een spijsze die de ziel ten eeuwig leven voed;
Een spijsze die de ziel in Gode leven doet.

O Heer! ik bid verleen aen mijn,
Wanneer dat ik zoud mogen zijn
In 't huys des Heeren, daer u woord
Gekundigd werd, en aen gehoort,
En daer men rechte Gods-dienst pleegd,
En zielen tot de deugd beweegd;
Dat dan mijn ziel, in reyn gemoet,
Aen Gode offerande doet;
Een hert ten offerande draegd,
Een hert dat God den Heer behaegd;
Dat is, een recht gemorffelt hert,
Dat noyt van God verftoten werd.

Gebed om een oprecht geloof.

O Gy Almachtig God! die Hemel en de aerde,
Die alles hebt verleend zijn eygenschap en waerde;
Den mensch door uwe macht, en na u eygen beeld,
Hebt gy ter zaligheyd geschapen en geteeld;
Den mensch ter saligheyd, o Heer! van u verkore,
Die had de saligheyd vernietigt en verlore:
Het geen veroorsaekt wierd door eene sond alleen,
Als Adam u gebod, o Heer! had overtreen.
O Heer! gy die als toen den mensch woud openbare,
Hoe schrickelijk dat u de sonden tegen ware;
O Heer! gy die als toen deed bliken dat de sond
V selver heeft gesmelt, u selver heeft gewond;
Oft beter, soo mishaege dat gy uw uytverkoren,
Om eene zond alleen den dood hebt aengeboren;
Den dood, een aerd'sche dood, die tot het leven leyd,
Een dood die oft ons neemt oft geeft de saligheyd,
Na dat de menschen haer in het geloove dragen,
Dies tragt ik God den Heer in wel doen te behagen;
Ik bid u goede God stort in mijn geest die kracht,
Dat ik het wel doen in een goed geloof betracht,
Drievuldig eenig God, een in Drievuldig wesen!
Gy die ons het geloof geboden hebt voor desen;

Gy die ons het geloof op heden noch gebied,
 't Geloof! waer door de geest u Zoone Christum ziet,
 Geleden en gekruyst met soo veel diepe wonden,
 Alleen om onze schuld, alleen om onze sonden;
 Wiens leven op der aerd vol lijden is geweest,
 Wiens lijden dat mijn ziel van alle smert geneest;
 In dien ik lijd met God die om my heeft gelede;
 In dien ik strijd met hem die om my heeft gestrede;
 O Christe! die aen my door uwe lijden leert,
 Dat gy, by mijn geloof, het lijden ook begeert;
 Gelooven dat gy zijt gestorven en verresen,
 Op dat de sonde moet in my gestorven wezen;
 O! leering aen mijn ziel, gy die my kennis doet,
 Hoedanig mijn geloof in Christum wezen moet;
 Wiens dood my zy een les om 't recht geloof te erve,
 Wiens dood leert mijn geloof de sonden te versterve;
 En u verrijssenis, o Christe! leert aen mijn,
 Hoe door 't geloof mijn ziel moet reyn en suyer zijn.
 O! geef my dat geloof dat ik eens sal verschijne,
 Het zy tot 's Hemels vreugd, het zy tot helsche pijn;
 O! geef my dat geloof dat Christi dierbaer bloed,
 De smetten na de siel inwendig wasschen moet;
 Dat my dat Hemelsch brood, in mijn geloof bevrye,
 En van dien helschen dood en van dat eeuwig lye;
 Gun dat ik mijn geloof, o Heer! beleef met deugd,
 Op dat ik eeuwig leef met u in 's Hemels vreugd.

M O R G E N G E B E D.

O God! o eeuwig licht! wiens Goddelijke waerde,
 De duysterheyd des nachts verdrijft van dezer aerde;
 O God! o eeuwig God! die eeuwig zijt en blijft;
 O God! die, door het licht, de duylternis verdrijft;
 O God! o eeuwig God! voor wien ik neder kniele,
 Verdrijft doch uyt mijn hert de duysternis der ziele,
 Op dat ik niet ontslaep in onverziene dood,
 En gy, om mijne zond mijn ziele niet verstoort.
 Gelijk gy door u zon het aerdrijk doet verlichte;
 Gelijk gy door u zon de duysternis doet swichte;

Laet ook zoo in mijn hert op gaen een klaren dag,
 In welke dat ik u, mijn God aenschouwen mach;
 Op dat ik desen dag my in uw dienst mach dragen,
 Veel beter als ik deed al mijn voorlede dagen.
 De zon die heeft, ô Heer! geloopt al de nacht,
 En soo (op u gebod) zijn snelle reys volbracht;
 De Engeltjes al t'zaem met Hemels zoete tongen,
 Die hebben al den nacht u heylig lof gezongen;
 Ik ben alleenig traeg, maer druk de traegheyt neer,
 En hef mijn lichaem op om u te dienen, Heer!
 Gelijkerwijs ik nu ben uyt mijn bed gereze,
 Zoo laet ook na mijn dood eens mijn verrijzing wese;
 Gelijk ik uyt mijn rust ben heden op gestaen,
 't Lichamelijke kleed heb aen mijn lijf gedaen,
 Dat ik soo op mach staen, o Heer! ten laetsten dage,
 Verrijfsen uyt het graf, een kleed des hemels drage;
 Daer ik u eeuwig licht, in cyndeloosen dag,
 O God! ter saligheyd met u aenschouwen mach.

A V O N D G E B E D.

DEn dag die is voorby, o Heer! de nacht komt aen,
 Vergeeft my al het geen waer in ik heb misdaen;
 Vergeeft het my, o Heer! dat ik in soo veel zonden,
 Op desen dag, eylaes! mijn herte heb gevonden,
 Dat ik u desen dag, soo qualijk heb ge-eert,
 Zoo weynig goeds gedaen, soo veele quaeds begeerd,
 Zoo veele deugd verzuynd, soo traeg in goede werken,
 En sonder (lieve God) mijn sonden aen te merken;
 Die my nu wijsen aen dat ik mijn schuld beken,
 En hoe veer dat ik, Heer! aen u verbonden ben.
 Ik, die de gantschen dag de loop van mijne leven,
 Zoo weynig heb ten dienst van mijnen God begeben;
 Ik, die de gantschen dag ten eynden heb gebracht;
 Zoo luttel, goede God! op u geboon gedacht.
 Ik weet daer sal een dag verschijnen voor mijn oogen,
 Een dag, aen welke noyt den nacht sal volgen mogen?
 Den dag des eeuwigheys, die eeuwig klaer sal staen,
 Een dag, daer nimmermeer de zon sal onder gaen.

Tot rust hebt gy, o God! den nacht voor ons geschapen,
 Om 't swacke vleesch te voen in lust van rustig slapen;
 Maer als ik ga te bed, en 't lichaem slapen lust,
 Zoo bid ik (goede God) geef my inwendig rust;
 Laet doch inwendig zijn een stille rust bevonden,
 Dat is vergiffenis, o Heer! van al mijn sonden;
 Dat ik niet slapen ga met een besmet gemoet,
 Maer onbeswaerd van 't geen de ziele hinder doet;
 O Heere! neem van my zwaermoedigheyt der dromen,
 Die dikwijls in de nacht de zinnen over komen;
 Op dat ik desen nacht, tot aen den naesten dag,
 In u, mijn lieve God! gerustig rusten mag.
 Gelijk ik in mijn bed nu ruste mijne lede,
 Dat ik soo in het graf mach rusten, Heer! in vrede,
 Wanneer des levens tijt verlopen is met mijn,
 En dat ik door de dood zal weg genomen sijn.
 De slaep maekt ons gelijk als dood, en zonder leve,
 Het bed gelijk een graf waer in wy ons begeve.
 O Heer! wanneer den dag des levens loopt voorby,
 En alle lichaems kracht versterven zal in my;
 En dat de duysternis des doods my zal bevange,
 Het sterffelijke vleesch met doodes schichten prange,
 Dat gy dan zijt mijn licht in alle duysternis.
 Wanneer de siel ontbloot van 't aertsche lichaem is.
 Wilt in die zwakheyt my dan uwe sterkte geve,
 En gy, o goede God! weest in de dood mijn leve;
 Op dat na dezen nacht my eens dien klaren dag,
 Den dag des eeuwigheys, o Heer! verschijnen mach;
 Dien dag die my met u ten Hemel wil verzame,
 Beschijuen met het licht van Godes klacrhейt, AMEN.

Gebed tot GOD, om een Christelijc leven.

O God! Almachtig God! ik bid u wilt my geven,
 Dat ik, hier op der aert, mach als een Christen leven;
 O God! Genadig God! ik bid u laet in mijn,
 De lusten tot de deugd, en Godes vreeze zijn.
 Laet Christelijc liefd, laet lust om God te vreeze,
 My (in dit aerdsche dal) gelijk als wapens weze,

Waer mede dat ik mach de zonden regen staen,
 De zonden, die de siel ten hoogsten kunnen schaen.
 Geef my, Genadig God ! dat ik in aerdsche dingen,
 Mijn siele zuyver houw, mijn lusten mach bedwingen ;
 Geef my, Genadig God ! dat ik van dag tot dag,
 (Gelijk een Christen voegd) mijn leven leyden mag,
 En dat ik boven al, in hemel, en op aerden,
 Mach dienen, met het hert, uw Goddelijke waerden ;
 Geef my, Genadig God ! geef my soo lang ik leef,
 Dat ik tot uwen dienst mijn leven overgeef ;
 En dat ik boven al uw Godheyt mach beminnen,
 En met een zuyver hert, en met oprechte sinnen,
 En met een goede geeft, en met een reyn gemoed,
 Dat aen sijn even mensch, gelijk sich zelve doet.
 O God ! genadig God ! geef my alzo te leven,
 Dat ik aen and'ren mach een lust tot deugde geven ;
 Dat ik aen and'ren ben een voor-beeld tot de deugt,
 Op dat mijn leven zy, in Goddelijke vreugd.
 Dat waer ik ga oft sta, mijn sinnen en gedachten,
 Tot in den Hemel gaen, en na de deugde trachten ;
 Het zy wat dat ik doe, oft wat ik mach bestaen,
 Laet altijt, goede God ! mijn hert ten Hemel gaen.
 Ik bid u eeuwig God ! o God ! die alle zaken
 Bestaen hebt door u macht, en door u woord te maken ;
 Ik bid u goede God ! die Sterren, Zon, en Maen,
 Doet schijnen op der aerd, en aen den Hemel staen ;
 Die Christum uwen Zoon ter aerden hebt doen dalen,
 En uyt een reyne maegd de menschheyt laten halen ;
 Die onzer hebt ontfermd, en uyt dien helschen noot,
 Bevrijd en ook verlost door Christi bloed, en dood ;
 Ik bid u lieven Heer ! ik bid u door dat sterven,
 Laet my hier na met u het eeuwig leven erven ;
 Ik bid u lieve God ! die in het herte siet,
 Na dat ik heb verdiend en oordeeld my doch niet ;
 Ik kend, ik heb misdaen, en vinde my vol zonden,
 Doch, Heer ! daer word by u vergiffenis gevonden.
 O Heer ! ontfermt u mijns, die al mijn schuld beken,
 En met het hert bely, dat ik een zondaer ben :
 Ik bid gelijkerwijs den KONING DAVID dede,
 Om uwen naem , o Heer ! wischt uyt mijn lelikheden ;

Dat is, de boofheyt, Heer! waer in ik heb geleefd;
 De boofheyt, dien ik bid, dat gy u knecht vergeeft,
 Geheyligd stort in my, o Heer! uw Geest van boven,
 Geest, dat ik in uw naem warachtig mach gelooven;
 En met een vaste hoop, en met een sterrik hert,
 Al 't geen ter zaligheyt, aen my geboden wert.
 O Heer! laet uwen geest mijn geest gestadig drijven,
 En in de rechte kerk een recht geloovig blijven;
 Verlost my, lieve God! en Hemelsch Majesteit,
 Van alle kettery die na der hellen leyd.
 O Iesu! goede God! o Christe! door wiens lijdén,
 Mijn siel inwendig voelt een Christelijk verblijden;
 O Christe! gy die hebt om mijnen 't wil geleén,
 O Christe! die de zee, en golven hebt betreén;
 En Petrum opgerecht in 't midden van de baren,
 Als hy, en ook het schip gelijk aen 't sinken wáren;
 Die Paulum hebt verlost als 't onweér hem bestreed,
 Zoo dat tot driemael toe hy sterke schipbreuk leet.
 Wild ons verlossen Heer! die in de zee van zonden,
 Zoo vaek in prijkél sijn, te dalen na de gronden,
 Te sinken in een poel van eeuwig vuur en vlam,
 Het welke sijn begin eerst uyt de zonden nam.
 O Christe! wilt mijn siel door u geleden lijén,
 Voor schip-breuk van de zond, en helsche gront bevrijén;
 O Christe! recht doch op de siel die schip-breuk lijd,
 Wanneer een felle buy van zonden die bestrijd;
 O Christe! wild my hoop in zondens onweér geven,
 Dat in haer zee, mijn siel noyt werd te grond gedreven;
 O Christe! in de noot zoo sta mijn siele by,
 Op dat ik eeuwiglijk uw goedigheyt bely.
 Geweerdigd my, o Heer! dat uyt uw Hemelsch zalen,
 Hier op der aerden mach een Engel neder dalen,
 Die my een leytzman zy, een leytzman na de geest,
 Gelijk die eertijds ons voor-vaders is geweest,
 Als gyze stierden Heer! en uyt Egypten leyden;
 O Christe! wild alzoó voor mijne siel bereyden
 Een leytzman, die my stierd op paden van de dengt,
 Een leytzman, die mijn siel brengt in uw Hemelsch vreugd.
 Ik bid u Heyl'gen Geest (ontfonkt met Hemelsch stralen)
 Wild uyt den Hemel doch tot in mijn herte dalen,

En heyligt door uw kracht mijn Christelijke siel ;
 Gy heylig, heyligt my, die voor uw Godheyt kniel.
 Laet, bid ik, mijn gebed uw heyligheyd genaken,
 Wilt van dit aerdsche hert uw eygen woonsteê maken ;
 Stort doch van boven af die waardigheyt in my,
 Op dat mijn hert voor u een reyne wooning zy ;
 Verblijd my na de siel met dees uw Hemelsch vreugde,
 Vw slaep-kamer vercier, uw rust-bed pronkt met deugde,
 Bestroy de vloeren doch met Hemelsch geur en kruid,
 En drijft 'er alle zucht van aerdsche lusten uyt ;
 Koom af, O HEILGEN GEEST ! koom af, mijn siel beschij-
 En pronk uw wooning op met Hemelsche robijnen ; (nen ;
 Dat is, laet doch de deugt soo blinkend sijn in my,
 Dat u mijn hert gelijk een Hemelsch woning zy ;
 Waer u geoffert wert den wierook der gebeden,
 Op dat uw woning zy in mijne siel en leden,
 Alwaer gy alle zucht door uwe komst verdrijft,
 Zoo dat 'er in het minst geen lust tot zonden blijft ;
 Laet door uw Hemelsch kracht in mijn gemoet versterven,
 Al wat my eenigfints de siele kan bederven ;
 Maekt eeuwig durend doch uw blijfchap in mijn hert,
 En dat door zonden noyt de siel onzuyver wert ;
 Dit bid ik, HEILGEN GEEST ! door Zoon en Vader t'za-
 Drievuldig Eene GOD, in eeuwigheden, AMEN.   men,

A E N D A C H T I G E
G E Z A N G E N.

Stemme :

Mijn troostmijn hert.

O Druvasen mensch!
Gy die u lust en vvensch,

Ia u gemoed,
In luste voed,
De zonden doet ;
En schijnt op het geloof te staen,
Christus heeft het al voldaan ;
Geen quaed , en schaet,
Dies gy de sonde zijt
Ten dienste na de vvet ;
Niet u van God den Heer,
Maer van u quaed begeer,
V voor gezet.

II. Mijn God laet mijn
Van dat geslacht niet zijn,
Maer van die goet,
Die in gebeen,
Haer tijd besteen,
Met vasten en met wvare boet,
Vyt een oprecht en reyn gemoet ;
Vviens geest , dat vveest
De straf , wvaer mee dat gy,
O God ! den zondaer dreugd ;
Laet het geloof in mijn,
Tot goede wverken zijn,
O Heer ! geneygd.

III. Die boom is goed,
Die bloeyd en vruchten voed,
Die boom die leefd,
Die bladers heeft,
En vruchten geest ;
Dit is een zinne-beeld aen mijn,
Hoedanig het geloof moet zijn,
Dies ik , my schik,
In mijn geloof , tot vruchten
Van Godzaligheid,
Die in des Hemels wreugd,
(Door oeffening van deugd)
De ziele leyd.

In tegenspoet, en lijden.

Stemme :

Rogiers Balletti.

Als ik bedenk wvat zoet,
Dat dit aerdsche lijden voed,
En dat niemant wvort bekroond,
Als die zich hier een strijder toond.
Dank ik dy,
O mijn God, als dat gy my,
Al dit lijden zend,
En wvaerdig kent,
Dat ik om u name ly.

II. Schoon dat ik eerst begin,
'k wvvil den vweg wvel verder in,
Gun my (is 't wvrv wvvil ó Heer !)
Dat ik nu noch meer lijden leer ;

Geef my macht,
En het lichaem soo veel kracht,
Dat ik mijn verdriet
Met wreugd geniet,
Mits men 't lijden zalig acht.

III. 't Is zalig hier gebeen,
't Is zalig hier gestreên,
En te lijden schand en scha,
Wvant deugd loon volgt deugd na,
Wvie deugd sticht,

Valt het deugd doen zoet en licht,
Ia, hy voeld geen strijd,
Hoe wvel hy lijdt,
Die maer God houd in 't gezicht.

IV. Moet ik den kruys wweg treên?
Door verdriet en lijden heen?
O mijn God ! geef my een moed,
Die al mijn lijdens smert verfoet ;
Al vind deugd, (wreugd ;
Nier vers, troost, noch hulp, noch
Deugd neemt haer keer
Tot u, ó Heer !
Dis alleen deugds ziele verheugt.

v. Op aerden isser niet
 Zoo veel lijdē en verdriet,
 Daer de ziele onder blijft,
 Als gyze niet u liefde sijt;
 'k Acht geen smaed,
 Als het maer de ziel niet schaed,
 Ia, geen noot zoo groot,
 Noch leet soo vreed
 Als het maer in God befaet.

vi. Vw Heyligen wvel eer,
 Hebben om uw naem, o Heer!
 Soo veel lijdē wyt gestaen,
 En tot 'er dood toe moeten gaen;
 Gun dat my
 Hare dood een voor-beeld zy,
 En vvaer na dat ik
 Mijn leven schik,
 Soo vvanneer ik ook yet: ly.

Na lijen vreugde.

Stemmc: Spoeyd vluchtig vlagge voetjes.

Wle tot de vreugd wvil raken,
 En het zoet genieten,
 Die zal eerst moet e smaken,
 't Bitter van verdrieten:
 Geen smert., hoe hert,
 Geen leet, hoe vreed,
 Of het staet te byen;
 Den mensch die moet,
 Om 't hemels zoet,
 Al 't aerdsche goed benyen,
 Om dat eeuwige verblyen.

ii. Men moet de kruysweg tre-
 Vvel versien met deugden; (den,
 En wie soo heeft gestreden,
 Raekt tot 's Hemels vreugden;
 Vwie lijd., en strijd,
 Vwie vecht., en recht,
 Met zijn quade lusten;
 Al zijn bekeer,
 Tot 's vverelds eer.
 Al sijn bekeer, wyt blysten,
 Sal met God ten Hemel rusten.

iii. Tracht eenig Vorst met strij-
 Hier een stad te wvinne, (de,
 Vvat zal hy niet al lijde?
 Vvat niet al beginne?
 Vvat smert., zal 't hert
 Niet voen., en doen
 Om daer toe te rake?
 Ia, vvat verdriet
 En lijd hy niet,
 Op dat hy ziet, zijn zaken,
 Hem een vrolijk eynde maken.

iv. Maer ach! vvat zal het vve-
 Steden te vervwinne? (ze,
 Vvat zal het zijn na dese,
 Aerdschen lof te minne?
 Die lof., neemt of,
 Die staet., vergaet,
 Of men moetze erven,
 Vvanneer de tijd,
 Het leven sijt,
 En maekt ons quijt, door 't sterven,
 't Geen de tyd ons deed be erven.

v. De beste strijd te strijde,
 Dat is, hier op aerde,
 Druk, regenspoet, en lijde,
 Van Gods hand aenvaerden;
 Bespot., om God,
 Veracht., belacht
 Van vvaen-wijse rijken;
 Om dat men haet
 Das vverelds staet,
 Een vuldig gaet, 't wvil blyken,
 God sal ook eens wonnis strijken.

vi. O! Christen siel, wvilt leere
 Alle sijnact verdrage;
 Soekt (om het Rijk des Heere)
 Christo te behage;
 Ey! lijd., en strijd,
 Draeg kruys., om 't huys
 Van Gods Rijk te erve:
 Lijd in de deugd,
 Op dat gy meugt
 Des Hemelsch vreugd veruerve,
 Leer o mensch! Gedenk te sterve.
 Rijk-

*Rijkdommen beswaerlijk.*Stemme : *Io so de persone.*

SO lang de menschen
 Leven hier in rust,
 En hebben al haer wil op Aerd ;
 Is al haer wenschen,
 Al haer zin en lust,
 Dat God haer leven lange spaerd :
 Als 't geluk haer dient, als de werelt is haer vriend,
 En zijn eer, en zijn gunst verliend ;
 Als men weelig leeft, van het geen de werelt heeft,
 En 't geluk dat den Hemel geeft,
 Dan hoort men nood, 't vermanen van de dood,
 O doring ! in den mensch te groot.

II. Die soo de gaven,
 't Wereldsche geluk,
 Om wellust (diese geven) mind,
 Is maer een slave,
 Die aen helschen druk,
 En Satans strik zijn ziele bind ;
 Als hy zijn gemoet, door de rijkom en het goed
 In de lusten des werelds voert ;
 Ach ! hy loopt te veer, die allen na werelds eer
 Steld zijn lust en zijn begeer,
 Hy is verblind, die 't aerdsche goed bemind,
 En 't hert daer aen gebonden vind.

III. Ach ! ach ! 't zal blijken,
 Dat een kermel sal
 Eer gaen door 't ooge van een naeld,
 Dan sulke Rijken,
 Na hun levens val,
 Ten Hemel fullen zijn gehaelt.
 Leer, o menschen ! leer, dat de lust van dijn begeer,
 't Werelds goed niet mind te seer,
 Leer, ook wat gy doet, dat gy doch met u gemoet
 Niet te vast hangd aen het goed,
 Bedenk u wel, het goed is maer een quel,
 En 't brengt de zielen in de hel,

iv. O! dwase menschen,
 Die om 's werelds vreugd,
 Om schat, om rijkdom, eer en Staet;
 Meer steld u wenschen,
 Als wel na de deugd
 Die al dit aertsch te boven gaet;
 Ach! wat is 't als gy,, staet bezit, en heerschappy,
 Is het geen beâriegery?
 Wat baet al het goet,, Schoon gy 't hebt in overvloed,
 Want gy 't hier doch laten moer,
 't Is ydelheyt,, gelijk de wijsheyt zeyt,
 Dat men het hert op rijkdom leyt.

v. Rijkdom, en staten,
 Macht en heerschappy,
 En alles wat de wereld heeft,
 Moet men verlaten,
 Niets en blijf ons by
 Wanneer dat ons de ziel begeeft;
 Maer alleen de deugt,, die gemoet en ziel verheugt
 Met vermaak van hemelsch vreugd,
 Volligd dan die geen,, die zijn lusten heeft bestreen
 En de wereld heel vertreen;
 Geen beter goet,, en isser voor 't gemoet
 Als dat men (levend) deugde doet.

Deugden.

Stemme: *O nacht! jeloersche nacht.*

Deugt wenschen is geë deugt, maer 't kan de deugt-lust stij-
 Deugt wenschen is wel iets, dat na de deugde strekt; (vê;
 Deugt wenschen kan het hert wel tot de deugde drijven;
 Deugt wenschen is wel yets, dat na de deugde trekt.

Ten is geen deugt, schoon dat men is tot deugd genege;
 Ten is geen deugt, hoe wel men na de deugde haekt:
 Maer daer in is alleen de rechte deugt gelege,
 De deugt te plegen, is het geen de deugde maekt.

De deugt bestaet alleen in 't doen, en niet in 't wensche:
 De wensch tot deugt, en is geen deugde in der daet:
 Maer die de deugde doen, zijn deugdelyke menschen,
 In 't wenschen niet, maer 't doen, alleen de deugt bestaet.

't Is deugt, dat yemant leeft na deugdelyke wetten :
 't Is deugt, dat yemant leet, en ongelijk verdraegd :
 't Is deugt, dat yemant tracht, de ondeugt te beletten,
 In die, aen wien de lust, het quaed-doen wel behaegd,
 't Is deugt, mild-dadig zijn, en d'armen meê te deelen :
 't Is deugde, dat men troost de droeve in haer druk :
 't Is deugt, de misdaet van zijn naesten mensch te heelen:
 't Is deugt, op God te staen in tijd van ongeluk.
 't Is deugt, zijn even mensch, de deugde aen te raden :
 't Is deugt, dat yemant tot de deugt een ander port :
 't Is deugt, dat yemant toond aen sulken een weldaden,
 Van wien hem tegenheyt, en smaed bewesen word.
 't Is deugd, dat yemant zoekt een ander te verschoonen,
 In 't gene daer hy zich sal hebben in misgaen ;
 't Is deugde, dat men sal, aen sulck een gunst betoonen,
 Die ons soo menigmael heeft alle spijt gedaen.
 Wie dese deugden pleegd sal 't loon van dien be-erven,
 Een loon, een salig loon, een wel gerust gemoet,
 Een blijdschap voor zijn dood, een wellust in zijn sterven,
 Gelukkig is de ziel die sulke deugden voed.
 Gelukkig is de ziel, die soo voor God sal blinken,
 Gelukkig is de ziel, die door 't *Geloof en Deugd* ;
 De zoete stemmen sal ten Hemel hooren klinken,
 En selfs deelachtig zijn die Goddelijke vreugt.

't Eynde der Godloozen.

Stemme : *Engelsche Fortwyn.*

A Ls 't hert de lust in alles heeft volbracht,
 Na wil en wensch geleefd in aerdze pragt ;
 Als gelt-zucht heeft veel schar by een vergaerd,
 Wat is 't geweest ? een Hemel op der aerd.
 II. Zie doch eens aen het leven van die geen,
 Die rijk, en trots hier op der aerden treen ;
 Die op het goed, en op dit aerdsche stof,
 Voen al haer hoop, en voeren al haer lof.
 III. Zie eens dien mensch die huys en hof besit,
 Wien yder een, gelijk een God aenbid ;
 Zie eens dien mensch die op sijn rijkdom steund,
 En op de macht van aerdsche schatten leund.

IV. Zie

iv. Zie eens dien mensch die huys en hoven boud,
Die op sijn goet, en op sijn gelt vertrouwt ;
Zie eens dien mensch die na sijn wil en lust,
Hier met het hert in aerdsche dingen rust.

v. Zie eens dien mensch die zo zijn leven drijft,
Als oft hy hier veel hondert jaren blijft ;
Zie eens dien mensch die 't hert de lust verleent,
En d' arme mensch uyt mergelt op 't gebeent.

vi. Zie eens dien mensch die met geweld en macht,
Na het gebied van al de werelt tracht ;
Zie eens dien mensch die al sijn wille heeft,
En na sijn lust in vreugt in weelde leefd.

vii. Zie hier dien mensch die nijdigheyt en wraek,
Dient met het hert om een geringe zaak ;
Zie hier dien mensch die altyts twist of pleyt,
't Zy recht oft niet, noyt van sijn onrecht scheyt.

viii. Zie hier dien mensch vol trots, en ongeduld,
Die met geweld, vaek om een kleyne schult,
Zijn naesten mensch gedurig schelt, en plaegt,
Zo lang hy leefd de wraek in 't herte draegt.

ix. Zie eens dien mensch die zoo met menschen leefd ;
Zie eens dien mensch die gelt met hopen geeft ;
En die vergeefs de holle pleyt-zak vuld,
Alleen door wraek, en losse ongedult.

x. Zie eens dien mensch die vaek een vroom gemoed,
(Gelijk onvroom) on-eer, en schand aen doet ;
Met boeyen plaegd, en diergelijke straf,
Die 't werelts recht aen zijne machten gaf.

xi. Zie hier dien mensch, sie hier dat hert vol strijt,
Dat door wangunst sijn naesten mensch benijt ;
Zie hier dien mensch wiens mont zoo dikmaels liegt,
Op dat hy zoo sijn even-mensch bedriegt.

xii. Zie hier dien mensch die uyt een boos geweld,
De vromen haet, en voor Godloozen scheld ;
Zie hier die tong, die ander lieden laekt,
Haer eygen vuyl door schijn-deugd zuyver maekt.

xiii. Zie hier dat hert, dat in de weelde leefd ;
Zie hier dien vrek die Lazaro niet geeft ;
Zie hier die geen die in de overdaed,
Zijn snoode lust en gulfigheyd verzaed,

xiv. Zie hier dien mensch in geyle lust verblind ;
Zie hier dat hert, dat schoone vrouwen mind ;
Zie hier dien mensch, die zoo zijn tijt besteed,
In zondens lust zijn Heer en God vergeet.

xv. Zie hier, o mensch ! sie hier, eylaes ! een tijt,
Die t zondig hert maekt al sijn lusten quiet ;
Die staet, en pracht, die rijkdom, gelt en goet,
Gewelt, en recht, ten eynde komen doet.

xvi. Zie hier, o mensch ! sie hier, hier is de dood,
Die al uw lust nu met de voeten stoot ;
En die het eynd van nwe lusten is,
En voerd uw siel in d' helfche duyfsteris.

Wereldsche bedrieglykheden.

Stemme : Hoe leg ik hier in dees ellende.

O Vereld ! overeld ! die mijn
zinnen,
Zoo menigmael hebt aengeport,
Vw ydelheden te verninnen,
Mijn hert uw vvelust in gestort ;
Vw soetigheyd gesteld voor d' oogen,
Vvaer door dat gy my hebt bedroegē.
De hovaerdy, en vvelig leven,
Gesang, gespel, en aerdsche vreugt ;
Hebt gy, o overeld ! my gegeven,
In 't bloeyen van mijn jonge jeugt ;
Hoe lokten gy de lust mijns zinne,
Tot lusten van de soete minne ? (ken,
Hoe socht gy, overeld ! my te trek-
Tot al het geen dat overelt hiet ?
Mijn oogen quaemt gy overdecken,
Ik als verblind, en kost u niet ; gen,
Mijn hert bleef aen uw lusten han-
Gelijk eē visch door 't aes gevangen.
Hoe pleeg ik mijne jeugt te ciere,
Soo dat ik als een aerdsch Goddin,
Ging moedig over strate zruviere,
De pracht dat was mijn lust en sin,
Mijn vreugd bestond in pronk van
kleeren,
Om al de overelt te braveren.

Ik liet mijn hayre lokjes hangen,
Gekruld, gecierd, met goud, en zy,
Al speeland op mijn bloofde vrangen,
Vyt enkel lust van hovaerdy ;
Mijn meeste vreugde neffens dese,
Vvas altijd by de jeugd te vvese.
Een overelts liet van min te singe,
Dat was mijn vreugde die ik socht,
Ik heb met danssen en met springen,
Mijn jonge dagen door gebrocht ;
En alle ydelheyd bedreve,
Die oyt de overelt vweet te geven.
Ach ! ach ! als ik dit overdenke,
Ik die nu leg in zruvare pijn,
En voel mijn levens krachte krenke,
Helacy ! soo versoey ik mijn,
Dat ik hier toe mijn jeugt verliende,
En soo de snoode overelt diende.
Met recht mach ik nu vvel be-
vveene
De overeld dien ik heb geproefd ;
Vviens vreugden zijn als stof ver-
druveene,
Het geen my nu de ziel bedroefd ;
Vvist yemant dit verdriet te voore,
Geen overeld zou hem meer bekore.

*Navolging Christi.*Stemme : *Die mind die lijd veel pijn.*

HEt kruys van Godes Zoon,
 En staet alleenig niet mijn siele voorgezet ;
 Geen doorenige kroon,
 En zy alleenig my in leering tot een wet ;
     Maer 't aldermeest
     Dat is ootmoet geweest,
     Waer mede Christus mijn
     Leeren wil ootmoedig sijn.
 Wie 't hert aen hoogheyt hecht,
 Wie staet, en aertsch gebiet, meer acht als Christi leer ;
 Die volligt hem niet recht ,
 Nocht toont hem niet te sijn een dienaer van sijn Heer,
     Van Godes Zoon,
     Die zelve d' aertsche kroon,
     Begeerden te versmaen,
     't Schandig kruys op hem te laen.
 Zoo wie wil sijn als hy,
 Zoo wie met Christo wil in 's Hemelsch vreugde gaen ;
 En wezen eeuwig bly,
 Die doe ootmoedigheyt als Christus heeft gedaen ;
     Staet, eer, en macht,
     En pronk, en werelts pracht,
     Heeft Christus niet begeert,
     Maer ootmoedigheyt gelcert.
 Wilt gy met Godes Zoon
 Besitten 't eeuwig rijk, leeft, zoo hy heeft geleeft ;
 Wilt gy in Godes Throon
 Genieten het geluk dat God de sijnen geeft,
     Zoo volligt hem,
     En luyfert na sijn stem,
     En u tot strijden stelt,
     't Rijk des Hemelsch lijt geweld.
 Leer mensch ! hoe Christus quam,
 Niet om gedient te zijn, maer and'ren dienst te doen,
 Zie war hy op hem nam,
 Om door sijn voorbeelt u in Christen liefst te voen,

Heeft

Heeft tot een wer,
 De ootmoet voor gezer,
 En alle smaet geleen,
 Ons als leytsman voor getreen.
 Wie 't aertſch om 't Hemelſch haet,
 Wie welluſt en geneugt, wie rijkdom, eer, en goed,
 Om Chriſti wil verſinaed,
 In vaſten en gebeen aen God ſijn offer doet;
 Wie zuiver leefd,
 En God het ſijne geeſt,
 Acht 's werelts winſte ſcha,
 Dezen volligd Chriſtum na.

Bekeeringe van Maria Magdalena.

Stemme: Schoonſte Lerinde.

Welluſtig leven ydele vreugde,
 Droevige blijdschap vol verdriet;
 O vyandinne! gy die, de deugde,
 Zalige welluſts vreugt verbiet;
 Gy trekt het hert met averechtze ſinnen,
 't Werelts te beminnen, maer eylaes! wat is 't?
 Vytwendig zoet, daer 't bitter leyt van binnen,
 Zielens vyandinne, als een damp en miſt:
 Die door de Son (wanneer ſijn ſtralen ſchijnt)
 Gelijk een ſchim, en lichte rook verdwijnt.
 II. Wereltſche vreugde, aertſche welluſten,
 Dertele tochten, wullipze min:
 Die deze lippen zoo dikmaels kuſten,
 Weg, weg, ik ban u vyt mijn ſin:
 Weg, geyle luſt mer al uw zotternyen,
 Ik en zal niet lyen, dat gy my meer plaegt:
 Ik zoek alleen in 't Hemelſch te verblyen,
 't Vleefch ſtel ik ter zyen, 't Hemelſch my behaegt:
 Ik zoek alleen, de welluſt van mijn hert,
 In 's Hemelſch vreugd, door vleefchelijke ſmert.
 III. Mijn ſieltje! wilt gy 't Hemelſch erven,
 Wilt gy genieten 's Hemelſch vreugt?
 Zoo moet het hertje vleefch luſten derven,
 En dooden zonden door de deugt:

Wel aen, wel aen, ik wil van zonden keeren,
 Geen tranen mijn deeren, in mijn droef gemoed :
 En van mijn God en Zaligmaker leeren,
 Wat ik zal begeeren, voor mijn hoogste goet :
 Dat's Christi Kruys te dragen met gedult :
 Want door het kruys beraelt is al mijn schult.

Stemme CHRISTI, aen MARIA.

IV. O Magdalena ! die om uw zonden,
 Droevige tranen neder stort :
 Gy hebt genade by my gevonden,
 Dies uwe siel ontfangen wort,
 Met Hemelsch vreugt zal ik uw tranen loonen,
 En uw deugt bekroonen, droeve Magdaleen !
 Mijn 's Vaders Rijk zult gy met my bewoonen ;
 Ik zal u betoonen, hoe u droef geweest,
 En diep gezucht (met tranen rouw vermengt)
 Zondige siels ten hoogen Hemel brengt.

's Werelts ydelheden.

Stemme : Laura zat laeft by de beek.

Die de vverelt vvel in siet,
 Ach! die sal te recht bespeuren,
 Dat zijn vreugde geeft verdviet,
 En zijn vvellust niet dan treuren :
 VVat de vvereld stelt te veuren,
 Dat is vvellust, vverelts pracht :
 Aerd'sche vreugde, dertel leven,
 Dees sal ons de vverelt geven,
 Dit is 't dat de vverelt acht.

2. 't leugdigh hert, versot door
 min,

Steld op schoonheyd zijn behagen :
 En het peyd zijn aerd'sche zin,
 In de lust van geile vlaggen ;
 Maer als nu de tijt sijn dagen,
 Heeft een levens eynd gebaerd :
 Rijkdom, min en vverelts vreugde,
 Aerd'sche vvellust, en geneugde,
 Maken dan de ziel bevvaerd.

3. Arme mensch! vvat gaet u aen,
 Dat gy soo verdooft van zinnen,
 Moogt na vverelts vreugde staen ?
 Aerd'sche schoonheyd soo beminnen.
 Leer, ô mensch! uw lust vervvinnen
 Mits dat u de doot bestrijd,
 Die gy niet en kunt ontvvijken,
 Die uw ziele zal doen blyken,
 Hse dat gy bedrogen zijt.

4. VVat sal 't sijn met schoon-
 heys lof,

VVat sal 't sijn met rooze kaken,
 Als de dood die sal tot stof,
 En tot aes der vwormen maken ?
 Laet dit doch u herte raken,
 O verblinde vverelts jeugd !
 Leer des vverelts vvellust myen,
 En het vveelig vleesch bestryen,
 Door de krachten van de deugd.

*'s Werelds ydelheden:**Stemme: Vaert wel Scepters.*

DE Werelt, en de vrengt van wereltlijke lusten,
 Zijn niet dan ydelheyt der ydelheên, eylaes!
 't Geen men te recht bevint als 't lichaem zoekt te rusten,
 Door doode slaep in 't graf, daer 't is der wormen aes.
 De lust in d' hoogste top van mijn vernuft gerezen,
 Om af te beelden (na vermogen van mijn macht)
 Wat dat het leven is, of wat het schijnt te wezen,
 Zoo ik niet te vergeefs vertrouw mijn zwacke kracht.
 Op winning is, van God, ons 't leven hier gegeven,
 Ter tijt toe dat de doot voldoening van ons eylt:
 En dat zy ons ontrooft de krachten van het leven,
 Op dat de siel, van hier, na Godes woning reyft.
 Waer niet de woorden, maer de daet zal moeten gelden,
 Om (na ons werken) loon van Christo te ontfaen:
 Waer onze zonden ons al zelve zullen melden,
 Die in het boek van ons gemoet geschreven staen.
 Gelukkig is dien Mensch die daer mach sijn bevonden,
 Zuyver, en zonder vlek, voor Godes aenschijn zoet:
 Dat 's die door waer berouw van sijn bedreven zonden,
 Gezuyvert heeft de vlek van 't knagende gemoed.
 God zal sijn oordeel voor den menschen gaen bereyden,
 En geven yder loon na dat hy heeft gedaen:
 De Bocken zal de Herder uyt sijn Schapen scheidén,
 Wee! die het oordeel moet tot sijne straf ontfaen.
 Wat zal, o trotze Mensch! wat zal u trots heyt baten,
 Wanneer uw siel voor God met zonden is bevlékt?
 Een yffelíjk geweén u stem zal hooren laren:
 O Bergen! valt op ons, o Heuv'len! ons bedekt.
 Wat zal dan baten 't schoon gecierzel der paruyke?
 Het blont gekrulde hair dat om de pruyk verspreyt?
 Als ons de wreede doot de oogen doet toe luyke,
 Wat is die schoonheyt dan anders als ydelheyt?
 Wat baet het sneeu-wit vel, verciérd met bloosde kaken?
 Wat baet dan schoonheits lof, daer men veel moet op draegt?
 Kan 't schoon, van 't schoonheits lof de schoonheit iets verma-
 Als van 't geworremt ons het vleesch wert afgeknaegt? (ken,
 O neen!

O neen ! wat baet dan schoon ? wat baten trotze treden ?
 Wat baet dan pracht van zijd', en 's lichaems yd'le pronk ?
 Wat baet dan schoon gestalt, van lichaam en van leden ?
 Wat baet dan 't zoet gelach, of vriendelijk gelonk ?

Wat baet de rijkdom dan, oft macht van machtheden
 Een 's Konings, Vorst, oft Prins, ja Keyzer rijk van haat ?
 Hoe meenig heeft de door van dezen overstreden,
 En door haer macht gemackt zoo meenig Heer tot slaef.

Hoe kan Natuur noch sijn genegen, door 't begeeren,
 Na 't geen dat voordeel schijnt, nochtans tot schade strekt,
 Wanneer men het gemoet van lust laet overheeren,
 Tot wellust, die in 't hert niet als onrust verwekt :

Waer van dat voedster is de gierigheyt boof-aerdig,
 Die door haer valsche lust begeert met schijn bedriegt :
 Dat zy het meest verkielt 't geen dikwils 't minst is waardig,
 Vertrout haer schalkheyt niet, haer snoode list ontvliegt.

Wiens schadelijk bedrog (in waarheyt) men kan derven,
 Wanneer men het gedacht tot doodes komst verport :
 Neemt mijn vermaen in 't goet (o Mensch !) *Gedenkt te sterven,*
 De tijt die vliegt zoo snel, en 't leven is hier kort.

Christelijken strijd.

Stemme : Ceste Cruelle.

Hoe vaak voel ik mijn geest ge-
 negen,

Te voeren Christelijke strijd ;

Hoe vaak sijn my de sonden tegen,

Meest als het vleesch verdrucking

Vwanneer ik lye (lyt :

Tegenspoet, oft smert,

Soo wil ik srye

Met mijn eygen hert

Dat my tot srijden tert.

II. *Maer wie te recht wil*
leere srijde,

En zinnen vyand tegen staen, (mijde,

Die moet hem van het werelds

Als 't hem ook na zijn wil sal gaen;

Vwant lust te plegen

Daer men zonden haet,

Dat baent de vvegen,

VVaer door datmen gaet
Tot meer en meerder quaed.

III. *VVie sonden baet die leyt de*
gronden,

Om zich te stellen tot den strijd ;

Maer blijft het herte in de sonden,

Den srijer niet met al bedijd ;

't Is geen bekeeren

Schoon dat het gemoet,

De sond wil vveeren,

Dat het sonde doet,

En op haer lusten voed.

IV. *De sonden wel te willen*
myen,

Is yet, maer niet genoeg gedaen :

Men moet met al sijn kracht sryen,

En soo zijs vyant neder slaen :

Ten mach niet baten

Dat

Dat men sonden haet,
Men moetze laten,
Want men vveert geen quaed,
Ten zy men 't tegen staat.
V. Het strijden dat men heeft te
sryen

Is om geen vverelds lof oft eer:
De rechte strijd is sonden myen,
En 't hert te buygen voor den Heer:

Die met zijn leden
lammerlijk door-wond,
Aan t kruys gestreden
Heeft om onze zond,
Die leyd de rechte grond.

VI. Ik seg de grond waer na ons
leven

(Als na de baek een schip in Zee)
Moet zijn gestiert, en aangedreven,
VVoud Christus lijden, ik ly mee,

Zou ik niet sryen
Daer ik heb misdacn?
En soo door lyen
Tot mijn lijder gaen,
Met zuchten en getraen?

VII. De vwapens waer meê
diend gestreden,

En onzen vyand aen geport, (den,
Dat zijn geen vwapens die men sme-
Oft daer men menschen bloed meê
Maer 't zijn de vruchten (stort,
Van een droef gemocd,
Dat duyzend zuchten
Om zijn sonden doet,
En Gode valt te voet.

Stemme:

Si vous ne voulées me guerir.

O Vvat is doch des vverelts lust?
't Is ydelheyt der ydelheden,
Offer van bebeden
Baert een soeter rust; (schijnt,
Hoe soet dat 's vverelts vreugde
Sy is de rook gelijk, die haest ver-
Ach! als men 't vvel in siet, (druijnt,
Al 's vverelts lust is niet.

II. Vvat is 't, in 't bloeyen van de
Te plegen, zê verliesde sinnen, (jeugt,
Geyle lust in 't minnen,
Met een vverelts vreugd?
Ach 't is vvat soet met gal gemengt,
Een soet dat niet dan bitter met zich
brongt,

Een vwellust voor het hert,
Die wack de siele smert.

III. Van al het geen de vverelt
heeft,

En isser niet soo vasten vreugde,
Als ons vvel de deugde,
Na de siele geest;

Geen staet op aerden is soo soet,
Als vvel de zuiverheit in maegden
voed,

Als 't zuiver in gebeên,
Met God komt over een.

IV. O! die de vverelt recht ver-
smaed,

En met een ongereynst behagen,
't Hert aen God kan dragen
In de maegde staet;

En die in vasten en gebeên,
Haer reynheyt God ten offer kan
besieên,

Speurt aen de siel vvat soet,
Dat zulk een leven voed.

Stemme:

O Kersbacht schoonder.

W Il yemant offer van gebede
Ter zaligheyt aen God beste-
de?

't Is noodig dat hy zich bereyt:
Zich zelven vvel te leeren kennen,
Om die gewoonte te ont vvenne,
Die hem van 't rechte billden leyt-

II. Den mensch (gewoon sijn lust
te maken,

In lust van tijdelijke zaken)

Soo veer in zijne lusten mald;

Soo dat hy zich vervroemt van
reden,

En door die qua gevvoonlijkheden,
Tot in noodvrendigheyt vervalt.

III. Nootvrendigheyt in aerd-
sche lusten,

Belet de ziel in God te rusten,
Dies moet gevvoonte aen d' een zy;
VVie God met bidden wil ver-
werke,

Die moet het hert de lust onttreke,
Van al's lichaems lekkerny.

IV. Het vlesch moet vasten en
ook vraken,

't Gebed dat moet men vlungels ma-
ken,

VVaer meê dat het ten Hemel
vliegt,

't Is niet genoeg den Heer gebeden,

't Gebed vereyscht bequame leden;
VVie niet veel bid zijn ziel bedriegt.

V. Alsoo het vasten is van noode,
Behaegd ook Aelemoes aen Gode,
VWaer door de ziele voort bevroont;
God seit (gelijk men vint beschre-
ven)

Het minst in mijnen naem gege-
ven,

Zal ik niet laten ongelooind.

VI. God sal sich over die ontfer-
men, (men,

Die mild en gunstigh is tot d' Ar-
En deeld wã 't vreyning dat hy heeft;

In zalig is soodanig leve,

't Geen vreyning is van God gegeve,
En nochtans van zijn vreyning geeft.

Over de Liefde Christi.

Stemme: *Amarilli mià bella.*

CHRISTE Iesu! Gods Zone,

Die om mijn sonden waerd aen 't Kruys geslage,

Na dat gy 't had gedrage;

Gy hebt betaelt mijn sonden en misdaden,

Fonteyne der genaden;

Door wien de stromen van dierbaer bloed, uyt stralen,

Die mijn schulden, die mijn schulden, die mijn schuldē betalen.

II. Goede Iesu! mijn leven

Heb ik uyt uwe dood alleen ontfange,

Wanneer gy waert gehange,

Wanneer gy hingt aen 't kruys met diepe wonden,

En dat om onse sonden;

O Gods genade! uw goetheyt moet ik love,

Trek mijn zieltje, trek mijn zieltje, trek mijn zieltje na bove.

III. Door 't geloove, en liefde,

Zien ik de Zone Gods in 's vaders narmen,

Hem over ons ontfarmen;

Ach! ach! ik zie soo menig duysent zielen

Van Heylig Eng'len krielen,

Die Godes Zoone, in 's Hemelsch Throon ontmoeten,

En met vreugdē, en met vreugden, en met vreugdē begroeten.

IV. Aerd-

iv. Aerdſche menſchen ! wild leeren,
 Hoe gy ter zaligheyt God ſult behagen,
 't Kruys moet gy met hem dragen;
 Volligt Gods Zoon die ons heeft voor gelede,
 Om hem ſo na te trede,
 't Zy in ellenden, en allerhande lyen,
 Om dat Hemelſch, om dat Hemelſch, om dat Hemelſch ver-
 blyen.

Chriſtelijke vrolijkheid. Wereldſche welluſten, ſtrik-
 ken der zielen.

Stemme :

Gy lodderlijke Nimphe ſoet.

DE ſoetſte wvulluſt diemen vind,
 Dat is vvanneer men God be-
 mind;

Om met een vaſt vertrouwven
 In God zijn hoop te bouwven.

ii. Hoe vrolijk is de ziel verblijt,
 Die vrolijk is als 't lichaam lijdt;
 En aerdsche vvreugd vvil derven,
 Om 's Hemels loon te erven.

iii. O ! die van 't aerdsch ſijn
 oogen keerd,
 En 't Hemelſch boven 't aerds be-
 geerd;

Ia zoekt voor 's vverelds ſaken,
 In Chriſto zijn vermaken.

iv. O ! die hier in dit aerdsche
 dal

God kan beminnen boven al;
 Sal vrolijkheid beſpeuren,
 Schoon dat hy leeft in treuren.

v. Beſpeuren in zijn 's hertſen
 grond,

Fen vrolijkheid die tong en mont,
 De rechte ſtof ſal geven,
 In vrolijkheid te leven.

vi. O ! die in Gods vrolijk leeft,
 En ſijn gemoet tot God begeeft;
 Die God het zijn kan geven,
 Die leyt een vrolijk leven.

Stemme : Rozemond die lag &c.

MAch men niet te recht gelijken
 Deſe vverelt by een val?
 VVerelt ! die aen ons doet blijken,
 Dat hy ons bedriegen zal,
 VVerelt ! gy lokt mijn gemoet,
 Als de val het muysjen doet.

ii. Satan (om de ziel te vvangen)
 Heeft het lok-aes van zijn vvreugd,
 In des vverelts val gehangen,
 Tot bekoring voor mijn jeugd;
 En hy lokt my met dat zoet,
 Als de val het muysjen doet.

iii. 't Muysjen (in de val getogē
 Door de graegte tot het aes)
 Voelt zich onverſiens bedrogen,
 En 't beklagt ſijn luſt helacs !
 En het vint ſich heel bedroeft,
 Om een vvreynig, naeuwv geproeft.

iv. Rijkdom, vvelluſt, vverelts eere,
 Staet-ſucht, pracht, en houaerdy,
 Daer beneffens te begeere,
 VVulluſt, vveelde, lekkerny:
 't Is maer voor een korten tijd
 Daer de ſiel ſoo lang om lijt.

v. Fer men 't aes begint te proevē,
 Valt de val van 't leven toe,
 En de ziel raekt in bedroeven,
 VWant mē leeft men vweet niet hoe:
 Heden is men rijk en groot,
 Morgen leyd het lichaam dood.

Haet, en nijd, noodvrendig.

Stemme : *Zal ik noch langer met heete tranen,*

DE menschen zijn soo vaek genegen
(Gevoed met wraek-lust in het hert)
Om haet en nijd op 't hoogst te plegen,
En dat vaek om een kleyn smert;

Een kleyn verdriet,

Den mensch geschiet,

Een kleyn verdriet, de menschen aengedaen,
Doet dikmaels haet en nijd in 't hert ontstaen.

II. Quaed zal men van een ander spreken,

Een ander haten die misdoot;

En selver salmen zijn gebreken

Bedecken in een valsch gemoed :

O dwasen mensch !

Verkeer u wensch,

O dwasen mensch ! laet af van haet en nijd,

Waer meê dat gy u naesten mensch bestrijd.

III. Haet gy een ander om zijn sonden ,

Of yets dat u in hem mis haegd ?

Gy kund niet beter zijn bevonden,

Ten zy dat gy u berer draegd :

Zoo wie misdoot,

Toond gy u goed,

Zoo wie misdoot, en gy hem daer om haet,

Zoo zijt gy schuldig aen het selfde quaed.

IV. Wild gy geluk met hare plege,

Zoo haet alleen de vuyle grond,

Waer door dat gy u vind genege

Tot siode lusten van de sond ;

Gebruykt uw haet,

Op lust van 't quaed,

Gebruykt uw haet, op 't quaet dat u bestrijd,

Geen beter haet als die het quaed benijd.

Geestelijke Lof-zang.

Stemme:

O heylig, Zalig Bethlehem.

Mijn hert bevrucht met vrolijk-
heid,
Doet my de geest in vreugd ontsprin-
gen;

Om aen Gods hooge Majesteit,
Als nu een vrolijk liet te singen.

II.

Tot vrolijkheit drijft my't gemoet,
Geen vrolijkheit van aerdsche sake;
Maer vrolijkheit die vreugde voert,
Alleen in Goddelijk vermaken.

III.

Op aerden is geen soeter lust,
Geen hooger vreugde te bezoren;
Als dat het hert in Gode rijst,
En zich wan't vverelds af te keerē.

IV.

O! die de vverelt veel in ziet,
Wat kan hy al in't vverelks speurē;
De vverelt die ons anders niet
En geeft, als strijt en droevig
treuren.

V.

Ik zing u lof, o Hemelsch Heer!
Ik zing u lof, nu dat mijn zinnen,
De vverelt, en het aerdsch, geen
meer, (men.
Maer God, en 't Goddelijk bemin-

VI.

Ik zing u lof, nu gy mijn geest,
Hebt tot het geestelijk gedreven;
Vvaer door ik na de ziele meest,
Besseit een veel gerustig leven.

Vruchteloos weldoen.

Stemme:

Verheft u diep gezucht.

't **S**chijnt veel, en veel gedaen,
Na Gods bevel te gaen,
't Is veel, maer niet genoeg, dat
yemant den gde doet,
Ia naekte menschen kleeft, en arme
herten voed.

II. 't Is veel, maer niet genoeg,
Dat yemant 's morgens vroeg
Op offert een gebed, aen Godes Maje-
steit,

En eſter zijn begeer op aerdsche saken
leert.

III. 't Is veel maer sonder vrucht,
Dat yemant klaegt en ſucht,
Dat yemant om ſijn ſond beſoef de
tranen stort,

't Is veel, maer niet genoeg, ſoo hy
niet beter vvoort.

IV. 't Is veel, in veel gebeden,
Zijn leven te beſteē:

't Is veel, maer niet genoeg, dat ye-
mant dikmaals bid,
Indien hem in het hert de ſonde blij-
ven zit.

V. 't Is veel, dat yemant haet,
Begeerlijkheit tot quaet:

't Is veel, dat zijn gedacht wak op
de den gde voed,

't Is veel, maer niet genoeg, ten zy
men den gden doet.

VI. 't Is veel dat men Gods
Vvoort.

Zeer veel, en dikwijls hoort:

't Is veel, dat yemant ſich in Godes
dienſt begeeft,

't Is veel, maer niet genoeg, als 's
hert daer niet na leeft.

Korte aenwijzinge tot Deugden.

DEn Keyzer wierd gevraegt, waerom hy d'armen diende:
Hy antwoort, om dat zy zijn Godes liefste vriende.
Hoe salig is die Vorst, wiens wet zy zijn gemoet;
Wel doet hy, die wel leefd; wel leefd hy, die wel doet.

D*Amon* bevrijt zijn vrund (op lijfstraf borg gebleve)
Dit ziende den tyran, vereerde *Damon* 't leve.
't Is een getrouwe vrund, die borge blijft ter dood;
Van duyzend vrunden een, die trou is in de nood.

Als *Phaëton* de jacht zijn vaders bracht aen 't renne,
Verviel hy in zijn dood, door 't onervaren menne.
Wie, buyten zijn beroep, iets wichtigs wil bestaen,
Die soekt den oorspronk van zijn ramp, en onder gaen.

D*Emocritus* belacht de zottigheyt der menschen;
Hy, die de werelt won, dorst noch om meerder wensche.
Hoe weynig helpt hem veel, die na begeerte leefd;
Hoe veel helpt weynig hem, die goet genoeg en heeft.

H*Eraclitus* beschreyd der menschen ydelheden,
Mits overdaed en pracht gaen boven deugd, en reden.
Onsalig leefd de ziel, die niet gedenkt dien tijd,
Die blijden droevig maekt, en droevige verblijd.

DE liefd verwind de dood, 't welk eertijds is gebleke:
't Kind voer de vader, die zijn vonnis was gestreke.
God liefd de liefde, 't is al liefd war God begeert:
Gelukkig fulk een kind dat God, en ouders eerd.

DE geeft strijd tegen 't vleesch, de kuyfheyt tegen sonde;
De liefde haet de min, door deugt aen God verbonde;
De deugde schroomt noch wrack, nocht laster, nocht ver-
Mits deugde meer op God, als op de menschē ziet. (driet,

't **G**eluk dat neemt, en geeft, het maekt van dienaers gravē;
't Vernederd, en 't verhoogt 't maekt koningen tot slaven;
't Geluk is als de wind, het keert men weet niet hoe,
Hoe wijslijk is 't gezeyd, *In weelde zie wel toe.* Cato

Cato scheidt uyt het hof, en uyt den Raed van Rome,
 En acht de staer-zucht wind, het heerschen yd'le drome.
 Hy is de grootste Vorst, die Heer is van zijn lust,
 Een weynig onderwind dat geeft de meeste rust.

En wijse Philosoph leerde van een slechte jonge,
 Hoe dat men leven ken, van lusten onbedwonge.
 Hy toond zich wijs te zijn die rechte wijsheyt mint,
 Dat is, men schaemt zich niet te leeren van een kind.

T R O O S T - R Y M E N,

Over de dood, van

N I C O L A V S S O M E R I.

O lange ziel! S O M E R I eygen krooft,
 O vaders steun, en troost!
 Onrijpe bloem, die eerst begoft 't onluyke,
 En most alreede duyken
 In 't stof, waer uyt het lichaem oorsprong nam,
 Entot het leven quam.
 Helaes! wat is 't? Gods voorzicht wil geen rede,
 Waerom dat hy ontklede
 S O M E R I ziel, van 't sterffelijke vleys,
 En daegd hem op de reys
 Na 's Hemels troon, en Goddelijke vreugde,
 Verselschapt met zijn deugde;
 O eedle ziel! die al dit aerdsch verlaet,
 Nu gy ten hemel gaet.
 Hoe vader! dus versuft door 't overlijden?
 Vw treuring eyscht verblijden,
 Nu dat de ziel van u geloovig kind,
 Het eeuwig leven mind;
 Een leven, om het welke te verwerven,
 Dit lichaem most versterven;
 Een leven, 't welk niet kan in eeuwigheyt bestaen,
 Of 't moet hier eerst vergaen;
 Dies grijp een moed, dewijl 't dus most gebeuren,
 En laet de zwacken treuren;

Schep

Schep gy uw troost, stel weenen aen d'een zy
 Al't zynen blijft u by;
 De pronk en prael van zyn geleerde schriften
 Vol yverige driften
 Tot Godes eer, gedrongen uyt zyn geest,
 Zyn vaek uw vreugd geweest;
 Hy laer die vreugt, hy laet zyn deugt, en't schryven,
 Voor u, ter wereld blijven;
 Hy scheyd'er uyt, en stijgt door wolk, en troon
 By God, en Godes Zoon:
 Hy wil geen aerdsche stromen meer bezeylen,
 Maer na de hoogte peylen,
 S O M E R V S reyft en steekt het schip van strand,
 Na't eeuwige vaderlant;
 Verlaet de oeffening van aerdsche kielen,
 En leefd met Hemels zielen.

S L V Y T - R Y M P j E S.

Dien God, die 't al geschapen heeft,
 Al wat 'er is, al wat 'er leeft:
 Dien God, in goetheyt over goet,
 Mijne ziel gebeden sorten doet:
 Op dat ik door zyn goetheyt ken,
 Wie dat ik in mijn selven ben.
 O Heer! leer my in dit geval,
 Wie dat ik ben en worden sal:
 O Schepster! stort doch in mijn Geest,
 Te kennen wat ik ben geweest:
 Geen stof, geen aerd maer enkel niet,
 Geen schijn oft schaduw die men ziet:
 Ik ken, als dat ik ben gebaert
 Yt vochtig stym, en brassen aert:
 Door stym ben ik in aert gevoel,
 En aerd de ik weer worden moet:
 In aerd neem ik mijn wesen aen,
 In aerde moet ik weer vergaen:
 En door de aerde ben ik yet,
 En ga door aerde weer te niet:

*Ik ben gelijkerwijs het glas:
 Ik ben gelijk het vroeke Vvas:
 Ik ben gelijk een bloem op 't velt:
 Ik ben gelijk als sneeuw die smelt:
 Ik ben gelijk het brossche riet,
 Os heden wat en morgen niet,
 O Heer! als ik dit overpeys,
 Leer ik de krankheyt van het vleys:
 Ach! als ik dit in mijn beken,
 Leer ik te recht wie dat ik ben:
 Soo leer ik recht in mijn gemoet,
 Hoe dat ik ben en worden moet.
 Een sondaer sijnde Satans orient,
 Een slave die sijn wille dient,
 Die ben ik heden door het quaet,
 Dat in mijn hert gewortelt staet,
 En dus lang is in mijn geweest
 Tot naedeel van mijn siel, en geest:
 Ik bid u Heer verleen aen mijn
 Dat ik geen sondaer meer mach sijn,
 Maer dat ik na u wil en voort,
 Mijn leven leyde, soo 't behoort:
 In recht berouw, en ware boet,
 Zoo wert ik als ik ween moet.*

Zoo ik veel eer met mijn gedicht,
Mijn even naesten heb ontsticht,
Oft eenig laster aengedaen,
Oft eenig ander quaet bestaen:
Indien door toeval oft verdriet,
Hier eenig mislag waer geschiet.
Oft yets gepleegt door noods be-
drvank:

't Zy met de wyl, oft tegens dank.
Ik bid u dat gy door dijn kracht,
Mijn wyl verleen so veel macht,
Dat ik van nu, ô Heer! voortaan,
Mach alle sonden tegenstaen:
En met geen wvreck en met geen
lees,

Beloonen 't quaet dat yemant deed:
Oft eenig spijt aen my geschiet,
Met laster-rym te wreken niet:
Maer dat ik aen de jonge jeugt,
Een wijsse wvesen mach ter deugt:
En rijmen rijmpjes die noyt sijn
Vergifrigt met onkwysch feijn:
Maer rijmpjes die de liefde doet
Voortkomen uyt een reyn gemoet:
En rijmpjes eygen aen de deugt:
En efer vrolijk voor de jeugt:
En rijmpjes die ons wvissen an,
Te schu wven al wvat schaden kan:
Gun my, ô Heer! dat ik mijn pen,
Tot zulke rijmpjes doch geveen:
En dat ik mach mijn leven voen,
Om met mijn leven wvrucht te doen,
Te trachten na geen overvloed
Van aerdsche rijkdom, wverelds
goet:

Te trachten niet, door wvyl begeer,
Na hooge staet na wverelds eer;
Gun my geen overrechtze sin,
In lusten van een wvalseh ge wvin;
Maer Heer! verleen my een gemoet,
Dat sijn beroep, en plicht voldoet;
Dat God voor alle zaken kent,
En zich tot alle deugd ge wvent;
Dat niet en wvyl 't geen niet be-
hoort,

En sich bewveegt 't int door u wvoort:
En dat geen laster tongen acht,
En na geen wveeder wvrake tracht.

O Heer! verleen my sulken geest,
Die voor u strenge oordeel weest,
En die aldaer sal moeten staen,
Ten Hemel of ter hellen gaen:
O Heer! ik die mijn schult beken,
En veele ponden schuldig ben,
En wveynig hebbe dat ik geef,
Dies ik voor wvven oordeel beef:
Vermits dat ik dien lesten dag,
Van rekening niet over mag;
Recht waerdig Rechter, siet my an,
Die gaven wvyl maer niet en kan:
Die niet en kan en gaven souwv,
En niet kan geven als berouwv:
O kleyne som! o groote schuld!
O Heer! ik bid u, heb geduld,
Ik wveet gy sult geduldig sijn,
Schoon dat gy wveynig krijgt van
mijn:

Vermits gy op het herte siet,
En op de groote schulden niet:
Dat ik, o Heer! in schult wvervil,
Wvas niet alreys met quade wvyl.
Maer vaek door toeval, oft door
noos,

Dies: Wilt niet, Heer! des sondaers
dood:
Maer door u dood, u kruys en pijn,
Den sondaer doch genadie zijn:
Door tranen en oprechte boed,
Door goede wvyl, en reyn gemoet:
Door 't hert dat een goet op zot
macht

En alle zonden gentsch versaeckt:
Door 't hert dat nu gerust en stil,
Zijn eygen mislag straffen wvyl:
Door 't hert dat van de zonden
En op sich selfs het ooge leyt, (scheys,
Door 't hert dat in berou den Hemel
tragt te erven,
Te leven na despreuk: die zeys: Ge-
denk te sterven.

H E T T W E E D E D E E L,

Bestaende

I N H I S T O R I E N,

En

M I N N E - B E E L D E N.

De Roomsche

V I R G I N I A.

*Hoe zeer de kuysheyd aen de Maegden is van noode,
Dat tuygd een Vader, met zijn eygen kind te doode.*

Als Romen wiert beheerscht door moetwil meer
dan wetten,
En *Appius* sich zelfs tot eenen Rechter zette,
la voerde met geweld sijn wreede heerschap-
py, (gery;
En plaegde (onverdient) de Roomsche bur-
Zoo heeft hy sich na lust van zijnen aert gedrage,
En op een schoone maegt sijn dertel oog geslage;
Een kuyfche jonge bloem, *Virginia*, bestaen
(Door goddelooze min) tot wellust aen te gaen;
Hy (die in volle vlam brant van sijn geyle luste)
En kan noch dag, nocht nacht in sijn begeerte ruste;
Hy vint sich steets ontstelt, hoe hy in dit geval,
De maegt, *Virginia*, haer maegdom krije zal;
Hoe hy dat zuylre beelt zal van haer glans berove;
Hoe hy die schoone bloem haer luyfter zal verdove;
Hoe hy dat jeugdig hert (t welk in de kuysheyt rust)
Zal brenge tot misbruyk, van sijn vervloekte lust;
Hoe hy zijn boos beleyt, ten snoosten, aen zal wende,
Om d' onbesinette roos met vuyle min te schende;
Hoe hy die zuylre siel, en maegdelijke spruyt,
Italia belooft voor sijn verkore bruyt,

Zal

Zal brengen tot de lust, van sijn vervloekte minne;
 Doch! weet niet wat hy zal, in dit geval, beginne;
 Hy heeft, na lang beraet, een middel voor gestelt,
 Beproeft de jonge maegt, voor 't eerst, met macht van gelt;
 Hy bied *Virginia* veel schatten, en juweelen,
 Hy zoekt op deze wijs, haer jeugdig hert te steele;
 Schoon dat hy, boven dien, haer alle dienste doet,
 De deugt is als een rots in 't deugdelijk gemoet.
 „Men kreukt geë deugt door gelt, de deugt past op geë schat-
 „Onreyn zucht en kan noyt op de deugd yets vatte; (ten,
 „Zijn diensten sijn vergeefs, sijn schatten ongeacht,
 „Zijn vleyen gelt 'er niet, sijn bidden heeft geen kracht.
 „De rozzen wijken noyt voor 't dringen van de baren,
 „Geë klip zwicht voor de wint, hoe streng sijn stormen warë;
 „Geen boom en valt 'er neër die wel gewortelt staet,
 „Schoon dat een noorder buy sijn groene telgen slaet.
Virginia (wiens hert gegront staet op de deugde,
 Die acht de kuyfheyt meer, als al des werelts vreugde;
 En laet door schat, nocht gelt, bewegen haer gemoet,
 Maer kiest de zuyverheyt voor al het aertsche goet.
 Hy ziende dat haer deugt sijn aanslag deed mislukke,
 En dat haer kuyfch gemoet sijn lusten neër kost drukke;
 Hy (siende dat het al vergeefs was aengeleyt)
 Die heeft een ander vont, op dese zaak bereyt,
 Die heeft voor sijne lust een aanslag uyt gevonde,
 En gaet een ander weg, in 't plegen van sijn zonde;
 Hy (die niets bracht te weeg door schattë, nocht door gelt)
 Die zoekt zijn booze lust te boete met geweld;
 Die tracht met slim beleyt, een middel aen te wenden,
 En met een loos bedrog *Virginia* te schende;
 Hy krijgt een snode siel, een ruw, en herden gast,
 Die geene deugden kend, nocht op geen zonden past;
 Hy oeffent *Claudius* in sijn vervloekte zaken,
 En waent door deze guyt, tot sijnen wil te rake;
 Die hem gebruyke laet tot een godlooze daet,
 Een daet, wiens droevig eynt door al de werelt gaet;
 Een daet, die 't wreedste hert kan schricken doen, en beve;
 Een daet, die yder mensch behoort een schroom te geve;
 Een daet, een wreede daet, een droevig ongeval,
 Gelijk men in 't vervolg, den lezer toonen zal.

Als *Claudius* nu zoekt zijn aenslag voor te stelle;
 En als een wreede wolf 't onnozel schaep te quelle,
 Om *Appius* zijn lust en geylheyd te versaen,
 Grijpt hy *Virginia*, die over straet komt gaen,
 Hy rukt haer by het kleed, en vat haer tedre handen,
 Gelijk de wolf het schaep scheurt met zijn felle tanden :
 Zoo heeft dien boosen guyt *Virginia* gedaen,
 En dwong haer dat zy most stil zwijgend met hem gaen :
 Gy (spreekt hy) zijt geen kind van die gy waend u vader,
 En zich wel eer aen my beroond heeft een verrader,
 Ia, u van my geroofd, als gy, door slaeffsche min,
 Voor my geboren waerd, en dat uyt een slavin :
 Dies gy my toebehoort, en eygen waerd voor desen,
 Ia! 't zijn uw ouders niet die gy se meend te wezen :
 Hierom, maekt geen gerucht, maer zijt gerust, en stil,
 Ga willig ook met my daer ik u hebben wil :
 Hier staet *Virginia* als met de dood bevangen,
 En stort een trane beek langs wit besturve wangen :
 Ach! niet een enkel woord, en hoord men uyt haer mond,
 Vermits d'onnoosle maegd, hier als veroordeeld stond,
 Beroofd van hoop, en troost, haer vyand te ontvluchten,
 En bied geen tegenweer, als veel bedroefde zuchten ;
 En toond hier anders niet, als oogen vol getraen,
 Terwijl den rover haer dwong met hem weg te gaen ;
 Haer voedster hier ontrent (door angst en schrik verslage,
 Zoo dat de beenen naeuw het lichaem kosten dragen)
 Die grijpt een moet, en roept met luyder keele uyt,
 Koom Roomsche burgery! bescherm een jonge bruyd ;
 O goede Goden! wilt dit schelmsche opzet stutten,
 Voor schenners boose lust haer reyne jeugd beschutten :
 Ey goedertiere Goon! ey Roomsche burgery!
 Ontzet *Virginia*, ey koom! ey koom! ons by.
 De saek (op dit gerucht) heeft zich zoo toegedragen,
 Dat menig mensch verbaest quam aen de voedster vragen,
 Wat dat 'er was te doen? zy meld het droef bedrijf ;
 Dies dringd het Roomsche volk den rover op het lijf.
 En yder die begint op desen siel te schelden,
 Ontsla *Virginia*, oft 't zal u anders gelden.
 Hy (die de burgery hun wil niet weygren dorst,
 Spreekt met een zoete tong, doch lijkwel uyt den borst:

Hoe wel men my nu soekt mijn sake te beletten;
 Zoo zal ik niet te min my daer noch tegen zerten,
 En keere tot het Recht, daer ik mijn ongeval
 (Na eysch) bepleyte, en den Rechter klagen zal.
 Partyen gaen voor 't Recht, daer *Appius* (gezete)
 De boosheyt selver socht, en 't schelm-stuk heeft gewet;
 En vraegt aen *Claudius*, daer op den staende voet,
 Wat dat zijn seggen is? die dus zijn aenklacht doet;
 'k Had eertijds een slavin, uyt wien dat wierd gebore
Virginia, die ik heb in haer jeugd verlore,
 Recht op die zelfde tijd, en juyft op eene dag,
 Wanneer *Virginus* zijn vrouw in 't kraem-bed lag;
 Die, voor haer doode vrucht, my liet dit kind af neeme;
 Het geen de tijd van my allengskens deed vervreeme,
 Waer van ik proef, en blijk kan toone desen dag,
 Dies soek ik dat men haer my weder geven mach.
 Den booswicht, die de stoel van 't Rechter ampt bekleede,
 (Gevoed met geyle brand, door al zijn gantsche lede,
 En die het onrecht zoud' bestraffen met der daet)
 Die is de gene zelfs die na haer kuyf heyt staet;
 Den schenner (die zijn lust in geylheyte schijnt te swemme)
 Die kan zijn heete drift nocht vuyle graegte temme;
 Dies hy aen *Claudius* de saek is toe gedaen,
 En wil, op staende voet het vonnis strijke gaen;
 Die wil (na zijnen wil) een onrecht oordeel spreken,
 Maer moet voor dese tijt, de sake laten steken,
 Vermits het Roomsche volk hem aen het herte tast,
 En roept, dat op de saek een rijper oordeel past;
 Ia dat men ook dit stuk moet nader overwegen,
 En vallen *Appius* in al zijn voorstel tegen.
 Een sake van gewicht diend verder onderzocht,
 De vader van de maegt eyscht hier te zijn gebrocht;
 Op dat men tegens een partyen komt te hooren,
 Waer over *Appius* zich dapper schijnt te storen,
 En spreekt het vonnis uyt (ô droevig ongeval)
 Hy wil dat *Claudius* de maegd vervoere sal;
 Hy wil dat *Claudius* de maegd met hem sal leyden,
 Gebied de burgery van 't Raethuys af te scheyden;
Icilius (ter dood bedroefd, door dit geweld)
 Roept wraeck, mits den tyran soo valsch een vonnis veld;
Dat

Dat men zijn lieve bruyt zouw voor zijn oogen schaken,
Wien defen snoden guyt zocht tot een hoer te maken ;

Icilius (met wraek ontfteken in zijn bloed)

Toont hier de rechte proef van zijn verliefd gemoet.

Als *Claudius* de maegd zocht aen een kant te vlye,

Zoo roept *Icilius*, 'k fal 't schellemstuk niet lye,

Hy als een felle leeuw, springt op den rover aen,

En wil dat *Claudius*, *Virginia* laer gaen ;

Schoon *Appius* gebood *Icilius* te swijgen,

Zijn dreygen te vergeefs, en kost het niet verkrijgen ;

Icilius die roept niet als te luyder uyt,

Geen rover roofd mijn lief, geen schenner schen mijn bruyt

Icilius die past op leven, nocht op sterven,

Maer roept eer fal de wraek my moorden, villen, kerven,

Ja rucken my het hert al levend uyt het lijf,

Eer ik gedogen wil dit schellemsche bedrijf.

O moedwil! soekt gy my mijn lieve bruyd t'ontrucken ?

O neen! kapt liever my dit lijf aen duysend stucken ;

Steld vryelijk te werk, o rovers! uwe macht,

En laet hier alle beuls te samen zijn gebracht,

Laet my van pijnigers, o wrede rovers! rekenen,

Laet al mijn leden my vry uyt malkander trekken ;

Noch sal ik daer om niet ophouden, o tyran!

Om wraek te roepe, alsoo lang ik roepe kan ;

Virginia is mijns, dies wil ik haer behouwe,

En voor mijn eygen bruyd, en voor mijn echte vrouwe ;

Doet efter wat gy kund, en voorders wat gy wilt,

Het zy dat gy my braet, het zy dat gy my vild ;

Het zy dat gy my komt met duysend plagen quelle,

Ik zal my niet te min, daer dapper regens stelle.

Al wie dit hoord, die is beweegt, door dese klacht,

Al wat 'er is, dat steld zich regens 's Rechters macht,

Al 't vollik schreyd, en weend, door dit stantvastig spreke,

Dies *Appius* dien dag de saek most laten steke ;

Dies *Appius* gebood, dat *Claudius* zoud gaen,

En laten, voor die tijd, de saken ongedaen ;

Maer dat men daegs daer na soud wederom vergaren,

Om met een vast besluyt in d'uytspraek voort te varen,

Het zy haer vader komt, oft dat hy achter blijft ;

Dies *Appius* terstond, daer op, na 't leger schrijft,

Als dat *Virginus* gevange zy genomen :
 Die (eer den brief daer quam) is in de Stad gekomen,
 Verwittigt van de saek door twee uyt zijn geslacht,
 Van wien de tijding hem in 't leger wierd gebracht.
 Hy (na de Roomsche wijs) doet alles veerdig make,
 Wat dienstig wesen kan tot voordeel van zijn saken ;
 Hy, met zijn lieve kind, in dit geval gekleert,
 Gelijk men na gewoont, by 't Roomsche vollik deed,
 Verselschapt met een sleep van statelijke vrouwen,
 Op hoop dat zy de sack ten besten brengen zouwen ;
 En zijn na *Appius*, ter rechter bank gegaen,
 Al waer omtrent men zag veel duyzend menschen staen :
Virginus begint te weenen, en te klage :
 Bestaet aen al het volk zijn droef heyd op te drage ;
 Begint met droeve stem zijn klachren, en geweent,
 Heeft al de burgery om bystant aen gebeen.
 De maegd *Virginia*, wiens tranen beede strecken,
 Zoekt al 't Romeynsche volk tot meely op te wecke ;
 Op dat de lieve gunst der Roomsche burgery
 Haer (in de hoogste noot) een troost, en steunsel zy ;
Virginia, eylaes ! met tranen in de oogen,
 Beweegt, al wie haer ziet, tot innerlijk medogen ;
Virginus die schreyd, *Virginus* die weend ;
 De dochter bid de Goon, de vader de Gemeent ;
 Wie dat 'er is omtrent, die schijnd het hert te breke,
 Door klachten die men hoort van kind en vader spreke ;
 Door tranen die men ziet dat daer een dochter stort,
 Om dat haer kuysche jeugd zoo zeer bestreden wort ;
 Haer trouwe bruydegom, niet min aen zijner zijde,
 En met een droeve geest, en met een hert vol lijde ;
 Die zucht, die treurd, en weend, soo droevig als hy kan,
 Ziet zijn bedroefde bruyt, zy haren bruygom an ;
 Hy sucht; zy weend, en schreyd; hy schijnt van smert te smore,
 Nu hy haer tranen ziet, haer zuchten moet aenhoren ;
 't Schijnt hem het herte berst, als hy zijn oogen slaet
 Op haer betraend gezicht, op haer bedroefd gelaet,
 Op haer besturven mond (omringt met bleeke tippen)
 Al waer de kille dood zit op de purpre lippen :
 Men ziet *Virginia* besturven als een dood,
 Door 't nakende gevaer, en overdroeve noot,

Haer rode kaken, die wel eertijds rozen leken,
 Die werden overvloeyd, door waterende beken,
 Door beken van getraen, als zijnde brak, en heet,
 Getuygen van haer sinert, en al te droeven leet.
 Waer is 'er hert, soo hard, dat niet en zoud erbarmen,
 Wanneer 't een jonge maegd, soo bitterlijk hoort karmen,
 Door liefd tot zuyverheyt? doet schreyen soo een spruyt,
 De vader om zijn kind; de bruygom om zijn bruyd.
 De kuyfcheyd, trouw, en liefd, doen dees drie zielen treuren,
 Zoo dat een steenen hert aen stucken schijnd te scheure :
 Al wie men by dees drie bedroefde zielen ziet,
 Die kunnen aen het oog de tranen weygre niet ;
 Al wie hier is die treurd, en stort een tranen regen,
 Geen mensch, wie het ook zy, hy toond zich vol bewegen ;
 Geen ziel is hier omtrent, die niet en zucht, oft schreyd,
 Vermits een Rechter selfs dit schellem stuk bereyd :
 Al wie men ziet, die weend uyt menschelijk meedogen,
 Met zuchten in het hert, met tranen in de oogen :
 Alleen blijft onbeweegd dien overgeven guyt,
 Die in de lusten brand tot soo een kuyfche bruyd :
 Alleen blijft onbeweegd van meely te gevoele,
 Dien schenner, die zijn brand, en lusten soekt te koelen :
 Alleen blijft onbeweegd het hert van dientyran,
 Die zijn vervloekte lust niet overwinne kan.
 Den booswicht die verschijnd (ter Rechter stoel gezete,)
 Daer niet een geyle vlam, en niet een valsch gewere,
 Eer yemant eenig woord mach brengen aen den dag ;
 Eer yemant voor het Recht de zaak ontleden mach :
 Eer yemand van de saek een enkel woord mach spreken,
 Heeft hy (vervloekte daed) het vonnis al gestreken,
 En *Claudius* den eysch (onwettig) toegestaen,
 Als dat *Virginia* met *Claudius* most gaen.
 „ Wat baet het, of het Recht, gegrond is op de wetten,
 „ Zoo zich den Rechter, na de wetten niet wil zette ?
 Als *Appius* zijn wil hier tot een wet gebruykt,
 En dat gerechticheyt voor moerwil neder duykt,
 Gaet zich *Virginus* hier dapper tegens zette,
 En wilde (doch vergeefs) dien kinder roof belette ;
 Hy klaegt 'er van geweld, en roept, de maegd geroofd,
 Die is mijn vleesch, en bloet, haer bruydegom beloofd ;

Julius die moet, en zal mijn dochter trouwe,
 Laet my, o *Appius*! laet my mijn kind behouwe,
 Mijn kind, mijn wettigh kind, noch eens, mijn vleesch en
 Niet voor uw vuyle lust in geylheyd op gevoed, (bloed,
 Niet voort gebracht, voor u tot snoode hoererye,
 O neen! mijn eerbaer hert zal noyt die boosheyd lye:
 Ik hebze op gequeekt, op dat haer reyne jengd,
 Ten echt geoffert zy haer bruydegom ter deugd;
 Laet af, ik zeg laet af, een reyne maegd te schake,
 En tegens recht, en wet, die tot een hoer te make;
 Ik raed u *Appius*, ik raed u, laetse gaen,
 En slaet 'er nimmermeer uw geyle handen aen;
 Ik raed u laetze gaen, oft 't zal 'er anders dage,
Virginia, eylaes! begint op nieuw te klage;
Virginia die schreyd, *Virginia* die weend,
 Zoo dat zy d'herten trekt van alle de gemeent;
Virginia beweegd een deel Romeinsche vrouwen,
 Op wien d'onnoosle maegd haer meende te vertrouwe:
 Vermits zy te gelijk voor *Appius* gaen staen,
 En roepen laet de maegd uyt uwe handen gaen,
 Wy willen 't laetse los, oft *Romen* zal 't betreure,
 Wy sullen *Appius* de huyd van 't vleesch af scheuren,
 En rucken uyt zija kop dat streng en wreed gezicht,
 Mits hy te buyten gaet het Recht, en Rechters plicht.
 Hy komt (als dol van spijt) met rackers aen gevloede,
 En heeft het Rooinsche volk, met streng gebod, gebode,
 Dat, op verbeurt van 't lijf, een yder af sondaen staen,
 Waer door 'er veel verschrikt weer zijn te rug gegaen.
 Hier staet *Virginia*, van alle hoop verlaten,
 Geen zuchten hebben kracht, geen tranen kunnen baten:
 De gunst der burgery werd door geweld verkracht,
Virginia met dwang, den rover toe gebracht.
 Geen ziel was hier omtrent, die niet bestond te treure,
 Wanneer zy zach dit schaep dus van den wolf verscheure.
Virginia (die zich nu gantsch verlaten vond
 Van d'Roomsche burgery, waer op zija hope stond)
 Die volgd een quaed besluyt, hem in het hert gekomen,
 Die heeft een wreede daed (ach leyder) voorgenomen;
 Hy (ziende dat de saek nu buyten hoop moest gaen)
 Die vangt, in dit geval, een droevig treur-spel aen:

Doch! efter niet te min nootzaakelijk, ten deele ;
Virginus begint zijn droeve rol te speele,
 Alsoo hy niet en wil met zijne oogen zien,
 Dat aen zijn lieve kind eerschendig zoud geschien ;
 Hier vangt het treur-spel aen, o overdroeve faken !
Virginus, voor eerst, gaet zich den veynert make ;
 Gelatende, al oft zijn gramschap waer gestild,
 En spreekt tot *Appius*, volvoer het geen gy wild ;
 En heb ik tegens u yets ongerijmts, bedreve,
 Zoo bid ik *Appius*, dat hy t my wil vergeve :
 Sta my een sake toe, vergun een ding aen my,
 Dat ik mach onderstaen hoe 't hier gelege zy ;
 Gun my de voedster eens, in u byzijn, te spreke,
 En ook *Virginia*, die ik mijn dochter reke ;
 Op dat ik onder sta (soo veel ik immer ken)
 Oft ik ook, in der daed, de rechte vader ben ;
 Zoó neen! wil ik my daer in 't minst niet meer meé quellen,
 Maer my (in dit geval) vry wat geruster stellen.
 Wel aen spreekt *Appius*, uw eysch word u vergund,
 En doet in dese zaak al 't gene dat gy kund.
 Hy (met zijn dochter, en de voedster afgeweke)
 Begint al zuchtende, op dese wijs te spreke ;
 Ten aenzien, lieve bloem, mijn kind, mijn eygen kind,
 Dat uwen vader nu geen beter uytkomst vind,
 Om uwe eerbaerheyt, en maegdom te bescharmen.
 Zoo neem u toevlucht nu hier in uw's vaders narmen,
 En geef een droeve kus aen dees bestnrvn mond ;
 De vader (die al hier een weynig stille stond)
 Die heeft de dood steek aen *Virginia* gegeve ;
 En brengt zijn eygen kind (o droef heyt!) om het leve.
 Hy roept, o *Appius*! 't onnosel maegde bloed,
 't Welk uw onkuyfche lust my hier vergiete doet,
 Zal eyndelijk, op u, en op de uwen kome,
 Vw lust is 't die mijn kind het leven heeft benome :
 De oorzaak is uyt uw vervloekte lust ontfaen ;
 De moort komt over u, schoon ik die heb gedaen :
 Daer leyd de reyne bloem in 't purper bloed versope,
 Koom, duyvelsche tyran van geyle lust bekrope :
 Koom maegde moorder! koom, koom hier zeg ik, en boet
 Vw vuyle graegten, in dit maegdelijke bloed :

Koom!

Koom! schenner van de trouw, en zie dijn lust gewroke,
 Zie hier, getrouwe liefd geschonde, en gebroke :
 Zie hier, een doode mond, voor vriendelijke lach :
 Zie hier, een droeve dood, voor blijde bruyloft dag.

*De min, gepleegd voor d' echte trouw,
 Veroorzaekt veeltijds groot berouw.*

ALs ik eens zag een vuur in lichte vlamme blake,
 Bestond ik in 't gedacht, een zinne-beeld te make :
 Gelijker-wijs het vuur zijn krachten in zich heeft,
 En weder op zijn tijd, de vlamme van zich geeft :
 Gelijkerwijs het vuur, gevoelen doet zijn hette,
 Aen die, die zich te na wil by de vlamme sette :
 Zoo doet een jonge maegd, soo doet een dertel dier,
 De min is in haer hert gelijkerwijs het vyer :
 Een maegd, ken in de min (te recht) een vuur verstrecke,
 't Geen koele herten weet tot minne vlam te trecke ;
 Een onervaren maegd in lusten van de min,
 Geeft hette, door die vlam, vaek aen een koele zin ;
 Het is van aen begin de maegden in gebore,
 Door in gebore aert de vryers te bekoore :
 Het is van aen begin de maegden in gestort,
 Dat door haer eygenschap den minnaer gaende wort,
 Een die de min niet kend zal tot het minnen rake,
 Wanneer gelegentheyd genegentheyd sal make :
 Een geyle en jeugdig dier lokt dikmael vryers aen,
 En doet hun in het hert een zoete brand ontstaen :
 Dit zy u voor een les, o jonge domme zinnen,
 't Zy dat gy word gemind, of selfs bestaet te minnen,
 Geef eer en rede plaets, die u zijn tot een leer,
 Dat gy in 't minnen gaet, o vrysters! niet te veer.
 Geooreloofde min wil ik u niet verbiede,
 Maer leeren datse mach behoorelijk geschiede,
 En op gezetten tijd, en op bequame stond :
 Niet in een geyle lust, maer uyt een kuyfsche grond ;
 Niet in een heete drift van lusten in getogen :
 Niet in een geyle smaek uyt Venus borst gezogen ;
 Niet in een byten ouders raed te plegen vryery,
 Maer dat het van begin met hare kennis zy.

Daer toe zal ik een zaek heel dienstig gaen ontdecke,
 Die u in dit geval een leering kan verstrecke,
 Waer door gy loffe jeugt u voelen kunt beweegt,
 Dat bnyten ouders raet gy 't minne niet en pleegt.
In Holland leyd een stad die Leyden wort geheten,
 Daer is een zaek gebeurt, als eenige wel weten;
 Daer is een zaek geschiet, een zaek die ik beschrijf;
 Een zaek, een vreemde zaek, een wonderlijk bedrijf;
 Een zaek, een droeve zaek, gelijk ik zal ontdecken;
 Een zaek, die menig hert tot tranen zal verwecken;
 Een zaek, een droeve zaek in deze stad geschiet;
 Een zaek, eylaes! een zaek vol wonder als verdriet;
 Een zaek, hier voor gestelt op datze yder leze,
 Vermits zy aen de jeugt kan nut en dienstig weze;
 Een zaek, niet gedroomt, maer in der daet gebeurt,
 Een zaek, die heden noch by veele wert betreurt.
 Een jongman van die stad, op zeker plaets gekomen,
 Heeft om een kleyne zaek een felle wrack genomen,
 Aen eene, die hy scheen te sijn een goede vrient,
 En noyt aen hem en had zoo snoode loon verdient;
 Ik zal den jongeling een vreemde name geve,
 Om dat'er heden noch van sijn gellachte leven;
 En *Hylas* zal sijn naem by ons sijn nyt gebeelt,
 Mits dien dat hy de rol van ongestadig speelt.
 Als *Hilas* zijnen vrient by na ter dood toe wonde,
 Heeft hy sich van die tijt, in zwarigheyt bevonde;
 En om sijn snoode daet, ook menigmael gezucht,
 En is van stonden aen, getegen op de vlucht.
 Hy, (wel versien van gelt) heeft sich te paert begeve,
 Mits, den gequetsten was onzeker van het leven;
 Hy, zijnde op sijn paert, na zeker plaetse rijd,
 Alwaer hy sich onthout, ook voor een lange tijt.
 Als *Hilas* daer het oog, laet op een lufvrouw valle,
 Begint hy, nu en dan, met haer ook wat te malle;
 Hy die, ook nessens dien, aen haer te kennen geeft,
 Dat hy genegentheyt tot hare liefde heeft;
 Hy die, een wijl by haer, gelijk den vryer maekte,
 Door dezen ommegang, in hare gunst geraekte.
 Ick, die haer met de naem van *Rosamondi* noem,
 Ten aensien dat zy was een roos, en werel's bloem.

Dees bloem, dees *Rofamund*, van zijne min bestrede,
 Met vleyen en gezmeek, met zuchten en gebede;
 Is als een simpel duyf, een duyfsjen, ach! helaes,
 Dat licht kan zijn gelokt, door lusten tot het aes;
 Dees bloem, dees *Rofamund*, door schoone schijn bedroge,
 Als een onnozel dier, wort in dien strik getoge;
 Dees bloem, dees *Rofamund*, met schijn van zoet gepeyt,
 Die proeft, hoe in dat zoet, verholen bitter leyt;
 Dees bloem, dees *Rofamund*, wort met bedrog gevange,
 En even als den visch blijft aen het hoekjen hange.
 Zy, buyten Ouders raet, hem heymelijk bewint,
 En tegens Ouders dank, haer vryegheyt verbint;
 Zy, die haer al te licht, in 't minnen liet bewege,
 Die is, gansch onbedacht, met *Hilas* wech getege;
 Zy, die haer in de min te licht bewegen liet,
 Beproeft ook na der bant, ach! leyder, het verdriet.
 „O onbedachte leugt! te los in 't ydel minne,
 „Daer gy geen Ouders kent, maer volgt uw domme sinne;
 „O onbedachte leugt! sie, wat de minne geeft,
 „En hoe hy doolt, die niet na Ouders raet en leeft.
 „Leer hier, hoe licht de min een dochter kan verleye;
 „Leer hier, een droeve zaak, met *Rofamund* beschreye;
 „Leer hier, wat dat de min aen jonge Maegden doet;
 „Leer hier, dat in de min gy Ouders kennen moet.
 „k Zeg kenne niet alleen, maer uyt haer kennis leere,
 „Dat gy door Ouders raet, dit ongeval kunt weete.
 „Had *Rofamund* gedaen, het geen haer Vader wou,
 „Zoo had zy ook geweest, een wel gezachte Vrouw;
 „Had *Rofamund* de raet haers Vaders aengenome,
 „Zy waer in dit verdriet, en lijden niet gekome;
 „Ik zeg in dit verdriet, en alderzwaerste pijn,
 „Die oyt op aerden ken, aen teere Maegden sijn.
 Als *Rofamund* te paert by *Hilas* was gezete;
 Als *Hilas* hem hier in had na sijn wensch gequeten;
 Als hy haer menig mijl ten land had uytgevoert,
 Voelt hy door quade lust, zijn sinnen aengeroert.
 Zy, Vrijster en geen Maegt, zy Vrouwe buyten echte;
 Zy, Moeder van een Vrucht, doch buyten wet en rechte;
 Zy, by-slaep van een Man, geen wettelijke Vrouw;
 Hy voogt van hare schoot, zy zonder eer en trouw;

Is zijne lust te wil in alderhande deelen,
 En laet hem na sijn wil, met al haer leden speelen,
 „ O ! jonge, domme jeugt, die van u eygen leet,
 „ De oorzaak niet en mijt, of d'oorzaak niet en weet,
 Als *Hilas Rosamund* vervoerde na sijn luste,
 Benefens hare sijd, op zachte pluymen ruste ;
 Als *Hilas Rosamund* in zijne armen had,
 En alle wellust deed geduurende sijn schat ;
 Als *Hilas* op het lant is hier of daer gekome,
 't Zy in een groen valley, omlommert van de boomen,
 't Zy hy een acker zach die dicht van koren stont,
 Daer voegde hy sich neer met sijne *Rosamund* ;
 Daer ging het minnen aen, zy jong en groen van jaren,
 En docht in deze vreugt niet, hoeze na zou varen ;
 Zy, die een korten tijd de zoete lusten proeft,
 Gedenkt niet dat de min, een jonge Maegt bedroeft,
 Hy, die het suyver wit van haer albafter borsten,
 Met een onfuyv're hant, besmette en bemorste ;
 Zy, die haer lieve mont, korale lippen root,
 Zy, die zoo menig kus sijn geyle lusten boot,
 Zy (in het kort gezeyt) doet hem zijn lusten loozen,
 En slaept op *Venus* bed, bedoven in de roozen ;
 Doch na een korten tijt, de zake neemt een keer,
 De droef heyt die begint, de wellust duert geen meer.
 „ Het gaet gelijk het pleeg, de straffe volgt de zonde,
 „ Gelijk als *Rosamund*, God bererd, heeft bevonde.
 „ Onechte min die is, dat eygen ingestort,
 „ Dat aen een Minnaer 't zoet, in 't eynde bitter wort.
 Als *Hilas* was verzaet in lust van 't minne plege,
 Heeft hy in *Rosamund*, een tegenheyt gekrege ;
 Als hy met haer in als sijn wille had gedaen,
 Is op het droevigst daer het treur-spel aengegaen,
 „ O loos, en boos beleyt ! o Zatars helsche vonden !
 „ Met wat een zoeten schijn, lokt gy de mensch tot zonden ;
 „ Hoe licht stelt gyze voor, al eerze wort volbracht ;
 „ Hoe zwaer, eylaes ! wanneer de daet is uytgewracht ;
 „ De schijn maekt zonde zoet, de zoetheyt lokt tot proeve,
 „ Het proeve baerd in 't hert, de nasmaek van bedroeve ;
 „ De wellust tokt de wil, de wil in 't quaet voldaan,
 „ Die trekt en sleept de straf, met geessels achter aen.

Bedroefde *Rosamund* ! wat is u wedervare,
 In 't bloeyen van uw jeugt, in 't beste van uw jaren ?
 Bedroefde *Rosamund*, had ik eens mogen sien,
 Het ongeval dat u van *Hilas* most geschien ;
 Had ik eens mogen sien, sijn goddeloos bedrije,
 Zoo had ik u verdriet, met tranen mogen schrijve ;
 Zoo had ik dit mijn rijm geschreven met u bloet,
 Tot een gedachtenis van 't geen u *Hilas* doet.
 O *Hilas* ! o Tyran ! hier zal u geest nu zweven,
 Een schrik, een schroom, een vrees, aen alle Maegden geven ;
 Te schuwen geyle last, in d'oeffening van min,
 Te volgen ouders raet, en niet haer eygen fin.
 Als *Rosamunda* nu van *Hilas* was verstoote,
 Heeft hy een quade vond in sijn gedacht beslote.
 Hy, met een wreet gemoet, rukt *Rosamund* van 't paerd,
 En stoorze van hem af, en smytze neer ter aert.
 Zy, als 't onnozel schaep, in 't midden van de leeuwen,
 Begint met luyder stem, ellendelijk te schreeuwen.
 Zy roept, zy raest, zy tiert, wat wilt gy *Hilas* doen ?
 Hoe ! wilt gy my met straf, in plaets van liefde voen ?
 Hy die noch onbeweegt, geen leet voelt van haer lye,
 Die geeft het paert de spoor, en wilze over ryen ;
 Zy, die een teere hant, aen toom en teugel slaet,
 En met besturven stem, bid God den Heer om raet ;
 Hy praemt, en prangd het paert, om haer op 't hert te treden ;
 Sy roept, ach ! *Hilas* lief, beweeg door mijn gebeden ;
 Ach ! *Hilas*, *Hilas* ! lief, heb ik u yets misdaen,
 Ik bid u zegt het my, eer gy dit wilt bestaen ;
 Wat is 't, wat schort u doch, waer in heb ik misdreven ?
 Ach ! *Hilas*, soekt gy my te brengen om het leven ?
 Waer meê heb ik aen u zoo zware straf verdient ?
 Ach ! *Hilas*, *Hilas* ! lief, ik hoop niet dat gy 't mient.
 Hy soekt haer met het paert op hare borst te trappen ;
 Hy rukt den degen uyt, haer hoop begint te slappen ;
 Zy op haer blote knien valt los ter aerden neer,
 Ach ! *Hilas*, gy die my berooft hebt van mijn eer ;
 Mijn kuyfheyt afgeperft, mijn zuiverheyt genomen,
 Mijn lichaem hebt bevrucht, ey ! wilt tot kennis komen ;
 Denck wat ik heb gelaên, en hoe ik ben gestelt,
 Spaer doch een teere vrucht, bezadigt u gewelt ;

Ik die, als uw flavin, hier op der aerde buyge,
 Roep Hemel, en roep Godn, mijn *Hilas* ! tot getuyge,
 Dat ik mijn leven noyt zal melde mijn verdriet,
 Zal melde dat my oyt van u yets is geschiet,
 Spaer maer d' onnoosle vrucht, meer als mijn eygen leve;
 Ik zal my hier of daer, voor dienstmaegt gaen begeve;
 Verſchoon mijn leve maer, ach *Hilas* ! lieve vrunt,
 En neem niet zoo veel wraek, als gy wel krijgen kunt.
 Zy, die nu als een ſchip, ſtoot op de harde klippe,
 Die ſlaet het oog op hem, en met beſturve lippe,
 Heeft noch yets op de tong, maer mits de ſprake ſtuyt,
 Breekt zy een donder-ſlag van herte zuchten uyt.
 Hy heft de degen op, met houwe, ſtote, kerve,
 En doet ſijn *Rofamund*, daer duyzent dooden ſterve;
 Hy treet ten zadel uyt, en neemtze hallef dood,
 Begraeft ſijn *Rofamund*, daer in een vuyle ſtoot.
 „Zie hier, o Maegden ! ſie, een ſpiegel voor uw ſinnen,
 „Waer in men kan beſien, de vruchten van het minnen,
 Als *Hilas* deze moort onmenſchelijk beſont,
 Zijn wreetheyt had gepleegt, aen deſe *Rofamund*;
 Als hy in wreetheyt had, het leven haer benomen,
 Zoo is hy naderhant, weêr in de ſtad gekome,
 En zonder dat 'er menſch van ſijne daden weet;
 Doch voelt ſijn eygen hert geknaegt, van 't geen hy deed.
 Waer dat hy gaet of ſtaet, hem volgen ſijn gedachten,
 't Gehoor verwijt aen hem, haer zuchten, en haer klachten;
 't Geficht vernieuwt aen hem, hoe droevig het geliet,
 Toen zy in tranen vloet, uytſtorte haer verdriet,
 Toen hy haer zag geknielt met toegevouwen handen,
 (Door ſijn onkuyſche luſt, gebrocht tot vuyle ſchanden,)
 Hem bidden om gena; toen zy haer handen wrong,
 En bad hem dat hy doch ſijn booze luſt bedwong;
 En niet van hem verhoort, moſt duyzent dooden lye,
 Dit komt nu ſijn gedacht, bevechten en beſtrye,
 Dit ſpeelt hem in de kop, dit leyt hem in de ſin,
 Hy beelt ſich alle uur ſijn booze zonden in;
 Hy moet, waer dat hy gaet, zijn beulen met hem drage,
 Die hem tot aen de ſiel, met duyzent pijnen plage;
 Hy moet daer alle daeg voor zijne rechters ſtaen,
 Die hem, in ſijn gemoet, met duyzent geeffels ſlaen.

In 't eynde, hy en kan op geene plaetze ruste,
 De siel in stage pijn, het herte zonder luste ;
 De tonge zonder smaack, de mage zonder graegt,
 Een straffe voor sijn zond, een roede die hem plaegt ;
 Een leven zonder vreugt, een siele zonder leve,
 In 't kort, de werelt kan hem geen vermaken geven ;
 Geen wellust, geen vermaek kan hem meer vreugde zijn,
 Al wat een ander troost dat is voor hem een pijn ;
 Hy van een boozen geeft inwendig aengedreve,
 Wort krachteloos van breyn, en sinneloos van leve ;
 „Zie wat de zonde doet, en hoe zy is van aert,
 „Zie hoe de eene zond de ander zonde baert.
 Hy roept den duyvel aen met vloeken en met zweere,
 Mijn siel, mijn siele moet, zeyt hy, ter helle keere ;
 Al waer het helsch gedrocht my Satans slave noemt,
 Daer is voor my geen hoop, mijn siele is verdoemt.
 O overdroevig eynd ! o straffe van de zonden !
 Als *Hilas* sijn gemoet dus heeft gestelt bevonde,
 En dat hy 't leven voelt te naesten by aen 't end,
 Zoo wil hy dat men voort om zeker vrienden zend.
 Een Dienaer van Gods woort is voor sijn bed gekome,
 Die hy sijn misdaet had te zeggen voor genome ;
 Na dat 'er hier en daer een woortjen was gezeyt,
 Heeft hy den Dienaer Gods sijn misdaet voor geleyt .
 Ik ben 't, die *Rosamund* haer anders heb ontoge ;
 Ik ben 't, die *Rosamund* zoo valschlijck heb bedroge ;
 Ik ben 't, die *Rosamund* beloofde mijne trouw ;
 Ik ben 't, die *Rosamund* gebruykt heb als mijn vrouw ;
 Ik ben 't, die *Rosamund* met valsche woorden vleyde ;
 Ik ben 't, die *Rosamund* in minne lust verleyde ;
 Ik ben 't, die *Rosamund* haer eer en kuyf heyd stal :
 Ik ben 't, die *Rosamund* gebracht heb, tot de val :
 Ik ben 't, die *Rosamund* door geyle lust ont-eerde ;
 Ik ben 't, die *Rosamund* verstiet en niet begeerde :
 Ik ben 't, die *Rosamund* gevoerd heb in de noot :
 Ik ben 't, die *Rosamund* gebracht heb tot 'er doot.
 Dees arrem, heeft haer siel ten lichaem uyt gedreve :
 Dees hand, heeft haer, eylaes ! de laetste steek gegeve :
 Dees hant, vervloekte hant heeft haer van 't paert gerukt,
 En het siel rovent zwaert tot in het hert gedrukt :

Ik ben 't, eylaes ! ik ben 't, die haer moordadig moorde,
 Ik ben 't, die haer gezucht en schreyen niet verhoorde :
 Dies ik mijna herte smoor in een vervloekte quel,
 Hier door mijn ziele werd gedagvaerd in de hel.

Op het voorgaende.

O Jonge jeugt ! die 't minne pleegd,
 En meenig maegd tot min bevveegt ;
 Ey ! vuild door Hylas leeren,
 Mins valscheyd af te vveeren.
 Bedrieg geen maegden met de mond,
 En bouwvt geen min op losse grond :
 Ey ! leer aen Hylas daden,
 Hoe sulke min kan schaden.
 Gy jonge maegden ! voor u ziet,
 Te licht geloofd de minnaers niet :
 En laet u noyt bevveegen,
 Min, voor de trouwv, te plegen.

*De liefde, in een trouw gemoed,
 Die baerd haer vreugd, wyt tegenspoet.*

TEn tijde als de Moor met moorden en met branden,
 Quam roven door de zee, tot op de Spaensche stranden:
 Quam plagen't Spaensche volk met dwang, en met geweld,
 Zoo dat den Keyser zich daer dapper tegen steld,
 En soekt de Spaensche kust van rovers te bevrijden :
 Gaet met een sterke vloot der Mooren strand bestrijden :
 En onder het bevel van seker edel man,
 (Zoo wacker in den krijg, als yemand wesen kan)
 Dees heeft met 's Keyfers macht zich op de zee begeven,
 Komt met de gantsche vloot voor Alkair aen gedreven:
 Waerom *Catulle* leefd in liefdens quel, en pijn,
 Mits dien *Diego* moet van haer gescheide zijn.
 De woeste zee verheft door bulderende vlagen,
 Zoo dat de meeste vloot werd in de grond gellagen,
 Voor 't ooge van de Moor, dicht voor hun stad, en land,
 Daer't eene schip verzonk, en 't ander is gestrand.
 Daer zach men op een wrak *Diego* kome drijve,
 Die niet en wist of hy soud dood, oft levend blijve :

Die eyndelijk van 't wrak, tot op den oever zwom,
 Al waer hy (afgemat) der Mooren strand beklom :
 Niet om het Mooren volk rot slach, oft strijd te terge,
 Maer, om in dese nood, alleen het lijf te berge ;
Diego word gewaer ('t geen hem zijn hoop belet)
 Hoe dat der Mooren strand met wachten was bezet ;
 Dies hy gevangen wierd, en is (alsoo gebonden)
 Te Alkair in de stad, voor slaef te koop gesonden ;
 Waer op dien selfden tijd, des Konings dochter quam,
 Die in *Diego* voort een welbehagen nam :
 Hy geestig van gelaet, en schoon in alle deelen,
 Wist, door een zoete trek, dit maegden hert te steele ;
 Zy, van een straf gezicht, als zijnde een Morin,
 Die roonde door het oog, genegentheyd tot min ;
 Zy koopt hem voor haer slaef, op hoop hy haer zal minne,
 Vermits zy met 'er tijd, zijn herte tracht te winne ;
Diego is verblijd in 't midden van zijn pijn,
 En hoopt, door dit beleyd, haest weder vry te zijn.
Mandoque de Princes in liefde zeer ontfeken,
 Die mach geen menschē zien, die mach geen menschē spreken ;
 Zy heeft noch smaek, nocht lust in eenig spijs, oft drank,
 Ia vind haer sonder rust verscheyden nachten lank ;
 Meest voegd zy haer te bed, doch efter sonder slapen,
 't Schijnd dat 'er niet en is dan smert voor haer geschapen ;
 Al wat men vreugde noemd, en 't jeugdig hert verblijd.
 Dat geeft *Mandoque* niet als moeylikheyd, en strijd.
Mandoque is verliefd en durft haer nood niet klage ;
Mandoque moet in 't hert verhoolen liefde drage ;
Mandoque die bemind, en leefd in slaverny :
Mandoque is slavin en steld de slaven vry ;
Mandoque voeld een brand wiens vlamme zit van binne ;
Mandoque die gevoeld het zoete vuur van minne ;
Mandoque die is ziek en innerlijk gewond,
 Als zy *Diego* ziet soo wortze weër gesond.
 Zy moet (schoon zy niet wil) haer liefden hem ontdecken,
 Vermits zy nyt haer hert de vlamme niet kan trecke ;
 De vlam, ik zeg de vlam, de vlam van zoete min,
 Die wil niet nyt het hert maer brand vast dieper in :
 Zy wil, en kan doch niet, haer soete pijn verswijge,
 Schoon of zy niet en wil, zy soekt noch hulp te krijge :

Verwonnen van de liefde steld schaemte aen een zy,
Diego, zeyd zy, ach! *Diego* kom by my :
Diego, ach! ik ben in slaverny gekome,
 Een slaef, *Diego*, heeft mijn vryheyt my genome :
Diego kund gy niet bedenken wat 'er schort,
 En door wat slave my mijn wil benomen word ?
Diego! spreek uw grond vryhertig sonder veynse,
 Kund gy mijn slaverny niet zien uyt mijn gepeynze ?
 Kund gy uyt mijn gezicht mijn herte niet verstaen ?
 Zoo moet *Mandoque* in haer slaverny vergaen :
Diego! ziet gy niet in mijn gelaet geschreven,
 Als dat ik ben verliefd? Speurd gy niet aen mijn leven,
 Dat sonder u ik leef in een gestage strijd,
 En als ik by u ben dat ik dan leef verblijd ?
 Ach! sonder uwe liefde ben ik ook sonder leve,
 Uw liefde kanaen my de dood oft leven geve :
 Zoo gy my liefde, ik leef, soo gy my haet, ik sterf,
 Ik heb geen leven meer so ik uw liefde derf :
 Zoo gy my niet en liefde, en ik uw gunst moet derve :
 Zijt seker dat ik u, *Diego*, zal doen sterve :
 Niet als een minnaer, neen! maer als een wreed tyran,
 En met de wreedste dood die ik bedenke kan,
 Al zoud ik zelf mijn zelfs het leven niet gehenge,
 En selver na u dood, mijn zelfs om 't leve brenge.
Diego staet verbaest, mits hem dit seggen smert,
Mandoque in zijn oog, *Catulle* in zijn hert :
 Hy toond een bly gelaet, hy veynst als haer te minne,
 Hy liefde haer met de mond, *Catulle* met de zinne :
Catulle met het hert, *Mandoque* in de schijn,
Catulle is zijn vreugd, *Mandoque* is zijn pijn :
 Hy toond *Mandoque* liefde, maer veynst in alle deelen:
 Hy van een gaeuwe geest, kan hier den veynzert speele ;
 Hy toond *Mandoque* gunst, en dient haer waer hy kan,
 Zy, die geen veynzen kend, neemt al zijn zeggen an,
 En geeft hem volle macht in veel verscheyde faken :
 Zy laet hem alle ding na zijnen wille maken,
 Mids dien zy sonder vrees op zijne liefde hoopt,
 En geeft hem dikwijls gelt waer meê hy slaven koopt.
 Hy maekt een vast besluyt in 't diepft van zijn gepeynze,
 Om met *Mandoque* noch een lange tijd te veynze ;

Hy maekt een vast besluyt, dat hy in dit geval,
Catulle zijne bruyd geenzins vergete sal :
 Hy maekt een vast besluyt *Catulle*, eens te schrijve ,
Catulle, die hy sweerd ter dood getrouw te blijve :
Catulle, die gestaeg in droefheyd en in strijd,
 Haer teder harte knaegd, haer jonge leven slijt :
Catulle, die gestaeg leefd in een stadig sterve :
Catulle, die haer lief, haer bruydegom moet derve ;
Catulle, is eylaes ! in een bedroefde noot,
 Niet wetend of haer lief is levendig oft dood ;
Catulle, is gestaeg met hoop en vrees bevange :
Catulle, is gestaeg door liefde in verlange,
 Dat zy, oft hier oft daer een teeken mocht verstaen,
 Hoe dat 'et met haer lief *Diego* is gegaen :
Catulle heeft in 't eynd de zekerheyd bekomen,
 Dat *Diego* noch leefd, maer van de Moor genomen,
 Dat hy voor slave diend en dat by een Moorin,
 Princesse van *Alkair*; dies speeld haer in de zin
 Een wonderlijke saek, een wonderlijk bedrijve,
 Waer meê zy toonen wil *Diego* trouw te blijve :
 Zy wil niet dat haer lief, zy wil niet dat haer vriend,
 Door brieven oft geschrift van yemand zy gediend ;
 Zy wil in dit geval geen menschen toe vertrouwen :
 Zy wil in dese saek haer hoop versêkerd houwen :
 Zy wil met macht van gelt *Diego* doen ontslaen,
 En selver als soldaet na 't Mooren-land toe gaen :
 Zy die haer schatten neemt, en alle haer juweelen ;
 Zy die al watse heeft, het zy ook in wat deelen,
 Van kleeding, van cieraet, van zilver ofte goud,
 Van alles wat het zy, het minste niet behoud :
 Maer gaet het al te mael verkoopen en verzetten,
 Om swaerder onheyl aen *Diego* te beletten :
 Zy maekt het al te gelt, zy neemt het al by een,
 Zy (in een mannen kleed) gaet reyzen derwaerts heen.
 Zie hier getrouwheyds proef in 't stuk van rechte minne :
 Zie hier een teere maegd, een mannen daed beginne.
 „ Zie hier de rechte daed die ons getuygen kan,
 „ Dat vrouws te boven gaen de liefde van een man.
 Zy in een manne schijn heeft roer en swaerd genomen,
 En is als een soldaet gewapend voort gekomen :

Het roer op haren hals, de degen aen haer zijd,
 Gelijk den krijgsman doet wanneer hy gaet ten strijd;
 Zie hier wat liefde doet een teere maegd beginnen;
 Zie hier wat dat de liefd bedenkt, en kan verzinnen;
 Een zacht en teer gemoed neemt harde wapens aen,
 Dat alle maegden schrikt, wil hier een maegd bestaen.
 Zy zijnde op den weg, verscheyde rovers quamen,
 Die haer, en ook het geld gelijkelijke namen;
 Zy die niet beter voer als haer *Diego* deed,
 Wierd ook te koop gebracht tot haerder herten leet.
 Een Turk die haer beziet, staet om de koop te make,
Catulle heel bedroefd, schijnd aen haer dood te rake:
Catulle die besturf ter plaetse daer zy stond:
Catulle die word bleek om lippen, en om mond;
Catulle die begint van slaeuwte neerte zijge,
 In schijn als oft zy noyt het leven weêr zou krijge,
Diego komt te markt, doch kent *Catulle* niet,
 Hoe wel dat hy haer voor een Spaensche slaef aen ziet:
 Treet datelijk tot haer; zy zijnde wat bekome,
 Heeft haeren *Bruydegom* *Diego* daer vernome:
 In 't midden van haer druk, op 't hoogste van haer pijn,
 Wil Gode dat zy sal in nieuwe vreugde zijn;
 Zy kend hem, maer zy zwijgt, en houd haer noch verborgen;
 Hoe wel in hoop gesteld, leeft niet te min in zorgen;
Diego! mids hy zach dat zy een Spangjaerd was,
 (Met gelde wel verzien nyt zijn *Mandoquees* kas,)
 Koopt haer de Mooren af, zy zijnde nu heel blijde,
 Raekt schielik wederom in 't alder grootste lijde;
 Den Turrik die voor haer de eerste somme boor,
 Die brengt dees lieve twee in d' aldergrootste nood:
 En komt *Diego* met geweld op 't lijf gespronge,
 Die koop staet u niet vry, ik hebbe eerst bedonge,
 Dees slaef zal mijne zijn het is u lief of leet:
 Hoe hier *Catulle* stond ik niet te schrijve weer:
 In 't kort, na dat den Turk een groote moeyte mackte,
 Gebeurt het dat hy met *Diego* slaegs geraekte:
Diego hem doorstoot, soo dat hy leyd versmacht,
Diego word ook voort gevankelijk gebracht;
Catulle desgelijks na wet en recht der Mooren,
 Als oorfaek van 't gevecht, die moet haer vonnis hooren,

Diego met zijn lief, in d' aldergrootste nood,
 Die worden alle beyd verwesen tot 'er dood ;
 Men wildaer op die wijs, en na der Mooren wetten
 Haer beyde met 'et lijf op scharpe staeken zetten ,
 Gelijk als daer te land de Turken zijn gewoon,
 Met welke middel zy de snoodste slaven doon.
Diego wel getroost en williger te sterven,
 Als langer sonder zijn *Catulle* daer te swerven ;
Catulle wenscht haer dood, in dit bedroefd verdriet,
 Vermids de oorfaek is om hare wil geschied :
 En dat zy niet en mocht met haer *Diego* spreken,
 Nocht blijken doen aen hem door eenig zeker teken
 Dat zy *Catulle* was, zijn uytverkoren Bruyd ,
 Dies perffen over al de bracke traentjes uyt ;
 Dies zietmen om en om de perle dropjes hangen,
 Al druypend om haer mond, al drijvend op haer wangen :
 Dies hoord men zucht op zucht uyt hare boezem gaen,
 En voor haer teere borst geboeyde handen slaen :
 O dat ik niet en mach met mijn *Diego* spreken !
 Dat doet dit maegden hert in duyzend stukken breken ;
 O wreedheyt noyt gehoord ! o Barbarische wet !
 Die my het by zijn van mijn Bruydegom belet.
Diego komt ter plaets daer men de straf ial plegen,
Catulle des gelijks komt gaen de zelve wegen,
 Ziet alles toegeseld, vind alle ding bereyt,
 De dood voor haer gezicht, door beulen aengeleyd.
Mandogue de Princes dees tijding heeft vernomen,
 Is hallef dood van schrik haer vader toegekomen ;
 En heeft met veel gebeên op 't spoedigste begeerd,
 Dat haer mocht zijn vergund, dat haer mocht zijn vereert,
 Dat, van haer vader, zy de slaven mocht verwerven,
 Die men veroordeeld had van 't leven tot het sterven.
 Den Koning werd beweegt, staet haer verzoeken toe,
 Zeg aen den Kapiteyn dat ik genade doe ;
 Men heeft op dit gebod den Kapiteyn gesonden,
 Ter plaetse daer hy heeft den beul bereyd gevonden ;
 Om in de straf zijn plicht aen dese twee te doen ;
 Hou op, zeyd hy, het recht, den Koning geeft versoen.
 Daer ruymt een yder op, de beulen moeten wijken,
Catulle is verblijd, *Diego* desgelijken ;

De Rechters die gaen weg, en al het vollik scheidt,
Diego met sijn lief word naer het Hof geleyt :
Diego word daer aen *Mandoque* op gegeven,
Mandoque hy bedankt als oorzaak van sijn leven :
Mandoque hem omhelst, *Mandoque* kust sijn mont,
 O! die eens had gesien hoe daer *Catulle* stont :
 Die midden in haer vreugd weér had een nieuw bezwaren,
 En ongeraden vont haer noch te openbaren :
 En die daer most tot leet voor hare oogen sien,
 War liefd *Diego* quam aen sijn *Princesse* bien :
 Zy vol van liefde, in de gramschap heel ontsteken,
 Die had meer wil als macht om deze spijt te wreken.
Diego gaet weér uyt als hy voor dezen deed,
Mandoque die in 't minst niet van *Catulle* weet :
 Waent haer een slaef te sijn, in haren dienst verkregen,
 Ontdekt haer hoe zy tot *Diego* is genegen,
 En zeyt, dat zy in 't hert zoo menig reizen treurt,
 Om dat zy al te koel *Diegoos* liefde speurd :
 Ik heb, zeyt de *Princes*, voor waarheyt hooren zeggen,
 Een zaeke die ik zal aen u te vooren leggen,
 Als dat *Diego* liefst een jonge Spaensche maegt,
 En die hy heeft besint, en die hy liefde draegt,
Catulle is haer naem, dees heeft hy trouw gegeven,
 En met *Catulle* zoekt *Diegoos* hert te leven :
 Dies bid ik dat gy my in dit geval nu dient,
 En niet en toont als slaef, maer als een trouwen vriend :
 Ik zal my dankbaerlijk voor uwen dienst betoonen,
 V, naer uw eygen wil, met alle gaven loonen :
 Gy zult van stonden aen by mijn *Diego* gaen,
 En geven hem mijn wil en meening te verfaen :
 Dat is, gy zult aen hem, aen hem te vooren houwe,
 Hoe dat *Catull*, door liefd, gesturven is van rouwe ;
 Oft dat zy is getrouwt, oft in een klooster sit,
 Daer zy haer leven lang met alle Nonnen bid :
 Op dat hy haer geplactst, mach drijven uyt sijn sinnen,
 En dat hy de *Princes* *Mandoque* mach beminnen :
 Volvoer my dit, zoo zal u vryheyt sijn vercert,
 Te reizen waer gy wilt, en waer dat gy begeert.
Catulle staet bedeeft als zy dit zeggen hoorde,
 En zeyt aen de *Princes* met stamelende woorde,

Die midden op de tong, eylaes ! besturven sijn,
 Haer lippen bleek van vrees, haer herte vol van pijn,
 Haer sinnen, als verbaest in dolende gedachten,
 Beloven de Princes haer wille te betrachten.
 Zy die op 't hoogst bedroeft, na hare kamer gaet,
 En die een droevig oog op alle dingen slaet;
 Zy die als in een poel van droevige gedachten,
 Haer jonge siele schijnt te smoren en te smachten ;
 Zy die gelijk een zee haer tranen ruyschen doet :
 Zy die haer teere hert doet smooren in de vloet.
 Ach ! zeydze, wreede Goon ! waer toe ben ik geboren ;
 Ach ! tot wat ongeval hebt gy mijn jeugt verkoren ?
 Ach Hemel ! hoe dus wreet ? nu aen een teere maegt,
 Een maegt die meerder lijd als wel de tonge klaegt ;
 Ach Hemel ! hoe zal liefd dat in mijn hert gehengen,
 Dat ik *Mandoquees* wil, in liefde zal volbrengen ;
 Dat ik mijn bruydegom zal vryen gaen voor haer ;
 Ach hemel ! wat valt my dit pijnelijk en zwaer ;
 Zal ik hem ! die ik min, tot anders minne leyden ?
 Zal ik om anders liefd van mijne liefde scheyden ?
 O neen ! 't zal niet geschien, al zouw de bitt're noot,
 Mijn prangen noch zoo zeer met een te wreeden doot ;
 Ik wil mijn zelven nu *Diego* gaen ontdekken,
 Al zou 't my op het hoogst tot mijnen nadeel strecken ;
 Doch veynzen zal ik eerst, en by *Diego* gaen,
 Dien ik *Mandoquees* wil zal geven te verstaen ;
 Hem zeggen dat zijn lief *Catulle* was gehouwen,
 Door hare ouders wil een anderen te trouwen,
 En dat zy nimmer zal zijn vrouwe kunnen sijn,
 Om sien wat voor gelaet hy toonen zal aen mijn ;
Catulle spreekt hem aen, en zeyd hem deze dingen,
Diego voelt hier door in hem veranderingen ;
Diego heel ontstelt, verandert sijn gelaet,
 En toont, dat dit verdriet hem aen sijn herte gaet ;
Diego door de spijt, dat zy hem heeft verlaten,
 Vergeet *Catulle* mijn ! kan my *Catulle* haten ?
 Dat had ik noyt vertrouwd, dat had ik noyt gedacht,
 Dat had ik noyt verhoopt, en nimmermeer verwacht.
Catulle, zeyd wel aen, doer gy nu desgelijken,
 En laet gy uwe liefd aen de Princesse blijken :

Daer zult gy uwe liefd gelukkig sien besteed :
 Kom aengy zult haest sien, het geen gy niet en weet.
Catulle is met hem by de Princes gekomen :
Catulle heeft daer by, de moet en lust genomen :
Catulle die ontdekt, en vryelijk belijft,
 Wie dat zy was, en is, en blijven zal altijd,
Diegoos eygen Bruyt in leven en in sterven,
Diego, oft de doot, tot haren loon te erven.
Diego die haer fiet, en datelijk bekent,
 Die valt haer om den hals, en eyndicht hun ellent :
 Hy kust haer kus op kus, hy loofd haer trouw bedrijven,
 Ik zal, tot in der doot, u trouwen Minnaer blijven.
Mandogue fiet dit spel met grooten wonder aen,
Mandogue zeyt, ik zal u geensins tegen staen :
 De liefde die ik speur, en sie tusschen u beyden,
 Die zal ik nimmermeer beletten, nochte scheyden :
 Als ik bedenk her leet, het lijden en verdriet,
 Dat gy geleden hebt, en dat u is geschied,
 Wil ik mijn liefde in medogentheyte verkeeren :
 En gun u wyegheyt, dat gy na u begeeren
 Moogt reyzen daer gy wilt, en trecken daer 't u lust,
 En daer gy uwe liefd', gebruyken meugt in rust.
Catulle en haer Lief *Diego*, hun begeben
 Naer Spangien, daer zy bey den Echten-staet beleven,
 Naer dat zy sijn getrouwt, met Ouders wil en sin,
 En leven met vermaeck, in lusten van de min.

SPAENSCH E HOOFSE-POP,

Op bedrog wyt zijnde, vvierd zelfs bedrogen.

EEn Spaenschen Edelman (door minne graeg) genege,
 Om met een Hoofse-pop, sijn zoete lust te plege :
 Hy tot het minne-spel, en Venus vreugd gefind,
 Begeeft hem, op een plaets, daer hy de lufvrou vind :
 Hy, die sijn minnery by *Isabella* maekte,
 Hy, die tot sijn bekeer, en aen sijn lust geraekte :
 Hy, die haer lippen kust oft blanke boezem voeld :
 Hy, die sijn vuyle graegt en geyle vlammen koeld :

Heeft

Heeft haer, oft niet met al, oft niet genoeg gegeve,
 Voor 't geene dat hy had met *Isabel* bedreve;
 Hy, die haer niet genoeg met gaven had vereert,
 En niet zoo veel vergund, als zy wel had begeert;
 Hy, die sijn afscheyt neemt, gaet voorder sijne wegen.
 Zy, op dien staende voet, is voor het recht getegen;
 Zy, met een valsch geschrey, en eere loos getraen,
 Komt stoutelijk voor 't recht, en voor de Rechters gaen.
 Daer komen zuchten voort, daer doet zy hooge klachten,
 Hoe dat *Rodrigo* heeft beftaen haer te verkrachten;
 Zy, met een groot geschrey, eyscht wrake van 't verdriet,
 Voor 't onrecht dat haer van *Rodrigo* is geschied;
 Zy was haer eere quijt, haer eer had hy genome,
 Dit deed haer voor het Recht, en by de Rechters kome;
 Op dat haer eere doch mocht weder sijn geboet,
 Haer eere die zy meer acht als het werelts goet.
*Rodrigo*s eygen Oom, als Rechter daer gezeten,
 Die laet uyt sijnen naem, sijn neef *Rodrigo* weten,
 Dat hy van stonden aen verschijnen moet voor 't Recht,
 Om hooren wat hem daer word op den hals gelegd.
Rodrigo krijgde een Bood, *Rodrigo* is gekomen;
Rodrigo heeft aldaer sijn tegendeel vernomen;
Rodrigo word by haer, daer voor het Recht gebracht,
 Men leyde *Rodrigo* voor de aengedane klagt.
Rodrigo die verklaerd, als dat hy word beloge,
 Doch! sijn verklaring heeft voor die tijt geen vermoge.
 Den Oom het vonnis strijkt, doch zonder reden niet,
 Vyt krachten van het Recht, hy sijnen Neef gebiet,
 Dat hy, van stonden aen, voor 't Recht zal brengen late,
 Een goede somme gelds, bestaende in ducate.
Rodrigo die laet doen, alzoo hem wort belast,
 Hy zend daer yemant heen, die hem de somme past;
 Die men *Rodrigo* siet, de Rechters overlangen,
 En die daer *Isabel* voor die tijt heeft ontfangen;
 Om dat zy (zoo zy zeyt) was van haer eer onthloot,
 Zoo wort haer zoo veel gout, vereert in hare schoot.
 De Rechters zy bedankt, en is van daer getrede;
 Zy, neemt het sakjen goud, verbergt het by haer leden,
 Het is omtrent haer borst, en boezem dat zy 't steekt;
 Den Rechter onderwijl dus aen *Rodrigo* spreekt.

Gaet heen, en volgt haer na, en zoekt in alle deele,
 Het zy dat gy bestaet te mallen of te spelen,
 Dat gy dat gelt van haer, weerom verkrijgen kund,
 Schoon dat zy niet en wil, oft dat zy 't u misgunt,
Rodrigo haer vervolgd, en heeftze aengesproke,
 Hoe hebt gy *Isabel*! u dus op mijn gewroke?
 Waerom hebt gy my doch dees schande aengedaen,
 En hebt my voor het Recht, soo valsch beklagen gaen?
 Was't u om gelt te doen, dat had gy mogen spreke,
 Ik hadde nimmermeer gebleven in gebreke;
 Hy die vast met haer veynst, en soo een praetjen maekt,
 Zoo nu en dan een reys, omtrent haer borsten raekt;
 Hy die het ooge heeft, om 't gelt haer af te zette,
 Vind machts genoeg in haer, hem 't zelfde te belette;
 Terwijl dat hy met list op sijne schijven past,
 Heeft zy hem met geweld, en dapper aengerast,
 En van haer lijf geweerd, gestooten en geslage,
 En heeft hem blond en blaauw, ten huysen uyt doen jage,
 Gebeten en gekrabd, sijn aengezicht geschend,
 Dat wie *Rodrigo* ziet, *Rodrigo* niet en kend;
 Ik zweer u, seyde zy noch, ik sal u dat betale,
 Ik sal u noch een plok, uyt uwen beurs doen hale,
 Ik ga voort na het Recht, en klage van geweld,
 Dat gy, hier in mijn huys, getracht hebt na mijn gelt.
 Zy heeft daer op een nieuw de reyze aengenome,
 Is voor de tweedemaal weêr voor 't gerecht gekome;
 Zy klaegt van overlaf, haer in haer huys gedaen,
 En zeyt, *Rodrigo* heeft my na dit gelt gestaen;
 En is met groot gewelt my op het lijf gedronge,
 Zoo dat hy my by na het gelt had af gedwongen,
 Hoe wel dat hy in my, soo harden weêrstoot vond,
 Dat hy, met sijn geweld, mijn gelt niet krijgen kond.
 Den Rechter vraegd of zy het gelt noch heeft behouwe,
 Waer op haer antwoord is, och ja! in goeder trouwe;
 Den Rechter zeyd, wel aen, geef my zoo lang het gelt;
 Dat ook *Rodrigo* hier zy neffens u gesteld.
 Den Rechter heeft het gelt in zijne hand genomen,
Rodrigo is ontboon, en ook aldaer gekomen;
Rodrigo word gevraegt, oft hy had onderstaen,
 Met dwang en niet geweld, haer 't gelt weêr af te gaen?

Rodrigo antwoord ja, ik sal het niet verſwijken,
 Ik heb mijn beſt gedaen, maer koſt het gelt niet krijgen:
 Den Rechter vraegd aen haer, is 't ſoo gelijk by zeyd?
 Mijn Heeren roepze ja: ſoo is u ſaek bekeyd;
 Rodrigo! daer's u gelt, en dat met recht en reden,
 Had *Iſabella* ſoo voor hare eer geſtreden,
 Gelijkerwijs zy heeft voor dit u gelt gedaen,
 Zoo waer zy niet verkracht, neemt gy u gelt weêr aen.

DE kloekſte voegd de ſwaaerſte laſt;
 Die 't Recht berecht, de wuiſheyd paſt:
 Die (er by 't Vonnis heeft bereyd,)
 Kan taſten hoe de ſaek leyd.
 Dit is de wuiſheyd in geplant.
 En eygen aen een kloek verſtand,
 Dat d' Rechter op geen klager ziet,
 Maer op de ſaek, en hoe geſchied.

HERDER VRYAEDJE,

tuffchen

CELION en BELLINDE,

Getrocken uyt de Franſche *ASTREE*.

Celion.

Groene boompjes, teere ſpruytjes;
 Lieve bloemjes, ſoete kruytjes;
 Water drifjes, koele ſtroom;
 Pluym gevogelt, blijde dieren,
 Op u vrolijk tiereliereu.
 Ik hier in d' *Boſſchagie* koom.
 Daer zal ik mijn minne klage,
 Min, die ik *Bellinde* drage,
 Min, die my verlangen doet,
 Om mijn *Herderin Bellinde*,
 Hier te zoeken, hier te vinde,
 Haer te doen mijn morgen groet.
 Liguon die u koele ſtroomen,
 Onder 't ruyſchen van de bomen,

Met u ſnelle drifjes drijft;
 Wild u ſtroom te rugge jagen,
 En aen mijn *Bellinde* vragen,
 Waer dat zy zoo lange blijft.
 Lieve ſtroompjes ſtaekt u ſpringen,
 Stil! ik hoor *Bellinde* zingen
 In de zoete dageraad;
 'k Hoor dat alles ſchijnt te zwiigen
 In haer zang een vrend te krijgen
 Boom en telgjes ſtaen de maet.
 Bloem en blaedjes ſtaen en lillen,
 't Schijnt als of zy danſſen willen,
 Op mijn *Herderins* gezang;
 Luyster om mijn *Nymph* te hooren,
 Op dat ik met open ooren,
 Deze vrend in 't bert ontſang.

Belli

Bellinde zingt.

Stemme: Gy lodderlijke nimphe.

MIn jeugdig hertje leeft in lust,
Nu dat Aurora Phœbus kust;
En minne vreugd vrult tuygen,
En rooze lipjes zuigen.

II. Nu Phœbus aen de dag godin
Den Offer doet van zoete min;
Komt hy met Hemels stralen,
Den dauw wyl roosjes halen.

III. Nu Phœbus, in Auroraes
schoot,
Zijn glans bepronkt met morgen
root;

Door 't Goddelijke schijnen,
De sterren doet verdwijnen.

IV. Nu dat Aurora op gepronkt,
De bloempjes, en 't geboomt belonkt;
Kom ik mijn schaepjes vroyen,
Hier neffens dees walleyen.

Celion.

Bellinde! zijt gegroet,
Hoe aengenaem en zoet
VWas my dat lieve zingen;
Ja, door u zoet bedrieff,
Scheen my het hart in 't lijf,
Van vreugde op te springen.
Ja, ik alleenig niet,
Maer alles wat men ziet
Van bloemen, kruiden, boomen;
De beekjes (als verheugd
Door deze zoete vreugd)
Die dansen met haar stromen.

Het pluymige gediert,
Dat langs de telgies zvvierd,
VWist ook hun zang te dwingen;
Het staekte zijn befluit,
En scheyd 'er dad'lijk uyt,
Als gy begoft te zingen.

Mijn lieve Veldgoddin,
Mijn hertje draegde u min,
VWv oogjens, en wv lonken,
VWv lagjes over zoet,

Die doen in mijn gemoed
De minne brand ontfonken.
O Hemel! van mijn hert,
O hulpe! voor mijn smert,
O voedzel! van mijn leven;
O oorsprong! van mijn vreugd
VWat blijdschap heeft mijn jeugd,
Die gy niet hebt gegeven?

VWv oogjes zijn aen mijn,
Gelijk de zonne schijn,
Die 't Aerdrijk komt bestralen;
En als een brtjen, moet
Ik uyt wv lipjes zoet,
Mijn levens voedzel halen.
Mijn leven leeft door u,
Dies ik mijn leven nu
VWil in wv liefd begeben;
Op dat u leven zy
Genegen, om met my
In trouwe liefd te leven.

Bellinde.

VWel, Celion! heeft min
VWv hert genomen in?
Ey! wvildze van u drijven;
Ey! spreekt van 't minne niet,
Maer na een meerder ziet,
En laet u minder blijven.
Ik dank u heusch gemoed,
Voor d'eer die gy my doet,
Dat gy my zoekt ter eeren;
Het minnen my mishaege,
En zoo gy minne draegde,
Moet gyze van my keeren.

Celion,

Bellinde, 't kan niet sijn,
Ja, 't vvaer al oft ik mijn
Op bergen vville plaetsen;
En vvoud (aldaer geset)
De svvare donder met
Mijn hand te rugge kaetsen.
Oft dat ik, van hun stee,
De klippen in de see
VWoud met mijn hand vertillen;
Dat ik de bergen vvrouw
Versetten, ik vertrouw
't VVaer onnut tijd verspillen.

Dat

Dat ik den blixem brand,
 Vvond lesschen met mijn hand,
 Vol wyt gestorte tranen:
 Dat sal, nocht kan geschien,
 Vergeefs sult gy gebien,
 Vergeefs sult gy vermanen.

Dat ik mijn minne staek,
 Dat ik mijn min ver saek,
 Mijn minne! ô Bellinde!
 Mijn minne! 't kan niet sijn,
 Mij sal Bellinde mijn
 Gedood, en sielloos vinde.

Bellinde.

Hoe Celion! te vert,
 Plaest gy de min in 't hert,
 Ik bid u, vvild versinne:
 Dat men van eersten aen
 Vval licht kan tegen staen,
 De vlammen van de minne.
 Mins kraecht vvord licht gerooft
 En in 't begin gedooft,
 Ia, licht gebracht ten ende:
 Maer lang gepleegd ('t is vvaer)
 Valt dan den minnaer svvaer,
 En oorsaekt veel ellenden.

Ey! seg my, Celion!
 Vvanneer vv u min begon,
 En hoese is gekomen;
 En vvat u heeft bevvveegd,
 Dat gy, de minne kreeg,
 Haer hebt in 't hert genomen.

Celion.

De tijd vvanneer mijn sin
 Geraekt vvierd van de min,
 En tot vv u liefd gedreven;
 Dat vv as mijn Nymph! toen gy
 't Verlooren schaeppen my
 Hebt vvederom gegeven.

Celion een Schaepp verloren heb-
 bende, vond het onder de Kudde van
 Bellinde, die hem het zelfde, met
 zoodanigen bevalligheden, vvederom
 gaf, dat hy van die tijd af, alle mid-
 delen zocht, om haer in Liefde, en
 alle gediensigheden by te wezen, en
 te beminnen.

Dien dag, die uur, die tijd,
 Heb ik de minne strijd
 Gevoeld in mijn gedachten;
 Dat schaeppen, dat ik zal
 Voor 't alderlieft van al
 Mijn lieve schaeppjes achten.

Om dat dat zoete beeft,
 De oorzaak is gevvveest,
 Van mijn oprechte minne;
 Dat schaeppen my ontvvvaeld,
 En u vvveer af gebaeld,
 Doet my de min beginne.

Vvist gy Bellinde! hoe
 Ik aen dit schaeppen doe
 Mijn best, met vleyen, smeeken,
 Met stroken, en gestreel,
 Als zijnde 't vvaerste deel
 Dat ik voor 't mijne reeken.

Bellinde.

Vvvel Celion! 't is vvreemd,
 Dat gy u vvreugde neemt,
 In d'oorzaak van u lyen;
 Vv u schaeppen oorzaekt min,
 In min heb ik geen zin,
 Maer stel de min ter zyen-
 Celion.

Zoo doet gy my de dood.

Bellinde.

Gy hebt soo licht geen noot.
 Celion.
 Ik doe, dat vvil ik svveeren.
 Bellinde.

Neen Celion! svveer niet.
 Celion.

Gy oorsaekt mijn vvdrriet.
 Bellinde.

Ik niet, maer u begeeren.
 't Is vv u begeerlijkhedyd,
 Die u de quet b reyde,

Van u vvdrrietig lyen;
 Vv vil Celion, van pijn,
 En liefd, ontslagen sijn.
 Zoo moet hy 't minnen myen.

't Is niet door mijn gebied,
 Nocht ik en vvil het niet.
 Dat gy mijn min sult dragen;

Zijz

Sijt gy geneygt tot min,
Dat 's u, en niet mijn sin,
Vwv sinnen zelfs u plagen.

Soo gy uwv minne staekt,
V quel ten eynde raekt,
En kan in rust verkeeren:
Staekt gy het minnen niet,
De min teeld u verdriet,
Dies ik geen min begeere.

Celion.

Dies u begeert my plaegd.

Bellinde.

Mits dien gy minne draegd.

Celion.

Moet gy my daerom plagen?

Bellinde.

Ik plaeg u niet, o neen!

Celion.

Vervveert dat eens met reën,

Bellinde.

Ik sal, let op mijn vragen.

Wel Celion, hebt gy
Dan oyt bespeurd in my,
Van liefden eenig teken?
Oft isser aen u sin
Genegentheyd van min,
Oft liefd in my gebleken?

Bevvijsst gy dat aen mijn,
Zoo sal ik schuldig sijn,
Het geen gy niet kund toonen:
Hob ik u aengesocht,
En tot de min gebrocht?
Ik sal uwv min beloonen.

Celion.

Wat d'eerste vraeg aengaet,
Daer koom ik veel te quaed,
De tweede desgelijken:
Nochtans gy Herderin,
Zijt d'oorzaak van mijn min,
Schoon gy noyt min liet bliken.

V wvesen, u gelaez,
Vwv vriendelijke praet,
Tot minne my bekoorde:
Ach! Nimph ik ben verkracht,
En tot de min gebracht,
Zoo drae 'k u sag, en hoorde.

Had ik u niet gezien,
Hoe kost de min geschien,
Hoe kost ik u beminnen?
Mijn Nimph! min ik u dan
Gy zijt 'er oorzaak van
Dat kund gy wel verzinnen.
Gy oorzaekt minnens brand;

Bellinde.

't Is enkel misverstand,
Waer door gy vwerd bedrogen;

Celion.

Zijt gy niet, Herderin,
De oorzaak dat ik min?

Bellinde.

O neen! het zijn uwv oogen.
Vwv oogen, hebben schuld,
Zoo gy bekennen zult,
Mits mijn uwv oogen zagen,
Gevolden gy u zin
Geprikkeld van de min,
Die u doet liefde dragen.

Celion.

Mitsdien uwv vvaerdigheyd,
(Mijn oogen aengeleyd)
My 't lieven doet beginnen;
Al vvat zijn vvaerde heeft
De menschen oorzaak geeft,
Om dat te mogen minne.

Het geen men mind, gevviis
Oorzaak van 't minnen is;

Bellinde.

'k Zeg neen, en zal 't vervveeren;
Vv want alles vvat men ziet,
En doet de mensche niet
Hun vvaerdigheyd begeeren.

Ik neem een Diamand
Oft eenig ander pand
Oft vvaerdiger jwvveelen;
Vvviens vvaerdigheyd my vergd,
En tot verkrijgen tergd,
Door lusten van te steelen.

Ik vraeg u vwie misdoet,
Oft vwie de oorzaak moet
Van misdaed zijn gegeven?
Den naemer, oft jwvveel;
Zeg my, vwie in dit deel

De misdaed heeft bedreven?

Celion.

't Is woevel de oorzaak geeft,
Tot lust die 't herte heeft;

Bellinde.

'k Ontschuldig de juwelen;
Voor reden wvizen 't uyt
En maken een besluit,
Dat ieder vry mach steelen.

Dan nu dat aen een zy,
En draegd gy liefde tot my?

'k Sal u ook liefde dragen;
Een liefde, niet uyt min,
Maer liefde die ik vin
In liefdens vvel behagen.

Dat is, dat my behaegd,
Dat gy my liefde draegd,
En ik u des gelijken;
Maer, dat de liefde moet
Niet zijn met min gevoed,
Maer broederlyk my blijken.

Als broeder zult gy mijn
Vyt liefde genegen zijn,
En broeders liefde betoonen:
Zoo zal ik zijn bereyd,
Om die genegentheyd,
Als zuster te beloonen.

Celion.

Bellinde! 't zal geschien,
Gy zult my voortaan zien,
Als broeder u beminnen:
'k Zal broeders liefde voen,
V alle vriendschap doen,
Die ik vweet te verzinnen.

Bellinde.

Vvel laet ons daer meê gaen,
En 't avond als de maen
Komt uyt de zee gerezen,
En op de Lommer straeld,
Vanneer den avond daeld,
Zal ik hier weder vvesen.

Gunstige Lezer: terwijl onzen
verliefden Celion met zijn geliefde
Bellinde, is gescheyden, om V. E. niet
ledig te houden, heeft onzen Ama-
rante, (Speelnoot van Bellinde)

voorgenomen hare verliefde klach-
ten aen V. E. te doen, als zijnde ont-
steken in de minne tot Celion, de
welke zy verliefd vindende op Bel-
linde, door middel van schrijven
zoekt af te trekken, en tot hare liefde
te bewegen; ziende haer bedrijven
vruchteloos, vervalt in ziekten, 'twelk
verstaende haer Speelnoot Bellinde,
komt Amarante bezoeken, die sy in
navolgende manier haer siekte af-
vraegd.

Gespeel vvat isser dat u let,
Dat gy dus stadig houd het bed?
Vvat 's d'oorzaak doch van u ver-
driet,
Ey lievel svrijgt voor my doch niet,
't Is seker, vwie sijn smert ver-
svrijgt,
Dat die geen goeden raed verkrijgd.

Amarante (gedood-verruwt van de
liefde) word door dit seggen schaem-
rood bloofende, sulks dat sy Bellinde
doet vermoeden, als oft sy mochte in
minne siekte wesen, waer op Bellinde
voort varende seyde.

Ey! doe u selven niet te kort,
En segt my doch vvat dat u schort,
Ik sie en speur aen u gelaet,
Dat u de min om 't harte slaet,
En is het soo, soo meld het mijn,
Op hoop ik u kost dienstig sijn.

Amarante (beschaemt weseude,)
slaet haer handen voor haer oogen,
sonder een vvoord te spreken; vvaer
op Bellinde haer met minnelijke re-
den aenpaet, dat sy haer ontdekken
vvil, hoedanig hare siekte is, met be-
loften haer in alles behulpzaam te
vvesen: dies Amarante uytbarst, en
al bevende hare siekte te kennen
geeft.

Ach! u geluk is mijn verdriet,
Mids dien ik mis, 't geen gy ge-
niet:

Ach!

*Ach! Speelgenoot ik sterf van pijn,
Mids u geluk mijn quel moet zijn.*

*Eylaes! daer is geen hoop voor mijn,
De doot moet mijn verlossing zijn.*

Wat zijt gy gelukkig, o Bellinde! geliefd te worden van de bevalligste Herder, die oyt was, of is, ofte immer komen mag; waer op Bellinde (als half gestoort zijnde) begint te kijken.

Speelnoot zijt te vreden, en acht u gelukkig, zeyd Bellinde, een getrouwe speelnoot in dese gelegentheyd aen my te sullen hebben; en daer oprechte vrundschap geplaect is, moeste in de swarigheyd beproeft werden, gelijk het spreekwoort seyd.

*Zacht vvat, het is de eer misdaen,
En buyten maegden plicht gegaen,
Te klagen dat sy in haer hert
Gevoeelt een siekt van minne smert:
Van min te klagen 't sy, hoe 't sy
En staet geen teere maegden vry;*

„ Men kend geen vriendschap als in
nood:
„ Een vrund getrouw tot in de
dood:
„ Een vrund die trouw is achter
rug,
„ Voor vrundschap maekt een vaste
brug:
„ VVaer op de vrundschap veylig
staet,
„ VVanneer de droefheyd vrunden
staet.

Evenwel, nu ik kennis hebbe van uw ziekte, moogt gy vertrouwen, dat ik, als een getrouwe speelnoot, my dienstwillig in uw liefde beloof te dragen, mids my ontdekkende wie 't is die gy bemint, waer op al schreiende Amarante antwoorde.

*Eylaes! ik durf het niet bestaen,
Mijn lieve speelnoot, kost gy 't raen:
Ach! kost gy sien vvat dat mijn
schort,
Door traentjens die ik neder stort.
't Strijd tegen mijn gemoed, en sin
Te seggen vwie dat ik bemint,
Ach! of 't mijn speelnoot raden kon,
Het is!*

'k Zal doen blijken hoe waerdig ik u vrundschap heb gehouden, en noch houden sal; 't is waer, dat Celion zijn liefde aen my heeft opgedragen, en om wederliefde aengesocht; en dat zijne bevalligheyd, deugde, en goede zeden machtig genoeg sijn om my te kunnen winnen; sal ik nochtans die op een sijde stellen, en Celion gebieden dat hy u sal lieven, en u in plaets van my, getrouwelijk beminnen; wel wetende dat sijne genegentheden mijn geboden sullen gehoorsamen.

Amarante, door verbaestheyd, kan geen meerspreken, zulx dat het geene zy voor genomen hadde te zeggen verstauid, en blijft te rug, dies Bellinde,

Amarante (gelijk vvesende een rooze, die door verdroogde hitten, bleek en vervvelligt aen zijne struyk hangende, vvederom vervvrotijkt door een soete en koele regen) krijgt op nieuuv, vveer lust en leven.

*Hoe na is 't Celion?
Is 't Celion die gy bemint?
Zijt gy tot Celion gesint?*

Bellinde (om haer beloften te volvoeren,) komt vvederom by Celion, na dat de blecke Maen ten Hemel geresen sijnde, met een aangenaamen glans van sterren, op lommer en bomek komt te schijnen, set haer neder

O Bellinde! zeyd Amarante, wat middel, wat raed!

*Mijn liefde is geheel verlooren,
Mids Celion u heeft verkoren:*

by de Riviere Lignon, en leyd Celion
deſe navolgende Wetten te voeren.

Zoud Celion! uww vriendschap ſijn
Vvel ſoo volmaekt in liefd tot mijn,
Dat, ſoo ik u yets moog gebieden,
Het door u liefde ſou geſchieden?

Celion.

Geen laſt ſoo ſwaaer, geen dienſt
ſoo groot,

Al waaer het ook tot in de dood,
Het ſy ook wvat het vveſen kan,
Zoo gy 't gebied, ik neem het an.

Bellinde.

Soud ik daer vvel op mogen ſtaen,
En vaſt, en ſeker kunnen gaen?

Celion.

O! twiſſfeld daer Bellinde an,
Sy neemmer vry de proeve van.

Bellinde.

Vvel, Celion! het ſal geſchien,
'k Moet u gehoorsaemheyd eens ſien;
Ik vweet een maegd die u bemind,
En met 'er herten heeft gezind,
Ik kan een maegd, en jeugdig dier,
Vviens hertje brand in 't minne
vier;

Dees vvil ik dat gy zult getrouww
Beminnen voor u Echte vrouww.

Celion.

Vveemd is het geen gy my gebied,
Doch! dat gy 't meend en dunkt my
niet;

Ik acht gy vuild my dit gebien,
Om eens mijn hert en grond te ſien;
Vvel aen, wwie is 't? verklaerd het
mijn,

Ik hoop het ſal Bellinde ſijn.

Bellinde.

O neen! dat is een miſverſtand.

Celion.

Vvel wwie zouww 't zijn?

Bellinde.

't Is Amarand,
't Is Amarand, die ſoete maegd,
Die 'k vvil dat gy u liefde draegd.

Celion.

Bellinde vveynſt, en gekte met myn.

Bellinde.

'k En doe voorwaaer, geloofme vry.

Celion.

Bellinde, hoe zou dat geſchien?
Gy moogt my wvat gy vvila gebien,
Al wwaert tot in de dood te gaen,
Ik zal 't om uwwen 't vvil beſtaen;
Maer dat ik tot een echte vrouww,
Een ander maegd beminnen zou,
Als mijn Bellinde; 'k ſturſ veel eer
Tien duyzend doon, al wwaerd noch
meer.

Bellinde.

Is dit het geen gy hebt gezejd,
Is dit u goe genegentheyd?
Is dit de vvil wwaer mee gy mijn,
In alles vrouwd gehoorsaem zijn?
Ik ſpeur u loosheyd van gemoed,
En zie nu wvat uww liefde doet;
Noyt ſal ik ſijn tot u geſint,
Ten ſy dat gy mijn ſpeelnoot mind.

Celion.

Eer ſal den Hemel dalen neer,
De Aerd ten Hemel rijsen vveer,
Eer ſal de Zee met bomen ſtaen,
Eer ſal de Lucht ſijn ſonder Maen,
Eer ſal den Tyger ſijn een Lam,
Eer 't Aerdriek ſonder ſtruyk of ſtaem,
Eer alle boomen ſonder blaen,
In 't ſoetſte van de ſomer ſtaen,
Eer ſal in kouww vwinter lucht,
De dorre boomen ſtaen vol vrucht,
En eer den Hemel ſonder Zon,
Eer dat geſchied van Celion.

Bellinde.

Zijt ſeker, dat ik noyt en ſal
In eenig leed of ongeval
V dienſte doen of gunſtig ſijn,
't Sy gy dees dienſte doet aen mijn.

Celion.

Of gy my alle vriendschap doet,
En ik alleenig derven moet
Bellinde, dien ik heb beſint,
Bellinde, die ik heb gemint:

Soo acht ik alle vriendschap niet,
 Ten sy my dese gunst geschied,
 Dat ik voor mijne echte vrouww,
 De Herderin Bellinde trouww.

Wiens Wetten al te streng, en
 straf,

My sullen voeren na het graf:
 Al vvaer 't verliefde vleesch eylaes!
 Niet meer sal sijn als vvarmen aes.
 Bellinde.

Ik seg u Celion! geen meer,
 En doet gy niet dat ik begeer,
 Het sal gewis het sal u schaen,
 Beraed u vvel, ik vvil nu gaen.

Hier blijft Celion midden in de zee
 van droevige gedachten, razende
 van liefde, over de lastige geboden
 hem van zijn geliefde Bellinde op-
 geleyd, in welker gestaltenisse onzen
 ouden Damon hem is vindende, en
 met zoete woorden troostende, hem
 radende te veynzen, met beloften
 aen Bellinde, Amarante te sullen
 minnen, edoch sonder haer te mee-
 nen, 't welk geschiedende, word on-
 dertusschen Bellinde van haer Vader
 ten huwelijk beloofd aen Ergasto, een
 seer goeden en oprechten herder,
 't welk onsen Celion verstaen heb-
 bende, wederom komt by Bellinde.

Moet ik nu mijn gemoed
 In laeuwve tranen vloed
 Verdrenken, en versmooren:
 Bellinde! kund gy mijn
 Doen lijden dese pijn?

Ach! vvaer ik noyt geboren.

Ach! soo en leed ik niet,

Dit lyen, dit verdriet,

Dit suchten en dit karmen:

O ramp! ó ongeval!

Nu dat een ander sal
 Sich rusten in uww narren.

Bellinde ach! de min
 Die raebraekt my de sin,
 Ia doet my duysend pijnen:
 Mijn sielje gaet ter dood,

Van 't leven (laes!) ontblood,
 Sal 't uyt het graf verschijnen.

En met een droeve klacht

In duystre nare nacht,

Voor u gesichte vvaaren:

Wanneer Ergastus min,

Aen u verliefde sin,

De minne vreugd sal baren.

In 't soetste van uww rust,

In 't rijpste van uww lust,

Sal u een schrik verstewen,

V plagen tot een straf,

Wanneer ik uyt het graf,

Koom voor u bedde treuven.

O dood! die yeder smert,

En vreesse baerd in 't hert,

Mijn sult gy vvelkom vvesen:

O dood! o lieve dood!

Wat heb ik in mijn nood

Al forge, angst, en vreesen?

Wat ben ik (laes!) bedroeft,

Dat gy soo lang vartoeft,

Laet my de gunst vervverven:

Laet my de gunst geschien,

Ey! laet Bellinde sien

My voor haer oogen sterven.

Op dat Bellinde stiet

De kracht van mijn verdriet,

En 't eynde van mijn klagen:

O eyndigd in haer schoot,

Mijn liefde, lieve dood!

Door 't eynde van mijn dagen.

Ik voel mijn leven slijt,

Ik raek mijn krachten quijt,

Het leven loopt ten ende:

Het flaeuwve bloet dat stremt:

En 't herte vword beklemt,

Wervvaerts sal ik my vvende.

O Dood! na u mijn lust,

Als oorspronk van mijn rust,

Als 't eynde van mijn lyen:

Bellinde! 'k seg u nu

Voor 't alderlaetst adju,

Ik voel het leven glien.

Bellinde.

Ach! vvat komt my nu aen?

Ey.

Eylaes! het is gedaen,
 Zijn lippen die besterven;
 Hy geeft de laetste snik,
 VVaer heen, oy me! zal ik
 Vol ramp en droefheyd zwoerven?

O bleeke doode mond!
 VVat voor een felle wvond,
 Doet gy Bellinde voelen?
 VVat schrikking van gemoet,
 Voel ik door 't kille bloed,
 En al mijn aders wvoelen.

O Goden! mocht het zijn,
 Dat Celion aen mijn
 Zijn minne noch mocht toonen:
 Al zou mijn vaders wvust,
 Zijn op een sy geset,
 Ik soud' mijn min beloonen.

O lippen! bleek en teer,
 Ik druk mijn lippen neer,
 En laets op d' wvven dalen;
 Besprengt met trane vocht,
 Op hoop sijn siele mocht,
 Daer laeffenis uyt halen.

Bellinde, door dezeminne klachten, zuchten, en tranen, schijnt haren getrouwen minnaer, als van de dood wederom tot het leven te brengen; die allenskens tot zijn zelven gekomen zijnde, begint te zuchten; en ernstig te klagen over het onrecht dat hem geschiede, als dathy geweest zijnde sonder gevoelen van eenige sijnner smerten, en minne-wonden, nu wederom als nyt een graf, van wel lust was getrokken, in een leven van nieuwe ellendigheden en doodelijke pijnen.

Dies hem Bellinde, troostende, met soete en bevallige reden, over hare wreedheden hem in liefden aengedaen; beloovende alle middelen aen te wenden, om ontslagen te worden van Ergastis liefde, en de beloften van haer vader aen hem gedaen, derhalven zy besluyren middel te beramen, om het seldte een bequaemste by te brengen.

Bellinde, raed Celion te vertrekken, en sich een wijl uytlandig te begeben; sy onderruffchen sal arbey-

den Ergasto tot afstand te bewilligen, oft door de tijd sijn liefde te doen slijten, op hope eenige vorderlijke ooraken voor Celion soude mogen voorvallen; ten dien eynde haer begevende aen de Fonteyne Siccomores, alwaer den verlielden Celion, vervolgd sijnde van Ergasto, sijn bedroefde klachten nyf stort, als een beek sijn snelle driften, door parsing van hun sware water-vallen.

Zijne liefde strjndende met sijn droefheyd, perst snelle driften van lauwe tranen, nyt de beeke zijner ooggen; en ontmand vindende sijn mannelijke herte, offerd sijn adju al suchend aen de mond, en lippen, van sijn geliefde Bellinde, sy niet min aen hem, scheyden van malkander in manier als volgd.

Celion.

Terrwijl ik vreugd nyt lipjes suyg;
 En door mijn vreugd mijn smert getuyg;
 Moet ik in vreugd, en droefheyd
 Met een adju van kusjes scheyden.

O lipjes! o korale mond!
 Ik ben geankert op uvr grond,
 Ik leg geankert en wvul zeylen,
 Daer ik geen gronden kan bepoylen.

Bellinde.

Ik trek u hertzen uyt sijn steê
 Voor 't wvven, neem het mijne meê,
 Op dat het wvve 't mijne groet,
 En 't mijne wvr sijn diensten doet.

Ergastus, gesien hebbende de ver- liefde genegentheden van dees beyden, gehoord hebbende de droevige suchten, 't bitterlijk karmen, (over dees geliefdens verhindermissen om sijn minne,) voeld sich niet min genegen, als beweegd, dese tranen, en alle bedroeftheden der liefde, in een soete omhelsing van lieve kusjes, en lieve versfaming van echtelijke trouwe, te doen veranderen; derhalven sich by Bellinde voegende, geeft haer sulx te kennen; selver Celion vervolgende, hem te rugge brengt, affstant doende van sijn liefde, Celion en Bellinde echtelijk doet trouwen.

Die mind., is blind.

Gelijkerwijs den mensch door lusten werd gedreven,
 Om zich nu tot het een, dan 't ander te begeben;
 Gelijkerwijs den mensch na zijne plichten gaet,
 In zorge voor gewin, tot steunsel van zijn staet;
 Gelijkerwijs den mensch (geduurende zijn dagen)
 Voor zijne huysgezin is schuldig zorg te dragen;
 Gelijkerwijs den mensch is schuldig, na 't gemoet,
 Dat hy in zijn beroep zijn naerstigheden doet;
 Gelijkerwijs den mensch is aen zijn plicht verbonden,
 Zoo heeft hy neffens dien noch weêr verscheyde stonden;
 Zoo isser neffens dien ook wel een enkel dag,
 Dat zich een droeve geest weêr wat vermaken mag.
 Eens als ik, voor de geest, had vreugde voor genome,
 Eens als ik tot den dag van vreugde was gekome,
 Eens als mijn droeve ziel tot vreugde was gekeerd,
 Heb ik een nutte les uyt mijne vreugd geleerd;
 Ik liet een open oog op lieve bloempjes dale,
 Ik liet mijn ziertje vreugd uyt dese wellust hale;
 Ik leerde Godes kracht die 't al geschapen heeft,
 Wat in de wereld is, wat op der aerde leefd;
 Het schepsel na Gods beeld in sulck een hooge waerde,
 Dat God hem heeft gesteld een voogd-heer op der aerde;
 Dat God hem heeft gemaect een Heer van al 't gediert,
 Dat in de stromen zwemt, dat door de bosschen zwierd;
 Tot wellust, als behoef, van 't menschelijke leve,
 Vyt groote goedigheyd van God den Heer gegeve;
 Ik zie de bosschen dicht met boomen groen van blaên;
 Ik zie hoe 't alles moet op zijne tijde gaen;
 Ik zie dat al 't gebloemt, en kruyden die daer wassen,
 Op haer gezette tijd, en rechte stonden passen;
 Ik zie dat zaed en graen by d'acker-man geplant,
 Haer voedsel, en haer vrucht, genieten door Gods hand;
 God, die de Zon, en Maen bestierd met Hemelskrachte,
 Die baerd door dese twee het menschelijk geslachte;
 De Zon (wanneer hy spreyd zijn stralen van de lucht)
 Die geeft de aerde warmt; door warmte groeyd de vrucht;
 Door

Door vruchten van de aerd verkrijgt den mensch het leve;
 Waer d'Hemel sonder Zon, d'aerd kost geen vruchten geve;
 Waer d'aerde vruchteloos, waer vond men struyk of stam,
 'k Meen stof, waer uyt den mensch voort-teelinge vernam.
 De Zon het opperdeel moet alle vruchten teele,
 En 't menschelijk geslacht uyt d'aerde nootdruft deele;
 De Zon het werrik Gods, is tuyge van Gods macht,
 De Mensch heeft door de Zon zijn wesen en zijn kracht.
 Mits ik in dit gedacht wat hooger dacht te komen,
 Zet ik my neer in 't groen (omlommert van de bomen)
 Ik zie een blinden mensch, ik zie een zienloos man,
 Ik zie dat hem een hond de wegen wijfen kan;
 Ik zie den blinden mensch tot nootdrufte winst genegen,
 Gaet waer hy wesen wil, gaet over alle wegen;
 Een hond, een trouwen hond, die leyd hem aen de band,
 En dit getrouwe beest geeft leering voor 't verstand.
 Zoo haest den blinden mensch vertoonde voor mijn oogen,
 Ben ik tot hooger lust van leering op getogen;
 Ik heb een Zinne-beeld in mijn gedacht gemaakt;
 Een Zinne-beeld dat meest verliefde zinne raekt;
 Een Zinne-beeld dat meest de minnaers word bevolen;
 Een Zinne-beeld tot leer, om niet te willen dolen;
 Een Zinne-beeld waer uyt seer wel te leeren staet,
 Hoe in delieve min een minnaer seker gaet;
 Een Zinne-beeld waer uyt den minnaer staet te leeren,
 Wat voor gezelschap hy in 't minnen moet begeeren:
 Een Zinne-beeld dat hem recht onderrechting doet,
 Wie dat de blinde min tot leydsman hebben moet:
 Een Zinne-beeld dat hem een leering voor sal houwen,
 Op wien de blinde min het zekerst mach vertrouwen:
 In 't kort, een Zinne-beeld tot leering aen de zin,
 Hoe dat men diend te gaen in 't plegen van de min.
 Waer zijt gy blinde jeugd? waer zijt gy jonge zinnen?
 Geprickeld door het vuur, en soete brand van minnen;
 Waer zijt gy, die de min in uwe herten voed?
 Leer aen een blinde mensch hoe gy u dragen moet,
 Laet u verliefde oog op desen blinde dalen,
 En leer, hoe gy u kund bevryen voor het dwalen;
 Leer bid ik niet alleen, naer 't oog, maer in de geest,
 Hoe desen blinden mensch geleyd werd van een beest;
Denkt

Denkt dat u door dit beest getrouwheyt staet te leeren,
 Wanneer uw lieve lust het minnen sal begeeren;
 Leer, hoe gy leeren moet, mins dwalinge ontgaen,
 Leer, hoe gy leeren moet, vast op getrouwheyd staen,
 Bedenkt eens by u selfs, indien dat dese blinde
 't Getrouwe dier ontbrak, hy kost den weg niet vinde;
 Wat soud' er tegen staen, soo hy geen leyd'sman had,
 Oft desen blinden mensch geraekten van het pad.
 Gy in de liefd verblind, kund in het minnen dolen,
 Dies werd u door dit beest voorzichtigheyt bevolen;
 Dies werd u onderricht door desen blinde man,
 Hoe dat voorzichtigheyt het dolen hoeden kan;
 Noch meer! gy ziet dees mensch, is aen een hond gebonde;
 Leer jonge minnaer leer, ey leer! uyt dese vonde,
 Dat gy in uwe min ook moet gebonden gaen,
 En leer by desen hond getrouwigheyt verstaen;
 Den hond, het trouwste dier! een leering aen de zinnen,
 Hoe dat getrouwigheyt u leyden moet in 't minnen;
 Den hond het trouwste beest dat op der aerden leefd,
 Aen de verliefde jeugd getrouwheyds lesse geeft,
 Ey hoor! een vreemd e saek eens door een hond gebleken,
 Het beest ontdekt een moord, schoon dat het niet kan spreke;
 O wat een wonder werk! o wat een vreemd bedrijf!
 Het kan ons dienstig zijn dat ik dit stuk beschrijf.
 Een Edelman te paerd (om zijn gewin) gereede,
 Reyft buyten zijne stad, en dat na andre stede:
 Verzien met veele gelts, en anders als hy miend,
 Reyft zijne vyand meé in plaetse van zijn vriend;
 Als zy nu op de reys zijn in het bosch gekomen,
 Heeft den geveynsden vriend zijn slagen waer genomen;
 Hy, die zich toond een vriend, is vyand in der daed,
 Zoo dat hy door de schijn den Edelman verraed;
 Hy (wiens begeerte was om aen het gelt te raken)
 Die soekt den Edelman moorddadig af te maken:
 Hy (op het onverzienst) die rukt den degen uyt,
 Doorstoot den Edelman, en maekt zijn gelt tot buyt.
 Den moorder is van daer weér na de stad gerege,
 Den hond des Edelmanns blijft in het bos gelege,
 En houd zich by zijn Heer, en voegd zich aen zijn zy,
 Hy wijkt 'er nimmer af, maer blijft 'er stadig by.

Ten laetsten komt 'er volk dat na de stad wil rijden,
 Aenschouwende dit werk met droevig medelijden,
 Alsoo 'er yemand was die den vermoorden man,
 Al lange had gekend, greep hy dit lichaem an,
 En leyd het op zijn paerd, en voerd den doode mede,
 Aldaer hy aen de vrouw, dees droeve boodschap dede;
 Ey! zie een wonderwerk, getrouwheyd in een beest;
 Zoo haest den Edelman begraven is geweest,
 Den hond lag op het graf, en dat verscheydedagen,
 En scheen zijn meesters dood op 't hoogste te beklagen.
 't Geburde lang hier na, den hond ontmoet den fielt,
 Die zijnen meester soo moordadig had ontzielt;
 Hy vliegt hem op het lijf, en vat hem aen de kleeren,
 Den moorder staet verbaest, en weet zich nauw te weeren.
 Het beest, geneygd tot wrack, valt op den moorder aen,
 En had hem in een kort, het leven af doen staen,
 Indien men niet en had het trouwe beest bedwongen,
 Dat hem met groote kracht was op het lijf gesprongen:
 Waer hier op deser daed het volk niet by geraekt,
 Het beest had desen fielt voor seker af gemaekt,
 Dit, als een lopend vuur, gaet over alle straten,
 Men hoort 'er (waer men komt) een yegelijk van praten,
 Al 't volk roept over luyd, 't is seker engewis,
 Dat desen aen den moord ten hoogsten schuldig is:
 Het werd ook by den Raed voor zullix aengenomen,
 Men doet hem op een kort ook voor de rechters komen,
 Daer werd hem dese moord ten hoogsten op gestreên,
 Doch hy (hoe wel bekeyt) en heeft het niet beleên:
 Men hoord uyt 's rechters mond tot hem dees woordē seggē:
 Al eer men u noch sal doen op den pijnbank leggen,
 Al eer men vonnis strijkt, en u ter vierschaer daegd,
 Zoo hoor de billijkheyd die u het recht voor draegd:
 Men sal een ronde kring van dertig, veertig mannen,
 Men sal u neffens dien ook doen te samen spannen;
 En voorders sal den hond in 't midden zijn gesteld,
 En is het dat het beest aen niemand doe geweld,
 Maer dat het u alleen komt op het lijf gevlogen,
 Zoo zult gy uwe schuld niet meer ontkennen mogen;
 En is 't dat u het beest laet onbeschadigt staen,
 Men sal, als sonder schuld, u laten heene gaen.

Hy is hier meê te vreên, 't werd by der hand genomen,
 Men ziet een groot getal van menschen t'samen komen;
 In 't kort het gantsche volk dat raekt 'er op de bien,
 Om 't wonderlijke werk met wonder aen te zien.
 Den moorder werd gesteld in 't midden van die genen :
 Die tot dien eynde zijn aldaer ter plaets verschenen,
 Ey ! zie een vreemde wijs, een wonderlijke vond,
 Men steld de wet, en 't recht, aen 't vonnis van den hond :
 Ey ! wat een wonder werk, ey ! wat voor vreemde faken,
 Men ziet daer van een hond de misdaed kundig maken ;
 Men ziet daer dat den hond in 't midden staer gesteld :
 Men ziet hoe dat het beeft aen niemand toond geweld :
 Zoo haest hy onder 't volk, den moorder heeft vernomen,
 Is hy met felle moet hem op het lijf gekomen :
 Ia 't schein hy duyden wou, soo haest hy by hem quam,
 Dit is den moorder, die mijn meester 't leven nam.
 Het recht heeft na verdienst zijn misdaed loon gegeven ,
 Door schandelijke dood word hy gestraft aen 't leven.
 Leer hier verliefde jeugd wat dat getrouwheyd doet ,
 Getrouwigheyd die baerd in alle faken goed :
 Bedrog in tegendeel voed niet als alle quaden,
 En wat is valf heyds loon ? 't is schand naer eysch van daden ;
 Indien dat uwe min in trouws beloften liegt,
 Indien dat uwe min een eerbaer maegd bedriegd,
 Zoekt min, op trouwheyds eed, een eerbaer maegd te peyen,
 Om haer tot vuyle drift van lusten aen te leyen :
 Zoekt min, een eerbaer maegd, alleen tot minne-brand :
 Leer minnaer ! sulke min gedijt tot snoode schand :
 Leer minnaer ! sulke min voed veelderleye quaden,
 En leyd u als verblind, op goddeloofse paden ;
 Leer minnaer ! sulke min te zijn een eere dief ,
 Alsoo wel van u selfs, als van 't verlaten lief :
 Leer minnaer ! sulke min te schuwen en te vreesen,
 Die eerbaer maegden ken een eere roving wesen ;
 Leer minnaer, zulke min (in tijds niet nyt gedooft)
 Is als een wreed vergif dat ziel en lichaem roofd ;
 Leer dat dit slim bejag der maegden eer doet schenden,
 Leer hoe verlies haers eer, voed quelling en ellenden :
 Leer hoe de quelling knaegd het maegdelijk gemoed,
 En dat de knaging scha aen 't eerbaer leven doet :

Leer dat gy doet haer eer, en leven beyd verpletten,
 Als gy haer maegd om schend met onbeschofte hetten :
 Leer, soo gy dese roos ontijdig hebt geplukt,
 En voor de rechte tijd van zijne struyk gerukt,
 Dat gy alsulk een maegd met waerheyd kund doen noemen,
 Een afgevallden blad van zuyvren maegden bloemen :
 'k Zeg een versienste roos, die los ter neder vil,
 Die niemand yet wat acht, daer niemand aen en wil :
 Als gy het liefste deel aen hare kuysche leden,
 Als een versienste roos met voeten schijnt te treden :
 Als uwe valsche min ontutsfeld d'eerbaer maegd,
 Wat sal ik seggen ? 't eelst en waardigst dat zy draegt :
 Dat is haer eerbaerheyd, een maegdelijke bloeme,
 Die ik u met een woord de maegd om heb te noeme ;
 Wanneer een eerbaer maegd dit lieve pand verliest,
 En gy na dit genot een vreemde weg verkiest,
 En acht nocht eed nocht eer, maer laet de maegd alleene,
 In hartzeer, en ellend uw valsche min beweene ;
 In knaging en gequel, in treuring en gequijn,
 In tranen en gezucht, in droefheyd en in pijn :
 Wat volgt 'er? na een sloop van soo geleefde dagen,
 Haer herte werd verteerd door 't in gekropte knagen :
 Het eerbaerlijk gemoed ziet op d'onteerde schoot,
 En eyndelijk u min veroorsaekt haer de dood,
 Leer minnaer ! wat gy doet door uw verblinde minnen,
 Ey ! druk mijn slechte les in 't diepste van uw zinnen,
 Leer minnaer ! en gedenkt als gy dees rijmen leeft,
 Dat gy niet minder zijt als een onreed'lijk beest ;
 Een beest, een plompen hond die weet zich soo te dragen,
 Dat hy u leeren ken de maegden te behagen :
 Hy leerd u trouwigheid, soo by den blinde man,
 Als goddeloose moord die hy niet lijden kan.
 Geen aengener saek, in wel begaefde jeugden,
 Als dat de liefde is gegrond op trouw en deugden :
 Ey minnaer ! wild van my, een korte les verstaen,
 Hoe verre dat gy moest in 't soete minne gaen,
 Indien Natuur u lust tot minne mogt bewegen,
 Indien gy tot de min u herte voeld genegen ;
 Indien min boven liefd in uwe lusten gaet,
 Meer uyt een drift van 't vleesch, als echtelijke Staet,

Zoo ga, o minnaer ! met de reed'lijkheyd te raden,
 Leer nyt dees rijmery te myen zulke paden ;
 Denkt by u eigen zelf wat plagen hy verdiend,
 Die minne lust betracht, en 't trouwen niet en miend :
 Leer dan een nutte les nyt mijne rijmeryen,
 Leer ongebonde lust, en gaylheid in het vryen,
 Leer ongetoomde min, en onbeschoften brand,
 Te breydelen door liefde, te houden in den band :
 Maer voed genegentheyd een minnelijk behagen,
 Om aen een eerbaer maegd uw liefde op te dragen :
 't Eerst dat u staet te doen, dat 's raedslaegd met de keur,
 Steld aen 't verliefde hert een lieve dochter veur :
 Laet rechte liefde sijn de wille-keur uws wetten,
 Laet wel bedachte zorg u vaste paden zetten :
 Kend ouders in dit werk, eer gy te verre gaet,
 Verfoek u ouders wil, en liefde met vrunden raed :
 Zoo dan uw lieve echt ten quaetsten mogt gedyen,
 Hebt gy een vaste steun, o minnaer ! in u lyen,
 Indien het qualijk wil gelijk dat wel geschied,
 Gy hebt een vasten troost in 't midden uws verdriet ;
 Gy hebt 'er die met u de lasten helpen dragen,
 Gy hebt als dan een vrund die gy uw nood meugt klagen :
 Ook vint gy u gemoed bevrijt van knagings sinert,
 Wanneer met vrunden raet uw liefde bezegelt wert :
 Als u de liefde drijft om 't lieven te beginnen,
 Als u de liefde drijft een jonge maegd te minnen,
 Zoo dient 'er boven al wel naerstelijk gelet,
 Wie dat men minnen zal, en waer men liefde zet :
 Daer dient voor alle ding wel vlijtig zorg gedragen,
 Aen wien gy u verbind de loop uws levens dagen :
 Daer dient voor alle ding wel wijsfelijk beraen,
 Mer wien gy deze staet, o minnaer ! aen moet gaen,
 'k Zal u een kleyne les, een vaste regel geven,
 Hoe gy de echte-staet Godzalig zult beleven :
 Ik zal u stellen voor een wel bequame vont,
 Die 'k wenschten dat gedrukt in alle herten stont ;
 Die 'k wenschten vast gedrukt in alle minnaers zielen,
 En dat zy in de liefde dees wetten onder hielen :
 Zoo u de minne drijft door lusten tot de trouw,
 Zoo u de liefde dwingt tot liefde van een vrouw,

- Indien tot vrouwe liefst uw lusten zijn gerezen,
 Weet gy hoedanig dat uw lust behoord te wesen ?
 Weet gy hoe veer de lust in liefde behoord te gaen ?
 Weet gy hoe zy moet zijn die gy ter hant zult slaen ?
 Hoort toe verliefde jeugt, dit leer ik aen uw zinnen,
 Wanneer gy vryen wilt, wanneer gy wild beminnen,
 Steld u een dochter veur, van eerelijk geslacht,
 Manierlijk opgevoed niet dertel op gebracht :
 Een dochter die de deugd doet blijken uyt haer wese :
 Een dochter aengeleyd van jongs tot Godes vreesse :
 Een dochter daer de schaemt in al haer leden woond,
 En daer een zedig oog geen geyle streke toond :
 Een dochter meer van deugd als op gepronkte kleden,
 Een dochter wel gecierd met eerbaerheit en zeden :
 Een dochter die men niet op alle feesten vind,
 Een dochter die haer meest aen hare plichten bind :
 Een dochter die wel is gewoon in huys te blijven,
 Al waer zy alles soekt tot plichten aen te drijven :
 Een dochter die (als 't voegt) haer by de maegt begeeft,
 En ook een wacker oog op alle dingen heeft ;
 Een dochter die als 't past, ken by de maegd verkeeren,
 Een goede keuken les de maegde weet te leeren ;
 Een dochter die met vlijd op alles gade slaet,
 Met zorgen bezich is, van goede keuken raet ;
 Een dochter wel gewent in huyselijke zaken,
 Van alles, hoe het zy, haer oeffening te maken ;
 Een dochter wel begaeft van reden en van geest ;
 Een dochter die zomwijl een aerdig bockje leeft ;
 Een dochter heusch van mond, lieftrallig in het spreken ;
 Een dochter niet geneygd om alle leet te wreken ;
 Een dochter zacht van aert, en een gedwee gemoed,
 Een dochter die door schaemt haer eere blijken doet ;
 Een dochter van natuur gezont en wel geschapen ;
 Een dochter niet geneygd om 's morgens lang te slapen ;
 Een dochter die met lust (oft als 't tijd geeft en past)
 Zoo wel gelijk een maegt de vuyle vaten wast ;
 Een dochter die haer wacht van onbehoorde dingen,
 En niet gedogen wil een stoet van jongelingen ;
 Een dochter schoon zy is niet wel zoo rijk als gy,
 Een dochter die haer kleet niet boven staet en zy :

Een dochter in de plicht van huys zorg wel ervaren,
 Een dochter niet veel meer, maer min als gy van jaren;
 Een dochter schoon zy is u niet gelijk in goet,
 Een dochter goed van aert, en eerbaer van gemoet.
 En liefd geen liever schat als eerbaerheit en deugde,
 En zoekt geen meer vermaek als in getrouwheits vreugde;
 Noyt werd de liefd van haer met liever liefd beloont;
 Als daer oprechte liefd getrouwigheit betoont,
 Dat is een oprecht hert gekeert van quade wegen,
 Dat is een trouw gemoet tot trouwigheit genegen,
 Dat is een eerbaer oog dat na geen dool-pat siet,
 Maer aen de geyle min, een quade gang verbied.
 Leer minnaers! hoe gy u moet dragen in het vryen;
 En wat u staet te doen, en wat gy dient te myen;
 Leer trouwe minnaers! leer, ey leer! in u verstant,
 Het is een zuiver hert, het is een kuyfche hant,
 Het is een zoete lonk georeloofde lusjes,
 Het is een lief vermaek van eerelijke kusjes,
 Het is een open hert, een ongevalfte grond,
 Een vriendelijke tong, een ongeveynfde mont.
 Een liefde zonder lust om d' eerbaerheit te schenne,
 Een minne die de liefd voor opper-voogt wil kenne,
 Een minne die haer graegt niet eerder wil verzaen,
 Voor dat de zoete liefd haer wetten heeft voldaan;
 Een liefde wiens begin neemt oorsprong uyt Gods vreeze,
 In zulke liefde moet het al gelegen weze:
 Wie na Gods wetten liefd, uyt lust tot d' echte staet,
 Die heeft een veyle weg waer op sijn liefde gaet:
 Het hoogste dat ik dan ken aen verliefde menschen,
 Het beste dat ik weet een minnaer toe te wenschen,
 Het noodigst dat ik ken bedenken tot een leer,
 Dat is in uwe liefd, liefd boven al uw Heer:
 Het nutste dat ik weet een minnaer aen te prijzen,
 Dat is dat ik hem wil op goede wegen wijzen,
 Dat is dat ik aen hem een goede leydsman stel,
 Die (zoo hy daer meê gaet) sijn dwaling hoeden zel:
 Geen trouwer vrunt als God, liefd God in uwe minne,
 Laet God de leytsman sijn van uw verliefde sinne,
 Verzoekt hem tot behulp, bid sijne Majesteit,
 Dat hy u op den weg van goede liefde leyt.

Ik heb al over lang gehoord van wijze ouwen,
 Een les, een nutte les, tot heden toe behouwen,
 Hoe dat aen God den Heer een minnaer bidden mag,
 Om goede echt zoo wel, als goede sterf-dag.
 Wel aen dan, tot beslyt en slot van mijne reden,
 Gy minnaer, God den Heer dient van u aengebden,
 Met een oprecht gemoed, en met een reyne mont,
 In't kriecken van den dag en frisse morgen stont;
 Dat is, in het begin van u verliefde dagen,
 Dient u ootmoedig hert ten Hemel op gedragen,
 Een innerlijke zucht tot uwen Heer te gaen,
 Een yverig gesicht op uwen God te slaen.
 O Schepper van mijn siel ! o oorspronk van mijn leven !
 O God ! gy die my siel, en lichaem hebt gegeven !
 O Vader ! die my hebt verkoren tot u kind ;
 O God ! die waerdig sijt voor alle ding gemint.
 Indien uw Godheit wil door mijn meer sielen teelen,
 Zoo wild my goede God uw zegen mede deelen,
 Dat ik dit dienstig werk, door u mijn God bereydt,
 Beginnen mach met u tot mijne zaligheid.

Ongesien,, kan wel geschien.

W At kan de min niet al bedenken oft bedrijven ?
 Wat brengt de tijt al meê om van de min te schrijven ?
 Daer is een vreemde zaak by onzen tijt geschiet,
 Een zaak, ik zeg een zaak, die vreemt en wonder hiet ;
 Een zake niet gedroomt, maer in der daet gebleken,
 Gelijk ik daer van mach met rechte waerheit spreken ;
 Een zaak, die vol gevaer, ten goeden eynde quam,
 Na datze haer begin eerst uyt een vrijster nam ;
 Een zaek niet geschiet, op vergelegen strande,
 Maer die men heeft gesien in onze eygen lande ;
 Een zaek hier vertoont, een zaak al hier verhaelt,
 Tot leering hoe de jeugd vaek in het minne dwaelt ;
 Tot leering, om de jeugt het minnen af te raden,
 k Zeg minne die de jeugt in dit geval ken schaden ;
 Ik spreek van zulke min (hoe wel, hier wel beslaegd)
 Die nochtans zwarigheid kan geven aen een maegd ;

Ik spreek van zulke min, die maegden staet te myen ;
 Ik spreek van zulke min, die noyt een maegt moet lyen ;
 Ik spreek van zulke min die niet dan onheyl geeft,
 Wanneer een jonge maegd na hare lusten leeft ;
 Ik spreek van zulke min, die na de wet van rede,
 Moet nimmer sijn gepleegt, moet nimmer sijn gelede,
 Schoon dat de reed'lijkheit die minne ons verbiet,
 Zoo wil noch boven dien 't gemoet die minne niet.
 Daer was een zeker maegt wiens naem ik laet verholen,
 Dees in haer eerste jeugt (gelegen in de scholen)
 Die heeft van aen begin veel boeken door gezocht,
 Die heeft niet zonder vrucht haer jaren door gebrocht ;
 Dewijl zy was geneygd een aerdig boek te lezen,
 Zoo is zy nu en dan voor kloek en wijs geprezen ;
 Zy, die veel kunsten ken, en veele zaken weet,
 Vermits dat zy haer tijt, daer naerftig in besteeft ;
 Zy, die zeer aerdig was van stijl in kunstig schrijven ;
 Zy, die met kennis wist ook haer beleyt te stijven,
 Die heeft ook boven dien, veel dingen meer geleert,
 Waer door zy over al van yder wierd ge-eert ;
 Zy, (die by yder schein de hoogste lof te halen)
 Spreekt boven hare spraek, noch meer verscheyde talen ;
 Zy, van een kloek begriip, en van een gaeuwe geest,
 Die is wel machtig rijk, maer acht de kunste meest ;
 Zy heeft een lieve stem om zoet musijk te quelen,
 En is ook boven dien zeer geestig in het spelen,
 De Bas, en Violons, die handeltze zoo zoet,
 Dat yder in de kunst, haer gaven loven moet ;
 Zy teykent met de kool, en schildert met pinceelen ;
 Zy werrikt met de naelt in allerhande deelen ;
 Doch ! 't alderzoetste zoet dat deze lufvrouw smaekt,
 Dat is wanneer zy rijmt, en zoete vaersjes maekt ;
 Geen kunst en achtze meer, als wel de Poësie,
 Haer hoogste vreugde leyd alleen in rymerye ;
 Dies zy haer meesten tijt ook op het lant begeeft,
 Al waer zy in vermaek de gantsche zomer leeft.
 't Gebeurt op zeker tijt, dat eener sich vertoonde,
 Die ook in dit gewest, of daer te nevens woonde ;
 En die zoo by geval, verby den Hof komt gaen,
 Alwaer hy in de deur sier deze lufvrouw staen :

Alwaer hy nu en dan in weynig tijds verleden,
 Verscheyde menschen zag tot harent binnen treden :
 Niet wetende waerom, die heeft daer aen een maegt,
 De reden onderstaen, de zake afgevraegd.
 Hy, die nu van de maegt de kennis had gekregen,
 En hoe dit werrik lag, en hoe het was gelegen :
 Verstaet dat in dit huys, en ook op dat geval,
 Vergaring wort gemaekt daer Heer-Oom wezen zal :
 Hy, ook van dat geloof, de vryheit heeft genomen,
 Dat hy ook neffens dien daer is in huys gekomen :
 Hy, die sich voegd ter plaets alwaer hy wezen moet,
 Die word met een gewaer wat dat de Iufvrouw doet,
 Zy, die recht over hem ter kerke was gezeten,
 Die heeft haer t'eenmael in hare dienst vergeten :
 Zy, die haer oogen liet, steeds op zijn oogen gaen :
 Die heeft de minne God haer meeste dienst gedaen :
 Zy, heeft soo menigmael getoont door oogens teken,
 Als dat zy in het hert van liefde scheen te spreken :
 Zy, die soo menigmael, en met een zoet gelag,
 En vriendelik gezicht, op dezen Herder zag :
 * Zeg Herder, overmits by Herders leven leyde,
 Hoe wel dat hy aldaer noch vee, nocht schapen weyde,
 Maer slechts tot sijn vermaek, aldaer te lande quam,
 En op sijn eygen Hof, vaek sijn vermaken nam :
 * Zeg Herder, overmits dat hy door echte trouwe,
 Een hoeder moeste sijn en over t' kint en vrouwe :
 Zy, zoo ik heb gezeit, zag dezen Herder aen,
 En liet zoo nu en dan een lonkjen tot hem gaen :
 Zy, die mer haer gesicht zoo geestig wist te spelen,
 Die zocht dit herders hert te winnea en te steelen :
 Vermits zijn jonge jeugt, en schoonigheit van leen :
 Vermits sijn braef gelaet veer boven het gemeen :
 Vermits sijn deftigheit, en matige manieren ;
 Vermits de geestigheên die in sijn wezen zwieren :
 Zoo kreegze sin en moet om hem te spreken an,
 Doch onbekend aen haer als dat hy was een man.
 Zy, neemt haer slagen waer, en voegd haer na beneden,
 Na dat 'er is gemaekt een eynde der gebeden,
 Na dat nu daer ter plaets het preken was gedaen,
 Zoo voegd sich yder een om weder weg te gaen.

't Gebeurd dat neffens dien den Herder is gekomen,
 Zy heeft, hoe wel bevreest, nochtans de moed genomen,
 Dat zy, in zijn vertrek, hem op gehouden heeft,
 Tot wien zy dit bescheyd en deze reden geeft:
 O Herder! ik bespeur in 't diepft van mijn gedachten,
 Dat gy door mijn bedrijf u zult verwonderd achten,
 Ey lieve! ga met my hier binnen in de zael,
 Op dat ik u mijn grond en meening eens verhael.
 Zy, die de maegd belaft een roemer wijn te schenken;
 Dit brocht den Herder daer in wonderlijk bedenken.
 Wel zeyt zy, lieve vrund! verwonderd'gy u niet,
 Van 't gene dat gy hier van my gebeuren ziet?
 Wat denkt gy, zegt my doch, van mijn vrypostighede?
 Wat denkt gy, seyt zy doch, van geen ik huynen dede?
 Wat hebt gy wel gedocht, als ik met zoet gelag,
 V heden in den dienst zoo vriendelijk aen zag?
 Wat hebt gy wel gedocht, wanneer uw oogen zagen,
 De mijnen op de uws zoo minzaam neêr geslagen?
 Waer op heeft u gedacht als toenmael toch gevoed?
 Daer van bid ik dat gy my klare kennis doet;
 Ik zal u desgelijks mijn meening openbaren,
 Ik zal, geloofst het my, de oorzaak u verklaren,
 Waer door dat ik aen u die tekens heb gedaen,
 In dien gy, 't geen gy docht my eerstmael doet verstaen;
 En wat dat u gedacht daer uyt bestond te trecken,
 Dat wilt my, bid ik u, op mijn verfoek, ontdecken.
 Hy schrande van beleyd, en kloek in zijn verstant,
 Die ziet daer pen en inkt, en grijpze in de hand;
 Ik zal me Iufvrouw hier een kluchtig rijmpje make,
 Dat zal, op u verfoek, de rechte meening raken;
 Ik zal een kort gedicht hier stellen met de pen,
 Het geen u melden zal, hoe 'k van gevoelen ben.
 Den Herder heeft de pen voorts in de hant genome,
 En 't gene dat hier volgt dat is 'er voort gekome:
 Het rijmpje dat hy schreef, dat had niet anders in,
 Als deze zelfde reên, en deze zelfde zin:

*Als ik in plaetse van gebeen,
 Het oog sloeg op uwe schoone leên,
 Zoo was 't, dat ik niet anders bad,
 Als spaer, ey spaer! uwe lonkjes vvat,
 Oft anders ik verval in min,
 Schoon dat ik uws gelijk niet bin,*

Als nu de Infvrouw heeft dit rijm beftaen te leze,
Zoo voelste meerder liefde, als zy wel had voor defe ;

O zeyd zy ! ik befpeur in u foo kloeken geest,

Als oit ter wereld noch gevonden is geweest ;

O zeyd zy ! al te veel heeft u natuur gegeven,

O woorden zoet gerijmt ! o letters wel gefchreven !

O reden ! rijk van zin, o rijmpjes wel gemaekt !

O rijmpjes ! die met recht my aen de ziel geraekt ;

Waer toe of u de Goon foo veele kracht vergunnen ?

Daer gy met weynig zoud mijn hertje fteelen kunnen :

Vw fchoonheyt waer genoeg, u deugdelijk gelaet,

V vriendelijk gezicht, uw minnelijke praet,

Die hadden machts genoeg, om maegden te verwinnen ,

O Herder ! die my fteeld mijn hertjen, en mijn zinnen ;

O Herderlijke ziel, gy trekt mijn ziel tot gunft,

Hoe vloeyend is uw rijm, hoe deftig is uw kunft ?

Hoe dwingt gy mijne lust, door 't Herderlijk bedrijven,

Een rijmpjen op u rijm, te rijmen en te fchrijven ;

Zie daer ik neem de pen, en let op mijn befluit,

Dit lag my op het hert, en 't woud, en moft'er uyt.

Indien ter wereld leeft een man,

Die maegden herten dwingen kan ;

Zoo is 't een Herder, door wiens geest,

Mijn hert gedwongen is geweest ;

Gedwongen door een geestig beeld,

Dat in mijn hert en zinnen speelt ;

Een beeld dat in een maegde ziel,

Door 't ooge, en het hert verviel :

Daer lonk op lach, daer lach op lonk ,

My door het oog in 't herte zonk :

Mijn oog op 't uw, uw oog op 't mijn,

Hier in van een vermogen zijn.

Hy, die haer rijmpjes leeft, en dat met goed genoegten,

Die vind zich als verplicht hem by haer neer te voegen :

Hy prijft haer goed verftand, hy prijft haer kloeke geest,

En looftze op het hoogft, en eertze op het meeft.

Zy, met een zoet onthael van lieflijke reden,

Die heeft hem op dit pas gelijkerwijs geboden ;

Die heeft beleefdelyk aen haren vriend verfocht ,

Als dat zy nu en dan hem by haer vinden mogt.

Hy, die op haer verzoek een voorneem maekt te veynsen,
 Die let op haer gelaet, die let op haer gepeinzen;
 Hy speurd haer goede geest, hy let op haer verstant,
 Wat geestigheid natuur, haer jeugd heeft ingepland:
 Hy, als een zwacken mensch, die laet zijn hert bewegen,
 En voeld sich met het hert tot hare liefd genegen;
 Hy, efter die de zack wat verder inne zag,
 (Mits dat hy was getrouwt, nu niet meer minnen mag.)
 Die voeld een zware strijd in zijn gedachte kome,
 Doch rede boven dien, heeft d'overhand genome;
 Hy, wel begaest van tong, en met een goed beleyd,
 Die heeft haer niet een woord van liefde toegezeyd:
 Maer heeft op dit geval aen haer bestaen te zegge,
 (Alfoo hy zach by haer verscheide boeken leggen,
 Vol geestige musijk; ook violons, en bas,
 In welke kunst dees maegd zeer wel ervaren was.)
 Iufvrouw, ik speur dat gy tot kunsten zijn genege;
 Dies laet ons, soo 't u lust, die zoerigheid eens plege;
 Indien het u geliefd, en dat het wesen mach,
 Breng met u zoete stem een deuntje aen den dag.
 Zy, mild in dese kunst, begint terstond te queele,
 Hy neemt de violons, en gaet 'er onder speele:
 Hier toond de min haer kracht, hy (door haer zoete stem)
 Verliefd te meer op haer, en zy verliefd op hem;
 Zy oeffenen musijk, en maken rijmerijen,
 Die al tot meerder gunst en meerder liefd gedijen;
 In 't eynde, zy verzoekt, of hy in ware trouw,
 Haer wel begeeren zoud voor zijn geliefde vrouw.
 Ach! waer ik uws gelijk, wat kost ik meer begeeren?
 Wat kost den Hemel my doch waerdiger vereeren?
 Waer soud' liever paer ter wereld kunnen zija,
 Als uwe ziel, zeyd hy, vereenigt met de mijn?
 Waer soud' men soeter liefd ter wereld kunnen vinde?
 Als dat uw Herder u, en gy uw Herder minde?
 Hoe soud' men trouwer liefd op aerden kunnen zien:
 Als tusschen u en my, me Iufvrouw, soud' geschien?
 Hoe soud' men vrouwen liefd met meerder liefde loonen,
 Als u, uw Herder zoud, ach! schoone maegd beroonen?
 Maer 't schijnd dat het geluk die vreugde mijn benijd,
 Dies moet ik sonder u af leven mijnen tijd,

Neen Herder, zeydze neen, ik steun op het vertrouwen,
Dat ik u ongeveynst in dese saek mach houwen ;
'k Vertrouw mijn op uw deugd die my verschoonen zal,
Indien ik my te veer ontbloot in dit geval ;
Zijt zeker, dat ik u oprechtelijk beminne,
Niet uyt een geyle lust, nocht wullepheyd der zinne ;
Niet door een heete drift van vleeschelijke vreugd ;
Niet om u gelt oft goed, maer om uw kunst en deugt ;
Niet om dat ik vertrouw, als dat gy zijt gesprote,
En uyt een rijk geslacht, u voort komst hebt genote :
Schoon dat gy arrem waert, en niet mer al geacht ,
En van geringe staet, en van een slecht geslacht ;
Noch wil ik evenwel u reyne liefde toonen,
Door deugden, die ik zie dat in u ziele woonen ;
De deugd en wetenschap, verzelt met geest en kunst,
Die hebben u alleen verbonden aen mijn gunst :
'k Heb gelt en goeds genoeg, soo dat wy met ons beyden,
In alles na ons wensch, ons leven mogen leyden ,
Ik zie op rijkdom niet, maer oog alleen op deugd,
Dees is mijn liefste schat, dees is mijn hoogste vreugd ;
Dees is het die my doet u om uw liefde smeken,
En soog'er regen hebt, soo bid ik u wild spreken.
Iusvrouw ! my die van u soo grooten eer geschied,
Bedank u voor de gunst die gy my heden bied ;
Iusvrouw ! mocht ik mijn hert u in belooning geve,
Zoo mocht gy naer uw wil dan met mijn harte leve ;
Iusvrouw ! mocht ik mijn liefd tot uwen dienste bien,
Zoo zoud gy eerst te recht getrouwe liefde zien ;
Iusvrouw ! mocht ik u deugd alleen met liefde loonen,
Zoo zoud gy zien hoe trouw dat ik my zoud betoonen ;
Zoo zoud gy zien hoe trouw dat mijn oprecht gemoed,
Zoud neygen tot u dienst, door dienst die gy my doet .
Maer ach ! ten kan niet zijn mits dien de echte werten,
My 't zelfde nu verbien, en op het hoogst beletten ;
Iusvrouw ! ik ben getrouwt, de echt heeft my gepaerd,
En ben dies uwe liefd, in gener deelen waerd ;
Ik heb een echte vrouw tot mijn behulp verkrege,
Een volle overvloed van tijdelijke zegen,
Ik hebbe gelt, en goed na mijn begeert, en wensch,
En ester ben ik noch een ongelukkig mensch ;

Ik weet, ten voegt my niet mijn hou'lijk te beklagen,
 Ik heb een booze vrouw, en moet het duldig drage;
 Ik heb een hortig wijf dat niet wel leven kan,
 Ten zy zy alle daeg moet twiften met haer man.
 De lufvrouw staet bedeeft, doch zeit ik zal mijn leven.
 Mijn zinnen tot geen min, nocht tot geen liefd begeven;
 Maer minnen u alleen, hoe wel 't niet wezen mag,
 Tot aen mijn laetste tijt, tot aen mijn jongste dag.
 Niet dat ik buyten deugt wil echte trouwe fchende,
 Niet dat ik miane lust of anders aen wil wende:
 Maer lieven u op hoop, tot dat de blecke dood,
 My, oft uw echte vrouw ter aerden neder floot.
 O wonderlijk bedrijf! o tijdelijke dingen
 O wereld! wat brengt gy niet al veranderingen,
 't Gebeurd op zeker tijt, dat deze man zijn vrouw,
 Met ziekte wert bezocht, gelijk of 't wezen wouw:
 Haer komt een zware koorts met herde vlagen treffe,
 Wiens brant men dag aen dag te meerder zach verheffe:
 In 't einde komt de dood, en scheid de ziel van 't lijf,
 Hier wert de goede man verlost van 't quade wijf.
 Na dat haer leve nu een einde had genomen,
 Is onzen Herder tot zijn hoogste wensch gekomen:
 Na dat nu jaer en dag zijn vrouw was overleen,
 Is hy met deze maegd in d'echte staet getreen:
 Met wien (gelijk men zeid) dat hy noch leeft op hede,
 In liefde en in deugd, in rust en ware vrede:
 Zoo vredig dat men haer 's gelijke niet en vind,
 Vermits den een den aer met gantscher herten mind:
 Hoe wonder is de liefd! hoe wonder is de minne!
 Wat doet de liefde niet aen menschelijke zinne?
 Hoe wel dat dese liefd ten besten is vergaen,
 Zoo machze evenwel niet al te wel bestaen:
 Men moet van fulke liefd al zijne zinnen trecken,
 Ten aenzien dat het kan tot groote doling strecken.
 Leer wie dit lezen mach, leer zulke minne vlien,
 Is dit nu wel gelukt, 't zoud kunnen anders schien.

S L V Y T - R E D E N

Op dit voorgaende.

IS hier, oft daer een vracker
 geest, Het zy dat hy een vrouwe heeft,
 Die dit gedicht oft rijmpjen leeft; Met vrien dat hy onvredig leefd,
 Is hier oft daer een jonge maegt; Ik wil hem dit als noodig raen,
 Die dit gedicht oft rijm behaegd; Geen ander min te onderstaen,
 Zijn hier oft daer getrouwde lien, Oft liefde plegen met een vrouw,
 Die dit gedicht met lusten zien; Ten zy de dood scheyd d' eerste
 Oft soo het aen een echte man; trouw;
 Vermack oft vreugde brengen kan; Veel vvetten zijnder die 't verbien,
 Om dat hy daer beschreven vint; Dat sullix niet en mach geschien;
 Hoe dat een maegt een man bemint; Geen grooter doling voor een maegt,
 En dat daer door in zijn gemoet, (Schoon dese saek wel is bestaegt)
 Macht vverden zulk een hoop ge- Als datse daer haer liefde leyt,
 voed; Daer echte trouw, het trouwen
 scheyd.

*Het goede kruyd dat werd verdrukt,
 Soo 't quade niet word nyt geplukt.*

NV voeg ik my tot u, tot u verliefde maegden,
 Ik zag eens op het land een zaek die my behaegden,
 Ik zag een jonge maegd gelegen in het groen,
 Met naerftigheyt en vlijt een noodig dinge doen;
 Ik stond en overdacht waer tot dit kruyd te wieden,
 Het is om dat het goed door 't quaed geen hinder schiede;
 Ik heb met enkel lust de penne aengetaft,
 Dit voor een Zinne-beeld de maegden toegepast.
 Gy, die het onkruid ziet verwellikt neder leggen,
 Leer, jonge maegden! leer, wat dat dit is te zeggen:
 Leer, jonge maegden! leer, wat hier uit word verstaen;
 Leer, wat 'er in de min voor vrijsters diend gedaen.
 Wanneer een geyle boef op uwe schoot mocht passen,
 Wanneer een slimme zucht hem in het hert mocht wassen,
 Wanneer hy u verzoekt tot zijn geliefde vrouw,
 Bezegeld zijne min met eeden van de trouw;
 Wanneer hy voor de trouw de minne soekt te blussen,
 Met dertel oogs gelonk, in geyle minne kussen,
 V redere gemoet te buygen na zijn zin,
 Zoo denkt, o jonge maegd! dit 'sonkruid in de min;

Gy diend op deze maegd, die 't koren wied, te letten,
 En houden in de min het wieden voor uw wetten;
 't Is onkruid dat 'er groeyd, 't is onkruid dat 'er wast,
 En geenzins in u hof, o teere maegden past;
 Geveynsde vleyery, en lusten die u smeeken,
 Zijn scherpe doorens die een eerbaer hertje steeken;
 Vergunde min voor trouw is als vergiftig kruyt,
 Dat alle groente dort, dooft frisse bloemen uyt.
 Gy moet in dit geval, o jonge maegd! aen 't wieden,
 Wanneer een minnaer u zijn lusten aen komt bieden;
 Ay! schikt dat gy in 't eerst geen onkruid groeyen laet,
 Het goede wort verdrukt, zoo 't quaed te lange staet.
 Gedenkt, hoe menig maegd in bitterheit beweende,
 De zoetigheyd die haer onechte min verleende;
 Mins lust is zoo van aert, wanneer zy is geboer,
 Schopt zy d' onteerde maegd onwaardig met de voet;
 Hy, die te smeeken placht, en acht niet op u klagen,
 Gy zelve ongezien by vrunden en by magen;
 Gy die eerst waardig waert ge-eerd, en aengebeên,
 Wert van de minste mensch dan met de voet getreên.
 Gedenkt het droevig leet en al te bitter weenen,
 Geschied aen de *Princes Diana van Athenen*,
 Ey! denk wat haer de min gegeven heeft tot straf,
 Als zy een Griekzen *Prins* haer maegdom over gaf;
 Als zy (op zijn beloft, en dieren eed van trouwen)
 Haer maegdelijke schoot niet zuiver heeft gehouden:
 Als zy pluym-strijkery te haestig heeft geloofd,
 Is d' onbestoten hof haer eelste blom beroofd,
 De *Prins* (na mins genot, aen hare zijd gelegen)
 Is in de nacht gereyft op onbekende wegen;
 Tot ik en weet niet waer, op onbekende strand,
 Gevallen in een schip, gesteken van het land.
Diana, die ontwaekt, in 't krieken van den dage,
 Waer zijt gy lieve *Prins* mijn eygen wel behage?
 Zy mist hem van haer zijd, zy roept waer zijt gy lief?
 Eylaes! zy roept eylaes! de *Prins* een eere dief,
 Hoe, acht gy eer, nocht eed, die gy my zwoerd op trouwe,
 Zoo lang daer sterren aen den Hemel wezen zouwe;
 Eylaes! de plaerze leeg, de royer is gevluht,
 En loond mijn min, eilaes! met tranen en gezucht;

Zy wringd haer handen t' zaem, de tranen in de oogen,
 Mijn kuisheit is geschend, de min heeft my bedrogen ;
 Zy geeft haer op de strand aen d' oever van de zee,
 Voert gy mijn maegdom weg? waerom mijn lijf niet meê?
 Waerom verlaet gy my, die trouwheit hebt gezworen?
 Waerom mijn eer geschend? waer toe u eed verloren?
 Zy gaet de guure strand van dag tot dag betreên,
 En offerd aen de zee een bitterlijk geweên ;
 Ach winden ! voert hem na mijn zuchten en mijn tranen ;
 Ay bracke water vloed ! wild mijn ellend vermanen ;
 Ay stroomen van de zee ! drijft hem mijn klachten na,
 Tuigd, hoe bedroefd dat ik hier op de oever sta.
Neptun ik bid u doe zijn schip te rugge drijve,
 Die my met eeden zwoer ter dood getrouw te blijve ;
 O *Venus* ! groote vrouw, Goddinne van de min,
 Voer dit geschonden rif ter woester golven in :
 Oft laet my hier op strand een cel oft kluisje bouwe,
 Waer in ik my een wijl mach opgesloten houwe,
 Op dat ik nimmer mensch voor mijne oogen zie,
 En alle vreugde derf, en alle weelde vlie ;
 Als een onteerde maegd, niet waardig te verkeere,
 By Princeljk geslacht, en Adeldom met eere ;
 Ik wil, o wreede Goon ! in klagen en geweên,
 Mijn leve dagen lang hier op de strand besteên.
 Leer, jonge maegden ! leer, de minne lusten mijden,
 Tot dat getrouwe liefd u gund bequame tijden :
 Leer, jonge maegden ! leer, mins lusten tegen staen,
 Ter tijt toe dat de liefd haer plichten heeft voldaeu.
 „ Een goede boom zal vrucht op zijne tijde dragen,
 „ Dats in de lieve tijt van zoete zomer dagen :
 „ Men ziet geen jengdig kruit in dorre winter groen :
 „ Men ziet geen bomen vrucht voor hare tijde voen :
 „ Men ziet dat bloem nocht kruit, nocht granen, nochte saden ;
 „ Als in de zomer tijd met vruchten staen beladen :
 „ Men ziet dat niet een boom haer vruchten dragen mach,
 „ Als op gezette tijd, en op bequame dag.
 Leer, jonge maegden ! leer, leer, o verliefde zinnen !
 Leer, teere spruitjes ! leer, eerst lieven en dan minnen :
 Verwacht een zomer dach die uwe liefde voed,
 Wacht met de min soo lang als trouw liefds wet voldoet.

Ik hebbe op een tijt eens deze les gelezen,
 Ey! laetse jonge maegd, u ook tot leering wezen:
 't Geschiede dat een Vorst van Coninglijke stam,
 De liefde tot een maegd in zijne herte nam;
 De maegd van lager staet, als hy wel was geboren,
 Doch niet te min heeft hy haer tot zijn lief verkoren;
 Hy van een hooge stam, en Coninglijk gemoed;
 Zy van geringe macht, in slechttheyd opgevoed,
 Is deugdzaam, wonder schoon, in frisse jeugd van jaren,
 In alle wetenschap, en geestigheyd ervaren,
Faustina was haer naem, een slechte Herderin,
 Die met haer gaven trok het Konings hert tot min;
 Zy, van zijn liefd gediend, heeft haer alzoo gedragen,
 Dat zy den Koning wist in liefde te behagen,
 Na lange vryigheit te zamen dus gepleegt,
 Voeld zich het Konings hert tot minne lust beweegd.
 Verzoekt zijn minne graegt aen hare schoot te boete,
 Verzoekt door hare min zijn smerten te verzoete,
 Als dat hy hare schoot, haer maegdelijke leen
 Mach strelen na zijn lust, en stellen min te vreên;
 In 't kort, hy zocht met list, met smeken, en met vleyen,
Faustina tot de lust van minne aen te leyen,
 Hy zocht een geyle hand te drucken op haer borst,
 Wiens zuyverheit noyt was met zulk een vuyl bemorft:
 Hy kost (wat dat hy deed) niet tot zijn wil geraken,
 Nocht door gevleyery haer kuysche schoot genaken.
 Zie, teere maegden zie, wat dat een kuysch gemoed,
 Niet om de waardigheit van hare kuysheit doet,
 Zy schroomd een Koning niet van hare schoot te weeren,
 Hier uyt de maegden staet een nutte les te leeren,
 Dat zy in haer gevry de lusten moeten vlien,
 En noyt een edel hert oft *Prince* zelfs ontzien.
 Al is u minnaer rijk, en machtig van vermogen,
 Gy zult des evenwel zijn ranken niet gedogen;
 Gy moet dies niet te min zijn lusten tegen staen,
 Gelijk *Faustina* heeft, aen desen *Prins* gedaen.
 Is 't, Edel-Vorst, zeyd zy, dat gy my liefd ter eeren,
 Zoo moet gy aen de lust ontzeggen mins begeeren;
 Is 't dat gy my bemind, ô Vorst! gelijk gy zegt,
 Zoo bid ik, dat gy my geen min te vooren legt;

Is 't Edel-Vorst en Heer, dat gy my zoekt te trouwe,
 Zoo laet my doch soo lang mijn zuyverheyt behouwe :
 Is 't dat gy my bemind voor u geliefde vrouw,
 Gant my mijn maegdom doch tot dat ik met u trouw :
 Ik bid u toomt de lust en dwingt de min door reden,
 Tot my de tijt gebied te gunnen u mijn leden ,
 Tot dat de rechte tijt vergunnen sal dien dag,
 Dat ik in eerbaerheit mijn maegdom geven mach ;
 Ik bid u wild de min soo lang ter zijden stellen,
 En om dit vuyl bejag mijn kuysch gemoet niet quellen,
 Bezadigt uwe lust, en tochten van het hert,
 Tot dat door wet van liefd uw min verzadigt werd :
 Verwacht bequame tijt, verwacht bequame dagen,
 Dat ik mijn zuyverheit u mach ten offer dragen ;
 Bedwingt soo lang de lust van uw onsteken brand,
 Tot echte liefde my op offert aen u hand ;
 Eer zal de minne lust op my doch niet vermogen ;
 Eer zal ik uwe min die vryheit niet gedoogen ;
 Geen woorden neem ik an, geen eeden ik vertrouw :
 Geen man geniet mijn min, voor dat ik ben zijn vrouw.
 De *Prince* noch eenmael die leyd het op een smeken,
Faustina noit beweegd, begint hem aen te spreken :
 Geen *Prins* (hoe groot hy zy) is my zoo lieven vriend,
 Dat hy mijn min verkrijgt ten zy die is verdiend.
 De *Prince* sweld van spijt, en met onsteken zinnen,
 Verlaet zijn eerbaer lief, en gaet een ander minnen.
Faustina dit bespeurt, bedenkt een loozen vond,
 Vir een oprechte liefd en ongevalschte grond :
Faustina die bedekt de maegdelijke leden,
 Op ongewoone wijs, met mannelijke kleden,
 Zy komt in deze schijn voor hare *Prince* treên,
 Zy gaet uit liefden haer in 's *Princen* dienst besteên ;
 Zoo haest zy by de *Prins* ten Hove is gekome,
 Heeft hy *Faustina* voor zijn dienaer aengenome ;
 Haer op een zeker tijt gezonden met een brief,
 Aen zekere *Princes*, verkoren voor zijn lief.
Faustina heeft den brief aen de *Princes* gedrage,
 En op *Faustina* heeft de *Princes* 't oog gellage ;
 En zaid, o jongeling ! geloof vry t geen ik zweer,
 Ik heb de *Prins* wel lief, maer lief u noch veel meer ;

De min, die de *Princes* het herte had ontfteke,
 Deed haer op deze wijs dus aen *Faufina* spreke;
 Zie, dienaer van de *Prins*! zie hier een groote vrouw,
 Die garen aen u min haer lusten boeten zouw;
 Zie hier, o jongeling! fie hier *Princes* haer minne;
 Zie hier een edel hert, zie hier verliefde finne:
 Zie hier een rijpe vrucht op haer gezette tijt,
 Die zelve met gemak u in de handen glijt.

Faufina staet verbacht, en ken nauw antwoord geven,
 Wel hoe! zeit de *Princes*, waer is uw moet gebleven?
 Zoo gy een mannen hert in uwe boezem draegt,
 Betoon het zeit zy dan, betoon het aen een maegt!
 Een maegt, van staet en stam, in 't eelste van haer jaren,
 Een maegt, gelijk gy fiet geneigt met u te paren,
 Een maegt, een edel vrouw ten hove op gevoet,
 Een maegt, die van uw min haer wellust hebben moet.

Faufina, die begint op deze wijs te spreke,

Faufina, leit het aen om de *Princes* te smeke,

Faufina, zeit tot haer, ach! wel geboren vrouw,
 Vw slaef te sijn ik my geheel onwaerdig houw;
 Bedenk eens by u zelfs, en overweeg met rede,
 Hoe gy in dit geval vint duizent zwarighede;
 Bedenk eens by u zelfs, waer 't niet een zottorny?
 Waer 't niet een dwaes bestaen, *Princesse* vrou, dat gy
 Het koper, voor het gout; voor zilver, loot woud kieze?
 Waer 't niet een sinloos werk, uw eere te verlieze?
 Wat gaet u aen *Princes*! dat gy een slave vleit
 Om zotte minne, vol ellent, en zwarigheid?
 Wat gaet u aen *Princes*! een slaef om min te smeke?
 Denk eens met welk een wraek zou dit mijn *Prince* wreke;
 Denk eens, indien dat ik dit misbruyk dorst bestaen,
 Hoe bitter, en hoe wreet zoud, leyder, my vergaen;
 Vw edelheit zoud gy haer hoogste roem ontrecke,
 Vw zuiverheit *Princes* met lelik vuyl bevlecke,
 Bemorzelen uw eer, uw edelheit tot schand,
 En dat door snode lust van geyle minne brand;
 Vw edelheit zout gy tot een slavinne make,
 En ik in ongenaed by mijne Vorst gerake;
 Gy met de voet getreên, van uwe eer ontbloom,
 Ik als een snode guit verwezen tot 'er dood.

Vreest gy in ongena by uwen Vorst te komen ?
 Wel aen (zeyt zy) zoo heb ik dan voor mijn genomen,
 (Indien dat gy de lust mijns minne niet vervult)
 Te maken dat gy ook onschuldig lyen zult.
 Ik zal aen uwen Vorst met zuchten en met klagen,
 Ik zal hem evenwel de misdæet voor gaen dragen,
 Ik zal u evenwel beklagen voor uw Heer,
 Als dat gy hebt geschent mijn zuyverheit en eer ;
 Ontzezt gy my mijn wil zoo zal u straf genake,
 Schoon gy onschuldig sijt ik zal u schuldig make ;
 Ik zal met droef gelaet ook voor de Rechters treên,
 (Met klagen en gezucht, met tranen en geweên)
 En eysschen wraek voor smaet, door 't weygen my beweze.
Faustina, zeyt wel aen, ik zal geen pijnen vreeze,
 Ik zal uw valsche wraek, *Princesse* niet ontsien,
 Begeerd gy mijne doot ? ik kenze niet ontylien ;
 Zoo gy in pijnen tracht mijn lichaem te doen lijden,
 Mijn siele zal hier door in haren God verblijden ;
 Zoo gy een strenge straf op uwe slaef uyt stort,
 Ik weet hoe dat de siele hier door vervrolijkt wort ;
 Zoo wraek, onschuldig my als ecreloos doet sterfe,
 Ik weet de siele zal een Hemels loon verwerve ;
 Zoo my uw booze lust, onschuldig lyen doet,
 Ik weet hoe God den Heer dat aen de siele verzoet ;
 Zoo gy mijn lichaem drukt met overlast van plage,
 Ik weet dat God mijn siele die last zal helpen drage ;
 Zoo gy voor 't werelts recht uyt booze lusten tred ;
 Om pijnigen mijn vleesch met alles wat gy weet,
 Hoop ik een Hemels vrengt t' ontfange voor die pijn.
 Wanneer de siele zal voor haren God verschiene ;
 Daer zal een aerdsche doot het eeuwige leven voen,
 Een leven, 't welk noyt zal de siele sterven doen ;
 Ik zal door mijn geloof, *Princes*, hier op vertrouwe,
 En van die vuyle zond mijn siele zuyver houwe.
 Zy heeft op staende voet den *Prins* by haer ontboon,
 En met een valsche beklag geroepen tot de Goon ;
 Zy valt ter aerden neer met tranen in de oogen,
 Zy zeyt, de eerbaerheit en kan het niet gedogen,
 Dat ik o *Prins* ! op u, op u mijn oogen sla,
 Beweend, beweên met my, laes ! mijn verdriet en scha,
 Be-

Beween, eylaes! beween, beween met my de stonden,
 Dar ik gevallen ben in noyt gewilde zonden:

Ach! *Prince*, treurt met my, mits gy my treuren siet,

Om dat ik ben geraekt in 't opperste verdriet,

In 't opperste ellend, waer toe een Maegd mach komen,

Mijn zuyverheit is my door uwe slaef benomen,

Mijn kuyfheit is geschend, mijn eerbaerheit bemorft,

Vw slaef, eylaes! uw slaef aen my dit plegen dorft.

Denk hoe het *Princen* hert in spijt most sijn ontfeken,

Denk wat hy denken mocht om zoo een daer te wreken,

Denk wat voor pijnen hy niet wel en heeft bedocht,

Waer meed hy aen sijn slaef dees boofheit straffen mocht.

't Geschiede (als de zaak by Rechters op genome,

d' Onschuldige *Faufstijn* ter vierfchaer dede kome,

Alwaer zy van het Recht wierd dapper aengetaft)

Dat zy onschuldigde, daer meê zy wierd belast:

Doch haer onschuldiging en heeft niet kunnen baten,

Zy most daer voor het Recht dē waarheit varen laten.

„O droefheit! daer onschuld als schuldig lyen moet,

„Geen smert zoo bitter smert als deze finerte doet.

Faufstina werd tot wraek, van noyt gedane daden,

Een ongemeene straf op haren hals geladen:

Her Recht spreekt vonnis uyt, uw misdadt eyscht tot straf,

Dat men u levendig doe smoren in het graf:

D' onschuldige *Faufstijn* (met boejens en met banden,

Gekluystert en gekneelt om armen, en om handen)

Komt als misdadig daer voor hare Rechters treên,

Valt knielende ter aerd, en offerd haer gebeên.

O God! genadig God, bescherm Heer van de goeden,

Kan uw langmoedigheid gedulden de gemoeden

Van 't Goddelooze volk, dat vrome sielen haet,

En straft als quade die, die noyt en wilden 't quaet?

O God! langmoedig God, kan 't Goddelijk vermogen,

Zoo grooten valfheit in der boozen hert gedogen:

O God! langmoedig God, o God! laet gy 't geschien,

Dat men dees boofheit kan in schijn van waarheit sien:

Is 't mooglijk goede God dat vromen zoo veel lijdên:

Is 't mooglijk dat de tijt kan brengen zulke tijden,

Dat ware waarheit werd door valfcheit zoo verkeert,

Dat onrecht vromigheid, als onvroom, overheert:

Ach!

Ach ! kan de vreeze Gods zoo werden weg genome,
 Kan in het 's menschen hert zoo snoden val heit come,
 Had ik nu geen getuyg by 't onrecht dat ik ly,
 Hoe ongenadig zoud men handelen met my :
 Had ik geen vastigheit van mijn onschuldig lyen,
 Hoe vinnig zout bedrog mijn eerbaerheit bestryen :
 Had ik nu geen bewijs by 't onrecht, my gedaen,
 Hoe jammerlijk zou 't hier met my, eylaes ! vergaen :
 Hoe jammerlijk zou 't hier met my, eylaes ! vergaen :
 Kost ik geen zekerheit van mijn onschult betoonen,
 Hoe deerlijk zoud men my als een godlooze loonen :
 Indien dat ik maer waer die gene die ik schijn,
 Hoe jammerlijk woud 't nu of loopen hier met mijn,
 Gy Rechters ! die my hebt gelijk ter dood verwezen,
 Alseen misdadige mijn vonnis voor gelezen,
 (My 't leven op ge-cyft als een die heeft misdaen)
 Ontschuldig doet gy my dit groote onrecht aen,
 Dat ik onschuldig ben veroordeelt aen het leven,
 Daer zal ik zelve u getuygenis van geven :
 Dat ik onschuldig ben, zal komen aen den dag
 Zoo klaer dat klaerder noyt de waerheit blijken mach :
 Al 't zamen vraeg ik u, gy die hier sijt verschenen,
 Behoort men niet de straf te leggen op de genen,
 Die een onnozel hert, beschuldigt in het quaer,
 En zelve heeft gezocht de zonde met 'er daet ?
 Komt die geen straffe toe, die 't quaed doen zoekt te plegen,
 Om dat men tot het quaet my niet en kost bewegen ?
 Ik vraeg, of niet die geen straf baer veroordeelt wort,
 Die uyt een snode lust der vromen eer verkord ?
 Gy rechters, en gy *Prins* ! nu zal ik u verklaren,
 (Sprak dees bedroefde maegt) hoe dat ik ben gevaren,
 Weet dat ik niet en ben die, daer men my voor hout,
 Ik ben, eylaes ! ik ben die, die gy niet vertrout,
 Dat u, in deze schijn, (o *Prince*) zou verzoeken,
 Ik (die d'onkuyf heit pleeg als godloos te vervloeken)
 Heb noyt onkuyfche lust aen u *Princes* geroont,
 Door mijn getuyge zal ik werden wel verschoont ;
 Hoe ik onkuyf heit haet dat hebt gy wel bevonden,
 Als ik my heb getoont een vyandin der zonden,
 Wanneer ik uwe lust, en geyle minne brant,
 Door liefde tot mijn eer, ha *Prins* ! sloeg van der hant ;

Ik bid u, maek my los van dees geboeyde banden;
 Ik bid u, maek eens los mijn vast besloten handen;
 Ik bid u *Prins* gebiet dat yemant my ontbind,
 Op dat gy, 't geen ik zeg, waerachtiglijk bevint;
 Ik bid u, maek my los op dat ik neder buyge,
 En mijn onschuldigheid aen yeder een getuyge;
 Gunt my de handen vry, en zoo veel vryheit ach!
 Dat ik mijn boven kleed van 't lichaem trecken mach;
 Gunt my die vryigheid, dat ik u mach betoonen,
 Wat hert en siele onder deze kleeren woonen;
 Gunt my die vryigheid, o *Prins*! op dat gy siet,
 Wat onrecht en geweld dat hier aen my geschiet.
 De *Prins* die staet verbaest en is op 't hoogst verslagen,
 De *Prince* die begint *Faustina* af te vragen,
 Wie dat zy is, en waer dat zy hem heeft gesien?
Faustina zeit, als gy uw minne my quaemt bien,
 Daer mijne eerbachheit die niet en kost gedogen,
 Hebt gy uw liefd van my onwaardig af getogen:
 Mijn liefde blijft stantvast, hoe wel dat gyze haet,
 Ik heb uw minne wel, maer noyt uw liefd versinaet:
 Ik ben *Faustina*, hier in deze schijn gekomen.
 De *Prins* en heeft zoo haest haer name niet vernomen,
 Hy valt *Faustina* daer (uyt liefden) om den hals:
Faustina! dus getrouw? *Princesse*, gy dus vals?
Faustina werd met vreugd van hare *Prins* ontfangen,
 De *Prince* kust haer mond, de *Prince* kust haer wangen.
 De *Prince* knield ter aerd, de *Prins* valt haer te voet,
 Nu sien ik (zeyd de *Prins*) wat rechte liefde doet.
 Leer, jonge maegden! leer, leer geyle lusten myen,
 Het zal u 't sijner tijt tot vreugd en eer gedyen:
 Leer, jonge maegden! leer, wat vreugde liefde baert,
 Wanneer een jonge maegt haer zuiverheit bewaerd:
 Leer, jonge maegden! leer, leer licht beweegde sinnen:
 Hoe gy u dragen moet tegens de lust der minnen,
 Gy, jonge maegden, moet in 't alder eerst begin,
 Noyt gunnen aen u hert de lusten van de min.
 Wanneer men wacht te lang de brand zal opwaerd stijge,
 Met groot geweld en is de vlam niet neer te krijge;
 Het vonkje niet gedooft, in tijds niet uyt geblust,
 Veroorzaekt groote scha; zoo gaet het met de lust,

Zoo gaet het met de min, de min gepleegd voor 't trouwe,
 Teelt in een eerbaer hert een knaging en berouwe ;
 Want zoo de minne lust werd voor de trouw voldaan,
 Men zal de minnaer sien met uwe maegdom gaen.
 Leer, jonge maegden ! leer, hoe gy u hebt te dragen,
 Wanneer een minnaer u om mins genot komt vragen ;
 Leer, jonge maegden ! leer, hoe gy u dragen moet,
 Wanneer een minnaer u tot min verzoeken doet.
 Indien een slimme boef zoekt tot sijn wil te raken,
 En tracht u dit en dat in 't minnen wijs te maken,
 Zoo leer, o maegden ! leer, hoe dat te licht geloofd,
 Heeft menig eerbaer maegd haer eerbaerheit geroofd.
 Leer, jonge maegden ! leer, hoe gy in minne daden,
 Vdragen moet dat min de eere niet kan schaden ;
 Leer, jonge maegden ! leer, wat dat 'er dient gedaen,
 Op dat de minnery u eere niet mocht schaen.
 Om minnens oeffening behoorelijk te plegen,
 Ga, teere maegden, ga op wel gebaende wegen ;
 Leer middelen waer door gy onderscheiden kent,
 Wat min in d' eer bestaet, wat min de eere schent.
 Hoor, teere maegden ! hoor, 'k zal u met rijmpjes leere.
 Wat minne deugd'lijk is, en welk ga buften d' eere,
 Op dat gy in u min door kennis onderscheit,
 Wat min dat u tot eer, wat min tot oneer leid.
 Indien gy word verzocht om echtelijk te trouwen,
 Indien u (jonge maegt) de liefd wort voor gehouwen,
 Indien gy in de liefd een trouwe minnaer vint,
 Die u uyt liefde liefd, en met 'er herten mind ;
 Die u in liefde dient, en dat verscheide dagen,
 Die u een zuiver hert in liefden op komt dragen ;
 Die u uyt liefde liefd, en verder niet en gaet,
 Als hem, uyt rechter liefd, de eerbaerheit toe laet :
 Die met 'er herten toont als dat hy is genegen,
 Om u, geliefde maegt ! tot weêr liefd te bewegen ;
 Die niet een enkel woord laet komen uyt sijn mond,
 Als dat getuyge geeft van een oprechte gront ;
 Die u alleenig bid om echtelijk te trouwe,
 En zonder u, in 't minst, mins lusten voor te houwe ;
 Die klacht op klachte doet, met een genegen hert,
 Dat hem de liefde pijn, dat hem de liefde smert ;

Die met stantvastigheit de neyging sijnes sinnen,
 Op offert aen de liefd, en niet en zoekt de minne ;
 Die geyle ranken mild, geen minnery betracht,
 Maer lieve weder liefd, op sijne liefd verwacht.
 Noch meerder, jonge maegd, noch meerder minne wetten,
 Waer u met aendacht staet zorgvuldig op te letten ;
 Wanneer gy u ten echt aen yemand wilt besteen,
 Zoo volledig deze wer die ik aen u verleen ;
 't Is niet genoeg dat gy u liefd verleend aen deze,
 Daer moet (bedenk het wel) daer moet wat meerder weze ;
 't Is niet genoeg, o neen ! 't is niet genoeg dat hy
 Oprecht in liefden is, en heusch in sijn gevry ;
 't Is niet genoeg dat hy bevallig is van reden,
 In schoonheit wel begaeft van lichaem en van leden ;
 't Is niet genoeg dat hy veel schoone zaken weet ;
 't Is niet genoeg dat hy een deftig ampt bekleet ;
 't Is niet genoeg dat hy op alles is bedreve,
 In alle geestigheit kan na de werelt leve ;
 't Is niet genoeg dat hem 't geluk wel heeft bedeeft,
 Oft hier een rijmpje maekt, oft daer een deuntje spaelt ;
 't Is niet genoeg dat hy ken spelen, quelen, singen,
 Zich meesterlijk verstaet op alle deze dingen ;
 Schoon hy dit alles heeft, ei ! zeg my eens, wat is 't,
 Zoo hem alleenig maer het goed gebreyken mist ?
 Dies leer, indien gy u ten echte wild begeve,
 Indien gy jonge maegt tracht echtelijk te leve,
 Indien gy jonge maegt zoekt wel getroud te sijn,
 Zoo bid ik u onthout een kleine les van mijn.
 Leer, hoe hy (die u vrijd) voor al behoort te wezen,
 Geoeffent in de deugt, en God den Heer te vrezen,
 Dat is, een die sich recht op zulke winst verstaet,
 Die eerelijk gedijt, geen deugt te buyten gaet ;
 Een die niet is gewent by zulke te verkeeren,
 Daer van men dronkenschap en flempery mocht leeren,
 Een die sich niet gewent tof snode tuischery,
 Maer die sijn oeffening in Godes vreeze zy ;
 Een die sijn naerstigheit betoont in zulke zaken,
 Waer meed hy eerelijk ken door de werelt raken,
 Geen onrechtvaardigheit in sijnen handel lijst :
 Een die de vrome zoekt, de goddelooze mild :

Een die zich stadig voegd met vromen te verkeeren,
 En garen hoord en spreekt het heilig Woort des Heeren ;
 Een die de deugde liefd, en qua begeerte derft,
 En liefd meer eigen winst, als 't geen hem is ge-erst.
 Wild gy in d' echte staet (ô maegden) zijn behouwen,
 Zoekt (zoo 't u mooglijk is) met zulken een te trouwen :
 Leer, maegden ! leer hoe gy hier toe geraken kund,
 Leer middelen waer door dat God u dit vergund.
 Wanneer een reine zucht trekt door u teere leden,
 Wanneer gy zijt geneigt om in de echt te treden,
 Wanneer gy wenscht te zijn na uwen wensch getroud,
 Een ding, een noodig ding, in 't minnen onderhoud,
 Bid God op deze wijs, en dat ook alle dagen,
 En wild hem dit gebed in uwe ziel op dragen.

O God ! *Almachtig God, beliefd het u dat ik,
 Mijn naer uwv lieve vvil in liefdens vvetten schik ?*
O God ! *Genadig God, zoo bid ik stiert mijn zinnen,*
**Dat ik die naer uwv vvil gebruyken mach in 't minnen ;
O God ! *niet mijne vvil, maer uwve vvil gelochiet,*
En vvat gy niet en vvilt, dat vvil mijn vvulle niet ;
Beliefd het u dat ik zal echtelijke leve,
Gunt dat ik my daer toe ten zaligste begeve,
Niet uyt een drift van lust tot geyle brosse vreugd,
Maer minne, die door liefst, mach leiden tot de deugd ;
Gunt my, ô goede God ! een innerlijk genegen,
Om in de zoete min te gaen de rechte vvegen ;
Gunt my, o goede God ! een neyging die my trekt,
Al vvauer dat my de min tot zalig leven strekt ;
Gunt my geen lust tot min, als die gy hebt gebode,
En die tot d' echte staet de menschen is van noode ;
Gunt my geen ander lust in 't minnen, o mijn Heer !
Als dat ik uwve VVet door echte liefde eer.
Ik vvil in dese zaak mijn sorgen u bevelen,
Wilt my ten zaligsten uwv segen mede deelen,
Wilt my (o goede God !) vergunnen op mijn tijt,
Een man daer ik in vreugd mijn leven mede verstijft.
Indien gy my beroept dat ik hier op der aerde,
Den hourvelijken staet in liefden zal aenvaerde ;
Zoo gunt my (goede God) daer ook een liefde toe,
Door vv welke ik mijn plicht, na mijn beroep, voldoes ;
En dat ik in 't begin my naerstig mach gevvennen,
Om my, en mijn beroep zeer vvvel te leere kennen,
Om eer aen hem te bien, die gy mijn Voogd-heer maekt,
*Op dat een goed begin ten goeden eynde raekt.***

Mijn verblyen,, is maer lyen.

H Eb vreugde, soo wanneer ik opvuaerts ben gevloge,
 Maer, leider! in de vlucht vind ik my eerst bedroge:
 Al vliegend acht ik my ontslagen van mijn last,
 Mijn vreugde baerd mijn smert al vliegend ben ik vast:
 Dies vverd my in de vlucht mijn vrygheyd benome,
 Want daer ik gaven vvaer en vvoet ik niet te come:
 Vvat haet my dat ik vlieg, al ben ik noch zoo vlug,
 Een kind behoud my vast, en trekt my vveer te rug.

A Enschouwt verliefde jeugt de kleyne God der minnen,
 En neemt dit kinder werk tot lering voor de zinnen;
 Leer, minnaer! leer hier uyt, al valt het minnen zoet,
 Die soetheyt heeft by haer het geen u smerten doet,
 De maegt die gy bemint ('t zy om haer groot vermogen)
 Oft gaven des natuurs, 't zy schoonheit, bruyne oogen,
 Het zy een lief gelonk, oft minnelijk gelact,
 't Zy om haer goet gellacht, oft om haer hooge staet;
 Die zal u, voor een wijl, haer gunste mede deele,
 Die zal, tot haer vermaek, zomwijle met u speele;
 Die zal uw vryery met vrundschap dikmaels voen,
 Die zal u alle gunst op uw verzoeking doen:
 Die zal u langen wijl, ja dikwijls menig jaren,
 Bedriegen door de gunst op hoop met haer te paren:
 Die zal u liefs vermaek vergunnen langen tijt,
 En alle vrundschap doen terwijle dat gy vrijt:
 Maer zoekt gy, 't geen gy wenscht, een eynde van u zaken,
 Zoekt gy na lang gevry, haer tot uw vrouw te maken,
 Waent gy te krijgen 't geen haer gunst u had voorzeyd,
 Zie hier, 't is maer bedrog, gy minnaers! staet bekeit;
 Gy zijt (in uwe liefd, door hare gunst) bedroge,
 Schoon gy vertrecken wilt, uw liefd kend niet gedoge;
 Zy wil dat gy haer laet, gy wilt 't geen zy belast,
 Doch alles te vergeefs, haer schijn-gunst houd u vast;
 Gy wild, maer uwe wil is 't willen al benome,
 De zaak (o minnaer) is te ver met u gekome;
 Gy hebt te langen tijd geveynsde gunst geloofd,
 Dies kan de lange brand zeer qualijk zijn gedooft.

Zie hier hoe 't met u gaet door al te lang te vrye,
 Vw vreugde baert u smert, uw zoetheit doet u lye,
 Vw blijdschap reeld verdriet, uw liefde geeft u pijn,
 Vermids beveynfde gunst uw hoope schein te zijn.
 Gy zijt, gelijkerwijs het vogeltjen, gebonde,
 En schoon gy vluchten wild, werd machteloos bevonde;
 De lange oeffening, waer uyt de quelling groeyd,
 Die heeft u in de min het herre vast geboeyd;
 Gy wild, en kund niet vlien, gy moet, en wild niet scheye;
 Gy scheyd, maer komt weêrom, mids hoop u zoekt te peye;
 Haer schijn-gunst u getoond, is als een taye band,
 Die vast gebonden houd de kracht van u verstand;
 Een vrachtelooze hoop verwacht haer weder minne,
 Doch, geeft u anders niet als quelling aen de zinne:
 Gy krijgt niet dat gy zoekt, o! al te groot verdriet,
 Haer vrundschap was geveynst, voor u en is 'er niet.
 Dit oorzaekt u gequel, en doet u droevig klage,
 Dit voed u lievend hert met smert van droeve dage:
 't Zy waer gy keerd oft gaet uw quelling blijft u by,
 De minne plaegd u hert met liefdens slaverny.
 Wat middel, oft wat raet, wat diend 'er voorgenome,
 Waer door gy wederom moogt tot uw vryheit komen?
 De liefde had u noyt in dit verdriet gebracht,
 Had gy op weder-liefd niet al te lang gewacht:
 Indien gy, minnaer, wild bevrijd zijn van dit lye,
 Gy moet voor alle ding niet al te lange vrye,
 Gy moet van eersten aen uw liefds verzoeking doen,
 En niet te vast uw hoop op hare vrundschap voen.

S L V Y T - R E D E N .

Wild gy onbeschadigt vrye,
 Vrye Minnaer, vry van lye,
 Vry van quelling, vry van pijn,
 Leer, hoe u gevry moet zijn,
 Vryd de tijd van vreyning dagen,
 Sonder groote liefd te dragen:
 Vrye vryer, vryd de maegd,
 Eer gy vaste liefde draegd.
 Speurd gy dat haer swakke zinnen.
 Neygen tot het zoete minnen:
 Speurd gy dat 'er yet wat zy
 Toegedaen u v vryery:

Speurt gy dat sy is genege,
 V te gunnen vveer-liefds sege:
 Schijnt haer gunst u toegedaen,
 Leer hoe't vryen voort moet gaen.
 Soekt soo veel te vreeg te brenge,
 Dat haer gunst u wil gebenge
 Eenig teke, vvaer door gy
 Vast meugt gaen in u gevry;
 Vaste hoop om haer te trouwe,
 Die gy meugt voor zeker houwe;
 Zeker dat zy u bemind,
 Zoo gy zoo een teken vind,

Maer in tegendeel van deze,
Minnaer, v'ild ge'vaerschout vve-
ze ;

Dat gy op geen maegd vertrouwd,
Die u lang aen 't loopen houd.
Acht geen gunst van swakke maeg-
den,

Die (hoe dikmaels gy haer vraeg-
den,

Om een teken van haer trouw,
Om te worden u'we vrouw.)

Noyt een teken v'ilde toone,
V' met v'eder liefd te loone ;

Maer alleen een zoet gelaet,
En een vrundelijcke praet.

Als een zoete toverye

Van haer schijn-gunst in het v'rye,
V'vaer door zy u'w liefde trekt,

Dat het u tot nadeel strekt.

Hier in 't eerst niet af gescheyden,
Sal u'w liefd tot quelling leyden.

Dees in 't eerst niet uyt gedooft,
Lust en rust door 't v'ryen roofd.

Dees in 't eerste niet verdreue,
Sal u strijd en quelling geven ;

Dees in 't eerste niet ontgaen,
Sal u in het v'ryen schaen.

Schijn-gunst voed u in 't verlange.
Gy door schijn-gunst v'word gevan-
gen ;

Even als het muysje doet,
Dat door 't u'yerlijcke zoet,

Van het lok aes, v'word bedroge,
Lislig in een srik getoge,

Daer de graegte al te groot,
Is de oorzaak van zyn dood.

Leer hier uyt verliefde zinnen,
Al te grooten graegt in 't minnen,

Al te lang een maegd gev'ryd,
V' tot z'vvarigheyd gedijd.

Al te lang hier na geloopen,
Op een ydel hoop te hoopen,

Al te lang hier liefd ver'zocht,
Heeft 'er veel in smert gebrocht ;

Al te lang een maegd gebeden,
Zonder dat zy aen haer reden,

V' een teken blijken doet,
Van een ongeveynst gemoed ;

V' een teken v'wil verkiare,
Dat zy denkt met u te pare ;

Sonder dat zy aen u zeyd,
Dat haer goe genegenheyd,

V'Veer-liefd v'wil aen u verleene
Om in 't minnen te vereene,

Sonder dat gy dit bevind,
Is u v'ryen enkel v'vind.

Sonder dat gy dit kund speure,
Sal het v'ryen u doen treure ;

Sonder dat u dit geschied,
Voed het v'ryen u verdriet.

V'Vild gy rust door 't v'ryen v'winne,
Soo leerd v'ryen zonder minne ;

Sijt verzekert van de maegd,
Eer gy vaste liefde draegd.

Is 't eene koud, en 't ander hiet,
Zoo wil het aen malkander niet.

W At moeyten dat ik doe, ik kend zoo nauwv niet passen,
Dat ik het eene v'weet aen 't ander vast te lassen ;
Hoe dat ik v'voel en sloof, en arbeyd in het smeem,
't Is al verlooren v'verk, en 't v'wil doch niet aen een.
Ey! v'vat een v'reemde zaak, dat ik het niet kan maken,
Dat deze t'vvee door 't vuur, eens vast aen een geraken ;
Hoe dat ik beuk en klop de las niet vast en houd ;
V'Vaerom ? 't een is te hiet, en 't ander is te koud.

W A e r z i j t g y m i n n e n d h e r t , w a e r z i j t g y j o n g e z i n n e n
W a e r z i j t g y d i e u w j e u g d b e s t e e d i n ' t l i e v e m i n n e n ?
W a e r z i j t g y l i e v e r s n u d i e V e n u s h a n d e l l e e r d ,
E n i n d e m i n n e - s c h o o l v a s t d a g e l i j k s v e r k e e r t ?
W a e r z i j t g y m i n n a e r s n u , d i e g a r e n w a e r t e r v a r e n ,
O p z o e t e m i n n e r y i n ' t b l o e y e n v a n u w j a r e n ?
W a e r z i j t g y d i e u w v l i j t i n ' t l i e v e v r y e d o e t ?
K o o m l e e r d o o r ' t s m e d e n e e n s h o e d a t g y v r y e n m o e t :
K o o m m i n n a e r s , k o o m e n l e e r b e g r i j p e n u i t h e t l a s s e n ,
W a e r o p d a t g y b e h o o r d v o o r a l l e d i n g t e p a s s e n :
W a n n e e r d a t g y u w j e u g d i n ' t v r y e n w i l d b e s t e e n ,
W a n n e e r g y z i j t g e z i n d i n d ' e c h t e s t a e t t e t r e e n ,
V o o r a l l e z a k e n l e e r d e e n l e e r i n g i n u w z i n n e n ,
W i e d a t u d i e n s t i g i s o m e c h t e l i j k t e m i n n e n ,
W i e d a t g y d o o r d e l i e f d , e n w e t t e l i j k e t r o u w ,
W i l d l i e v e n v o o r u l i e f , w i l d m i n n e n v o o r u w v r o u w :
D a t i s , i n u g e v r y l e e r d v o o r h e t e e r s t g e w e n n e n ,
D e z i n n e n v a n u l i e f t e w e t e n e n t e k e n n e n ,
S p e u r t h o e z y i s v a n a e r t , e n o f t o o k h a r e z i n ,
M e t u w b e g e e r t e i s e e n a e r d i g i n d e m i n ;
D a e r d i e n d i n u w g e v r y w e l n a e r s t i g a c h t g e n o m e n ,
O f t u w n a t u u r m e t h a e r w e l o v e r e e n z a l k o m e n ,
O f t u w e z i n n e n w e l m e t d ' h a r e e e n i g z y ,
W a n t z o n d e r d i t (g e l o o f d) d e l i e f d i s s l a v e r y .
I n d i e n d a t m a n e n v r o u w i n e c h t e p l i c h t v e r s c h i l l e n ,
I n d i e n d a t d ' e c h t e l u y o n e e n i g z i j n i n ' t w i l l e n ,
I n d i e n o n e e n i g h e i t i s t u s s c h e n w i j f e n m a n ,
' t I s z e k e r d a t d e e c h t g e e n v r e u g d e g e v e n k a n ;
H i e r o m , a l e e r g y v r i j d w i l d n a e r s t i g o v e r w e g e n ,
W a t d a t ' e r i n d e l i e f d e n ' t v r y e n i s g e l e g e n :
W a t d a t ' e r n o d i g d i e n d i n d e s e z a e k g e d a e n ,
E e r d a t g y , m i n n a e r s ! w i l d h e t m i n n e n o n d e r s t a e n :
H o e d i k m a e l s l o s s e j e u g d , h e e f t u d e m i n b e d r o g e n ;
H o e d i k m a e l s k e n d e m i n v e r b l i n d e n u w e o o g e n :
Z o o d a t g y h e e l v e r b l i n d a l s e e n d i e n i e t e n z i e t ,
D o o l d v a n h e t r e c h t e p a d , e n s n e u v e l d i n v e r d r i e t .
D e n e e n d i e m i n d e n l i e f d , d a t ' s z o n d e r l i e f d e n m i n n e n ,
A l l e e n i g d a t h y m o c h t v e e l m i d d e l e n g e w i n n e n ,
A l l e e n i s ' t d a t h y m i n d , a l l e e n i s ' t d a t h y v r i j d ,
N i e t u i t e e n r e c h t e l i e f d , m a e r u i t e e n q u a d e s t r i j d :

Een strijd die hy gevoeld, schoon tegens recht en reden :
 Een strijd tusschen de liefde, en gelts genegenheden :
     Een strijd, mids dien de liefde strijd tegens zijn gemoed,
     En liefde niet uit de liefde, maer uit de lust na 't goed.
 Ik zeg dat menigmael een minnaer word gedreven,
 Om tot de lieve min zijn zinnen te begeven,
     Schoon dat hy in zijn hert de minnen niet gevoeld,
     Maer qua begeerlijkheit die hem in 't herte woeld :
 Dees zoekt zomwijl een maegd tot liefde te bewegen,
 Schoon dat hy in het minst tot haer niet is genegen,
     Maer om dat zy bezit de gaven van her goud,
     Zoekt hy alleen te zijn met dese maegd getrouwd :
 O trouwe zonder liefde ! o liefde sonder trouwe !
 O wel geliefde maegd ! maer ongeliefde vrouwe,
     Die niet uit liefde zijt, maer om u gelt bemind,
     In plaets van liefdens vreugd gy droeve quelling vind,
 't Is zeker, en 't gaet vast, dat geenderleye zaken,
 Kunnen eenige vreugd zonder de liefde maken :
     De minne sonder liefde, is vreugde die daer smert,
     Geen liefde by de man, is strijd in 't vrouwen hert.
 Waer echt is zonder liefde, daer is zy zonder vreugden,
 Waer liefde niet en is, verminderen de deugden,
     Schoon dat aen eene zijd de liefde is volmaekt,
     Ten baet niet soo de liefde u beide niet en raekt :
 Wat rijst 'er? twist en strijd ontstaet 'er tusschen beiden,
 Zoo dat men dikwijls ziet getrouwde luyden scheyden,
     Ia breken eer en eed, van haer gesworen trouw,
     De vrouw verlaet de man, de man verlaet de vrouw :
 O Goddeloos bedrijf ! o gruwelijke zonden !
 Daer twist de banden breekt door eeden vast gebonden,
     Daer trouwe niet en houd 't geen Gode was beloofd,
     Daer tweedragt breekt de echt 't geen ziel en lichaem rooft :
 Om dese zwarigheid in d'echte staet te myen,
 Verliefde jeugd, gebruykt voorzichtigheid in 't vryen :
     Entrouwd niet om het goed zoo u de liefde mist,
     Om 't gelt alleen getrouwd, veroorzaekt alle twist.
 Wie twistig leefd in d'echt, die is de echt een helle :
 Wie d'echt in vreed beleefd, is 't herte vry van quellen :
     Wie d'echte liefde uit liefde, een Hemel heeft op aerd,
     Die alle zoetigheid en Hemels wellust baerd :

De liefde voed de echt met allerley vreugde,
 De echt die leefd door liefd na wetten van de deugde;
 Indiengy lieven wild, dat liefde wel gedijd,
 Zoo schikt verliefde jeugd, dat gy gedachtig zijt,
 De leering hier gesteld; hoe dat men diend te passien,
 Twee yzers even heet te maken om te lassen;
 Dat is, steld uwe liefd op een die niet verschild,
 In 't geen dat gy begeerd, maer wil het geen gy wild,
 Een die met uwe sin tracht over een te komen,
 Op dar in vrede zy uw echt ter hand genomen;
 Twee van gelijken aert die kunnen vreedig sijn,
 Twee ongelijk van aert is d' een den ander pijn;
 Indien dat men het vuur met water wil vermengen,
 't Is zeker, 't eene ken het ander niet gebengen,
 Het water en het vuur die strijden tegens een,
 Twee dingen ongelijk en worden noyt gemeen.

Verliefde jonkheyd eer gy vryd,
 Zoo schikt dat gy gedachtig
 Te stellen u verliefde zin, (zijt,
 Niet op de grond van losse min;
 Niet op een lustvrouw wel gekleet,
 En die van moye dingen vreet,
 En garen op de strate pronkt,
 En met een loadder oogje lonkt;
 Oft die met vriendelijk gelaet,
 Oft met een minnelijke praet,
 Oft met een zoete tovery,
 Vlokt tot Venus lekkerny;
 Maer boven al u liefde zet,
 Dat 's na de plicht van echte vret;
 Dat is, schik dat gy liefde draegd,
 Ik zeg alleen tot zoo een maegd,
 Die haer op alles wel verstaet,
 Dat meest een echte vrouw aen
 gaet;
 Die van haer moeder heeft geleerd,
 Hoe dat de vader word ge-eerd,
 Hoe dat een vrouw haer dragen
 moet,
 Wanneer de man zijn beste doet,
 Hoe dat een vrouw moet zijn ge-
 zint,
 Wanneer de man een gulde vrint,

Oft hier oft daer een som vergaerd,
 Het voegt de vrouwe dat zy
 spaerd,
 En uyt de vrinste van het gelt,
 Niet al te mild vveer uyt en telt;
 Wanneer de man op vrinste past,
 Zoo word de vrouwe de zorg be-
 last,
 Dat zy de keuken wel verzieet,
 Tot nootdrifse maer tot vveelde
 niet.
 Al vwind de man veel gelt en goed,
 En teerd de vrouwe in overvloed,
 En loopt, en koopt, een dit een dat,
 Verspilt in 't pronken groote schat;
 Leer, minnaer! dat gy niet en mind,
 Voor uwe vrouwe, dees moeders
 kind;
 Maer liefd een maegd, wiens moe-
 der leefd
 Na vvetten die de vader geeft:
 Want na de oude vogel zong,
 Zoo pijpt gemeynelijk het jong:
 De takken aerden na de stam,
 Van goede boom goe vruchten
 Gemeenelijk de dochter aerd, (quam:
 De moeder die haer heeft gebaerd;
 Neema

Neem dese vvet in u geury,
 Let maer hoe dat de moeder zy,
 Zoo haer de moeder voggen kan
 Dats na de vvetten van de man,

't Is zeker dat de dochters zin,
 De moeders plicht zal trecken in,
 En leeren 't geen de moeder doet,
 Zy ook haer man betoonen moet.

*Al schijnt mijn lief wat straf en stuur,
 Het is maer oly in het vuur.*

CVpido stookt de brand, mijn lief zoekt ondertusschen,
 De vlammen van de min te doven en te blusschen;
 Hoe meerder vochtigheit dat sy van boven stort,
 Hoe felder dat de vlam noch in het branden voort;
 't Is oly die zy giet, 't vuur ken geen blussing krijgen,
 Te meerder dat zyle schicht, te hooger siet men 't stingen;
 Het schijnt de Iufvrouwv slaet mijn liefde van der hand,
 Ik speur het is geveynst, dies min te meerder brand.

Iufvrouw, het schijnt tot min u sinnen niet en strecken,
 Doch! evenwel ken ik van u mijn hert niet trecken;
 Hoe wel gy menigmael het komen my verbiet,
 Iufvrouw, dat gy zulx meend en dunkt my lijkwel niet,
 De hoope voed mijn liefd, de liefde mijn vertrouwen,
 De hoop, doet my, Iufvrouw, in 't minnen moet behouwen;
 Daer blijkt wel yers in u dat liefde tegen strijt,
 Daer blijkt weêr yers dat gy tot liefd genegen sijt;
 Het is der maegden plicht, al weygerend te minnen,
 't Ontzeggen met de mont, te lieven met de sinnen;
 Het is der maegden aert, ik houdze als voor goed,
 Dat wel het herte mind, schoon zy 't niet blijken doet;
 Het is der maegden aert, en waerdig om te loven,
 Dat Rede liefdensvlam ken matigen en doven;
 Het is een goeden aert, die men in maegden vint,
 Te strijden tegen liefd, schoon dat het herte mind.
 Iufvrouw, gy zegt ik zal mijn liefs verzoeken staken,
 En trachten in mijn liefd tot waerdiger te raken;
 Gy zegt, de liefde is voor u te zwaren last,
 Gy zegt, dat uwe jeugt noch 't minnen niet en past;
 Ik zeg, in 't tegendeel, dat gy in 't fleur uws jaren,
 Op het bequaemste sijt, om echtelijk te paren;
 Ik zeg, dat liefde my uw waerdigheit toevoegd,
 Ik zoek geen waerdiger, u waarde my genoegt.

Dies ik in min volhard, en sal de liefde plegen,
 Op hoop ik met 'er tijd u hertje zal bewegen ;
 Iufvrouw, 't is minnaers aert, in zaken van gevry,
 Te offeren zomwijl een kleyne rijmery ;
 Iufvrouw, 'tis minnaers aert, van min en liefd te klagen,
 Dat 's op een zoete voys liefds lyen voor te dragen,
 Zomwijl een geestig lied te zenden aen een maegd,
 Dat door eens lieve stem zijn droevig lyen klaegd ;
 Iufvrouw, oft u de lust tot vrolijkheit mocht dwingen,
 Om eens een zoete voys, en geestig Lied te zingen ;
 Iufvrouw, oft u de lust eens tot het zingen dreef,
 Zoo zing dees rijmpjes dan die ik uyt liefde schreef,
 Op dat gy met vermaek gevoelen meugt mijn smerten,
 En dat gy mijn verdriet met vreugd neemt ter herten ;
 Iufvrouw, ik zend u toe een rijmpje dat voor mijn
 Vyt klagen zal met vreugd, mijn lyen en mijn pijn,
 Die ik om uwen 't wil soo langen tijd van dagen,
 Heb in mijn ziel geleên, heb in mijn hert gedragen,
 Die ik om uwen 't wil tot dus lang heb geleên,
 V vruchteloos om hulp tot noch toe aen gebeên :
 Iufvrouw, ontfang van my gevoyfde rijmeryen,
 Bootft met u stemme na de Echo van mijn lyen :
 Iufvrouw, queel uit met vreugd mijn lang geleden smert,
 Die u ten offerand uit liefd gezongen werd.

Stemme : Moegebaed.

<p> Minne God gy die u brand In mijn boezem hebt ontste- ken : Venus ! laet mijn offerand, Zijn getuyg, en vvaerheyds teken, Dat 'er noyt en is gebleken Trouw ver liefde als de mijn : Ey ! wylt dit mijn Iufvrou tuyge, Ik, die voor uvv Altaer buyge, Bid u, wylt my gunstig zinn. II. Eer Auroor ten oosten daegt, 's Hemels aenschijn ciert met bloosē : Ik ter liefde van een maegt, Offer uytgekipte roosen, </p>	<p> Die ik heb voor puik gekoosen, Vers bedropen van de douw ; Onvervvelikt fris van bladen, Op dat my hier door genaden, Mocht geschien van mijn Iufvrou. III. Venus ! vvaegt gy vvaerom ik Roode roosen vers onloken, Op u hooge Altaer schik, Om in minne-brant te stoken, En ten Hemel toe doe rooken ? 't Is tot tuige dat mijn hert, (Als een afgeplukte bloeme, Die men leven-loos mach noeme) Aen mijn lief geoffert vvert. </p>
--	---

*Vreemd is het geen men in my ziet,
'k Doe branden, zelfs en brand ik niet.*

Wanneer een herde steen op 't vuur-slag vvert geklonken,
Zoo slicht zy vlam en brand, door 't stralen van haer wonken;
't Schijnt wonder dat men vuur uyt koude steenen slaet,
En dat het niet en brant, vvaer uyt de brant ontstaet;
't Geen sonder branden is, het branden ken vervvecken,
De koude steen die ken een koole vuurs verstrecken;
Zoo gaet het met de min s' en brant niet in 't gemoet,
Van haer die in mijn borst de minne branden doet.

Ivfvrouw, gelijkerwijs gy slaet uyt steenen vonken,
Slaet gy ook in mijn hert de stralen van uw lonken;
Iufvrouw, gelijkerwijs de steenen geven vuur,
Zo voed gy ook mijn brand door gaven van natuur;
Iufvrouw, ik word door u tot minnen aengedreven,
En gy wilt in u hert de min geen plaetze geven;
Ik brande van de min, gy voet de brand in mijn,
En zelfs en brand gy niet, o min! hoe ken dit zijn?
Oorsprong mijnes liefd! o vuur-slag van mijn minnen!
Hoe blaekt en brand uw vlam, in mijn verliefde sinnen;
O hertje van mijn lief! o koele koude steen!
Die my doet branden, maer hebt daer van niets gemeen;
O gaven des natuurs! my menigmael gebleken;
O vonkjes! die in my de minne-brand ontsteken;
O lieflijk gezicht! o vriendelijk gelaet!
O zoete zedigheyt! o aengename praet!
O lodderlijk gelonk! o vonkjes uyt bruyn oogen!
O lipjes als korael! wat hebt gy groot vermogen;
O schoonheyt in mijn lief! o schoonheit ongemeen!
Vyt de natuur volmaekt van lichaem en van leen;
O voertzel van mijn min! o poezelige handen!
O vonkjes! die in my het minnevuur doet branden;
Doch lief! hoe zeer in my het vuur der minne blaekt,
Vergeefs is 't, mits de vlam u hertje niet en raekt,
Hoe dat ik bid en smeek, om uw verfteende sinnen,
Te buygen tot mijn liefd, te trekken tot het minnen;
Hoe ik u vier, en dien, hoe ik u vley, en vry,
W hert blijft onbeweed, en even hard tot my;

Hoe zeer ik lief, om u tot liefde te bewegen,
 Gy valt my even straf, en staet mijn liefde tegen.
 Gy (door uw schoonheit) hebt in my de min gevoet,
 Ten blijkt niet dat mijn brand u hertje branden doet ;
 Gy hebt in minne-brand ontsteken mijne finnen,
 En zelve voeld gy niet de vlammen van de minne ;
 Gy acht mijn liefde niet, maer drijft mijn klachten heen,
 V hertje blijft verhart, en koud gelijk een steen.
 Hoe ken een zoete maegd die bitterheit gedogen,
 Dat zy een minnaer siet verdwijnen voor haer oogen ?
 Hoe kund gy zoete maegd gedogen dat mijn hert,
 V liefd, en dat het uw gantsch niet beweegd en werd ?
 Hoe ken een zoete maegd die wreede strafheit lyen,
 Dat zy een minnaer haet die trouwheit toond in 't vryen ?
 Iufvrouw, het is te wreed gehandelt nu met my,
 Ik bid bedenk het eens wat ik om u al ly ;
 Hoe liefde met my leefd, hoe dat ik word gedwongen,
 Niet van een wreede *Mars*, maer zoete *Venus* jongen ;
 Niet van een groote God, maer van dat kleene kint,
 Dat zelfs de grootste Goon aen sijne banden bind.
 Indien ik mijn natuur tot ruste zoek te stellen,
 De min die voed mijn geest met mymerende quellen,
 Zoo haest mijn oogen maer eens toegeloken sijn,
 Benauwde droomen, lief ! die overvallen mijn,
 Zoo dat ik niet en ken tot ruste my begeven,
 Ik werde door de min gedwongen, en gedreven,
 In 't midden van de nacht en koude duyfternis,
 Ter plaetze daer mijn lief voor mijn verborgen is ;
 Ter plaetze daer mijn lief mer toegesloten deuren
 Geruftig leid en rust, ik treurig sta te treuren ;
 Ter plaetze daer mijn lief haer rust in lust voldoet,
 En daer mijn minnend hert sijn noot u klagen moet,
 En zuchten, zucht op zucht, zoo menig duyzent werven,
 Dat gy my in de nacht hier over straet doet swerven,
 Doet komen voor uw deur, alwaer geoffert word,
 Een bitterlijk geweene in tranen uyt gestort ;
 Daer *Venus* Majesteyt gebied aen my te knielen,
 En daer de minne God de krachten mijner sielen,
 Tot offerande dwingt ; ja tergt my tot gebeên,
 Dat ik medogentheit verzoek op mijn geweene ;

Vergeefs is 't, ô Goddin! al doen ik duyzent klachten,
 Mijn lief en acht het niet, dies klaeg ik zonder krachten,
 Mijn bidden vruchteloos, mijn liefd geen weer-liefd vint
 Mijn klachten en gebeên verstuiven met de wind;
 V hertje blijft verhard, geen zuchten en vermogen,
 V hert, ha wreede lief! te brengen tot medogen;
 Dies ik uyt liefde wil (door liefds genegentheit)
 In liefde quijnen tot de dood mijn ziele scheid;
 Ik wil (gelijk wel eer getrouwe minnaers plegen)
 Betoonen dat oprechte liefde is gelegen
 In het volherden, tot 'er tijd toe dat de dood,
 't Verliefd ziele van het lichaem heeft ontbloot.
 Het is de rechten aert van trouwe minne slaven,
 Te lieven, tot het vleesch in d'aerde word begraven;
 't Is rechte liefdens aert te lieven tot 'er tijd,
 Dat liefde (door de dood) het lieven word benijd:
 't Is rechte liefdens aert, 't geen liefd eens heeft verkoren,
 Zoo lang te lieven, als 't geliefde werd verloren;
 Ik min, schoon ongemind, van die ik min, te zijn,
 Brand liefden niet in haer, zy brand te meer in mijn.

Trouwe minnaers! die uw
 zinnen
 Zoo verbonden houd aen 't min-
 nen
 Dat gy om de minne lijd,
 Zoo veel tegenheyd, en strijt;
 Zoo veel pijnen, soo veel smerte,
 Zoo veel quelling in u herte,
 Als den Hemel Sterren draegt,
 Om een liefde-loose maegt.
 Schoon geen vveer-liefd vvert be-
 vonden,
 Gy blijft aen de liefd verbonden;
 En vuilt lieven tot de tijt,
 Dat gy zonder leven zijt.
 Vvilt u tot dit rijmpje keeren,
 En uw groote dwaesheit leeren;
 Trouwe Liefers! leer van my
 Zoo te lieven, zotheit zy.
 Ey! ten voegt geen vvijsz zinnen,
 Zoo te lieven, zoo te minnen;

't Is geen trouheit, schoon gy 't
 meent,
 Zotheit is 't die u verkleent.
 Iaren lang in liefd volherden,
 Zonder vveer geliefd te vverden:
 Zulke liefde, zulk gevry,
 Is maer enkel zotterny.
 Zulke liefde, zulke minnen,
 Is maer quelling aen de zinnen,
 Zoo geliefd, en soo gevryt,
 Is gestlooft en niet bedijt.
 Trouwe minnaers! vuilt gy leeren
 Wel en recht u dwaes begeeren:
 Leer het door dit voorbeeld dan
 Dat ik u zal vvijsen an.
 Dat 'er yemant vviert gevonden,
 Aen zijn meyning zoo gebonden,
 Dat hy bergen van sijn steê,
 Dat hy 't vwater uyt de Zee,
 Dat hy vvoud met spits van eiken,
 Zelfs den Hemel hoog bereyken,
 Dat

Dat hy al het zware zant,
 Wilde voeren van de strant :
 En sijn zinnen daer meê quellen,
 Dat hy grondig wilde tellen,
 Als de Sterren die daer staen,
 Aen den Hemel by de Maen :
 Zoud gy 't niet voor dwaesheit
 schelde,

Dat zich yemant soo aen stelde?
 Even acht ik u gezint,
 Zoo gy vrijt die u niet mint ;
 Even groote zotternye
 Toont gy minnaers in u vrye,
 Als gy meenig jaren loopt,
 Daer gy op 't onzeker hoopt :
 Daer gy haer niet kunt behagen,
 Met getrouwvelieft te dragen :
 Daer (hoe trou dat gy bemint)
 Niet als sluure afkeer vint :
 Daer, hoe trou gy sijt in 't dienen,
 Zy geen vveêr-lieft wilt verlienen :
 Daer (hoe hoog dat gy haer acht)
 Zy u dienst en min belacht :

Daer u v v liefde, daer u minnen,
 Is een vvalging aen haer zinnen :
 Daer u v deugt, en trouwv ge-
 moet,
 Zijn geschopt als met de voet.
 Minnaers, leer ! dit minne myen,
 Mijt dit ydel sotte vryen,
 Vrijt niet daer u 't vryen smert,
 En geen vveêr-lieft is in 't hert,
 Vrijd niet daer gy sijve zinnen
 Speurt, die door u trouwv minne
 Niet beweegen, schoon dat gy,
 Iaren lang pleegt u gevry :
 't Is gelijk ik zeg hier vooren,
 Tijt verquist, en rust verlooren,
 't Gaet met u gelijk het doet,
 Eener die sijn lusten voet :
 Eener die een groot verlangen,
 Heeft een schoone vrucht t'ontfan-
 gen:
 Soekt een vrucht die hem be-
 haegt,
 Van een boom die niet en draegd.

't En is niet vreemd voor die bemind,
 Dat hy veel smert en lijdén vind.

Wie van de Bykens wil de zoetigheid geniere,
 Laet hem in 't minste deel de finerte niet verdriete ;
 Wanneer het Byken prikt, hem steekt, oft quetst, oft quelt,
 Zoo dat hem hier of daer een dicke bulte sweld ;
 Men zeyd de Goden zelfs geen moeylijkheit ontzagen,
 Om in de minne lull te plegen haer behagen.
 Heeft zelfs den donder-God zijn wesen niet verkeerd,
 En in een vreemde schijn, der vrouwen min begeerd ?
 Wat moeyten heeft op hem niet Hercules genomen,
 Al eer hy tot zijn wil in 't minnen is gekomen ?
 In welke zwarigheid, en over groote nood,
 Begaf hy zich, eer hy met Dianira vlood.
 Heeft Paris niet in zee soo menig mijl gevaren,
 Om met de Koningin van Grieken land te paren ?
 Wat moeyten, wat gevaer, heeft hy niet uit gestaen,
 Eer hy Helena deed met hem na Troyen gaen ?

Leander,

Leander, die uyt liefde van minne wierd gedreven,
 Al swemmende ter Zee, ontzag nocht lijf nocht leven,
 Ontzag hem geen gevaer, ja selver niet de dood,
 Wiens ziel in 't lichaem wierd gevoerd als in een boot,
 Gedreven na zijn lief, zijn *Hero*, zijn beminde,
 Waer ken de minnaer doch getrouwer voor-beeld vinden
 Als dees, die niet ontzach het groot en zwaer verdriet,
 Waer door hy in de zee zijn jonge leven liet.
Aeneas (lang voor zeyd der Goden prophecye
 Dat hy beminnen zoud, en 's Konings dochter vryen)
 Ontziet geen moeylijkheyd, maer neemt gewillig aen,
 Een moeyelijken weg, en zware reys te gaen;
 Hy trok van Troyen na d'Italiaensche kusten,
 Gedreven door de min, gevoerd van liefdens lusten,
 Om liefdens offer aen 't geminde lief te doen,
 Op hoop dat wederliefd zijn liefde zoude voen.
 Het is een vaste les geleerd van wijze ouwen,
 Wat grooten arbeyd kost, in waerde word gehouwen,
 Geen schat soo aengenaem, geen zoetigheid zoo zoet,
 Als 't geen dat moeyten kost, en daer men vlijt om doet,
 Wat licht verkregen werd, dat acht men kleyn van waerde,
 Wat sweet en arbeyd kost, dat eert men op der aerde;
 De peere die men plukt, en van de tacken snijdt,
 Is beter als die peer, die van de steele glijt,
 Een Iufvrouw, al te haest genegen tot het minnen,
 Was noyt soo aengenaem aen kloeke minnaers zinnen,
 Als wel in dit geval een sulken Iufvrouw doet,
 Aen wien hy groote vlijt in 't vryen plegen moet,
 Ten is geen kloecke geest die weynig tijd wil plegen;
 En sonder moeylijkheyd een maegd tot liefde bewegen;
 Ten is geen kloecke geest, o neen! die zich ontziet,
 Ter liefde van een maegd wat quelling en verdriet;
 Ten is geen schrandere geest die zich in 't stuk van 't vryen,
 Wat moeyten wil ontzien, uyt liefde niet wil lyen.
 Ten is geen wijze maegd, die haer te licht verzeyd,
 Aen een die hem ontziet (in 't vryen) arrebeyd;
 Ten is geen wijze maegd, die haer, in dese saken,
 Te licht bewegen laet, door veele wijs te maken;
 Een dochter zy geleerd, dat zulke min haer past,
 Die al te schielijk niet, maer die allengskens wast;

Een dochter zy geleerd, in d'oeffening van 't vryen,
 Voor al te vroege gunst haer wel te leere myen ;
 Een dochter zy geleerd, 't is eigen aen de min,
 Haer weigering die voed, door 't weigren, 's minnaers sin.
 De min is zoo van aert, en 't zijn haer oude grillen,
 Het willig mild de min, 't onwillig zal hy willen ;
 Dit zy u als een wet in liefdens zoete strijd,
 Gy dochters! vrijd doch niet ten zy gy wort gevrijd ;
 In 't vryen zijt verdacht, geen woorden te vertrouwen,
 Dies wild u in dat stuk vry traeg en langzaam houwen,
 Op dat gy met 'er tijd uyt woorden leeren meugt,
 Of zulke woorden ook gegrond zijn op de deugt ;
 Bespeurd gy 't zoo, als dan kund gy u billijk toonen,
 Om na den eysch van dien uw minnaer te beloonen.

Wie moeyten doet,, verkrijgt het zoet.

Zoo yemand zich begeeft te reyzen vrecnde wegen,
 't Gebeurd, hy op de reys zomwijlen is verlegen,
 Wanneer hy op de weg twee paden leggen ziet,
 Hem zijnde onbekend, en weet haer uyt-komst niet ;
 Hy twijfeld in de keur, en dur in zijn gepeyzen,
 En weet niet welk van twee dat hy best door sal reyzen,
 Vermits den eenen weg roond schoon in het begin,
 En d'ander (zoo het schijnd) heeft moeylijkheden in ;
 Hy doold in zijn beraed, en overleyd na reden,
 Of hy het best, oft slecht in 't eerste wil betreden,
 Na raed van reden vind hy voor hem alderbest,
 Te kiezen 't bitter eerst, en 't zoetste op het lest,
 't Is menigmael gebeurd dat zulk een is bedrogen,
 Die 't beste heeft gekeurd alleenig voor de oogen ;
 Dat is, wie op 't begin, en niet op 't eynde ziet,
 Die raekt door 't eerste zoet ten lesten in verdriet ;
 Zoo gaet het in de jeugd, en met verliefde zinnen,
 Zoo gaer her met die geen, die vryery beginnen ;
 Een die een Iufvrouw liefd, een die een Iufvrouw mind,
 Haer weygering zomwijl in 't eerste wel bevind ;
 Zy toond afkeerigheid, als niet tot liefd genegen,
 Ia! 't schijnd men eerder zoud een harde rots bewegen ;

Ia ! 't schijnt men eerder zoud de klippen in de zee,
 De bergen op het lant verzetten van hun steê,
 Al eermen haer gemoet met liefdens zoete reden
 Tot liefd bewegen zouw, door smeken, en gebeden ;
 Maer eene die te recht der liefdens treken kend,
 Die is in dit geval het weygen wel gewent ;
 En doet gelijkerwijs den Keyser in 't reyzen,
 Al zijne tegenheit verzacht hy door gepeyzen,
 Valt in 't begin den weg wat moeylijk om te gaen ;
 Gedachten drijven hem door deze lusten aen.
 Hoe na het zuur verdriet een zoete vreugd zal komen,
 In dees gelijken schijn moet liefde zijn genomen ;
 Indien een Minnaer liefd, indien een minnaer vrijd,
 Daer hy in 't alder eerst wat tegenheden lijd,
 Ik leer hem deze les, die noodig dient onthouwen,
 Indien hy is geneygt door reyne zucht te trouwen,
 Dat hy voor eerst en al moet volgen deze wet,
 Daer hem ten hoogsten diend aendchtig op gelet :
 Voegd u by die gy mind, door goe gelegentheden,
 Voor d'eerste reys of twee, gebruykt geen liefdens reden,
 Maer wel gemeene praet ; voerd heusche mond, en hand,
 En onderzoekt voor al, haer grond, door u verstand ;
 Leer, zeg ik eer gy vrijd, leer kennen hare zinnen,
 Leer hare ommegang, eer gy u steld tot minnen ;
 Na dat gy dan bespeurt hoe haer begeerte zy
 Daer na steld ook het wit van uwe vryery ;
 Bevind gy in 't begin haer zonder liefds medogen,
 Al dunkt u in het eerst dat gy niet sult vermogen,
 Al is zy stuur en straf, en acht nu liefde niet,
 Ia 't zy al schoon dat zy het lieven u verbied,
 En laet noch daerom niet uw dienst, en liefde varen,
 Hoe weynig zy u acht, ten moet u niet beswaren ;
 Maer noemt haer wreetheit zoet, haer stuurheit heerschapp
 Haer afkeer mogentheit, haer weygering voogdy ; (py
 Zegt, dat gy dees al t'zaem erkend voor uwe Goden,
 En dat uw liefde wil volbrengen haer geboden ;
 En ondertusschen vaert met u vryaedje voort,
 En zegt, voogdes ik bid dat gy mijn klachten hoord,
 Smeekt haer zoo zoer gy kend, en offerd liefds gebeden,
 Prijft alles wat zy prijft, roemt van d'uytmuntentheden,

Die de natuur in haer te voorschijn heeft gebracht,
 Prijft haer, al is 't dat zy uw liefde gantsch veracht;
 Loond zy u liefde met smaed, loond gy haer smaed met min-
 Waer door gy met 'er tijd haer strafheit zult verwinne; (ne,
 Al is 't in eerste pijn, al geeft het u verdriet,
 Dat gy van eersten aen af keerigheid geniet,
 Denkt wie sich stelt getroost een weynig tijds 't bedroeven,
 Die zal op sijner tijd ook weder vreugde proeven;
 't Is zeker, zoo u lief (die gy stanvastig mind)
 V, in de liefde tot haer, noch e ven trouw bevint,
 Dat zy voorgaende smaed in liefde zal verkeerren,
 En u voor hare lief in 't lieven zal begeeren;
 Is minne altijd zoet, zoo is haer zoetheit niet,
 Ik acht de minne zoet, om dat zy geeft verdriet.

Was de minne altijd zoet,

Sch! de minne zoud verveelen;

Neen, o! neen, de liefde moet,

Zuur en zoet, van beyde deelen;

Minne zoet met zuur vermengt,

Liefdens graegte trouwheit brengt.

Een heusche mond,, spreekt liefdens grond.

DE liefste die ik lief, de waerfte die ik minne,
 Dat zijt gy, die alleen daer toe beweegt mijn zinne;
 Ik kan u langer niet verbergen mijn gemoet,
 En ongewoone smert die my de liefde doet;
 Mijn sin word door de liefde tot uwe min gedreven,
 Mijn tong wil u daer van de gront te kenne geven;
 Mijn hert dat is gelijk een vat dat overstort,
 Wanneer het al te vol met nat gegoten word;
 Ia! 't is gelijk een kruyk die niet en is gesloten,
 Maer overloopt wanneer zy is te vol gegoten;
 Het hert is my zoo vol, van liefde die ik draeg,
 Dat het te barsten schijnt, is 't dat ik niet en klaeg;
 Vriendinne, ach! vertrouwd, het hert schijnd my te breken,
 Indien ik niet en mach mijn liefdens grond uyt spreken;
 Hoe wel de vreeze wil bedwingen 't sprekend lit,
 En breydelen mijn tong door schromens streng gebit;

De vrees, eylaes ! de vrees, is my op 't hoogste tegen,
 Om u tot wederliefd, meê lufvrouw ! te bewegen ;
 De liefde, en de vrees die voeren strijd in mijn,
 'k Weet niet wie van die twee zal overwonnen zijn ;
 Verwint het liefde al, soo moet de waerheit blijken,
 Gaet liefde boven al, soo moet de vreeze wijken ;
 Vlucht vreeze ! vlucht voor liefd, ey liefde ! bouw doch stal,
 Doet blijken, door mijn liefd, dat liefd gaet boven al ;
 O liefde ! trouwe liefd, die by geen beter teken,
 In dit geval en kund ter wereld zijn geleken
 Als by het vuur, wiens vlam in hoogte opwaerts stijgt,
 Wanneer het pek, of teer, oft vette oly krijgt ;
 Vriendinne, ach ! zoo is 't nu ook met mijn gelegen,
 De brand van liefde kan voor u niet zijn verswegen :
 Daer is yets dat haer voed, daer is yets dat haer drijft,
 Daer is yets 't geen niet wil dat liefd verholen blijft,
 Daer is yets dat in my liefds vlam soo hoog doet blaken,
 Dat ikze dien aen u, mijn lief, bekend te maken ;
 V vriendelijk gezicht is 't voedzel van de vlam,
 Waer door in my de liefd haer eerste oorsprong naert,
 Vw oogjens hebben eerst mijn hert in liefd ontsteken,
 Ik ben genootzaekt u om gunsten aen te spreken ;
 Vriendinne ! van die tijd dat ik u eerst aenzag,
 Bevond ik wat in my de liefde al vermag.
 Voor eerst bespeurden ik liefds opperste vermogen,
 Alleen uit u gezicht, en vriendelijke oogen :
 Die als twee sterren in u schoone voorhoofd staen,
 Wiens stralen zoeter licht uyt deelen dan de Maen ;
 Vw kaekjens root geblooft op zilver witte wangen,
 Zijn met een zoet gewier van lokjes overhangen,
 Die langs het schoone bos op zilver witte grond,
 Door d'aesems labbre wind bekrullen uwe mond ;
 Vw lieffelijke spraek, uw aengename reden,
 De schoone stal en zwier van lichaem en van leden,
 Zijn van natuur, na kunst, op 't aerdigste gereeld,
 Tot pronk en tot cieraed van u volmaekte beeld ;
 Volmaekt, zeg ik, volmaekt, de vingers en de handen,
 Zijn vlammen die in mijn het minne-vuur doen branden,
 Die al te zamen zijn als voedzels van mijn min,
 Dees stookten liefdens brand in mijn verliefde zin ;

Gy zijt het maer alleen, van wien ik moet ontfangen
 De hoogste vreugd van liefde, die ik met zoet verlangen,
 Van u genadigheid uyt weêr-liefds gunst verwacht;
 Gy zijt het die mijn hert kund voeden door uw macht.
 Ik offer u, Iufvrouw! getrouwe minne vruchten,
 Dat zijn mijn klachten, lief! vermengt met droeve zuchten,
 Die liefde voor u stort met smekende gebeden,
 Om aen uw waardigheid mijn liefde te besteen;
 Ontfangt mijn liefde doch, wild na mijn zuchten hooren,
 Versmaed mijn trouwheit niet tot uwen dienst gebooren;
 Wild mijn genegentheit met uwe gunste voen,
 En mijn oprecht verzoek met weder min voldoen;
 Ach! ik word op het hoogst, van Venus kleene jongen
 Geprickeld tot de liefde, en zoete min gedwongen,
 Om u alleen, alleen u overschoone maegd,
 Te offeren de liefde, die u mijn herte draegd;
 Te lieven voor de liefst, u, die mijn liefde doet leven!
 V, dien ik wil uit liefde mijn hertje overgeven;
 Gelijk mijn leven is het waardigst dat ik min,
 Zoo zijt gy ook aen my, mijn waardigste vriendin
 Geloofd, indien het my stond in mijn keur te kiezen,
 Her zy mijn leven of uw weêr-liefde te verliezen,
 Ik weet niet wat ik best van beyde kiezen zouw,
 Vermits mijn leven voed op 't leven van Mevrouw.

Herders klachte.

O P mijn hert! 't begint te da-
 gen,
 *k Vvil mijn wee te velde jagen,
 *k Zie de Son, ik zie de Maen,
 Beyde aen den Hemel staen;
 d'Een komt d'anders plaets bekle-
 den,
 d'Een gaet op, en d'aer beneden,
 d'Eene rijst, en d'ander daeld.
 d'Een verflaauwt, en d'ander
 straeld,
 Nu de Maen begint te dalen,
 Nu de Zon vertoond zijn stralen,
 Nu den dageraet begint,

Met een zoete zuye wwind;
 Nu de roosjes zijn ontsloten,
 Met een Hemels dourw begoten,
 Nu het gras bedropen leyd,
 Met een natte zoetigheyd;
 Nu dat loof en bloem ontluyken,
 Onder schauw van lommer struy-
 Nu het helder Zonne licht, (ken,
 Straeld op bosschen groen en
 dicht,
 Schittert door de elzen boomen,
 In de klare water stromen,
 't Schijnfel van zijn eerste graed,
 In de koele dage raet.

'k Hoor in 't bosch de soete dieren,
 Vrolijk singen, tierelieren,
 Neurijt met een soet gefluyt,
 Oversoete deuntjes nyt;
 Dies ik my vvat neder sette,
 Om op dese vreugd te lette:
 't Oog vldoet het hert en lust,
 't Hert vol lust en heeft geen rust.
 Als ik mijn gedacht en sinne,
 Doe vervallen op het minne:
 Als ik maer eens denk op die,
 Die, seg ik eylaes! met vrie,
 Ik door minne vword gedreven,
 Om mijn hert aen haer te geven,
 Hemel! hoe vwort ik geplaege,
 Van een soete vvreede maegde:
 Hemel! hoe vword ik besprongen,
 Van de soete min bedvrongen,
 Van een guytjen, hoe het hiet,
 Hoe sijn naem is, vweet ik niet.
 Phillis! meugje mijn dus quellen,
 't Hert als op een pinbank stellen?
 Phillis! mach het u van 't hert,
 Dat gy sulke vvreede smert,
 Dat gy sulke vvreede plagen
 (Mijn te svvaer) eylaes! doet dragen?
 Phillis, Phillis! kan 't geschien,
 Meugjet voor u oogen sien?
 Phillis! hebje geen medogen,
 Heeft mijn minne geen vermogen?
 Ach! soo minne niet vermach,
 Hoor dan, bid ik, mijn geklag;
 Ach! mijn klachten, ach! mijn such-
 ten
 Gy sijt immers sonder vruchten,
 Of ik klaeg van mijn verdriet,
 Phillis die en isser niet:
 Minne klachten, al verloren,
 Phillis kanse doch niet hooren,
 Phillis vweet niet van de pijn,
 Phillis is te veer van mijn.
 Wat dan best, om Phillis herte
 Te doen voelen minne smerte?
 Wat aen Phillis best gedaen,
 Om mijn pijn te doen verstaen?
 Wil ik Phillis dan gaen spreken?

Oft betoonen door een teken,
 Dat mijn hert door min bedroeft
 Van mijn Phillis troost behoeft:
 Beter kan ik niet verjinnen,
 Beter kan ik niet beginnen,
 Dan dat ik (in dese druk)
 Kruidjes lees, en bloempjes pluk,
 Om door bloempjes nyt te beelde,
 Dat de min mijn drosfoeyd teelde,
 Dies ik dan van bloempjes moet,
 Maken haer een roosen hoet:
 Die ik sal als letters binden,
 Daer mijn Phillis in sal vinden,
 Wat voor quelling, pijn en smert,
 My de minne voed in 't hert:
 Daer beneffens vil ik mede,
 (En dat om verscheyde rede)
 Drukken met mijn eygen hand,
 Ginder in het natie sand,
 Al de quelling die mijn sinnen
 Moeten lijden om het minnen,
 Al het hertseer en 't verdriet,
 Dat om Phillis my geschied:
 Phillis! gy sult in de linden,
 Met een mes gesneden vinden,
 Tuyge van mijn ongeval,
 Die ik daer in drukken sal:
 't Zand sal van mijn droefheyd
 klagen,
 Als gy bos en boom sult vragen,
 Waerom dat het hangt en dert,
 VVaerom dat het treurig vword:
 't Antvwoord dat gy sult genieten,
 Zal getuyge mijn verdrieten:
 Beekjes, boompjes bos, en vwort
 Al vvat sich daer in verbout:
 't Sy gevogelt ofte dieren,
 't Zy van stroompjes, oft rivieren,
 't Zy van klaver gras oft kruid,
 't Sy een elst, oft linde spruyt:
 't Sy dan bergen, bos oft velden,
 Alles sal 't mijn droefheyd melden:
 Alles zal 't te meely zijn
 Met mijn minne met mijn pijn:
 Dies vil ik my gaen bereyen,
 Om met zuchten en met schreyen,
 yjt

Vyt te storten al het leet,
 Dat gy my mijn Phillis deed ;
 Op de hoop dat ik uw zinnen,
 Sal beweegen tot het minnen,
 En door dit mijn ongeval,
 V tot min beweegen zal ;
 *k Hoop, vvanneer het sal gebeuren,
 Dat gy vind de bomen treuren,
 Dat het alles treurd met mijn
 Vvat 'er in het bosch mach sijn,
 Dat gy Phillis, door dit klagen,
 Mijn uw liefde toe jult dragen,
 En ter herten nemen, ach !
 Al mijn treuring en geklag.
 Soete Phillis ! mijn leminde,
 Daer meê sal ik by de linden,
 By de beekjes in het groen,
 Gaen mijn minne klages doen,
 Phillis ! daer meê gaen ik heene,
 Om mijn quelling te beweene,
 Om te klagen vvat mijn schort,
 Op de hoop het beter vword.
 Hier vil ik mijn neder buygen,
 Hier mijn minne doen getuygen ;
 Hier vil ik nu klagen gaen,
 Vvat ik heb in 't hert gelaen ;
 Hier vil ik de vwaterbeken
 Bidden, dat sy doen een teken,
 Dat sy tuygen in haer vlied,
 Vvat voor quelling my geschied ;
 Hier (omlommert vande boomen)
 Placht mijn Phillis vaek te komen ;
 Ach ! hoe dikmaels heb ik daer
 Neer geseten vvel met haer,
 Als de middag-son geresen,
 Op sijn heeste plach te vvesen,
 Liep ik voor de Zon ter schuyt,
 Hier in deze lommer kuyl ;
 Hier in deze graze dalen,
 Daer de Son sijn heete stralen,
 Daer de hette van de Son
 Nimmermeer door schijne kon ;
 Daer vond ik mijn Phillis ruste,
 Phillis die ik dikmaels kuste,
 Phillis die het vwillig leed,
 Al vvat ik een Phillis deed ;

Dichte by haer neer gezegeu,
 Heb ik menigmael gezegeu,
 Met mijn hoofst in Phillis schoot,
 Sy met borst en boezem bloot,
 Liet my in haer armen rusten,
 Liet my toe dat ik haer kusten ;
 Noyt dat zy het qualik nam,
 Dat ik met mijn vingers quam
 By haer borstes, by haer knietjes,
 Ia al ging ik vry vvat brietjes,
 Noyt dat Phillis my bekeef,
 Schoon dees vryheyd ik bedreef ;
 Soete Phillis ! lieve meysje !
 VVeet gy vvel hoe meenig reysje
 Datje my hier by jou riept,
 Veysfende al oft gy sleet ?
 Daerje van de minne branden,
 Daerje zelver greep mijn handen,
 Enje deed, dat ik niet dorst,
 Druktens aenje bloote borst ;
 Naer het slapen, om te voelen,
 Gingt gy vruve voetjes spoelen,
 In de stroomtjes van de beek,
 Daer ik noch vvat anders keek ;
 Alsje in de klare vlietjes
 Lobberde tot aenje knietjes,
 En u keursjen op geschort,
 Aen de middel toe gegord ;
 Onbeschroomt, en zonder vreezen,
 Mocht ik daer by Phillis vvezen,
 Die daer in het vwater loopt,
 Met de manvven opgestroopt ;
 Als mijn zinnen hier op d'vvalen,
 Met gedachten achter halen,
 Dat dees dingen sijn geschied,
 Heb ik oorzaak van verdriet ;
 Is 't geen oorzaak van verdrieten,
 Daer ik plachte te genieten,
 Van mijn Phillis deze vreuud,
 Die mijn noch zo vvel geheud ?
 Dat ik die nu dus moet derven,
 Dat ik nu niet mach veruerven,
 Dat ik haer eens spreken mach,
 Haer eens bieden goeden dagh ;
 Soo verkeerd sijn Phillis zinnen,
 Phillis die my pleeg te minnen

Phillis die op eer en trouw,
 Zeyd dat ik haer minnen zouw;
 Vlied nu als zy my ziet komen,
 Achter hekken, achter boomen;
 Even als het schaeptjen vlied,
 Dat de VVolfse komen ziet.
 Ach! zoo doet mijn Phillis mede,
 Dies ik offer mijn gebede,
 Aen de boomen, aen het land,
 Met haer groente dicht beplant:
 Dat zy toch een teken geve,
 VVaer door Phillis v'word gedreven
 Tot berouw, van 't gene zy
 Heeft betoond, eylaes! aen my:
 Dat zy uyt mijn klacht mach leeren,
 Tot de vryjheyd te keeren,
 Vryjheyd die ik met haer
 Heb gepleegt het gansche jaer.
 Phillis denkt hoe gy mijn zinnen
 Eerstmael hebt gebragt tot minnen,
 Phillis walt my niet soo straf;
 Phillis voerd my niet in 't graf:
 Phillis laet my doch niet steruen,
 Phillis laet my eens veruerven,
 Phillis, Phillis gund my dat
 Ik voor desen wan u had:
 't Geen ik heb van u genoten,
 Vyt een goede gunst gesproken,
 Phillis, ey! verkeerd u sin,
 Loond my met uw v'weder min:
 Ey! wat mach ik hier door klagen,
 Van mijn lyen van mijn plagen.
 Ey! wat mach ik hier alleen,
 Met een vruchtreloos geuueen,
 Phillis om haer gunste smeken,
 Ey! wat mach ik hier doch spreken,
 't Is vergeefs, de v'vil ik mis
 Phillis, die hier niet en is.
 Klaeg dan ogen, klaeg dan herte,

Klaeg dan over dese smerte,
 Klaeg dan tonge, klaeg alleen,
 Klaeg met suchten en geuueen;
 Klaeg dat gy u Herderinne,
 Niet meugt klagen uwve minne,
 Klaeg om dat zy uwve klacht
 Niet en hoord, en niet en acht;
 Klaeg, op dat zy door u klagen,
 Mach beuuegen in uwve plagen,
 Klaeg van u verdriet en druk,
 Klaeg van u verlooren luk;
 Klaeg, eylaes! beklaegde tyen,
 Die u het geluk benyen,
 Dat gy Phillis niet meugt zien,
 En aen haer uwve minne bien;
 Klaeg met brakke trane stromen,
 Dat ik niet heb v'waer genomen,
 Als ik kost en niet en v'ouuw,
 Phillis geuen mijne trouw;
 Nu ik v'wil, zal zy niet v'willen,
 Ach! v'wat heeft de liefde grillen,
 Liefde v'vil niet als sy mach,
 Dit veroorsaekt mijn geklag;
 Dit is oorsaeck van mijn treuren,
 Doen 't geluk my mocht gebeuren,
 Toen ik kost, en v'wuld ik niet,
 Nu ik v'wil, sy van my v'lied.
 Hemel v'wat is 't my een lyen,
 V'Wat is 't my een droevig sryen,
 Wat is 't my een swaere pijn,
 Dus van 't luk berooft te sijn;
 Dies ik al mijn levens dagen,
 Mijn verlies v'wel mach beklagen;
 Doch oft ik hier klaeg en treur,
 't Is hier voor een dove deur:
 Al mijn klachten sijn verlooren,
 Phillis die en kan 't niet hooren,
 Dies ik ga na Phillis toe,
 En een haer mijn klachten do.

Indien u liefste plaetst een ander in het hert,
 Zoo toond haer, minnaer, dan dees droeue minne smert.

IK die voor dezen heb, mijn lief, uw gunst genoten,
 Schijn nu onwaerdelijck van u te zijn verstorren;

Vw gunst, uw lieve gunst, wel eer aen my betoond,
 Daer word een ander nu, ach leyder ! meê geloond :
 Ey ! zeg my doch mijn lief, wat oorzaak, en wat rede,
 Dat gy de dienst vergeet, die ik u eertijds dede ;
 Waerom my afgedankt, en u getoond soo haets,
 Een ander in u hert, een ander in mijn plaets ?
 Wat oorzaak heb ik u, mijn lief, daer toe gegeven,
 Dat al mijn liefden is dus nyt u hert gedreven ?
 Waer in mijn lief, waer in heb ik u doch misdaen,
 Dat gy mijn liefde nu doet nyt u hertje gaen ?
 Ik ken in 't minst geen schuld in mijn gemoed bevinde,
 Dat ik oyt oorzaak gaf, tot wraek, aen mijn beminde,
 Heb ik niet alle dienst, die my de liefd gebood,
 Bewezen aen mijn lief ? en swoer ik niet ter dood
 Getrouw te blijven u, en trouwe liefd te dragen,
 Waerom, mijn Engel, zeg, mijn liefden afgeslagen ?
 Waerom uw lieve gunst verkeerd in wreede haet ?
 Een ander nu bemind, en mijne min versmaed ?
 Waerom een ander nu onthaeld, en ik verschooven ?
 Zoud gy het meenen lief ? ik kan het niet gelooven,
 Dat gy een ander nu meer liefde toond als mijn,
 Dat dunkt my, waerde lief ! onmogelijk te zijn ;
 Waer vind gy trouwer liefd als ik tot uwaerts drage,
 Maer 't loon dat gy my geeft, dat heb ik te beklage ;
 Wel eer hebt gy aen my soo veele gunst besteed,
 Dat ik het lof daer van naeuw nyt te roemen weet ;
 Wat heb ik lieve gunst van uwe liefd ontfangen ;
 Wat heb ik meeningmael gekust uw roode wangen ;
 Hoe menigmael schoot gy een lonkjen in mijn borst,
 Dit maekten my soo stout dat ik vrymoedig dorst
 Mijn lief omhelzen, en bedrukken hare kaken ,
 Op hoop dat liefde zoud van u mijn eygen maken ;
 Wat isser menig uur, wat isser menig dag,
 In sulke vreugd besteed die ik niet melden mach :
 Wat isser ruffchen ons al zoete tijd versleten,
 Die nu (soo 't schijnt) by u onwaerdig is vergeten :
 Mijn hert dat smeld van spijt, mijn liefde treurd en klaegd,
 Dat nu een vreemde brak my deze prooy ontjaegd :
 Ach ! lief, ik noem u lief ten aensien ik u minne :
 Gy huysveft in mijn ziel, voogdesse van mijn zinne,

Ik plaets u in mijn hert, o vrouw van mijn gemoed!
 Ik voer u in mijn borst, ik voed u met mijn bloed;
 Wat wild gy meer van my, wat kan ik u doen blijke?
 Gy weet mijn liefde heeft op aerde geen gelijke,
 En toon ik niet genoeg dat niemand die daer leefd,
 Zoo trouwen hert tot u in rechte liefde heeft,
 Als ik, die dag en nacht moet klagen, en moet zuchten,
 En steeds in eenzaamheit heel troosteloos gaen vluchten,
 Daer ik mijn tranen stort, daer ik mijn klachten doe,
 Daer ik mijn zuchten zend, tot aen den Hemel toe,
 Daer ik ellendig klaeg met offer aen gebeden,
 Dat doch de Goon mijn ziel doen scheyden van de leden;
 Ik ween, ik zucht, ik karm, ik roep de Goden an
 Om hulpe tot de last die ik niet dragen kan;
 Ach! of de goede Goon my die genade jonde,
 Dat mijn getrouwigheit haer hert bewegen konde;
 Ach liefste! dat gy wist hoe dikmaels dat ik kniel,
 En druk uw beeltenis in 't diepste van mijn ziel,
 Daer ik u waardigheyd *Cubré* ten offer drage,
 Op hoop, dat gy u zult medogen door mijn klagen:
 Mijn lief, ach! oft gy wist hoe willig en bereyd,
 Mijn lievend hertje in dees droeve boezem leyd,
 Al vaerdig en gereet uyt liefd u aen te bieden,
 Alleen dat het van u mocht eenig troost geschieden;
 Troost u bedroefde slaef, die in de slaverny,
 Van zijn getrouwe liefd, en lieve minnery,
 Zoo hobt, zoo tobt, so woeld dat hy noch dag nocht nachten,
 Geen lust noch ruste heeft in 't minnen te verwachten;
 De nacht de lieve nacht die yder ruste baerd,
 Met onrust mijn gemoed en droeve ziel beswaerd;
 Ik quijn, ik suf, ik klaeg, ik mijmer, ja mijn zinne
 Die zijn aen 't hollen, in de dool-hof van de minne;
 Ik loop, ik dwael, ik dool, en nergens vind ik rust,
 Natuur is voor de liefd beroofd van alle lust,
 Geen spijsze die my smaekt, geen drank kan my verquicke,
 De aders zijn verstopt en doen het bloed versticke,
 Zoo dat de lust vergaet, en dat 'er nimmer vreugd,
 Mijn over droevig hert in 't minste deel verheugd;
 Mijn lievend hertje leyd gerabraekt van de minne,
 Ik weet nu langer niet wat dat ik zal beginne;

Indien gy my, mijn lief! niet helpt uyt desen nood,
 En heb ik anders niet te wachten als de dood;
 Een dood, een wreede pijn, zal my ter neder vellen,
 Een dood, een wreede dood, zal my in 't graf verzellen;
 Een dood, een wreede dood, zal na een droef geweest,
 Mijn uytgeteerde vleesch af knagen tot het been;
 Een dood, een wreede dood, sal my te grave zende,
 Een dood, een wreede dood, zal zachten mijn ellende;
 Een dood, een wreede dood, zal 't lieven my verbien,
 Ten waer dat uwe gunst mijn liefde mocht geschien;
 Een dood, een wreede dood, zal meely aen mijn toonen,
 Een dood, een wreede dood, mijn lijden zal verschoonen;
 Een dood, een wreede dood, sal my dan gunstig zijn,
 Een dood, een wreede dood, sal zachten mijne pijn;
 Een dood, een wreede dood, zal 't lievend hert bevryen,
 Van alle pijn en smert die my de liefd doet lyen;
 Een dood, een wreede dood, zal selver my ontslaen,
 Van al 't verdriet dat my de liefde heeft gedaen:
 Doch ik vertrouw mijn lief! gy zult het niet vermogen,
 Vteer gemoed en zal die wreedheyt niet gedogen;
 Ik hoop mijn lief gy zult veranderen u zin,
 En trecken met 'er tijd mijn trouwe liefde in;
 Ik hoop mijn lief, dat gy uw wreedheyt zult verkeerren,
 Het leven van uw slaef, en niet zijn dood begeeren;
 Ik hoop dat u gemoed die wreedheit niet sal doen,
 Maer dat gy mijne liefd met weder liefd zult voen;
 Ik hope dat gy zult verzachten mijn verdrieten,
 En dat ik voor mijn sinert uw gunste zal genieten;
 Ik bid u, ach mijn lief! om die gewenschte dag,
 Dat my die lieve gunst van u gebeuren mach.

*Zoo u, u lief met troost beloond,
 Haer dese dankbaerheyt betoond.*

NV ik een weynig troost heb van mijn lief verkregen,
 Kan ook mijn dankbaerheit nu geensins sijn verzwegen;
 Indien een dienaer van een Koning wierd vereerd
 Een schar, een groot juweel, van yder wel begeerd,
 En dat dien dienaer zich ondankbaertlijk betoonde,
 Met geen erkentenis des Konings gunst beloonde,

Hy vvaer de gift onvvaerd, 't vvas niet aen hem besteet,
 Het geen den Koning hem uyt goede gunste deed.
 Heel anders vvil ik my in gunst van liefde dragen,
 Geen schatten kunnen my ter vverelt zoo behagen,
 Als wel de gunst die ik van u mijn lief ontving,
 Gunst, dien ik meerder acht als 't alderwaerste ding.
 Oft Koninglijke schat, geen staet, geen werelts eere,
 Zoud ik voor uwe gunst, mijn Iufvrouw! oyt begeere;
 Ik zweer dat ik van u de grootste eer geniet,
 Die immer op der aerd een Minnaer is geschiet.
 Wie heeft 'er meer geluk ter werelt kunnen vinde,
 Als my voor dees tijt is geschiet van mijn beminde?
 Dies zal mijn dankbaerheit sijn in gelijken staet,
 Mijn lief, gy sijt een schat die 't al te boven gaet.
 Dewijl het schijnt dat my 't geluk zoo hoog wil heffen,
 Dat ik (onwaerdig) zal van u die gunst betreffen;
 Dat gy, ik zeg, aen my uw gunste niet alleen,
 Maer ook u hert en siel uyt liefde zult besteen;
 O waerde waerdigheid! wat zal ik best betoonen,
 Daer ik onwaerdige, u waerde meê zal loonen?
 Dewijlik zeker ben dat aen een jonge maegt,
 Getrouwigheit op 't hoogst, en boven al behaegt;
 Ik zal in trouwe liefd gediensfigheit doen blijken,
 Zoo dat men daer in zal naeuw vinden mijns gelijken;
 Gy zult van my gediensfigheit sijn en ge-eert,
 Ik zal voor deze gunst u doen wat gy begeert;
 Gy die met uwe gunst mijn liefd te vrede stelde,
 Zult sien, dat ik het zal met trouwe liefd vergelde;
 Gy die mijn lijden hebt met uwe gunst verzoet,
 Zult tot vergelding sien wat trouwe liefde doet;
 Ik zal de gantsche tijt van mijn aenstaende leven,
 Alleen tor u vermaek, my in uw dienst begeven,
 Al wat gy mijn gebiet dat zal u sijn vergunt
 Ik zal ook alles doen wat gy bedenken kunt;
 Nu my uw lieve gunst ten deelen is verscheenen,
 Is ook al mijn verdriet en ongeval verdweenen,
 De droefheit is verhuist, en blijdschap woond in my,
 Mijn sieltjen leeft in vreugd, mijn hertje dat is bly;
 De hoop hout d'overhant in 't strijden met de vreeze,
 Ik schijn een ander mensch als ik wel pleeg te wezen;

Een ongemeten vreugd fit binnen in mijn hert,
 En heeft in blye vreugd verwisselt droeve smert ;
 Inwendig is mijn geest in vreugde zoo ontfteken,
 Dat ik u niet en kan ten vollen die uyt spreken ;
 Mijn Engel ! blijft by 't geen gy hebt aen my besteed,
 Verandert doch mijn vreugt niet wederom in leet :
 Dat is, verwisselt niet de gunste van u sinne,
 Op heden my getoont tot looning van mijn minne :
 Is 't dat gy uwe gunst in afgunst weêr verkeert,
 Zoo denkt dat gy in my het leven niet begeerd :
 De blijdschap die nu is in volheit ongemeten,
 Die zoud dan op een nieuw ter neder sijn gesmeten,
 En met een meerder pijn my aen het herte gaen,
 Als zy voor dezen wel heeft aen mijn siel gedaen ;
 Ik zoud aen yeder een getuygen door mijn smerte,
 Dat gy de moorderin zoud wezen van mijn herte :
 Een yegelijk die zoud 't uyt mijn gedaente sien,
 Dat gy, mijn lieve vrouw ! my 't leven woud verbien :
 Ik hoop u hertje zal noyt tot die wreedheit komen,
 Dat mijn vergunde gunst my weêr zal sijn benomen :
 Het vonkje van uw gunst, het vuur mijns liefdens lust,
 Dat dient meer aengestookt, en niet weêr uyt geblust.

M I N N E - L E S S E N ,

Toe gepast

De Min-zieke Vryfters.

Hoor liefselijk geslacht, dat minne zoekt te plegen,
 Hoor teere maegden (hoor) tot zoete min genegen,
 Hoor liefselijk geslacht, in 't bloeyen van uw jeugt,
 In 't zoetste van uw tijd geneygt tot minne vreugt ;
 Dat gy na 't minnen held, dat is u aengeboren,
 Doch moet de zoete min gebruyken na behooren ;
 God heeft in u natuur mins eygenschap geplant,
 Maer neffens dien begaest met reden en verstant,
 Op dat, wanneer u hert gevoelt der minne vlagen,
 Gy u door kennis zoud na reden leeren dragen,
 Als gy een minne trek voelt in u hert ontfstaen,
 Zoo moet gy, rijpe maegt, na redens wette gaen ;

Gy

Gy meugt niet, daer 't u lust, de minne openbaren ;
 Gy meugt niet, die gy liefd u minne graegt verklaren ;
 In 't kort, ten past u niet, het zy ook wie gy zijt,
 Dat gy door minne lust aen eenig jongman vrijd ;
 Gy meugt in dit geval van geene minne spreken,
 Noch tuygen uwe hert met eenig minne teken,
 't Is nadeel voor de min, 't is schande aen een maegd,
 Dat zy door tekens meld als datze liefde draegd.
 Een zaek heb ik beleefd, en zalze hier beschrijven,
 Een zaek die dienstig is om onze zaek te stijven,
 Ik heb een maegd gekend, een zoet en aerdig dier,
 Ontsteken in de brand van 't geyle minne vyer,
 Een dochter rijk van goed, en wel gemaekt van leden ;
 Een dochter schoon en blank, van aenzicht wel besneden ;
 Een dochter die volmaekt in alle schoonheit was,
 En uyt wiens zoet gezicht men Venus wetten las ;
 Een dochter zoo volmaekt, in alle haer bedrijven,
 Dat ik het niet en kan volmaektelijk beschrijven.
 Dees in haer eerste jeugd, van vryers aengezocht,
 Heeft tegens haer gemoed, haer vaders wil volbrocht,
 Als zijnde rijk van goed, en daer by schoon van leden,
 Woud haer de vader niet aen haers gelijk besteden,
 Maer vry wat hooger zien, als zy was in der daed,
 Het geen hy na beklaegd, als 't klagen was te laet ;
 Zy, die in als haer heeft naer 's vaders wil gedragen,
 En regen haren dank, de vryers afgeslagen,
 Op hope dat zy mocht, door reden dat zy zouw,
 Van hooger zijn verzocht, en tot een echte vrouw ;
 De vader (die gelijk veel vaders daer in missen)
 Die vond in 't eynd de zaek, heel tegens zijne gissen,
 „ Veel vaders hebben schuld, door haer schijnwijze raed,
 „ Waer uyt dat niet als druk en zwaarigheyd ontlaet ;
 „ Veel vaders het verderf van hare kinders brouwen,
 „ Wanneer zy al te wijs die tot een instal houwen.
 Wie al te hooge vliegt, en boven zijne machr,
 Dat heeft men vaek gezien, die wort ten val gebracht,
 De dochter (in haer jeugd het minnen aen geboren,
 En die nu het vermaek van vryers had verloren,)
 Die is een langen tijd als innerlijk bedroeft,
 Zoo dat zy zit en suft, en weinig spijsze proeft ;

Zy, die voor dezen haer begaf tot alle dingen,
 Zy, die eerst vrolijk was, en geestig pleeg te zingen,
 Zy, die te leven wist in alle werelds eer,
 Queeld noyt een vrolijk lied, zingt noyt een deuntje meer.
 „ t Gaet haer gelijk een boom in 't eelste van zijn bloeyen :
 „ t Gaet haer gelijk een spruyt in 't weeligst van zijn groeien :
 „ t Gaet haer gelijk een roos, oft eenig ander kruit,
 „ Dat in zijn bloeifsem staet, oft uyt zijn knoppen spruyt :
 „ En dat men in een kort zijn bloeifsem ziet verdoven,
 „ Wanneer dat men het zal van zijne distel roven.
 Zoo ging het deze maegd by wien geen vryer quam,
 Na dat de vader had gedooft haer eerste vlam :
 Vernits de vader wil de vryers doen verjagen,
 Zoo was het dat men daer noyt vryers weer en zagen :
 Zoo was het dat de maegd ging quijnen menig dag,
 En nimmermeer zoo wel als menze eertijds zag :
 En zie wat minne doet, wild jonge maegden merken,
 Wat minne brengt te weeg, wat zy al weet te werken,
 De dochter quijnt zoo lang in hertzeer en verdrier,
 Tot dat men haer in 't eynd als krank te bedde ziet :
 Haer leven dat verteerd in zuchten en in weenen,
 Het poezelige vleesch dort aen de jonge beenen,
 Het lieflijk gebloos van wangen en van mond,
 Dat zet een bleeke kleur, en krijgt een doode grond :
 Dat lieflijk gezicht dat eertijds pleeg te lonken,
 Die oogen die wel eer als minne sterren blonken,
 Die storten stromen uyt, van bracke tranen vloed,
 Gelijkerwijs een beek zijn snelle driften doet.
 De vader als beweegt en met zijn kind te lyen,
 Die zoekt in dit geval haer voor de dood te vryen,
 Hy die de oorzaak kend, en weet wat dat haer let,
 Die voegt zich heel bedroeft daer voor zijn dochters bed,
 En troost haer waer hy kan, en geeftze schoone woorde,
 En spreekt haer dikmaels toe van 't geen zy garen hoorde,
 Hy haeld daer binnen 's huys een kloeken Medecijn,
 Die brengt hy voor het bed, die zoud haer Doctor zijn,
 Een wel ervaren geeft, die niemand had te wijke,
 Ken aen de zieke maegd een zoet gelaet doen blijke,
 Een braef en geestig quant, die by gebrek van goed,
 Is schoon van lijf en leen, en deugdzaam van gemoed ;

Hy

Hy spreekt de Iufvrouw aen, wiens droefheit wat ontlaste,
 Zoo haest hy met zijn hant begoft haer pols te taste,
 Hy die, in dit geval, de maegt te dienen wist,
 Die heeft, gelijk men zeyt, op zijn gety gevist.
 De vader die vertrekt en heeft hem daer gelaten,
 Den Doctoor die begint de Iufvrouw aen te praten,
 Van liefde, van de min, en dat zoo over zoet,
 Dat hy de zieke maegt als heel genezen doet.
 Hy ziende wat haer schort, heeft dat in acht genomen,
 Ik zal, Iufvrouw! zeyt hy, op morgen weder komen,
 Ik zal zoo 't u gelieft, u morgen spreken an,
 En alle diensten doen die ik bedenken kan;
 Hy die verscheyde mael komt met de Iufvrouw spreken,
 Hy die haer mer 'ertijt betoont een gunstig teken:
 Zy die aen al zijn doent en reden onder vint,
 Dat hy haer liefde draegt, en dat hy haer bemint;
 Zy die haer zinnen steld om zijne min te loonen,
 Zy die haer vint geneygt hem weder liefd te roonen;
 Hy die haer gunste speurd, verzuimt in 't minste niet,
 Dat hy haer liefde toont en weder gunste bied;
 In 't einde is de zaek zoodanig uyt gevallen,
 Dat deze lieve twee wat meer bestaen te mallen;
 De vader die bespeurt zijns dochters zin en grond,
 Dies hy in 't minste deel de zaek niet tegen stond;
 In 't kort de liefde groeit en meerderd alle dage,
 Zy heeft in hem, en hy in haer, groot welbehage;
 Hy heeft de Iufvrouw lief zoo lief als eenig man,
 Zijn leven op der aerd een vrouwe hebben kan.
 't Gebewrd op zeker tijt, wanneer zy eens te zamen,
 In liefdens oeffening te veele vryheit namen,
 Dat hy wat verder ging, oft meerder heeft gedaen,
 Als wel een eerbaer maegt behoorden toe te staen;
 Hy is oft hier oft daer met haer alleen gelegen,
 Heeft zonder regenstand van haer zijn wil verkregen;
 Zoo lief als hyze had, al eer dat was gedaen,
 Zoo leet kreeg hyze weêr, als zy dit had bestaen.
 Min grage maegden hoor, wat ik u voor wil houwen,
 Ey! leefd na mijne raed ten zal u niet berouwen,
 Hebt gy een vryer lief, draegt hy u liefde toe,
 Zoq luyftert na de les die ik u heden doe,

*Het alderwuerdigst aen een maegd,
 Dat is de maegdom diefe draegt:
 De maegdom is de hoogste schat,
 Die oyt een jonge maegt besat:
 Het is de maegdom, lieve kind,
 Waerom dat u een vryer mind:
 Waerom dat hy soo veele tijt,
 In vryery, en dienst verslijt:
 De maegdom, eer gy sijt gepaert,
 Is alle dienst en liefde waert:
 Sy oorsaekt liefde, die door trouwv,
 Vsoekt te maken echte vrouwv,
 Maer soo gy van de maegdom scheid,
 Al eer de Bruyloft is bereit,
 Al eer gy na de echte wvet,
 Die overgeeft op 't bruylofs bed,
 Soo koeld de liefid, gy wort geschend,
 Om dat gy maegd nocht vrouwv bent.*

Zoo ging het deze maegt, van wien dat wy hier spreken,
 Zoo haest haer rijpe lust, den Doctoor, was gebleken,
 Nam zijne liefden af, en hy verkeerd zijn zin,
 En beeld zich door die daed veel vreemdigheden in;
 Hy heeft hier door in haer een tegenheyd gekregen,
 Hy schijnd als nu tot haer niet meer te zijn genegen,
 Hy geeft hem buyten 'slands; de Iufvrouw klaegde en sucht;
 Vermits dat zy haer voelt van die tijt af bevrucht,
 Leest negen maenden lang in quelling en in quijne,
 En draegd een jonge vrucht, en dat met veele pijnne,
 Zy leefde een langen tijd gelijk men denken kan,
 In jammerlijk ellend, als vrouwe zonder man.
 O min! onrijpe min, gebruykt voor uwe tijden,
 Wat oorzaekt gy verdriet, wat oorzaekt gy al lijden,
 Wat haert gy ongeneugt, wat teelt gy al verdriet,
 Gelijk men dat, eylaes! aen deze Iufvrouw ziet.
 De pijnne van haer vrucht, de last van 't kinder dragen,
 Een oorzaak van haer ramp, en oorzaak van haer plagen;
 Hoe zuur en zwaer het valt, brengt zoo veel pijn niet by,
 Als dat in dit geval zy zonder hoeder zy.
 De vader op een nieuw in zwarigheid gekomen,
 Heeft leyder dit verdriet zoo diep in 't hert genomen,
 Dat hy na lange quel gestaeg te bedde leyde,
 Tot dat hy in veel pijn van deze wereld scheid.

Leer!

Leer! Ouders hier een les, dat gy in dochters minne,
 Niet al te strikten wet wild stellen aen haer sinne,
 Dat gy niet al te veel wild sien na gelt en goed,
 Op dat gy 't nader hant u niet beklagen doet;
 Op dat gy niet vervalt in diergelijke dwalen,
 Waer van ik voordor zal den lezer noch verhalen;
 De lufvrouw die nu van haer vader was ontbloot,
 De lufvrouw die nu sit in droefheit en in noot,
 Die is op haren tijt in 't kinderbed gelegen,
 En heeft daer buyten echt een jonge zoon gekragen;
 De vader van het kint heeft sijne daet beklaegt,
 Om dat hy sich te veer verliep met deze maegt;
 't Geschied na weynig tijt, de jongman komt te sterven,
 De lufvrouw buyten echt die moet in droefheit swerven,
 Als vryster met een kind, als moeder zonder man;
 Zie hier, o losse jeugd! wat min al werken kan.
 Leer, jonge maegden leer! de maegdom wel bewaren,
 Tot dat gy in de echt zult met u minnaer paren;
 Zoo gyze eer verliest, of eerder overgeeft,
 Ik zeg u noch eenmael dat het sijn prijkkel heeft;
 Leer Ouders! hier een les, om zwarigheid te myen
 Dat is, siet niet te hoog mer dochters in het vryen;
 En sijt niet al te wijs, en gaet niet al te veer;
 Wie al te hooge vliegt, die valt van boven neer.
 Noch dient 'er meer gezeyt, noch dient 'er meer geschreven,
 Noch moet ik hier een les aen jonge maegden geven;
 Noch is 'er yets gebeurt dat ik verhalen moet,
 Op dat men leeren mach wat min in maegden doet;
 Op dat men leeren mach dat maegden moeten myen,
 Te zoeken vryers aen om haer te willen vryen;
 Ik weet dat het gebeurd, ik weet dat het geschiet,
 En zeker, het en past aen jonge maegden niet.
 Hoe wel dat deze maegt (van wien wy hier vertellen)
 In 't eerste niet en woud haer sin tot liefde stellen,
 Hoe wel dat haer ten echt een vryer had verzocht,
 Hoe wel hy sijn verzoek in errenst had volbrocht,
 Hoe wel dat hy haer had tot sijne lief verkoren,
 Zy wilde op die tijt niet na sijn liefde hooren.
 Hy dic in dit geval een vreemde reyze deed,
 Op dat hy sijne liefd zoo mer 'er tijt vergeet;

Hy die sich vind van haer, steld liefde uyt sijn sinnen,
 Hy denkt geen meer om liefd, hy denkt geen meer om min-
 Dat hy haer had geliefd, dat hy haer had gevrijt, (nen;
 Dat hy haer had bemind, vergeet hy niet er tijt,
 In 't eynde, al sijn liefd is uyt het hert gekomen,
 En zonder datze heeft daer weder plaets genomen.
 Zy die na sijn vertrek inwendig haer gemoet,
 Op zijne minne zet, op sijne liefde voed;
 Zy (die na sijn vertrek, begint in min te mallen)
 Laet op sijn liefde vaek haer jonge sinnen vallen;
 Zy denkt zoo menigmael, hoe was ik zoo verblind,
 Waerom en liefd ik niet als hy my heeft bemind?
 Waerom en heb ik hem, eylaes! niet aengehouden,
 Als hy my heeft gevrijd om voor sijn bruyd te trouwen?
 Waerom en heb ik hem geen weêr-liefd toe gestaen,
 Daer hy zoo meenigmael heeft sijn verzoek gedaen?
 Die niet wil als hy mach, dat vind ik in de menchen,
 Die mach niet als hy vaek daerom bestaet te wenschen;
 Die kan en niet en wil, wil vaek als hy niet ken,
 Gelijk in dit geval ik zelver schuldig ben;
 Indien het wederom noch eenmael mocht geschieden
 Indien hy my noch eens sijn liefden aen quam bieden,
 Indien hy noch eenmael deed sijn verzoek aen mijn,
 Hy zoud (zeyd deze maegd) hy zoud mijn byslaep sijn,
 Ik zoud my nu geen meer betoonen als voor dezen,
 Hy zoud mijn echte man, en ik zijn vrouwe wezen;
 Hem zoud van my die gunst op sijn verzoek geschien,
 Dat ik hem zoud uyt liefd mijn jonge leden bien;
 Al wat 'er is in my dat zoud ik hem verlienen,
 Al wat 'er is in my dat zoud sijn minne dienen,
 Ia al wat my natuur aen 't lichaem heeft geplant,
 Dat offerden ik op aen sijne minne brand;
 Maer ach! het schijnd ik zal die vreugde niet beleven,
 Hy zal sich tot mijn liefd niet willen weêr begeven;
 Ach! quam hy maer weêrom, my dunkt ik hem noch zou,
 Bekoren tot mijn min, bewegen tot mijn trou.
 Ey! sie wat minne doet in maegdelijke sinnen,
 Zie wat de minne doet een jonge maegd beginnen,
 Zie jonge maegden! sie hoe min een maegd verleyd,
 Zoo dat zy naderhand haer dwaze daet beschreyd.

Zy heeft na hare zín, haer slach wel waer genomen,
 Wanneer de vryer was nu weder t'huys gekomen,
 Zy door de min verzot, een vreemde daed bestond;
 Zy al te graeg in min, bedenkt een loozen vond;
 Zy roond dat in de min al hare zinnen strecken;
 Zy wist niet hoeze zoud de vryer tot haer trecken;
 Zy van een goed geslacht, en van een goede staet;
 Zy die, in dit geval, haer op haer goed verlaet,
 Meend dat zy daer door zal de vryer wel bekoren,
 Meend dat hy om haer goed zal na haer liefde hooren:
 Zy pleegd een vreemde wijs, en leyd een losse grond,
 Zoo dat ook haer gebouw niet al te vast en stond:
 Zy die haer voorstel zocht in 't minnen aen te leggen,
 Die gaet daer, in het kort, haer broeder eerst van zeggen,
 Aen wien dat zy haer zin en gantsche meening meld,
 En die een vreemde zack om haer heeft aengesteld:
 Mits dien de broeder, en de vryer dikmaels t'zamen,
 Zoo nu en dan een reys wel by malkander quamen:
 Zoo is het ook gebeurd, zoo is het eens geschied,
 Als dat men deze twee verheugd en vrolijk ziet,
 Het is gelijk men zeyd, de wijn doet jonge zinnen,
 Verwecken tot de lust ontsteken in de minne:
 De wijn te veel gepleegt krenkt reden en verstand,
 De wijn te veel gepleegt verwekt de minne brand.
 Hy (die op die tijd had eens al te veel gedronken)
 Die word weerom gewaer zijn eerste minne vonken,
 Die roond een open hert, die roond een dronken mond,
 Die roond zijn eerste liefd, noch in dien ouden grond:
 Ik heb, zeyd by, wleer uw suster liefd gedragen,
 Dies is het dat ik moet na haer gezontheit vragen.
 Dit was het geen de broer van onze vryster zocht,
 Die voort op dat geval zijn susters wil volbrocht.
 Na dat hem nu de zaak zoo schoon was voor gekomen;
 Zoo heeft hy ook daer by zijn slagen waer genomen:
 Hy, die de vryer trekt, en met een praetjen peyd,
 Die heeft hem na zijn huys, en by de maegd geleyd,
 Die brengt hem voor het bed, alwaer zijn suster ruste,
 Daer grijpt de vryer toe, die voort de vryster kuste,
 Die van zijn oude min, en van zijn liefde praet,
 Zoo dat zy in de vlucht de zwacke veugel slaet,

Hy die daer zolt en mald als dronke lieden plegen,
Die liet hem door gevley, oft winnen, oft bewegen.
De vryfter vraegd hem af, of hy noch liefde draegd,
En of de oude liefd zijn herte noch behaegd,
En of hy is gezint haer tot zijn bruyd te trouwen ?
Ik zeg u ja, zeyd hy, en zal mijn woord ook houwen ;
De broeder op dat pas, als oorzaak van dat fluk,
Die noemt hem bruydegom, en wenscht hem veel geluk.
Ey ! hoor een vreemde zaek, een wonderlijk bedrijve,
Waer van ik voorder zal 't vervollig gaen beschrijve,
Op dat een jonge maegd aen deze vryfter leerd,
Dat als een vryfter vrijd, de vryer niet begeerd.
Wie vryers zoekt met list te winnen of te vangen,
Die maekt haer eygen strik, en blijft 'er zelfs in hangen,
Gelijk het in het eynd met deze vryfter vil,
Nu dat zy garen zoud, de vryer niet en wil.
De broeder, 's morgens vroeg is voor zijn bed gekomen,
Hy hallef in de slaep, en hallef in zijn dromen,
Die zegt ik ben beschaemt dat ik u hier zie staen,
Wat oft ik roch te nacht tot uwent heb gedaen ?
Wat heb ik aengerecht ? wat heb ik doch bedreven ?
Ey ! isser yets geschied, gy moet het my vergeven ;
O neen ! in 't minste niet, ik bid u zwijgt daer van,
Voor dees tijd neem ik u voor mijnen swager an.
Holla ! wat 's dat gezeyd, dat zal niet willen vallen,
Al wat ik heb gedaen, dat was maer enkel mallen,
Dat was maer jockorny, en niet dan enkel spel ;
De broeder zeyd, holla ! bedenkt uw zaken wel,
't Is d'eere niet genoeg, een maegd beloofd te trouwen,
En dat men naderhand zijn woorden niet wil houwen :
't Is d'eere niet genoeg, een maegd ten echt verzocht,
Gy hebt haer trouw beloofd, beloften diend volbrocht.
De vryer wederom, al wat ik deed was mallen,
En is my hier of daer een enkel woord ontvallen,
Dat is door dronkenschap, en onbekend geschied,
En heb ik wat beloofd, voorwaer dat weet ik niet :
't Is tegens liefdens aert een vryer aen te praten,
Dat hy tot vrysters min, hem zoud bewegen laten ;
't Is tegen liefdens aert dat yemand zich verkloekt,
En op zoo vreemden wijs een houwelijk verzoekt ;

Geen spijs smaekt 'er wel, aen krank oft sieke luyden,
 En even kan ik dit op onzen handel duyden;
 'k Heb geen gezonde lust die my tot minne port,
 My walligd van de spijs die my geboden word.
 De broeder stond bekeyt, en wist niet wat te maken,
 Dewijl hy niet en zach tot sijnen wil te raken;
 Hy diend 't sijn Zuster aen, wat dat 'er is geschied,
 Die over deze zaak leefd in een groot verdriet.
 Dit zy een goede les aen maegden voor geschreven,
 Dit wil ik voor een wet aen alle maegden geven,
 Dat schoon een vryer haer voor dezen heeft gevrijd,
 En trouwe liefd getoond ook voor een langen tijd,
 En dat zy sijne liefd heeft van der hand geslagen,
 Ik raed haer dat zy hem geen liefde toe wil dragen,
 Na dat zy sijne liefd, na dat zy sijn begeert,
 Ziet tot haer ongeneygt, en van haer afgekeerd.
 Ik heb 'er op gelet, en dat op zeker stonden,
 Ik heb het in der daet waerachtiglijk bevonden;
 Een vryer die een maegd met trouwer herten miend,
 Een vryer die een maegd uyt liefde vrijd en dient,
 Hoe meerder dat hy heeft haer liefde toegedragen,
 (Al eer zy sijn verzoek heeft van der hand geslagen)
 Hoe meerder dat hy haer uyt liefden heeft begeerd,
 Hoe meerder hyze haet na dat de liefd verkeerd.
 Dies bid ik dat gy leerd, o jonge maegden myen!
 Een vryer afgezet, hem niet te willen vryen;
 Niet is 'er op der aerd dat minder word geacht,
 Als dat een jonge maegd om vryers minne pracht;
 Ten voegd geen eerbaer maegd, zoo met de min te mallen,
 Nocht in die vrygheit zoo verre te vervallen,
 Dat zy een geyle look uyt haer gesichte schiet,
 Oft met een dertel oog op eenig minnaer fiet;
 Ten voegd geen eerbaer maegd, te toonen graegt in kussen,
 En door een geyle trek, haer innig vuur te blussen;
 Ten voegd geen eerbaer maegd, te drucken met de hand,
 Te veylen hare min, is voor de maegden schand;
 Ten voegd geen eerbaer maegd, te slingeren langs straten,
 In 't donker van de nacht alleen met vryers praten;
 Ten voegd geen eerbaer maegd, die hare eer betracht,
 Te wandelen op straet de gantsche lange nacht:

Ten voegd geen eerbaer maegd, in 't rijpste van haer vryen,
 Met vryers nu en dan om verre speelen ryen ;
 Ten voegd geen eerbaer maegd, dees wegen in te slaen,
 Hoor, teere dieren, hoor ! ik wil u beter raen,
 Laet af van deze gang, het strekt u eer tot schaden,
 Ey lees ! en leer dit rijm, 't zal u ten besten raden.
 „In 't jagen valt de prooy den jager dan eerst zoet,
 „Wanneer hy vlijtig die met lust na jagen moet :
 „De waardigheid van 't wilt is meest daer in gelegen,
 „Dat het met moeylijkheit in 't jagen werd verkregen :
 „Waer, die men zelve veylt wort noyt soo dier verkocht,
 „Als die, die zelve van een kooper wort gezocht.
 Ik wil u, zoet geslacht, een vaste regel geven,
 Zy zal u dienstig sijn zoo gyze wild beleven :
 Ik wil u op een kort met rijmpjes wijzen aen,
 Wat in de zoete min voor vrysters dient gedaen :
 Ik wil u, teer geslacht laen wijzen door gedichten
 Een vaste minne-wet, en rechte maegde plichten :
 Ik wil u stellen voor een liefselijke last,
 Die in de zoete min een eerbaer vryster past :
 Liefd niet oft word geliefd, vryd niet oft laet u vryen,
 Mind niet oft word gemind, leer uwe minne myen :
 't Is meenigmael gebeurd, gelijk ik zeker weet,
 Daer maegden minden eerst, daer was 't vervolgen leet :
 't Is menigmael geschied, ik hebt in acht genomen,
 En laet het desgelijks ook in u herte komen :
 Ik hebbe, teer geslacht ! wel eer een maegd gekend,
 Die had in haer gedacht de min te zeer geprent :
 't Gedacht ontstak begeert, begeerte dreef de wille,
 Om 't herte, door begeert, in sijne wil te stille :
 Zy steld haer meening voor, en klaegd dat zy bemind,
 Zy schrijft een brief aen hem tot wien zy is gesind,
 Na weynig overleg (door drift van minne vlagen)
 Maekt zy den brief gereed, en laetze tot hem dragen ;
 Gebruykt een vreemde vont waer meê zy brocht te weeg,
 Dat, die zy minne droeg, de brief in handen kreeg ;
 Hy die noyt had verwacht zoo zeer gemind te wezen,
 Die heeft de brief besien, die heeft de brief gelezen ;
 Wel wat een zeltzaam ding ! dat hier een geyle maegd,
 Haer minne my ontdekt, en van de liefde klaegd ;

Wel vvat een zeldzaam ding! vvat komt my hier ter handen?
 Ken in een maegden hert zoo zeer de minne branden?
 't Is voor een eerbaer maegd niet al te wel versind,
 Te zoeken vryers liefd eer dat hy haer bemind:
 Hy over vveegt de zaak, en vvikte door de reden,
 Word in een maegd, zeyd hy, die vryheit niet geleden?
 Hoe (zeyd hy) ken een maegd hier in niet sijn verschoond,
 Dat zy uit liefde mind, en hare minne toad?
 Staet het geen dochter vry haer minne voor te dragen,
 Hem, die de minne keur op offerd haer behagen?
 Hoe (zeyd hy) vvaerom niet de liefde van een maegd,
 Ontdekt aen die, die zy oprechte liefde draegd?
 't Is eigen door natuur, dat aller menschen sinnen,
 Genegen zijn tot liefd, genegen sijn te minnen:
 't Is eigen door natuur, dat minnens zoet gevvelde,
 De keur van mins verkies een maegd te vvoeren steld.
 Wel vvaerom zoud een maegd haer sinnen dan niet zetten,
 Voor dat zy vvvord verzocht? ik vind verscheide vvetten,
 Ik vinde het te recht, als ik my vvel besin,
 O maegden! 't past u niet te veilen uwe min:
 't Zijn vvetten u verleend van over oude tyen,
 Een maegd moet sijn gevrijd, al eer dat zy mach vryen:
 God heeft het zoo geschikt, 't is over lang volbrocht,
 De vrysters lieven niet, oft vvvorden eerst verzocht:
 De rede strekt een wet, die ik de maegden leere,
 Geen maegd vermach de liefd van vryers te begeere,
 Indien zy weten wil waerom 't niet mach geschien,
 Zy zal het in 't vervolg van dezen handel sien.
 De vryer die den brief bad van de maegd gekregen,
 En kost in geener wijs met reden over wegen,
 Dat het een eerbaer maegd zoud vry staen hare sin,
 Te melden, die zy liefd, haer ongeminde min:
 Doch na een korten tijd, besluit hy door gepeinze,
 Als dat hy met de maegd wil in het minnen veinze:
 Hy voegd sich nu en dan daer hy de vryster vind,
 Hy speurd dat zy hem liefd, al eer hy haer bemind:
 Zy toond hem alle dienst, en minnelijke treken,
 Zy voegd haer menigmael tot vleyen en tot smeken:
 Zy die op deze vvijs haer minnaer gaende maekt,
 Is oorzaak dat de min hem in het hert geraekt;

Hy voeld een heere drift door al sijn leden dringe,
 Hy vind sich machteloos de lusten te bedwinge;
 Dies liefd hy, doch geveint, zy die haer waend gevrijd,
 Blijft efter zonder man, en raekt de maegdom quijt;
 Hier baerd de min berouw, hier gaet het op een treuren,
 O jonge maegden! leer, wat dat 'er kan gebeuren,
 Wanneer een vryster vrijd, al eer zy werd verzocht,
 Het heeft haer menigmael veel onheil aengebrocht;
 Dies leer, uyt dit ons rijm, o maegden! 't rechte minne,
 Het paff de vryers best het vryen te beginne;
 Het voegd de vrysters niet het vryen t'onderstaen,
 En waer het zoo geschied, zal 't zelden wel vergaen;
 Zijt zeker teer gellacht dat zulke min kan schade,
 Dies laet u lieve jeugd! voor al ten besten rade;
 Indien gy minnen wilt dat minne wel gedijt,
 Zoo wacht, o jonge maegd! tot dat gy werd gevrijd;
 Indien de minne mocht u teer gemoed ontfonken,
 En toond het niet door 't oog, nocht geyle minne lonken,
 En sijt niet al te mild, niet al te laf, nocht zoet,
 Maer weest gelijkerwijs, een dochter wezen moet:
 Wanneer een minnaer u sijn liefde steld voor oogen,
 Wild hem (op sijn verzoek) gelegenheit gedogen,
 En met uw Ouders raed vergunnen rijd, en dag,
 Dat hy sijn min, en sin, aen u ontdecken mach;
 Bespeurd gy sijn gevry gegrond op geyle minne,
 En in een losse drift van ongebonden sione;
 Bespeurd gy yers in hem dat na uw knysheit staet,
 Leer, teere maegden! leer, dat gy niet vorder gaet:
 Vind gy in tegendeel sijn liefd gegrond op trouwe,
 En wild hem niet te lang in sijn verzoek op houwe:
 Zijt ook niet al te reed, o vrysters! met uw gunst,
 Een maegt die veinzen kan die heeft een goede kunst,
 Men pleeg het overlang van wijze liens te hooren,
 Al wat men schielijk kiest, werd schielijk weér verlooren:
 Wat yemand met gemak werd zontijds toegebracht,
 Dat heeft hy na der hand, ook weynig waerd geacht:
 Wie vryers licht geloofd, die vind sich wel bedrogen,
 Dies wild niet al te haest u weder min gedogen,
 En neemt niet al te dra des minnaers zeggen aen,
 Want alle vryers rijk zoo lang zy vryen gaen:

't Is goud al wat 'er blinkt, en 't zijn al groote zaken,
 Waer meê de vryers vaek de vrysters gaende maken;
 't Is overlang gebeurd, gelijk men 't ook noch ziet,
 Dat in de vryery, veel tijds, bedrog geschied.
 Hier staet u jonge maegd! hier staet u op te letten,
 En wild niet al te haest u zin op 't minne zetten;
 Waer vrysters haestig zijn daer baerd de min berouw,
 En maekt de blijde bruyd vaek tot een droeve vrouw
 De vrysters te gereet, doen vryers liefde krenken,
 En geven (niet vergeefs) de vryers na bedenken;
 Indien een maegd te graeg in min bevonden word,
 Den minnaer beeld zich in als dat 'er yets wat schort;
 Maer voeld gy u geneygt, en niet verliefde zinne,
 Om hem, die u verzoekt, te toonen weder minne,
 Schikt dat gy uwe gunst niet al te haest verleend,
 Zijt weygrich in het eerst, schoon dat gy 't anders meend;
 Wanneer een Jonge maegt wil zeker gaen in 't vryen,
 Hoe minder dat zy mind, hoe meer zy zal bedyen;
 Dat is, werd zy gevrijd, dat zy niet weder mind,
 Ten zy haer minnaer zy eerst wel genegen vint;
 Indien gy jonge maegd! de minne plicht wilt leeren,
 Gy kund, in dit geval, geen beter raed begeeren;
 Daer is geen trouwer hulp, daer is geen beter raed,
 Als dat gy in de min tot uwen Schepper gaet,
 En spreekt, genadig God! de krachten mijn 'er ziele
 Gebieden my, dat ik voor uwe Godheyd kniele,
 En offer u mijn Heer! mijn hert, mijn wil, en zin,
 Genegen tot de echt, gedreven door de min;
 O God, genadig God! dewijl het 's menschen leven,
 Door u zijn oorspronk heeft, en werd tot lust gedreven,
 (Vyt eygenschap die gy den mensch hebt in geplant)
 Dat is, tot zoete min, die my in 't herte brand;
 Dat is, tot reyne liefd, en echtelijke trouwe,
 Om met een vreedig man gerustig huys te houwe;
 Op dat ik door de lust mijn kuysheyd niet besmet,
 Maer dees mijn zuiverheyd besteed aen 't echte bed;
 Dit bid ik, lieve God! geliefd my te verleene,
 Op dat ik (na uw wil) in 't minnen mach vereene,
 Dat ik, dat noodig werk, van u gesteld, ô Heer!
 Gebruyken mach altijd tot zaligheyd, en eer.

Verspreyd 'er in mijn hert onkruid van quade driften,
 Zoo gund my, goede God ! dat ik het uyt mach siften ;
 Zoo gund my, goede God ! in deze zaak te doen,
 Gelijk men is gewend te plegen aen het groen ;
 Wat ziet men op het lant, en in het groen geschieden ?
 Men moet het quade kruid daer uyt het goede wieden ;
 Men ziet hoe 't quade kruid werd uyt de grond geplukt ;
 Om dat het goede kruid van 't quade werd verdrukt ;
 Men ziet het weelig hout van jonge bomen snien,
 Op dat de teere stam te beter zoud gedyen ;
 't Blijkt aen de wijngaerd rank, hoe korter af gesnoeyd,
 Hoe milder dat hy wast, hoe rijker dat hy bloeyd,
 En op gezette tijd, en op bequame dagen,
 Zal aen zijn groene struyk te beter vruchten dragen ;
 Mijn zinnen tot een les, mijn minne tot een leer,
 Dat ik in mijn gemoed geen geyle min begeer ;
 Dat ik mijn jonge jeugd (in 't bloeyen van haer jaren)
 Voor 't onkruid van de lust moet 't rachten te bewaren ;
 Een tak van geyle min, en innerlijke vlam,
 Diend, o mijn lieve ziel ! gesneden van de stam,
 Van 't lichaem afgekapt, en uyt het hert gedreven,
 Vermits een quade tak den boom beroofd het leven ;
 Wel aen verliefde ziel ! mins quade ranken mijd,
 Op dat gy door haer lust geen hindernisse lijdt ;
 O wilde wijngaerd rank ! ô jonge domme zinne !
 Noch in uw eerste jeugd, en onbedreve minne ;
 Hier diend ô jonge stam ! geen geyle graegt geleên,
 Hier diend wat uyt getoeyt, daer diend wat af gesneên ;
 Hier diend wat af gekapt, en daer wat uyt getogen ;
 Hier diend mijn jeugdig hert te leeren door de oogen ;
 Hier diend my wel te recht het oog, het gezicht,
 Te wezen nodig tot een reyne minne plicht ;
 Dies ik my wederom wil tot mijn Schepper keeren,
 Hem bidden dat hy my het recht gebruyk wil leeren,
 Ik zeg het recht gebruyk, hoe ik in dit geval,
 Mijn oogen in de plicht van min gebruyken zal.
 Wel op mijn zieltjen op, wel op mijn gantsche leden,
 En offerd aen uw God, ootmoedige gebeden,
 Sla van den Hemel af u Goddelijk gezicht,
 O God ! en leer my doch, mijn rechte maegde plicht ;

Leer my, ô eeuwig God! leer my tot dezer ftonden,
 Te fchuwen door het oog de liefdelooze gronden,
 Die 't modder drijven op, van het onkuifche flik,
 Dat reine zielen fmet vaek in een oogenblik;
 De drift van quade luft, wiens golven, en wiens vlieten,
 Meeft door de oogen tot in 't diepft des herte fchieten;
 Op dat de luft door 't oog in 't herte niet geraekt,
 En daer (het zoet begin) geen qua gewoonte maekt.
 O God! ô goede God! vry my voor zulke fmerte,
 Laet noyt onreine zucht op vvaflen in mijn herte;
 Het zy mijn lieve God, waer dat ik heene ga,
 Dat ik noit dertel oog op eenig minnaer fla;
 Het zy dat tijds toeval my voegd by jonge lieden,
 Al waer men alle vreugd, en welluft ziet gefchieden;
 Het zy men hier oft daer, oft elders fpeelen rijd,
 Oft daer men vrolijk is naer het beloop van tijd;
 Het zy men dus of zoo met jonge luy verkeeren,
 En dat 'er ymand mocht mijn weder mijn begeeren,
 Het zy daer yemand waer die mijn tot min verzocht,
 Zoo stort in my, ô God! 't geen nodig diend volbrocht;
 Dar is een zedig oog, en laet als roode roozen,
 De fchaemte, goede God, op mijne kaken bloezen,
 Een neergelagen oog, een zedig heus gelaet,
 Voegt voor een teere maegd, als zy van liefde praet;
 Het noodigft dat ik acht dat maegden staet te plegen,
 (Als haer een vryer zoekt tot liefde te bewegen)
 Het noodigft dat hier in, een vryfter diend gedaen,
 Dat is, met Sara in haer eenigheit te gaen:
 Dat is, met Godes vrees in haer fleepkamer treden,
 En offeren aen God ten dienft haer gantsche leden:
 Een rein en zuiver hert, een onbevlekt gemoed,
 En toond u lieve maegd gelijk als Sara doet:
 Die na dat zy haer had drie dagen lang onthouwen,
 Die, eer zy, voor haer man Tobias wilde trouwen,
 Die na drie dagen lang in vaffen en gebeên,
 Op offerden aen God haer zuiverlijke leên:
 Die met een djep gezucht en met betraende oogen,
 Met een gemorzelt hert in Gode opgetogen,
 Heeft haer gebed gefort, en riep Gods goedheit an,
 Teneinde dat haer God gund een Godvreezend man.

Hoor jonge maeyden hoor, dit is het slot van reden,
 Voor alle zaken diend uw Schepper aen gebeden,
 Gy diend voor alle ding tot uwen Heer te gaen,
 En bidden in u hert dien grooten Schepper aen :
 O God ! ik die ten dienst mijn lichaem, ziel en leven,
 Aen uwe Godheid vvil ten offerande geven ;
 O God ! ik die mijn vvil, mijn zinnen en gemoet,
 Buig onder uwe wil, met my uw vville doet :
 O God ! gy die my hebt gegeven vvil en zinnen,
 Gun dat ik niet en vvil, als 't geen gy vvilt te minnen,
 Hebt gy my tot de echt, ó goede God ! verzien,
 Laet na uvv vvil, mijn vvil, in deze zaak geschien :
 Hebt gy my eeuwig God tot d' echte staet verkoren,
 Zoo vvild, ó goede God ! na mijn gebeden hooren :
 Ik bid u eeuwig God ! ik bid uvv Majesteit,
 Heb gy my in de echt mijn deeling toegeleid ?
 Ik bid u eeuwig God ! zal ik hier op der aerde,
 Den houwelijken staet na uwen wil aenvaerde ?
 Ik bid u eeuwig God , zal ik in d' echte treên ?
 Dar uwe goedheyd my een wederga verleen ;
 Ik bid u wild my doch een goed gezelschap geven,
 Waer mede dat ik mach in rust en vrede leven ;
 Ik bid u eeuwig God ! vergun my tot een man,
 Een die my door zijn deugd in eeren houden kan ;
 Ik bid u goede God ! is 't mijn beroep te trouwen,
 Gund my een man daer ik mach vredig huys meê houwen ;
 Ik bid u goede God ! indien ik trouwen moet,
 Zoo laet mijn herte niet vervallen op het goed ;
 Niet op een losse schijn van wel geboren leden,
 Niet op een ydel pracht in dertelheyd van kleden,
 Niet op een moedig held, die prachtig is in staet,
 En meerder in de schijn, als hy is in der daed ;
 Niet op een schoon gezicht, oft diergelijke zaken,
 Niet op een zoete tong die herten weet te raken,
 Niet op een aerdig beeld, oft op een kloeke geest,
 Ten zy dat hy by dien voor al zijn Schepper vreett.
 O God ! is 't uwe wil dat ik de echt beginne ?
 Verleend my soo een man goed-aerdig, fast van zinne ;
 Een man, die door zijn deugd, en door zijn kloeke raed,
 Zijn vrouw en huysgezin in alles gade slaet ;

Een man, die sich van jongs heeft naerstelijk gequeten,
Om op sijn rechte tijd de manne plicht te weten ;

Een man, die sich van jongs en van sijn kindfheit af,
Dat 's tot de vreeze Gods, en alle deugt begaf ;

Een man, die 't huysgesin in deugde weet te stijven ;

Een man, die herten weet tot deugden aen te drijven ;

Een man, die wijs beleyd in echte zaken heeft ;

Een man, die 't huysgesin veel goede wetten geeft ;

Een man, een deftig man, begaeft met wijze sinnen,

En vrouwe zwakheit weet met reden 't overwinnen ;

Een man, die door beleyd het vrouwelijk gemoet,

Met teere sausen queekt, en weke spijsze voed ;

Een man, die met een vrouw na reden weet te leven,

Een minnelijk gesicht sijn vrouwe weet te geven ;

Een man, die alle ding ten goeden eynde keerd,

Een man, die sijne vrouw uyt liefde dient en eerd ;

Een man, die naerstig is sijn oeffening te drijven ;

Een man, die buyten 's huys, niet is gewent te blijven ;

Een man, die zelden zoekt gezelschap by de weert,

Maer die zich meesten tijd schikt aen sijn eygen heert.

Wild my, o goede God ! met zoo een man doen trouwen.

Gund my, met zoo een man, Godzalig huys te houwen.

O eeuwige Hemel voogd ! verleent my zoo een man,

Waer meed ik zaliglijk mijn leven eynden kan :

O eeuwige eenig drie ! drie eenig Godlijk wezen,

Wiens hooge Majesteit de sielen moeten vreezen :

Drievuldig eenig God, voor wien ik neder kniel,

Vytwendig met het lijf, inwendig met de siel,

Inwendig met de geest, uytwendig met de leden,

Opheffende voor God den offer mijns gebeden ;

O Schepper ! schept in my, een zuiver reyn gemoet,

Een hertje zonder smet, een siel die deugde voed ;

O Schepper ! schept in my, een Goddelijk behagen,

Op dat ik na uw wil in alles my mach dragen,

't Zy dat gy my beroept tot d'echte staet of niet,

Maer na gy dat met my ten zaligsten voorfiet :

O Schepper ! gy die hebt geschapen alle dingen,

En door wiens mogentheit uw schepselen ontvingen

Het leven, en de siel, de wille en 't verstand,

O Schepper ! die den mensch dees drie heeft in geplant.

Op dat wy door 't verstand uw Godheit zouden kennen,
 En leeren waer door wy van u geschapen bennen,
 Te weten, na de siel, geschapen en geteelt
 Van Goddelijke macht, na Godes eygen beeld;
 De siel het opperdeel van 't menschelijke leven,
 Is ons van u, o God! tot zaligheid gegeven;
 De wil hebt gy als voegd van mijne siel gestelt,
 Indien dan dat mijn siel na quade gangen helt,
 Om tegens u gebod het doolpad in te keeren,
 De siel vervreemd van God door 't quaed doen te begeeren,
 Maer wil de wil van 't quaed tot deugdens yver spoen,
 Zoo zal die goede wil in ons Gods wet voldoen;
 Maekt my, o goede God! aen goede wil gebonden,
 Een wil die noyt en wil ten dienste sijn de zonden,
 Een wil die alles wil wat gy mijn God gebied,
 Een wil die wat gy wild, dat naer uw wil geschied.

Beslyt der minne wetten.

Zwakke maegden, ziek van minne;
 Grae vryers, heet van zinne;
 Hebt gy quelling, hebt gy strijd,
 In de ziekte die gy lijdt;
 Zoekt gy hulpe voor uw smerte?
 Zoekt gy vreugde voor u herte?
 Zoekt gy van uw minne pijn,
 En uw smert verlost te sijn?
 Zoekt gy van uw minne plagen,
 Vry te vreezen, en ontslagen?
 Zoekt gy troost in dit geval?
 Hoor, wat ik u leeren zal.
 Minne plegen is van noode,
 Aen natuur verleend door Gode;
 Maer dat gy het wel verstaet,
 Min heeft wetten, tijd, en maet;
 Wetten sijn 'er voor de minne,
 Wetten sijn 'er voor de zinne,
 Wetten die de min gebien,
 Datze moet op tijd geschien;
 Min bestaet in maet van reden,
 Wie de maet vuil over treden,
 Min gebruiken voor de tijd,
 Die vervalt in minne strijd.
 Dit sijn wetten voor de zinne,
 Niet te graeg sijn na de minne;
 Dit zy maegdens minne vuet,
 Dat zy op haer tijde let.
 Vryers tot het minne plegen,
 Moeten maegden niet bevreegen:
 Maegden hier om aen gegaen,
 Moeten vryers tegen staen,
 Tot ter tijd dat echte wetten,
 't Minne plegen niet beletten:
 Tot ter tijd dat echte trouw,
 Maekt door liefde man en
 vrouw:
 Eer mach minne niet geschieden,
 Dit sijn wetten die 't verbieden,
 Onge-echt de min volbracht,
 Teeld berouw en droeve klacht:
 Onge-echte minne vruchten,
 Teelen tranen, teelen zuchten:
 Onge-echte minne vreugd,
 Teeld maer droefheyd in de jeugd.
 Min

Min gepleegd voor echte tyen,
 Is een vullust vol van lyen;
 Jonge maegden, zoet geslacht,
 Zijt in 't vryen vvel voordacht,
 Dat gy u verliofde zinnen,
 Van de min niet laet vervinnen,
 Dat gy noyt (zoo lang gy leefd)
 Vwe maegdom over geest:
 Schoon verloofd vuilt niet gelooven,
 Maer de minne vlamme doven,
 Tot gy op het bruylofs bed,
 Minne bluscht door echte vvet.

'k Heb u lessen voorgeschreven,
 Vvat verdriet de min kan geven,
 Schoon verlost, en ondertrout,
 Zin gepleegd noch vaek berout:
 Zin gepleegt kan vrucht doen erven,
 En u minner komst te sferven,
 Denkt in vvat bedroefde staet,
 Hy d'onechte moeder laet:
 Die de min beweend in rouwve,
 Zijnde maget, nachte vrouwve:
 Zinde moeder met een kind,
 Dat noyt echte vader vind.

MINNE-LESSEN,

Toe gepast

De Min-grage Vryers.

HOor toe verliofde jeugd! gy die in minne zaken,
 Zoekt dagelijks u werk en oeffening te maken,
 Die dagelijks verzoekt het maegdelijk geslacht,
 En offerd met de mond een losse minne klacht;
 En zweert by Venus zelfs, en by Cupidoos wette,
 Hoe dat u herte brand met innerlijke hette;
 Hoe u gemoet en siel, hoe u verliofde hert,
 Gevoelen minne pijn, beproeven liefdens smert;
 Gy zweert by vuur en vlam, en by de minne vonken,
 Dat gy verwonnen sijt door lodderlijke lonken;
 Gy zweert dat haer gesicht, oft haer korale mond,
 V hebben aen het hert en aen de siel gewond;
 Gy zweert dat zonder haer uw leven moet verdwijnen,
 En uwe Lentes jeugd in dorre knaging quijnen;
 Gy zweert ik weet niet wat, dat u geschieden moet,
 Indien de zoete maegd uw smerte niet verzoet;
 Gy slijt een langen tijd, een groot getal van dagen,
 In zuchten en gevveen, in treuren en in klagen:
 Gy bid en smeekt u lief, gy vrijd al wat gy kend,
 Gy klaegd van u verdriet, gy klaegd van uw ellend:
 Gy moet om haren 't wil wel duyzend doode sferven,
 Wanneer gy maer een dag haer byzijn schijnd te derven:
 V lief is een Godin die hert en siel gebied,
 Noch duyzent dingen meer, de hellest weet ik niet.

Na

Na al dit minne vverk, na al dees minne kuren,
 Die (zoo men dikvijs fiet) niet al te lang en duuren :
 In 't kort na al dit doen, en na een lang getreur,
 Gy slaet het blaedjen om, en gaet vveër schielijk deur :
 Gy (door een losse buy) raekt in de min aen 't doolen,
 En hebt de svacke maegd zomvijn het hert gestolen :
 Leer, door dit slechte rijm, ô licht verkeerde gaff !
 Dat noyt een heusch gemoed die slimme streken paff :
 Leer, losse minnaer ! leer, 't ken noyt ten goede strecken,
 Dat met een eerbaer maegd de vryers vullen gecken :
 't Is ó geen eerbaer hert ! 't en is geen heusch gemoed,
 Dat aen een eerbaer maegd dees slimme ranken doet :
 Indien gy sijt gefind (zoo dat behoord) te vryen,
 Gy moet voor alle ding, gy moet die streken myen :
 Indien gy uvve eer vuild trachten voor te staen,
 Gy moet in 't minste deel noyt zulke gangen gaen :
 Gy moet een eerbaer maegd niet licht van liefde zeggen,
 En haer de geyle min zoo los te vooren leggen :
 Gy moet een eerbaer maegd niet vryen met de mond,
 Indien dat u het hert leyd op een losse grond :
 Gy moet geen eerbaer maegd om vveder minne vleyen,
 Indien gy sijt gesint daer schielijk uyt te scheyen.
 Wel aen dan losse jeugd, het is een quade daer,
 Dat gy in uvve min die kromme gangen gaet :
 Hoor, losse minnaer ! hoor, een vvoordje moet ik spreken,
 Schuvvt in de zoete min de goddelooze streken,
 Wanneer dat zulke min met uvve sinne strijd,
 Zoo schikt, dat gy voor al een ding gedachtig sijt.
 „Zoo yemand komt gereift, zoo yemand komt gereden ;
 „Het zy in verre land, het zy in vreemde steden,
 „Zoo yemand sich van huis in eenig plaets begeeft,
 „En daer hy koopmanschap oft sijnen handel heeft :
 „'t Zy dat hy reift te land, oft dat hy komt gevaren,
 „Veel mijlen door de zee, en door de diepe baren :
 „Is 't zaeke dat hy daer voor schaed oft onheil vreeft,
 „Leer, hoe in dit geval sijn zorge zy geweest :
 „Hy om geen zvarigheit oft eenig scha te lyen,
 „Hy om voor schade sich in alles te bevryen,
 „Hy op dat hem ter zee, geen vyand aen en raff,
 „Hy op dat hem te land geen zvvare over last

„ Van Rovers en geschied, zal goede zorge dragen,
 „ Dat hem geen vyand quel, dat hem geen rovers plagen,
 „ Dat hem zijn goed niet werd genomen met geweld,
 „ Het zy dan op de zee het zy dan in het veld,
 „ Hy (om de vrees van dien uyt zijn gemoed te bannen)
 „ Verziet hem op de weg met wel ervaren mannen,
 „ Die met een goed getal van wapens zijn verzien,
 „ Ter oorfaek, hem geen leet zoud op de reys geschien.
 Indien gy losse jeugd mijn zin hier uyt wild leeren,
 Indien gy uwe zin tot deze les wild keeren,
 Indien gy wild de zin van dit verhael verstaen,
 Zoo wild een weynig noch in 't lezen verder gaen;
 Het gaet ô jonge jeugd! het gaet zoo in het minnen,
 Gy hebt in deze zaek te letten op uw zinnen,
 Dat gy niet al te los u op de weg begeeft,
 Alwaer de zoete min, voor u veel onheyl heeft;
 De onheyl die voor u in 't minnen is gelegen,
 Kund gy in u gedacht door reden over wegen,
 De zwarigheyd die u de minne geven kan,
 Die zal ik losse jeugd u nader wijzen an;
 Wanneer een geyle drift u prickelt in de zinne,
 En drijft u hier oft daer tot ongebonde minne;
 Weet gy wie dat met u op deze tocht moet gaen?
 Ey! let op ons vervolg, gy zult het haest veritaen;
 Indien gy rovers voeld bestrijden uwe leden:
 Indien gy in u hert voeld qua genegentheden:
 Indien gy lusten voeld van ongebonden min:
 Indien onreynne zucht u worsteld in de zin:
 Indien gy voeld een trek in 't diepst van uw gedachten,
 Meer uyt een geyle drift als Goddelijke krachten,
 Zoo denkt in u gemoed, wat voel ik hier in my,
 O ziel! ô waerde ziel! het is struyk rovery;
 't Is goddeloos gespuys dat u zoekt aen te randen,
 't Zijn rovers die de min vervallen doen in schanden,
 't Zijn rovers die de ziel aen tasten tot 'er dood,
 't Zijn rovers waer door 't hert van detugde werd ontbloot,
 't Zijn rovers die alleen de eere niet vernielen,
 't Zijn rovers die ook scha doen aen der menschen zielen;
 't Zijn rovers die alleen niet pijnigen het hert,
 Maer plagen ook de ziel met innerlijke smart.

Ik weet en ken 'er een, die hem in minne vlagen,
 Niet (zoo het wel behoord) heeft in zijn jeugd gedragen :
 Ik weet en ken 'er een, die eens een maegd verzocht,
 Aen wien zijn snode min, zoo veel te wege brocht,
 Dat hy, na lang gevry, zoo verre was gekomen,
 Dat by de vrienden zelfs de zaak wierd aengenomen ;
 Hem wierd op zijn verzoek de dochter toegestaen,
 Het houwlijk wierd gemaekt en alles was gedaen :
 Doch na een kort vertrek, en eenig tijd van dagen,
 Zoo heeft, in dit geval, de zaak sich zoo gedragen :
 Dewijl de dochter was een ouderlooze maegd,
 Die aen haer bruydegom de gantsche staet op draegde,
 En hem als voogd-heer steld in alle hare zaken,
 Om staet en rekening van al haer goed te maken :
 Zy zonder achterdocht heeft hem dit toe vertrouwd,
 't Geen na een korten tijd de lieve maegd berouwd,
 Want als hy had doorzocht, en zekerheit gekregen,
 Hoe dat, in dit geval, de zake was gelegen,
 En dat haer rijkdom was zoo groot niet als hy docht,
 En niet zoo veele goeds, als hy wel had gezocht :
 Wat is 'er doch geschied ? een wonderlijk bedrijven,
 Het geen ik noodig acht u tot een leer te schrijven,
 Ten aensien dat de jeugd daer uyt yets leeren zouw,
 Niet zoo, in zulk geval, te leven met een vrouw,
 Ten aensien dat de jeugd sich mijde voor dat dwalen,
 Moet ik haer dit bedrijf in rijmery verhalen.
 Als hy de gantsche grond had van haer staet verstaen,
 En over alle ding nu zelve had gegaen,
 En dat het hem hier in ging tegens sijne giften,
 En dat hem nu de daed zijn meening dede missen,
 Niet tegenstaende hy met eeden had beloofd,
 Te sijn haer echte man, haer lief, haer opperhoofd :
 Niet tegenstaende dat het houwlijk was besloten,
 Heeft hy de eer en eed gelijk om veer gestoten,
 En om een weynig goed dat hy 'er minder vond,
 Verwisseld trouw en eed, en breekt het vast verbond.
 Ach ! om het ydel goed steld hy de trouw ter sijn :
 Ach ! om een weynig goed brengt hy de maegd in 't lijn :
 Ach ! om een hand vol goud, oft om een weynig meer,
 Verlaet hy sijne lief, verlaet sijn trouw en eer :

Ach! om dat ydel gelt heeft hy sijn vuyle sinnen
 Getrocken van de maegd, aen wien hy zwoer sijn minne;
 Hy die voor die tijd pleeg met liefden om te gaen,
 Verlaet na die tijd haer, en blijft 'er los van daen,
 Fy! wat een valsch bedrog en goddelooze schanden,
 Den linckert neemt de vlucht en reift in vreemde landen,
 En laet de eerbaer maegd, in treurigheid alleen,
 Die dit onluk beklaegd met tranen en geweën:
 Zy (in de treuring) is eylaes! zoo diep gekomen,
 Dat haer het herte swemt in bracke tranens stromen:
 Zy (in de treuring) is eylaes! zoo diep geraekt,
 Dat zy door het vervolg daer van gewoonte maekt:
 Zy heeft de treurigheid zoo diep in 't hert gelaten,
 Dat men haer niet en weet zulks uyt het hooft te praten:
 Zy neemt haer dit zoo na, dat na een korten tijd,
 Van dit geleên verdriet en innerlijke strijd,
 Het herte word geknaegd, en door een bitter vveenen,
 De droefheit haer het vleesch stroopt van de teere beenen:
 De quijning krenkt het bloed, het bloed dat tiering schort,
 Is oorzaak dat de maegd haer jonge leven dort:
 In 't einde, na een sloop van zoo geleefde dagen,
 In treuring en gequijn, in hertzcer, en in klagen,
 In tranen en gevveen, in knaging en verdriet,
 Was 't dat die lieve maegd haer jonge leven liet.
 O droefheit over droef! vvat oordeel zal ik geven?
 Zijt gy, o snoode guit! geen beul van 't maegde leven?
 Om dat gy haer ontsleed, om dat gy haer ontroofd,
 Het geen gy haer in trouvv met eeden had beloofd,
 O snoode gierigheid! o kanker in de deugden!
 O dief-eg aen de liefde! o rover aller vreugden!
 O liefdelooze min! o goddelooze daet!
 Daer men om gelt en goed gezvoren trouvv verlaet:
 Men acht het moordery die yemand brengt om 't leven,
 En is het niet te recht een moordery bedreven,
 Dat yemand zoo veel leet een eerbaer dochter doer,
 Dat zy door hertzcer, laes! het leven missen moet?
 Zy suft vvaer datze gaet, zy mijmert in de sinnen,
 In 't einde zy vervalt zoo diep in smert van binnen,
 Dat haer de lust tot spijs gantsch en geheel begeeft,
 Zoo dat de maeg geen kracht tot het ontfangen heeft;
 Het

Het bloed dat vverd ontfeld, door droefheit in te kroppen,
Zoo dat de lever fchijnd de aderen te stoppen :

Natuur ontbreekt den eifch van 't geen dat zy behoeft,

Om dat het herte treurd en innig is bedroeft.

't Is zeker, zoo 'er yets het herte vveet te quellen,
Dat al de leden haer daer over ook ontfellen :

't Is zeker zoo 'er yets het herte gaet te na,
Die quelling in 't geheel doet al de leden fcha ;

Door quelling kunnen al de leden zoo veer raken,

Dat zy een fnood verderf inwendig kunnen maken,

Waer door den menfche ken geraken aen zijn end,

Geraken aen fijn doot, door innerlijk ellend.

Wee ! die den oorzaak geeft van diergelijke daden.

Laet u, o teere jeugd ! laet u ten beften raden.

Gy die de minne pleegd, leer wat de minne doet,

Gedooog dat zulke min, noyt heerscht in u gemoed ;

Het is een flim bedrijf, een teere maegd te vleyen,

En haer genegenheid tot liefde aen te leyen ;

Het is een fnoode daet, dat yemand minne pleegt,

Zoo lang een dochter vleyt dat hy haer hert beweegt,

Dat hy haer finnen steeld, dat hy haer fweerd te trouwen,

En mist 'er dit of dat, men wil fijn woord niet houwen ;

Het is een fnoode daet, dat yemand maegden mind,

Dat yemant hem door trouw vast aen een maegd verbint,

En dat hy na der hand, een dit oft dat mocht fpeuren,

Een vieze vazery, oft ander flechte leuren,

Het zy dat aen 't geflacht, oft zelve aen de maegd,

Yets was dat hy niet wift, vets is dat hem mis haegd ;

't Zy dat 'er zoo veel goeds niet was als hy wel miende,

't Zy dat 'er hier oft daer yets mangeld aen de vriende,

't Zy dat 'er hier oft daer yets in uw mening mist,

En dat gy 't anders vind, als gy het had gegift ;

Ten ftaet u geenfins vry, uw mening te verkeeren,

Te wiffelen uw fin, te fturten u begeeren,

't Zy dat 'er dit of dat naer u gevry op ftaet,

Als 't maer niet buyten wet van eer en kuifheit gaet,

Vermooogt gy nimmermeer beloftenis te breken,

Gy meugt, o loffe jeugd ! de zaak niet laten fteken ;

Beloftenis maekt fchult, en fchuld moet fijn voldaan,

Wilt gy ontfchuldig fijn, zoo leer eerft wel beraen,

Eer gy, in 't vryen tred, tot minne zijt genegen,
 Wild met uw ouders eerst de zaak wel over wegen,
 Op dat met ouders wil, en wijsfelijk beraed,
 Vw minne wel gedy, uw liefde wel bestaet;
 Belofte eens gedaen, en mach niet zijn gebroken,
 Geschied het, 't is gewis, het word van God gewroken;
 Dies ik u op een kort met rijmery vermaen,
 Hoe gy, verliefde jeugd, moet in het minnen gaen;
 De min die heeft uyt God haer oorsprong eerst gekregen,
 God maekten tot de min het menschen hert genegen,
 God heeft in 's menschen hert de minne in gestort,
 Als middel waer door dat den mensch geboren word;
 De min is het begin van 't menschelijk vereenen,
 De min moet aen den mensch de eygenschap verleenen,
 Waer door de liefde teeld het menschelijk geslacht,
 Het is de min waer door den mensch word voortgebracht;
 Dewijl de min uyt God haer oorsprong heeft genomen,
 Zoo moet gy in de min eerst tot den oorsprong komen,
 Dat is, gy moet voor al tot God in 't minnen gaen,
 En bidden in u hert zijn groote Godheyd aen;
 Gy moet een zuiver hert aen hem ten offer vieren,
 Dat hy u in de min wil met Tobias stieren,
 Gy moet u Heer en God aenroepen met de mond,
 En toonen hem u hert, en toonen hem de grond;
 De grond waer uyt uw min (ô minnaer!) komt gerezen,
 Moet voor u Heer en God, oprecht en zuiver wezen;
 De grond waer op uw min, waer op u minne leyd,
 Moet opgeoffert zijn aen 's Hemels Majesteyt.
 O eeuwig eenig God! van Hemel en van aerde,
 O Koning! groot van macht, en herelijk van waerde,
 Algever milde God, die 's Hemel thron bezit,
 En uw genade gund hem, die u daer om bid;
 Ik bid u goede God! dat gy in 't lieve minnen,
 Wild voegen mijne hert, wild stieren mijne zinnen,
 Dat ik geen minne pleeg, als die ten hoogsten mijn
 Mach na uw lieve wil, mijn ziele zalig zijn;
 O eeuwig eenig God! indien de minne krachten,
 Door wetten des natuurs, haer lust in my betrachten,
 Zoo gund my dat ik mach my voegen na de wer,
 Die gy in 't minnen hebt een minnaer voor gezet;

O eeuwig

O eeuwig eenig God ! gy hebt een wet gegeven ,
 Waer na ik schuldig ben te voegen hier mijn leven ;
 O eeuwig eenig God ! voel ik de min in my ,
 Zoo gun my dat zy doch naer uwen wille zy ;
 Niet wulleps, licht nocht los, niet ydel ongebonden,
 Niet door een geile drift genegen tot de zonden,
 Niet om de vuile lust in dertelheit te voen ,
 Maer in de echte trouw u wetten te voldoen :
 O eeuwig eenig God ! indien ik word gedreven
 Tot lusten van de min, wild my u zegen geven,
 Dat minne in mijn hert geen ander vruchten voed,
 Als daer de zoete liefd ten hoogst door groeyen moet :
 Dat minne zonder liefd, en liefd niet zonder trouwe,
 In 't binnenst van mijn hert, een vaste plaers behouwe :
 Dat minne zonder liefd, mijn herte niet bezit,
 Maer dat de liefd door trouw, bemik het rechte wit,
 't Geen gy, o eeuwig God ! (om niet te mogen dolen,)
 Hebt aen de zwakke jeugd in 't minne stuk bevolen :
 Geen minne mach 'er zijn, geen minne mach bestaen,
 Ten zy de minne werd door liefdens plicht voldaan :
 Geen min mach zonder liefd, in 't minnend herte wezen,
 Waer minne zonder liefd in 't herte komt gerezen,
 Daer moet nootzakelijk de reden zijn gedaegd,
 Daer moet het herte zijn de lusten afgevraegd ;
 Indien de minne lust werd zonder liefd bevonden,
 De reden wijst 'et aen, het hert held na de zonden ;
 De zonden smerten God, God wil de zonden niet,
 't Is zonde, zoo 'er min, buyten de liefd geschied ,
 't Is zonde dat men mind, en niet te willen trouwen,
 Een zonde die met recht voor gruwel word gehouden ;
 't Is heylig wederom, dat yemand zich verbind ,
 Door echtelijke trouw, een eerbaer vryster mind ;
 Zoo mind, dat zijne min bestaet in liefdens deugde,
 En dat hy door de min tracht na de echte vreugde.
 Dit gund my goede God ? dit bid ik, my verleen,
 Indien de minne-zucht mocht trecken door mijn leen ;
 Gedoog geen min in my, oft laet my liefd verzamnen,
 Door wettelijke trouw tot zaligheden, Amen ;
 Dit bid ik goede God ! dit wensch ik Hemels Heer,
 Tot mijner zaligheyd, mijn naesten tot een leer.

HEbrt gy noyt liefd gepleegd, gevoelden gy noit minne,
 Maer, wild voor d'eerste mael de vryery beginne?
 Zoo leer een kleyne les, gy minnaer! in dit stuk,
 De onbedreven min baerd veeltijds ongeluk;
 De min werd menigmael by vuur, en vlam geleden;
 Hy brand zich, die zijn hand in 't vuur bestaet te steken;
 Maer wild gy van de brand, en snert ontslagen zijn,
 Gebruickt voorzichtigheit, zoo blijft gy vry van pijn.

SToord u liefhaer licht in 't minne,
 Leerd u buigen na haer zinne,
 't Geen zy wyl, gewoillig doet,
 Is zy quaed, toond gy u goed.
 Liefd heeft dikmaels vreemde tre-
 ken,
 't Hert is anders als het spreken,
 Voegt u na dat sy 't begerd,
 Tot der tijd, de tijd verkeerd.
 't Is als eygen aen de maegden,

Die het menigmael behaegden,
 Dat sy in het stuk van min,
 Hebben yder uur een zin.
 Yder zin diend vvaer genomen,
 VVild gy in haer gunste komen:
 Yder zin, die 't meysje had,
 longe minnaer! diend gevat:
 Zoo gevat, dat gy in 't vryen,
 VVat zy niet en wyl (moet myen)
 VVat zy wyl, en niet en zeyd,
 Leeren door voorzichtigheyd.

Al ben ik by mijn lief, de oorzaak van mijn vreugde,
 Nochtans spruyt uit die vreugd, mijn grootste ongenuegd-
 Zy is al mijn vermaek, om dat ik haer bemin; (de;
 Zy is die mijn bedroefd, als ik in vreugde bin;
 Mijn vreugde is de min, als ik min zoek te plegen,
 Zoo is zy (die ik min) tot minne niet genegen;
 O minne! gy zijt zoet, ja 't zoetste dat men vind;
 Geen pijn smert meer, als dat mijn lief niet weder mind.

Wle oorzaekt my mijn mins
 verdriet,
 Had ik gekend der maegden trekken,
 Ik waer haer schalk bedrog ontwek;
 Mijn lief, oft ik? ô neen! zy niet;
 Had ik in 't eerst mijn wel beraen;
 Nochtans zoo moet ik om haer byen,
 En in mijn hert niet laten goen,
 Docht d'oorzaak leg ik op mijn vryen;
 De lachjes die mijn vriendlijk
 Had ik mijn liefd haer niet ge-
 doond, (drochte;
 Liefd waer met geen verdriet be-
 En dikmaels vreugd in 't herte
 Nochtans, mijn lief, moet ik mijn plagē
 Had ik uvv lonkjes af gekeerd,
 Door eygen schuld alleen niet dragē;
 Zoo had de min my noyt gedeert.
 Vvv lonkjes, lachjes, minne-kunst,
 Dies leer met my verliefde zinne,
 Bedrogē my met schijn van gunst,
 De vreugd baerd ongenuegd in 't
 minne. Hoc

HEt bovenst staet om laeg, het laegst komt op gespronge,
 Een licht vlammente toorts dwingt Venus kleene jonge
 Al brandend na de aerd; hoe hyze lager dwingt,
 Hoe meerder datze brand, hoe hooger datze springt;
 't Gaet even zoo met die, die 't minnen zomtjids plegen,
 Hoe meerder in bed wang, hoe grooter in 't genegen;
 't Is even in der daed, gelijk Cupido wijst,
 Hoe men de min meer dwingt, hoe datze hooger rijst.

G*Y* (die tot liefde vverd be-
 vveegt, pleegt,) *En buyten raed liefd 's handel*
Ik wvenschte dat gy in de minne,
Voordachtig vvaert met raed, en
zinne,
En u van ouders raden liet.
Zoo had gy toevlucht in verdriet;
Volgt ouders raed in liesdens zake,
Zoo kunt gy 't nimmer qualik make;
Dat is, zoo 't u in d'echte staet,

Niet na u vvel gevallen gaet,
Oft dat de voorspoet schijnt te vlie-
de,
En vveygerd u haer gunst te biede:
Gy vint (ô jeugd) onthout die vry,
V ouders gunst, en hulp daer by;
Maer in het tegendeel, zult vinde,
Nocht ouders hulp, nocht gunst van
vrienden, (lend,
Wat volgt 'er ach! een droef el-
Voor die geen ouders raed en kent.
 Oude-

DE min verzoekt een maegd (in 't eelste van haer jaren)
 Om met een aerdig geelt haer jonge jeugd te paren;
 Haer vader zeyd, ô neen! en steld een ander wet,
 Vermits hy op 't vervolg, meer als zijn dochter let;
 De minnaer is gewent een los, en weelig leven,
 In handeling, nocht winst het minste deel bedreven;
 Mind, zoo gy minnen wild, en trouwt met zulk een man,
 Wiens eerelijk gewin u onderhouden kan,

WAer jonckheyd liefd met ou-
 ders raed,
 Daer blijft de liefd in goede staet:
 VVaer raed verstoten vverd in
 't minne,
 Daer zal liefd zelden vvelvaert
 vinne:
 Hierom, ô jeugt, als liefd u prest,
 Volgt ouders raed het is u best,
 't Is niet genoeg een man te trouwve,
 Daer diend gelet op 't onderhouwve,

Van vrouf, van kinders, huysge-
 zin,
 Door kloek beleyd en goed gevvin:
 Dit zijn (o jeugt) des ouders vvette,
 VVaer op u naerstig staet te letten,
 Op dat gy niet en staet ter hand,
 Vyt zotte lust een geestig quant,
 Die onbedreven is in saken,
 Die meest getrouwvdo lieden raken:
 Dat is geseyd, schikt dat gy trout,
 Een man die u in eeren hond.

HY die God Bacchus diend, en stort de maeg vol wijn,
 Gevoeld uit deze kracht, een zoete Venus pijn;
 De Wijn teeld minnens lust, en dwingt de zwacke zinne,
 Met ongetoomde liefd tot onvoorzichtig minne;
 De tong geraekt zoo ver, dwaeld buyten voorzichts wet,
 Dat zy haer meester vangt, eer hy daer zelfs op let;
 De lust doet onbedacht vaek menig minnaer trouwen,
 Daer 't spoedige begin hem teeld een lang berouwen.

Werd gy vermeestert van de
 vruijn,

Ik raet u vrult geen minnaer sijn:
 Wie by de dronk, de min vrul plegē,
 Die raekt licht op verkeerde vrugen:
 Het minnen eyscht een rijp ver-
 stand:

Onvruijse min den minnaer brant
 Met lange smert: door 't haest ver-
 kiesē,

Doet na berou mins vrugē verlie-

Om voor te komen 't geen te
 schaed, (onstaet,

Schout dronkenschap, daer 't ert
 De dronk (een vrortel aller quade)
 Vriest minnaers op verkeerde pade,
 En driest de zotte lust al voort,

Daer sy (ach! leyder) niet behoord:
 De lust geraekt aē 't wensch genietē,
 De vrwensch genotē teeld vrdrieten:

En lust (door dronkenschap voldae,)
 Doet rijkdē vaek met armoed gaē.

Het

Als *Daphne* voor een God ten boswaerd in ging vluchten,
 Heeft hy het wout vervult met klagen, en met zuchten :
 Koom ik omtrent mijn lief, zy oorzaekt mijn geklag,
 En vlucht als *Daphne* deed, toen zy *Apollo* zach.
 Gy *Vrysters* ! leer hier aen met naerstelijk opmerken,
 Geen *Vryers* af te slaen, oft let eerst op hun werken;
 Verkiest niet na de schijn, die 't best doen schijnen 't snootst,
 In't kleynst is dikmaels 't best, hoewel gy 't zoekt in't grootst.

Gr *Dochters*, sonder kennis Maer pracht (een schijn van gelt, en
 vlied, goed,)

Als u de <i>Liefd</i> haer gunste bied : Die gy onvrvaerdelyk versmaed, Als trouwve <i>Liefd</i> (in deugdens staet) V soekt te toonen, rechte trouwv, Gy vlucht en baerd uw eygen rott : Om dat die geen die u bemind, Niet vveyds, noch prachtigh is ge- sind :	V gierig hert verlieven doet : Indien 'er maer een pronkkert komt, En door een ydel schijn vermomd, Vol howaerdy, en sotte pracht, Zoo hy u liefd, hy wort geacht, Op hoop dat by sijn rijke schijn, Ook <i>Rijkdom</i> in der daed mocht sijn : Gy, die alleen de schijn bemind, V naderhand bedrogen vind.
---	--

BY Tantalus mach ik in 't minnen my gelijken,
 Mits gy uw gunsten my in overvloed laet blijken;
 Vw vriendschap voed mijn Min, zoo dat ik tot de borst,
 Sta midden in de vocht, en nochtans lijd ik dorst;
 Waer toe, Iufvronw! waer toe, my langer opgehouden,
 Indien ik uwe gunst vind tegens mijn vertrouwen;
 Zoo gy my niet en meend, waer toe veel vrygheyd?
 't Is u de beste eer, my daedlijk afgezeyd.

W *Anneer een dochter, oft een
 maegd,
 Het lof van deugd, en eer behaegd:
 Ik wil haer dit voor 't besteraen,
 Geen stoet van vryers toe te staen:
 Veel min (uyt lusten van de keur)
 De vryers lokken voor de deur:
 Helt gy na 't trouwen, wijs'lijk
 vryd,
 Vwie meer als een mind, opspraak
 lijd,*

V *Vaer toe, gy! seg eens longe Maegd,
 Vw eer soo lichtelijk gevraegt?
 Dat gy in vryheid verder gaet,
 Als eerbaer liefde u toelaet?
 Daer gy van herten niet en meent,
 Die geen die gy verlof verleent:
 Dat hy (na lust) u kust, en streect,
 In 't kort sijn minne ranke speelt:
 Denk vry (o maegd) als dit geschiet,
 Vw maegdom glijt al vweet gy
 't niet.*

Kost *Aesculapius* de dooden doen ontwaken;
 En door zijn krachtig kruyd gesturven levend maken;
 Zoo kan uw mogentheyd my in het minnen voen,
 En levend sterven, ja al stervend leven doen;
 Uw strafheyd is mijn dood, uw gunsten doen mijn leven,
 Ik sterve, mits gy my uw gunste niet wild geven;
 V weynzen toond aen my een vriendelyk gelaet,
 Maer't hert en meent het niet waer uit mijn dood ontfaect.

Hierom, gy Dochters die bemint,
 Zoo gy tot trouwven sijt gesint:
 Wild, eer gy mint, u wel beraen,
 Die gy niet meent en houd niet aen:
 Maer, soo gy lust in 't vryen schiept,
 En geeft niet, 't geen gy niet en hebt:
 Dat is, en toond geen schoon gelaet,
 Oft doet het bliken met 'er daed;
 Het eerbaer weynsen, acht ik goet,
 Maer't geeft haer schand die't valf-
 lyk doet,
 Indien gy 't eerbaer vryen mind,
 Zoo moet gy wesen dus gesint:
 Niet al te soet, niet al te suer:
 Niet al te vry, niet al te suer:
 Niet al te kort in u beraed:
 Niet al te lang eer gy 't bestaet:
 Te seggen, oft gy weder mind,
 Oft tot het trouwven niet gesind.

Als Phaëton de jacht der zonne wilde mennē,
 Liet hy een voorbeeld na, dat elk zich zelf moet kennen;
 De min zit my in 't hert, de liefde in 't gemoed,
 Het voorbeeld leerd aen my, *Zie voor u wat gy doet.*
 De lufvrouw dien ik min, munt uit in schoone leden,
 Niet min in pronk, en pracht, en aerdigheid van kleden;
 Dees locken my tot min, de min baert mijn verdriet,
 Vermits de min alleen op pracht en schoonheid fiet.

Zoo wie vil vryen, wijs be-
 dacht,
 Die vry geen vryster om haer pracht,
 Meest als de pracht de macht ont-
 breekt
 Die lufvrouw in de kleere steekt;
 Want na dat ik bespeuren kan,
 Een prachtig wuif, een droevig
 man;
 Pracht (zonder macht) is groote last,
 De kovaerdy is veel aen vast;

't Zy vryer, vryster wie gy zijt?
 Ey! let 'er op wanneer gy vrye;
 Die hoog vil vliegen sonder macht,
 Werd schielijk tot een val gebracht,
 Waer uyt niet vollegt als ellend,
 Die eer, en goede name schend;
 Wat vryer pracht, en schoonheyd
 mind, (vind,
 Schoon dat hy schat noch deugde
 Die raekt door min in veel gebrek,
 En maekt zich zelven tot een gek.

DE hitte van de zon kost Icarus bedriege,
 Wanneer hy onderstond om al te hoog te vliege:
 Heft my de min te hoog, ik dool in mijn begeer,
 De Iufvrouw die ik min, die ziet na staet, en eer;
 Gy vryers! wie gy zijt, steld u dees les voor oogen,
 Indien dat u de min heft boven u vermogen:
 Het is een vaste zaek, zoo hier als over al,
 Wie zich te hoog begeeft, die nadert aen zija val.

<p>Wie zeker wil in 't minne gaen, Die moet na zijns gelijke slaen; Oft die hem 't vwegren niet ont- ziet, Die moet beminnen met verdriet; „ Wanneer een boom met vruchte belaeu (blaen; „ Het zoekt, heeft by de hoogste „ En zoo daer nochtans eenig hert, „ Vyt lust werd tot genot getert, „ En klimt by na de hooge tak,</p>	<p>„ Zoo krijgt die lichtelijk een knak, „ In 't klimmen na een schoone peer, „ Den klimmer valt van bove neer; „ Schoon, by hem zeer door 't val- len doet (moet; „ Beswijk noch geenzins in de „ Maer klimt vweer met een nieu- vve vond (vond; „ Na 't geen hem gaf de eerste VWie hem niet stourd aen 't veel afflaen (slaen. Verkrigt vvel door langh aen te,</p>
---	---

't **G**eluk had eertijds aen *Perillo* gunst bewezen,
 Maer uit die gunst is hem zijn droeve dood gerezen;
 Zy, die ik min, toond my een vriendelijk gelaet,
 Doch! 't hert en is niet goet, dies noem ik het verraed;
 Insvrouwen! leer hier uit geveynsde gunste myen,
 Waer gunst de daed ontbreekt, zal 't werk tot schand gedyen;
 Het is der maegden schand, en haer gemoed tot pijn,
 Wanneer geveynsde gunst haer eigen beul moet zijn.

Die minnen vvil, en niemant
 schaen,
 Die diend dit korte pad te gaen:
 Oft zijt ten minsten vvel bedacht,
 Dat gy u van dees dingen vrucht:
 Die gy niet meent, en houd niet aen,
 Die gy niet vrijd, daer blijft van
 daep:

't Zy vryster vryer, volgt mijn raet,
 Een quaet begeer zijn meester schact:

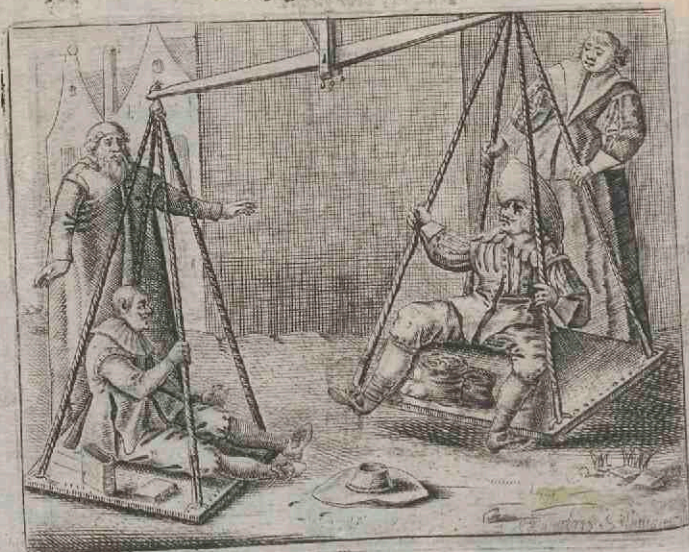
Een eerbaer komen laek ik niet,
 En schoon daer zoete praet geschied,
 By jonge luyden hier of daer,
 Dat gaet de eere niet te naer:
 Maar 't geen ik u zoek af te raen,
 Is't geen wvver, en liefd ken schaen:
 Dat is, als gy van vryen spreek,
 Daer u nocht ans de zin ontbreekt,
 Oft, in u praten verder gaet,
 Als 't goed genegen, liefd, toelaet.

I Vvrouw! uw zoete gunst, en vriendelijke oogen,
 Die hebben my de ziel (in 't minnen) opgetogen;
 Gy mind, en mind my niet, o wonderlijk bedrijf!
 Bedrogen vind ik my mits ik uw minnaer blijf;
 Gy toonden my uw gunst, die gunst is my ontweken,
 Nu dat aen u mijn staet, en midd'len zijn gebleken;
 Gy minde my, eer gy waerd van mijn staet voldaeën,
 En nu u die mis haegd, gaet u mijn min niet aen.

I S wiffelijk in liefde gedaen,
 Te minnen, dat min niet kan
 schaen:
 Die vryen kan, en niet en vryd,
 Is zeker dat hy wel bedijt:
 En wie zoo vryen wil, die let
 Te achtervolgen deze wet:
 Vertrouwd geen nyterlijke schijn,

Vaer door men kan bedrogen zijn:
 Maer wel beraed, eer gy iets doet,
 Zoo valt in 't eynd, uw vverking
 goed.
 En zijt niet al te mild, maer houd
 wat in het vat,
 Al schijnd de pels vaek nieu: 's heeft
 dikwyls noch een gat.

Wanneer gelegenheid een Insvrouw stelt te veure,
 De rijkdom, oft de deugd, uyt liefdens lust te keure;
 Haer wijsheid acht ik groot, indien met onderscheid,
 En wijze kennis; zy, haer Liefs keur wel beleyd,
 En oogd op het ballans, om niet te mogen dwalen,
 Als zy de deugde ziet de rijkdom overhalen;
 De deugd gaet boven goed, als 't goed is buyten deugd,
 Gelukkig zijt gy, die met deugde trouwen meugt.

Wie boven al het best betracht, *V*vant rijkdom by een vveeligh
 Is by, die deugd voor rijkdom *Mensch,*
 acht: *Die geest de lust haer volle vvensch:*
Oft rijkdom by een vrek gemoed;
Door quaed begeerte vwoeker voed:
Hoe vvel die vveynig vword be-
dacht, (kracht)
Heeft nochtans 't minst, de meeste
Daer deugde meest de sonde mijd,
Om dat sy sonden tegen strijd:

Heeft Orpheus niet uyt liefde, zijn minne vast doen stellen,
 Als hy zijn lief vervolgd in 't duyster rijk der hellen?
 Zoo doen ik meê, wanneer mijn lief verkeerd haer zin,
 En toond afkeurigheyd, in plaets van weder min.
 Iufvrouw! 't is my een hel, uw lieve gunst te derven,
 Die ik (door trouwheyd) hoop te krijgen, oft te sterven;
 Ik volg Orpheus na, door liefde's gewill'ge sinert,
 Als liefde's afkeurigheyd aen my bewezen werd.

Als deugd uw kinders lieven doet,
 Weêrhoud het niet om gelt oft goed:
 Maer siet de deugd, en trouwheyd
 an,
 Die geven wel een riker man:
 Gy Ouders, smaect niet op mijn reên,
 Zoo gy uw Dochter wilt besleên.

Voor al dient u hier op gelet,
 Te sien vwaer zy haer liefse set:
 Mind sy door deugd, een trouw ge-
 moed,
 En laet het om geen gelt of goed:
 't Is al vergeefs, is liefde geïrouw,
 Die wriester was, die vword een
 Vrouw.

Wanneer *Acleon* heeft *Diana* naekt gevonden,
 Zoo wierde hy een roof aen zijne eygen honden;
 't Gaet even zoo met my, op heden dezen dag,
 Ik ben de zelfde niet die ik te wezen plag;
 O Min! uw lust is zoet, maer voed ook veel beſwaren,
 Wanneer een minnaer is in 't minnen onervaren,
 Mits onervarentheyd de min met smerte vuld;
 Is 't niet een vreemde zaak? onwetend maekt men schuld.

G*Y* Vrijers van uwv eerste min,
 Gy slaven van uwv sotte sin:
 Gy dienaers van een soete lust,
 Die in de minne soekt uwv rust:
 Ik raad u, neemt mijn raed ten goet,
 De minne smert, al is sy soet:
 Hierom bedenkt, eer gy begint,
 Waer dat gy vrijd, en wie gy mint;
 Op dat (onwvetend) gy niet raekt,

Een, die van u een ander maekt:
 Dat is, gy met een losse praet,
 V hert, en meening bliken laet,
 Een, die met grage lust verlangt:
 Dat sy u in haer strikken vangt:
 In 't kort geseyd, ik meen een Maegt,
 Die 't eerder meend, als gy 't haet
 vraegt.

DAt Koningrijk en Kroon, geen vreugd in 't minnen geve,
 Tuugd *Ariadne* wel, verlaten (in haer leve)
 Van *Theseus*, Konings Zoon; de vreugd van min bestaet,
 In 't lievende gemoed, dat zich genoeg en laet.
 Insvrouwen! leer hier uyt, dat schatten niet en baten,
 Maer dat de liefd, met liefd, zich moet vernoege laten;
 In kleynheid onbenijd, heeft liefd veel meerder zoet,
 Als hoogheid, die meer dienst aen Staet als Liefde doet.

Als gelt-sucht Liefde overvint,
 Wanneer een longman vrijd,
 oft mind:
 Oft als een Dochter, meer op Staet,
 Dan rechte Liefde, haer oogen slaet:
 Oft trouw aen hoogheyd om de
 pracht,
 Die sy meer dan de Liefde acht:
 't Gebeurd, wie maer om gelt be-
 mint,
 Dat sy in 't hoog veel onrust vint.

Den lezer moet dit soo verstaen,
 Het gelt en wil ik niet verstaen:
 Zoo vroom, en deugdelijk waek leefd,
 Die gelt, als die het niet en heeft:
 Dan dit diend hier vveer by geseyd,
 Het geli bedriegd genegentheyd:
 In overdaed hy nimmer at,
 Die maer tot noodrust spijs en had:
 Een vveynig, by een vroom gemoed,
 Geeft meerder rust dan d'over-
 vloed.

Liet *lupyn* 't Aerdrijk niet met duyster overdecken,
 Als hy een Herders kind zocht in zijn lust te trecken?
 Dit 's (Ouders) u een les, als gy (om dit oft dat,)
 Vw Dochter niet en gund het geen zy garen had;
 De minne schuwt het licht, en volgt het zoet genegen,
 En met het blinde hert, vind duystre ommewegen;
 Daer min, de min voldoet, uyt vrees van Ouders d'wank,
 Dit leerd, hoe menig Maegd, een Vrou wert tegens dank.

DE min die is een soete pijn,
 Wanneer sy moet beervongen
 zijn;
 Meest als de Vader vvetten seld,
 (Wanneer tot min sijn Dochter helt;)

Te buygen haer genegenheit,
 Op dat hy niet van 't grootse scheid;
 't Schijnt baet dat gy u gelt vvat
 O Vader! door u'v soite aert, (s'paert,
 Maer sult bevinden dat u kint,

Tot hare pijn, een hulper vint;
 Die haer niet sul e vvetten vriet,
 Dat goed, en eer daer henen glijt;
 Derwijl u Dochter trout een Man,
 Niet soo sy vvil, maer soo zy kan;
 Had gy u gelt soo niet gespaert,
 Zy had niet rijker vvel gepaert;
 Dies men de vvaerheit ondervijnt,
 't Is dikwijls scha, dat voordet
 schijnd.

Verlooren arbeyd kan somwyl wel voordeel geven,
 Gelijk *Penelope* getuygde met haer weven;
 Het minnen is vergeefs, indien men lange tijd,
 De *lufvrouw* bidden moet, en minnend niet bedijd.
 Gy vryers! steur u niet, al hebt gy lang gelopen,
 Beter gelegenheyd, kan beter doen verhoppen;
 Slaet u de eerste af, de tweede neemt u aen,
 En zoo die beter is, hebt gy ook winst gedaen,

Men noemt dikwyls een *Hou-*
lijk goet
 Alleen om *snoode* overvloet;
 Gy die van dat gevoelen bint,
 Gy komt veel daer gy anders vint;
 Wanneer gy 't ondervind in daet,
 Als 't zeggen u niet aen en gaet;

Maer, als men raed wel achten sou,
 Dan komt 'er al te laet berouwu;
 Hierom (gy vryers) leert met mijn,
 Dat voordeel dikwyls schaed kan
 Zijn:
 En schaed weder voordeel geeft,
 Wanneer gy na de reden leeft.

NAdat *Arion* was, dwers door de woeste baren,
 Gevoert met zulk een schip, wiens zeylen vinnen waren;
 Zoo is hy weêr geland, van daer hy was gedwaeld,
 En met een zoet gespel heeft hy zijn vracht beraeld;
 Zoo gaet het met de min, s' is van gelijke treken,
 Wanneer een vryster haer bewegen laet door smeken;
 Als min, uyt liefde, beroond bedroefde minnaers staet,
 Zoo komt 't geluk de min op 't onverzienst te baet.

HY die de rol van minne speeld,
 (Al heeft hem 't luk niet hoog
 bedeeld;)

Zal nochtans veel na hoogheit sien,
 Schoon dat zy van hem schijnt te
 vlien:

Dan doch (door zijn beleyd) zal hy
 Verkrygen 't luk, met minnery:

Een linkert (die de min verstaet,
 En met mins treken omme gaet)
 Is sober rijk en droevig bly,
 Waer door hem lukt zijn vryery:
 In 't kort, een veel bedreven quant,
 Gebruikt de liefde met verstand:
 Zoo dat hy door zijn kloek beleid,
 Wint schat, en goed, en ook de meit.

OM dat d'een oogde *Reus* verscheydemael quam quello,
 (Om boeren hongers lust) *Missis* met-gezellen,
 Verloor zijn eene oog; zoo gaet het in de Min,
 Men let alleen op 't goed, men ziet de Liefd niet in,
 Insvrouwen! wie gy zijt, die minnen wild om 't goetje,
 Een half-backen knecht, een weet niet, oft een bloetje;
 Leer (bid ik) dit van mijn, indien u schort een man,
 Veel goets is niet genoeg, daer hangt wat meerder an.

En die mat munten is versien,
 Dat is geen Gek, al vvaer ter
 ien:

De *Wijsheyd* acht men heden gek,

Indien zy munten heeft gebrek:

O Zot! die *vrijze* sotlyk schelt,

Om 't derven van het snode gelt:

O zotte *vrijsheyd!* die bemint

Een Gek, om datjer gelte vind:

Ey, denkt dat het verkeerem kan,

Hoe rijker Gek, hoe armer Man:

Dat is, als 't luk eens tegen gaet,

En dat gy zoekt den *vrijzen* raet:

Maer vind dan niet als droeffenis,

Om dat gy soekt daer niet en is:

Ik prijs veel meer een sulken Man,

Vviens *vrijsh* beleit. *vvel* radem kan.

Prijs goede gunst (uyt trouwigheid getezen)
 Werd borge voor de dood, als Damon was verwezen;
 Door wiens getrouwigheid, den wrevelen Tyran,
 (Op 't alderhoogst beweegd) geen strafheid roonen kan;
 't Gaer even in de min, een minnaer afgellagen,
 Neemt hoop tot liefdens borg in liefds bedroefde plagen;
 Is zijn geliefde wreed, de hoop volhert in min,
 Zy (door zijn trouwigheid) betoond een zachter zin.

Wijze Vriesters, welke minne,
 Datje lust in Liefd kund vin-
 ne?

Welke minne, dat de min,
 Wellust geest aen ziel, en zin?
 Let op deugd, en goede zeds,
 Kloek verstant, en wvise rede;
 Let soo zeer niet op het goet,
 Als veel op een trouwv gemoet;

Deugd, en trouwvheit kunnen geve,
 Dat de Liefde u doet leve
 In een volle overvloed,
 Van een onuytsprecklijk zoet;
 Dat om gelt niet is te kooppen,
 Laet, ey! laet den gelt-zak loopen;
 Wijze 't zoetst dat Liefde geest?
 Trouwv die trouwv, en Liefde
 heeft.

Q Vam Firmus niet zoo ver, door krachts laetdunkentheden,
 Dat hy zijn lichaem maekt eē ambeelt voor de Smeede?
 Den Keyzer onbedacht, van leden sterk en grof,
 Betoond met deze daed, een roem van ydel lof.
 Veel Minnaers zijn (als hy) een oorfaek van haer pijnen,
 Om dat zy niet en zijn, het geen zy willen schijnen;
 Want ydel pronkery, de gek jaegt nyt de mouw,
 Wat diend er meer gezeyd, daer schort een rijke Vrouw.

W Aer't zeil te hoog in 't on-
 weer stond,
 Daer raekten't schip wel in de groont;
 Hy is verdoold, en zeer verblint,
 Die niet en reesd in harde vuint;
 Hy is een Zot die prachtig gaet,
 En woerd in kleynheit grootte staet:
 Oft, om te zijn geacht voor rijk,

En meer gezien als zijns gelijk;
 Oft, om door zijn gewalsche schijn,
 Tot eer, en staet gebrocht te zijn,
 Voorwaer ik zie van dag, aen dag,
 Gy werd bespot met zot gelach;
 Den rijkert acht geen rijke schijn,
 De daed wil by de werken zijn.

Gelijk Hippomenes, (in 't rennen, en in 't loopen)
 Most d'eer van *Atalanta* om goude appels koopen ;
 Zoo gaet het in de min, de Liefde is te koop,
 En daer het meeste zit, daer is de grootste loop.
 Iufvrouwen ! leer hier uyt, u zottelijk bedrijven,
 Dat gy, een Molik mind, om overvloed van schijven ;
 En oogd maer op het gelt, al komt 'er veel te kort,
 't Is huylendaegs genoeg als 't aen geen goed en schort.

Mind g' een Molik om zijn
 goetje :
 Vrijd gy om het gelt een Doetje ;
 Hoort wat u gebeuren kan,
 Wijsse Vrouw, en malle Man ;
 Wijze Man, en malle Vrouwe,
 Die beyd om het geltje trouwe,
 Die en vinden anders niet,
 Als een huys vol swaer verariet ;
 Hy, die 't alles hoord te stieven,
 Niet goe zeden, en manieren,

Diend zelfs beter aengeleyd,
 Tot een goede zedigheyd ;
 Snege Vrouw, wat is 't u herte
 Svare quel, en droeve smerte,
 Dat uuw wijs heyt niet en kan,
 Wijshedy planten in de Man ;
 Wijze Man, wat lijd gy plage,
 Als een Doetje niet kan drage,
 Lasten die zy dragen moet,
 Zoo verzeld u tegen spoed.

Zoo haest als *Nessus* was met *Dianer* gevlooden,
 Zoo heeft zy *Hercules* doen sterven duyzend dooden;
 Een Minnaer, die in min zijn Iusvrouws gunst verwekt,
 Is dood, (schoon dat hy leefd) zoo zy s' hem weêr ontrekt.
 Iusvrouwen! speurt hier nyt, een valsheid uwes keure,
 Zoo gy verwisselt als u beter mach gebeure;
 Maer zijt vaek in der daed bedrogen door de hoop,
 En vind u na der hand wel aen de quaedste koop.

Iusvrouwen! zoo gy vword ge-
 mind,
 Van eener die gy vveêr bezind;
 En op een kort uvr zin verkeerd,
 Vyt oorspronk van een quaet begeert;
 Oft om een dit, oft om een dat,
 Vvr gunste trekt van die s' eerst
 had;
 Om dat de tvveede meerder schijnt,
 Als gy vvel aen de eerste vijnd;
 Schoon gy met d' eerste vruaet so
 verd,
 Dat gy hem gaest de gunst uvrus
 hert;
 't Geen gy om yet, oft niet verkeert,
 Vyt mijn onvruaerde rijmpjes leert;
 Hoe dat gy door die losse daed,
 Gantsch buyten eer, en reden gaet.

Diana (van den *Prins Florentius* bestrede)
 Steit met een soete Min zijn geyle lust te vrede:
 Hy (na het Lief genot) vlucht trouwboos over Zee,
 En neemt haer kuifheit weg, en voert haer Maegdom mee;
 Iuffrouwen, die de Min wilt na behooren plegen,
 Strijdt watje stryen kunt onechte Mins-lust tegen:
 Verrout beloft, noch Eedt, neemt vleyery niet an,
 Ghy raect u Maegdom quijt, blijft efter sonder Man.

Ghy Maegden, die de Liefde
 pleeght,
 En door Liefd' wvert tot Min be-
 wveecht;
 Ey hoort, ik bid u Maegden hoort,
 Soo u de lust tot Min bekoort:
 En sonder ghy die vveer wilt staen,
 Het sal u Eer, en huysheyde schaen:
 En die u Vryde, wvert ghe vryt,

O Maegdeschant, o eere spijt;
 Ghy soeckt met schant u eyghen
 schae,
 Schoon, 't is u spijt, ghy loopt hem
 nae:
 Ghy bidt die u te smeecken plach,
 Hy geeft u oorsack van gheklach:
 Sijn lust is al met Min versact,
 Om dat u Maegdom met hem gaet.

VAn *Phæbo* werden eens twee Dochters voor gehouden
 Te kiezen op de Aerd, al wat sy selver wouwen:
 't Geen d' eene wenschen mocht, soud' d' ander van luyden,
 Verdubbelt, na haer lust, uyt gonst gegeven zijn:
 Den een vergift met nijt, weest een oog te verliezen,
 Op dat de ander twee, mocht derven door 't verkiezen:
 't Gaet oock soo inde *Miu*, de nijt is vaeck soo groot,
 Dat sy om-Liefd's verderf, haer selve brengt in noot.

<p>Niet, dat een <i>Vryer</i> meerder Als tonghen vals, met schoone praet. Niet, dat meer smert in 't <i>Vryen</i> teelt, Als daer de nijt de vvaerheit steelt: Niet isser, dat eer <i>Liefde</i> rooft, Als daermen klappers tongen looft: Wel aen o leucht die 't <i>Vryen</i> pleegt, <i>VV</i>anneer dat u de nijt bovveegt:</p>	<p>Om u in uwe <i>Min</i> te schaen, <i>VV</i>ilt nijt, met nijt, doch tegen staen: Want vveert ghy haer niet in 't be- gin, Sy kruypt, en sluypt, vast dieper in: Breecht <i>Liefdens</i> vvet, ghevvenste vveucht, Tot nadeel van verliesde leucht.</p>
---	---

X Enophon die verhaelt, datmen niet kan besteden
 In soeter vreucht den tijdt, als in Liefd's besicheden :
 En dat het waerlijck schijnt, *Pyramus* blijcken deedt,
 Wanneer hy *Thisbe* quam s' nachts vryen door de spleedt
 Van een gheborsten muer; o wonderlijcke saecke,
 Wat is Liefd's oeffeningh een aengenaem vermaecke? (soet,
 Geen dwang beneemt haer kragt, geen kragt beneemt haer
 Geen vreucht geeft sulcken soet, als wel de Liefde doet.

Het is vergeefs v'anneer u kint, Haer bidden, smecken alle daerb,
 V' dochter v'ert ge'vrijt, gemint, Ofte dreyghen, met een v'rede straf,
 V'anneer haer Liefde v'ert be- Haer hert, en sin te trecken af:
 thoont, Van dien, op v'vrien haer Liefde leit,
 Die sy met v'veder Liefde loont: Door trouwve Liefd's genegenthey:
 't Is al vergeefs, indien sy belt, 't Is al vergeefs v'wat datje doet,
 Na't geen een Maegt te v'rede stelt: Geen straf soo straf, Liefd' heeft meet
 Dat Vader, Moeder, Vriendt, of soet.

Zeuks, door Schilder-kunst, 't gevogelt heeft bedroogen,
 Als 't na zijn Schildery uyt lust, is neer gevloogen,
 Om druyven, met Pinceel gemaeld, te picken af,
 't Geen aen 't gevogelt niet als hout, en verwe gaf:
 De schijn bedriegt, door lust, en lust bedriegter veele,
 Een Maegd heeft dikwijls niet 't geen zy behoord te deele:
 In 't kort, en tot besluyt, 't is waerdig dat men 't laekt,
 Veel Maegde Vrouwen zijn, eer men haer Vrouwē maekt.

Gr die u handel drijft in Min,
 Leest dit voor 't laest, let op de
 Het sal u Leeren, hoe en wat (sijn);
 In 't Minnen diend te zijn gewat;
 En wat 'er, in de Vryery,
 De lengt zomtjids van noode zy;
 Een heuse mond, een kloek verstant,
 Een zoete tong, een knysche hand,

Een eerbaer hert, een vrome Geest,
 Een reyn gemoed dat sonden vreeft;
 Geduldighbeyd die meenig strijd
 Weet uit te voeren, tot de tijd
 Vergund, dat gy die tijd beleeft,
 Dat gy de maegdom overgeeft
 Door reyne liefde, en Echte trou;
 Dit maekt de maegd een blijde Vrouw.

Liefds offer voed de Min, mins lust doet Liefd verwecken;
 De Liefde doet de Min, en Min de Liefde trecken,
 Tot liefdens Offerand; Liefds offer is gevry,
 Waer meê den Minnaer zoekt 't genot van minnery;
 Is Min op Liefd gegrond, zoo baerd die Minne vreugde;
 Maer staetze op de lust, zoo teeldze ongenuegde;
 Waer Min de Liefde voed daer stooktze zoete brand,
 En maekt door Echte trouw een zuyv're Offerand.

Waer de Liefd, gegrond op Minne,
 Minnaers 't lieven doet beginne,
 Daer geniet de Min haer vreugd,
 Mits die Min besaet in Deugd;
 Min die Liefd gebruykt in 't vrije,
 Leerd de Liefde Minne mijs;
 Min die maer alleenig ziet,
 Op de lust, en verder niet;

Liefdelooze Min teeld schande,
 Mits haer lust het hert doet brande,
 Meer tot vrellust, als tot trou,
 Zulke Minne teeld berouvv;
 Rechte Min moet Liefde plegen,
 Liefd, en Min tot Echt genegen,
 Geven aen verliesde leugd,
 Echte vrellust, minne vreugd.

DE ongebaende Zee vol sporelooze baren,
 Doet tuffchen hoop, en vrees mijn lievend herte varen;
 De Liefd is als de Zee, den Minnaer als het Schip;
 De weér-liefd als een baek, de afkeer als een klip;
 Indien het Schip vervalt, door afkeer komt te strande,
 Zoo is de hoop te niet van veylig te belande;
 Toon my in Liefdens Zee, uw weér-liefd tot een Baek,
 Op dat ik zoo, mijn Lief! in liefdens Have rack.

Lief! al zijt gy verd' gescheyde,
 Liefde zal mijn hert geleyde,
 Liefde drijft het herte voort,
 Liefde hemt zijn lief aen boort;
 Door de Liefde lijd ik vreeze,
 Liefde zoekt nyt vrees te vreeze;
 Even soo den Schipper doet,
 Als hem treft de tegenspoet;

Treft hem 't onvveer met sijn wvinne,
 Hy tracht goede veë te winde, (de,
 Veyle haven, vasse strand,
 Daer hy schadeloos beland;
 Even gaet het my in 't minne;
 Ik zoek gunst by u te winne,
 Die my van des nijders nijd,
 In mijn liefdens vrees bevrjyd.

IK lijd op hoop van vreugd, en zoek mijn vreugd door lijde;
 Mijn lijde voed mijn troost, mijn smert baerd my verblijde;
 Gy haet my mits ik min, gy mind om dat ik ly,
 Al 't geen de Min tot straf bedenken kan voor my;
 Wie zich het zuur getroost, en 't zuur, om 't zoet, wil smaake,
 Die kan uyt pijn zijn vreugd, uyt lijde liefde make;
 Wie aenhoud die verkrijgt; wie bid die werd verhoord;
 Door lijde, en door liefd, werd meenig Maegd bekoord.

MEn vreekt het harde stael door Als vvel die liefd daer smert en
 't vuur, smaet,
 Het soet verkrijgt mē door het zuur;
 Zomrvijlen tusschen beyde gaet;
 De keyne vverd niet eer gesmaekt,
 De soetste zoetheyd die men vind,
 Voor dat de noote zy gekraekt,
 Wanneer mē liefde draegt, oft mind,
 Die volgt als Min, na veel verdriet,
 Wat minne is 'er zonder strijd?
 't Geminde voor zijn deel geniet,
 Wat Minnaer, die geen vveerstoof
 Ik hou die liefde niet soo soet, (lijd?
 Die noyt met lijde vvas gevoed,
 Geē liever Bruid, voor 't lievdē hert;
 Als die met pijn werkregen vverd.

Gestort door een Iuffrouwv, over de ontrouvv van haer Minnaer.

STEMME: Blijdschap van my vlied.

DRoove oogen stort,
Bracke vwaterstroomen,
Nu mijn hertje woord,
Al sijn vreugd benomen;
Rijpe minne vrucht,
In mijn groene jaren,
Spreyt een droeve sacht,
In de bracke baren;
Minne-snikjes vlied,
Laeruwe traentjes schiet,
Bracke drupjens in de Zee;
Tuig al mijn verdriet,
Vvaerom vvil hy niet,
My sijn Zielige nemen mee;
Daer vvij met liefdens eeden,
Vaste belofte dedden,
Als hy my zijn trouwve bood,
En daer beneffens seyde,
Dat liefde niet sou scheide,
Ost ten vware door de dood.
Maer nu ik bespeur,
Vlichtvaerdigheden,
Droevig ik betreur,
Vgebrooken eeden;
Nu ik zie dat gy,
Vbeloofde trouwve,
Toe-geseyd aen my,
Langer niet vvild houwve, (gevvijn,
Nu gy my mijn zin, door een snood

Hebt gestolen en verleyt;
Ik eylaes! bovin, u vervloekte min;
Die mijn droeve siel beschreyt;
Wat kan een mnegd het herte,
Meer pijnne doen oft smerte,
Als haer liefden is gegronde;
En dat haer zoet verlangen,
Liefds vruchte meend t'ontfangen,
Daer zy niet als valscheyd vond.
Om dat ik de lust,
Van u geyle zinnen,
Niet en heb geblust,
In het dertel minnen;
Om dat ik mijn eer,
Niet heb vvillen ruylen,
Aen u snood begeer,
Gaet gy u verschuylen;
Om dat ik mijn schoot,
Voor u lusten sloot,
En u graegten heb ontzeyd;
Laet gy my in nood,
En mijn liefd verstoort,
Is het reden dat gy scheyd;
Kund gy my daerom haten,
En soo licht vaerdig laten?
Lofse liefde, vvulpxe min;
Ik sal in rouwv beklagen,
Mijn onverdiende plagen,
Tot 'er tijd ik zielloos bin.

Op 't voorgaende.

IS beter, hoe vvvel 't is niet goed,
Als liefd 't geliefde missen moet;
Gewijs, en d'eere niet misdaen,
Als met de Maegdom deur-gegaen;
Troost Maegden u in liefds verdriet,
Zijn schuld en is de vvve niet;
Veroorsaekt u zijn valscheyd sijn,
Laet Knyscheid u verrooster zijn,
Zoo gy u maegdom hebt gespaert,
Blijft gy die geene die gy vvaert.
Hoor, lange Maegden, vvie gy sijn,
Indien dat u een Minnaer vvijd,
En laet hem komen noyt soo veer,
Dat hy u scha doet aen u eer,
Schoon sijn ontrouwvheyd u beroud,
't Is vreugd soo gy u knysheid houd.

E Y N D E.

X 3

L O E.

L O F - D I C H T ,

op de

P A P I E R E W E R E L D ,

voor

I. H A R M E N S Z. K R V L.

HEt Geestelijk, dat noyt een geestlijk hert verveelt,
 En smaekelijker is dan duyzend leckernyen;
 Geschiedenissen die by Minne-beelden vlyen,
 En haer beminders voên in minnelijke weeld;

De Spelen, daer 't gevry zoo aerdiglijk in speeld,
 Dat d'allerdroeffste ziel zich daer in zouw verblyen;
 En yvren d'allerstrafte in 't kozen, minnen, vryen,
 Te streelen, dat hy zelf zich entlijk daer in streelt;

En Zangen, daer zoo veel meer zoetigheyt uyt zuygen
 Dan oyr de Bijen uyt 'er lieffte bloempjes doen,
 Verplichten hen, die zich, met een van dezen voên,

Oft alle dat s' aen *Krul* zich moeten dankbaer tuygen,
 Door 't vlechtē van een Krans die nimmer dorr' oft quijn,
 Wie kan voor zulk een werk hem minder schuldig zijn?

Vervin u zelven.